

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
SREDNJOBOSANSKI KANTON/ KANTON SREDIŠNJA BOSNA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA/
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI, MLADIH, KULTURE I
ŠPORTA

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA
BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST
ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE

Travnik, 2025.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
SREDNJOBOSANSKI KANTON/ KANTON SREDIŠNJA BOSNA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA/
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI, MLADIH, KULTURE I ŠPORTA

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE

Travnik, maj 2025.

Kurikulum nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost za osnovne škole i gimnazije

Izdavač: Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta
Srednjobosanskog kantona

Za izdavača: Bojan Domić, ministar

Grupa za izradu predmetnog kurikulumu:

dr.sc. Alica Arnaut, voditeljica
Ramajana Kukavica, prof., koordinatorica
dr.sc. Alma Skopljak, član
mr.sc. Asima Brodlić, član
Mineta Hanić, prof., član
Belmana Bektaš, nastavnik, član
Rabija Drugović, nastavnik, član
Dževahira Dizdar, nastavnik, član
Sadeta Bukva, prof., član
Emira Skejić-Dautbegović, prof., član
Mersiha Velić, prof., član
Alma Frljak, prof., član

Recenzenti:

dr.sc. Enisa Gološ
mr.sc. Emina Hadžić
mr.sc. Meliha Spahić

Stručni tim za razvijanje, prilagođavanje i inoviranje predmetnih kurikulumu i njihovu primjenu u osnovnim i srednjim školama na području Srednjobosanskog kantona u kojima se nastavni proces realizira na bosanskom jeziku:

Nezira Fuško, prof., voditeljica Stručnog tima
Azra Habib, prof., voditeljica radne grupe
Selma Mahmić, MA, voditeljica radne grupe
mr. Meliha Ibreljić, član
Merima Terzić, prof, član

Tehnička priprema i uređenje:

Pedagoški zavod Zenica
Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta
Srednjobosanskog kantona

** Predmetni kurikulum preuzet od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona na osnovu pisane saglasnosti (akt broj:10-34-7329/25 od 16.04.2025. godine)*

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	4
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	6
C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA	7
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	11
OSNOVNA ŠKOLA	11
1. razred osnovne škole	11
2. razred osnovne škole	30
3. razred osnovne škole	51
4. razred osnovne škole	75
5. razred osnovne škole	99
6. razred osnovne škole	118
7. razred osnovne škole	135
8. razred osnovne škole	152
9. razred osnovne škole	170
GIMNAZIJA	188
1. razred gimnazije	188
2. razred gimnazije	204
3. razred gimnazije	219
4. razred gimnazije	235
E/ UČENJE I PODUČAVANJE	252
F/ VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU	255
D/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA	257

A/ OPIS PREDMETA

Svrha poučavanja predmeta Bosanski jezik i književnost je da se kod učenica i učenika izgrađuju temelji čitalačke, jezičke i medijske pismenosti u okviru standardnog bosanskog jezika koji se nadograđuju i učvršćuju kroz sve godine učenja i podučavanja predmeta. Podučavanje u okviru ovog predmeta prevazilazi okvire same nastave i olakšava učenje drugih predmeta. Bosanski jezik i književnost je predmet koji doprinosi cjelokupnom razvoju ličnosti učenica i učenika. Učenice i učenici se osposobljavaju za komunikaciju, zahvaljujući kojoj spoznaju sebe i svijet oko sebe, kako bi se adekvatno i odgovorno suočili s izazovima savremenog doba.

Ovaj predmet ima ključan zadatak da kroz znanje jezika i poznavanje književnosti pomogne učenicama i učenicima da postanu samostalne, slobodne, kreativne, kulturno osviještene i interkulturalne ličnosti, svjesne sopstvenog identiteta i identiteta naroda i zemlje kojima pripadaju. Učenice i učenici usvajaju sadržaje koji razvijaju njihov emocionalni život i sliku o svijetu, znanja o samima sebi i drugim ljudima, kao i ljudskim iskustvima i imaginaciji. Uče da uvažavaju kulturno naslijeđe čovječanstva, budući da veliki dio ljudskih intelektualnih resursa živi u jeziku. Oni se osposobljavaju za samostalno čitanje i interpretaciju djela domaće i svjetske književnosti, informativnih tekstova i multimedijalnih sadržaja, razvijajući kritičko mišljenje, kreativnost, samopouzdanje, preuzimajući aktivnu i odgovornu ulogu u svom obrazovanju, njegujući ljubav prema domaćoj i svjetskoj kulturnoj i književnoj baštini i tradiciji. Nastava Bosanskog jezika i književnosti omogućava kognitivni, emocionalni, socijalni, etički, estetski i psihomotorički razvoj učenica i učenika.

Kroz nastavu ovog predmeta učenice i učenici spoznaju i razvijaju svoje potencijale, oblikuju vlastiti identitet, razumiju druge i sarađuju s drugima, upoznaju i razumiju zajednice kojima pripadaju i u njima aktivno i konstruktivno sudjeluju, te argumentirano zastupaju vlastita mišljenja. Također se osposobljavaju za autonomno djelovanje i učinkovito upravljanje vlastitim životom i učenjem. Formiraju se uspješne i odgovorne ličnosti, koje pokazuju samopoštovanje i teže vlastitom rastu i razvoju u cjeloživotnoj perspektivi. Posredstvom programskih sadržaja Bosanskog jezika i književnosti, korištenjem različitih strategija učenja i poučavanja, te različitih okruženja za učenje, kao i različitih izvora informacija doprinosi se razvoju sljedećih ključnih kompetencija: komunikacijska kompetencija, informatička pismenost, učiti kako se uči, društvena i građanska kompetencija, samoinicijativa i poduzetnička kompetencija, kulturna svijest i kreativno-produktivna kompetencija.

Težište poučavanja predmeta je ovladavanje vještinama čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja u okvirima čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se istovremeno osposobljavaju da komuniciraju poštujući pravila standardnog jezika, da otkrivaju različite interpretativne strategije i razvijaju čitalačka iskustva koja oblikuju i preoblikuju njihov pogled na svijet i potiču razvoj njihovog literarnog ukusa, ali i da razvijaju i usavršavaju vještine pronalaženja, vrednovanja, selekcije i korištenja informacija iz različitih izvora, te se podstiču na korištenje digitalnih alata u svrhu književno-jezičke produkcije.

Kroz ovladavanje različitim vještinama i vidovima pismenosti u okviru predmeta Bosanski jezik i književnost učenice i učenici se osposobljavaju za komunikaciju i saradnju, te

izražavanje i razvijanje ideja i stavova u svim ostalim nastavnim područjima, predmetima i međupredmetnim temama.

Predmet Bosanski jezik i književnost pripada jezičko-komunikacijskom području zajedno sa stranim jezicima. U tom smislu, nastava ovog predmeta najuže je povezana s nastavom stranih jezika, budući da poznavanje vlastitog jezika predstavlja važan preduvjet učenja stranih jezika. Predmet je, također, povezan i s predmetima iz društveno-humanističkog i umjetničkog područja, ali predstavlja i važnu osnovu učenja i usvajanja svih drugih nastavnih predmeta na svim odgojno-obrazovnim nivoima. Kurikulum stavlja učenice i učenike u svoje središte, potiče ih da se stečenim spoznajama koriste u svakodnevnom životu, međudjelovanju i saradnji sa drugim pojedincima pri učenju i radu, upotrebljavajući različite strategije poučavanja i primjenjujući načela primjerenosti, postupnosti, očiglednosti i naučnosti. Učeničkim interesima, potrebama i sposobnostima se prilagođava čitav nastavni proces, a postojeća znanja i vještine se povezuju s novim.

Bosanski jezik i književnost je obavezan nastavni predmet i izučava se tokom cijelog osnovnoškolskog i gimnazijskog odgoja i obrazovanja.

Ovaj nastavni predmet se u IV razredu opće gimnazije može izučavati dodatna 2 časa sedmično (60 časova godišnje), ako se učenik opredijeli za izučavanje ovog nastavnog predmeta u okviru obaveznog izbornog područja (OIP).

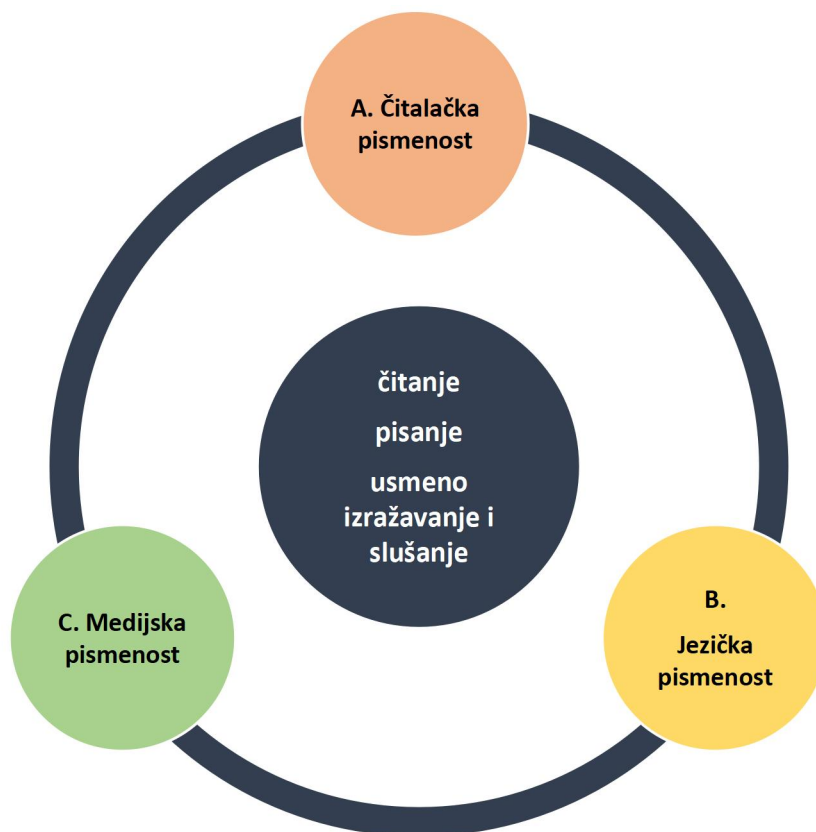
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Nastava predmeta Bosanski jezik i književnost usmjerena je na ostvarivanje sljedećih ciljeva učenja i podučavanja:

1. razvijanje vještine čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja, usvajanje znanja o standardnom jeziku, te primjena i međusobno povezivanje u svakodnevnoj pismenoj i usmenoj komunikaciji;
2. čitanje i interpretiranje djela domaće i svjetske književnosti na temelju usvojenih znanja o književnosti i vlastitog čitalačkog iskustva, te analiza i upotreba informativnih tekstova, uz kritičko promišljanje o njima i procjenu njihove pouzdanosti, konteksta i namjene;
3. kreiranje tekstova različitog oblika, sadržaja, namjene i stila na temelju usvojenih znanja i stečenih vještina usmenog i pismenog izražavanja uz kontinuirano bogaćenje rječnika;
4. razvijanje vlastitog jezičkog i kulturnog identiteta uz istovremeno njegovanje svijesti o važnosti standardnog jezika i kulturne baštine, te životu u interkulturalnom društvu;
5. razvijanje samoinicijativne, kreativne i produktivne ličnosti koja je informacijski i medijski pismena, ima izgrađenu kulturnu, građansku i društvenu svijest, i sposobna je za kritičko mišljenje, kao i organizaciju vlastitog učenja;
6. osposobljavanje za odgovorno pristupanje različitim izvorima informacija, te njihovo razumijevanje, vrednovanje i korištenje u svrhu kreiranja vlastitih sadržaja.

C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA

Predmet Bosanski jezik i književnost organizovan je u tri međusobno povezane oblasti: *čitalačka pismenost*, *jezička pismenost* i *medijska pismenost*. Kroz sve tri oblasti razvija se jezičko-komunikacijska kompetencija koja se temelji na vještinama čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja. Pod pismenošću se podrazumijeva ovladavanje latiničnim i ćiriličnim pismom, umijećem čitanja i pisanja, te strukturom jezika.

Čitalačka pismenost podrazumijeva sposobnost čitanja, razumijevanja, interpretacije, korištenja i vrednovanja tekstova, te promišljanja i angažiranosti prilikom čitanja, radi postizanja različitih ciljeva, razvoja vlastitog znanja i potencijala, te aktivnog sudjelovanja u društvu.

Jezička pismenost podrazumijeva ovladavanje gramatikom, pravopisom i leksikom bosanskog jezika, te kulturom usmenog i pismenog izražavanja s ciljem formiranja opismenjene ličnosti.

Medijska pismenost podrazumijeva prikupljanje, analizu i primjenu informacija, kao i upotrebu digitalnih alata u svrhu književno-jezičke produkcije s ciljem formiranja informacijski, medijski i digitalno pismene ličnosti.

Navedene ključne oblasti predmeta Bosanski jezik i književnost međusobno se prožimaju i podrazumijevaju korelativni pristup s ciljem formiranja kompletne ličnosti spremne da odgovori zahtjevima savremenog doba.

BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST OBLASNA STRUKTURA		
ČITALAČKA PISMENOST	JEZIČKA PISMENOST	MEDIJSKA PISMENOST
• temeljne vještine čitalačke pismenosti ○ usvajanje štampanih slova latinice i ćirilice ○ usvajanje pisanih slova latinice i ćirilice ○ tečno čitanje tekstova na latinici i ćirilici • čitanje književnih tekstova ○ ključne ideje i detalji ○ struktura ○ integracija znanja i ideja • čitanje informativnih tekstova ○ ključne ideje i detalji ○ struktura ○ integracija znanja i ideja	• temeljne vještine jezičke pismenosti ○ fonološka svijest ○ foničnost riječi • gramatika ○ ovladavanje gramatičkim znanjima na svim jezičkim nivoima ○ primjena gramatičkih znanja na svim jezičkim nivoima • pravopis ○ usvajanje pravopisnih pravila ○ primjena pravopisnih pravila • leksika ○ usvajanje i korištenje rječnika • jezik u upotrebi ○ pismeno izražavanje ○ usmeno izražavanje	• informacijska pismenost ○ prikupljanje informacija ○ korištenje informacija • digitalna pismenost ○ upotreba digitalnih alata u jeziku i književnosti • književno-jezička produkcija i stvaralaštvo ○ izrada medijskih sadržaja (film, strip, radijska i televizijska emisija, prezentacija) ○ forme komuniciranja (mail, sms, društvene mreže)

A. ČITALAČKA PISMENOST

Čitalačka pismenost obuhvata temeljne vještine čitalačke pismenosti i vještine čitanja književnih i informativnih tekstova.

Temeljne vještine čitalačke pismenosti podrazumijevaju:

- usvajanje štampanih slova latinice i ćirilice,
- usvajanje pisanih slova latinice i ćirilice,
- tečno čitanje tekstova na latinici i ćirilici.

Čitanje književnih i informativnih tekstova podrazumijeva:

- uočavanje i analizu ključnih ideja i detalja u tekstovima,
- uočavanje i analizu strukturnih elemenata tekstova,
- integrisanje znanja i ideja.

Učenici se osposobljavaju za tečno čitanje i pravilno pisanje štampanih i pisanih slova latinice i ćirilice. Kod učenika se razvija interes za čitanje i kritičko interpretiranje književnih djela domaće i svjetske književnosti. Čitanjem informativnih tekstova učenici prikupljaju informacije, analiziraju ih, povezuju i integrišu. Poticanjem različitih vrsta čitanja učenici stječu čitateljsku kulturu i navike čitanja iz potrebe i zadovoljstva. Na osnovu razumijevanja tekstova učenici izdvajaju ključne ideje i detalje, te ih primjenjuju u svakodnevnom životu. Također, učenici se osposobljavaju za uočavanje i razlikovanje strukture različitih književnih tekstova, te mogu procijeniti njihovu estetsku, etičku, interkulturalnu, patriotsku i socijalnu vrijednost.

B. JEZIČKA PISMENOST

Jezička pismenost obuhvata temeljne vještine jezičke pismenosti, gramatiku, pravopis, leksiku i jezik u upotrebi.

Temeljne vještine jezičke pismenosti podrazumijevaju:

- razvijanje fonološke svijesti
- i uočavanje foničnosti riječi.

Kroz gramatiku učenici:

- ovladavaju gramatičkim znanjima na svim jezičkim nivoima
- i primjenjuju stečena gramatička znanja u govorenju i pisanju.

U domenu pravopisa učenici:

- usvajaju pravopisna pravila
- i primjenjuju usvojena pravopisna pravila u pisanju.

Izučavanjem leksike učenici:

- bogate rječnik
- i koriste rječnike.

Jezik u upotrebi podrazumijeva:

- pismeno izražavanje
- i usmeno izražavanje.

Ova oblast temelji se na ovladavanju pravilima gramatike i pravopisa standardnog jezika, te razumijevanju suštine jezika i njegove funkcije u različitim kontekstima. Učenici korištenjem rječnika bogate fond riječi i aktivno ih upotrebljavaju u svakodnevnoj komunikaciji. Istovremeno se kroz jezik u upotrebi razvijaju sposobnosti učenika za usmeno i pismeno komuniciranje na svim jezičkim, stilskim i tekstovnim nivoima standardnog jezika. Učenici se u govoru i pisanju pridržavaju pravila dobre komunikacije, ocjenjivanja i procjenjivanja govornikovog stajališta, argumentovanog raspravljanja kao i obrazlaganja i prezentiranja ideja, poštujući individualne sposobnosti svih učesnika.

C. MEDIJSKA PISMENOST

Medijska pismenost obuhvata informacijsku i digitalnu pismenost, te književno-jezičku produkciju i stvaralaštvo.

Informacijska pismenost podrazumijeva:

- prikupljanje informacija
- i korištenje informacija.

Digitalna pismenost podrazumijeva:

- upotrebu digitalnih alata u jeziku i književnosti.

Književno-jezička produkcija i stvaralaštvo odnose se na:

- izradu medijskih sadržaja
- različite forme medijskog komuniciranja.

Medij predstavlja svako sredstvo putem kojeg se prenose različiti sadržaji. U tom kontekstu govori se o širokom spektru svrsishodne multimedijalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije. Učenici pomoću tih tehnologija pristupaju informacijama i sadržajima, prikupljaju ih, selektiraju i sistematiziraju, te kritički analiziraju, vrednuju i koriste, kako bi u konačnici kreirali vlastite sadržaje (film, strip, radijska i televizijska emisija, prezentacija, blog, e-mail, sms, YouTube sadržaj i druge tehnološke inovacije). Istovremeno, učenici se osposobljavaju da sudjeluju odgovorno u društvenim i virtualnim mrežama, poštujući pravila sigurnosti i etičnosti na internetu.

NAPOMENA

U vezi s oblastima i ishodima učenja unutar njih neophodno je znati čitati šifre. Svaki ishod učenja ima tri elementa šifre - jedan slovni i dva brojeva (npr. A.1.3). Slovni element označava oblast kojoj ishod pripada: A - čitalačka pismenost, B - jezička pismenost i C - medijska pismenost. Prvi broj označava godinu učenja i podučavanja predmeta (1 - 9 za osnovnu školu, I – IV za srednju školu). Drugi broj predstavlja redni broj ishoda učenja.

D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

OSNOVNA ŠKOLA

1. razred osnovne škole /4 časa sedmično/136 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.1.1. Realizira zadatke u okviru pripreme za početno čitanje i pisanje.	- Globalno (participacijski) čita i pamti slike koje pripadaju riječima. - Sastavlja gramatički ispravne rečenice uz pomoć participacijskih slika i otkriva smisao globalno pročitanih riječi i rečenica. - Izvodi fine motoričke pokrete neophodne za iscrtaavanje i pisanje pojedinačnih elemenata pojedinih slova, uspostavlja koordinaciju između pokreta ruke i očiju. - U linijskom i kvadratnom sistemu uspješno crta linije, oblike i strukture koje sadrže elemente velikih i malih štampanih slova prvog pisma. - Ucrtava linije, oblike i strukture u ograničeni prostor (npr. kvadratska mreža), spaja isprekidane linije koje sugerišu slike bića, predmeta ili određene grafičke strukture.
Poveznice sa ZJN PP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
slikopriče: <i>U školi smo; Moja učionica; Sve ima svoje ime; Ja s drugima i drugi sa mnom; Čujemo zvukove i glasove; Vidimo bića i predmete; U kući; U stanu; Na selu; U gradu</i> i druge slikopriče prilagođene zadacima pripreme za početno čitanje i pisanje. tekstovi za motivacionu pripremu: Grigor Vitez, <i>Kobajagi pjesma</i>, Nema za mačke škole; Nasiha Kapidžić- Hadžić, <i>Lutke u školi</i>; Luko Paljetak, <i>Gramatička česma</i>; Šimo Ešić, <i>Šta sve leti</i>, Jovan Jovanović Zmaj, <i>Pačija škola</i>; Boris Nazansky, <i>Kreda i spužva</i>; Jadranka Bralić, <i>Škola zove</i>; Iva Matić, <i>Mi smo djeca vesela</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda. sadržaji za izvođenje grafomotoričkih vježbi: <i>Šaramo – baramo; Zeko skače; Djedov štap; Valovi; Crta, crta, ctica; Lopta, lopta, loptica</i> i drugi sadržaji za izvođenje grafomotoričkih vježbi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na pripremu učenica i učenika za početno čitanje i pisanje. Akcenat je na razvoju govora i razvoju fine motorike. Učenice i učenici razvijaju jezički osjećaj posredstvom spontane (nenamjerne) imitacije, svjesne (namjerne) imitacije, organiziranih usmjerenih imitacija, te stvaralačke primjene (prepoznavanje i oponašanje glasova, zvukova i ritma). Nastavnica/nastavnik svakodnevno organizira različite aktivnosti kojima potiče razvoj govora i sudjelovanja u njemu, koristeći se riječima, slikopričama i kraćim tekstovima. Neke od mogućih aktivnosti su: upoznavanje i	

imenovanje učenica i učenika u razredu, nastavnika/ nastavnice, škole, članova porodice, usvajanje pravila ponašanja u školi, zapažanje i uočavanje bića i predmeta u užoj i široj okolini i sl.

Također, radi se na razvoju fine motorike šake kroz različite grafomotoričke predvježbe – šaranje i povlačenje različitih linija, te snalaženje u prostoru za pisanje. Fina motorika šake razvija se kroz tri faze: fazu šaranja, fazu spajanja tačaka i fazu pisanja svih vrsta linija uz ograničenje između zadanih crta u prostoru za pisanje. Učenice i učenici se potiču na pravilno držanje olovke, te adekvatan pritisak olovke na papir. Neke od mogućih aktivnosti za grafomotoričke predvježbe su: pisanje linija u zraku, na pijesku ili na školskoj tabli, pisanje linija u različitim smjerovima, crtanje kružnica, te valovitih i drugih zakrivljenih linija. Za realizaciju ovih aktivnosti preporučuje se korištenje Montessori didaktički oblikovanih materijala za učenje.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu s procjenom nastavnice/nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje s ishodima učenja B.1.2 i B.1.3. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.1.2 i A.1.3.

Aktivnosti kojima se postiže ostvarenje zahtjeva ovog ishoda učenja realiziraju se na samom početku školske godine – to je vrijeme u kojem se učenice i učenici snalaze i navikavaju na novo okruženje. S ciljem svrsishodnije organizacije, može se raditi na tematskom planiranju i povezivanju nastavnih sadržaja različitih predmeta, čime se ostvaruje i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Muzička kultura, Matematika, Likovna kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura).

A.1.2. Usvaja grafičku strukturu štampanih slova prvog pisma.	• Pravilno piše velika i mala štampana slova prvog pisma. • Pravilno povezuje naučena slova u strukture riječi i rečenica usavršavajući estetsku stranu rukopisa. • Učenik uočava zajedničke elemente pojedinih štampanih slova. • Uočava i razlikuje vrste i broj linija potrebnih za grafičko predstavljanje velikih i malih štampanih slova prvog pisma, te broj poteza neophodnih za njihovo grafičko predstavljanje. • Razlikuje velika i mala štampana slova prvog pisma i uočava slova (grafeme) koja se slično pišu, a različito izgovaraju. • Zaključuje da jedan glas (fonem) ima dva slova (grafema) veliko i malo, te da se pojedina slova/glasovi pišu od dva grafema (npr. LJ,lj; Nj, nj; Dž,dž u latinici). • Čita sa svrhom i razumijevanjem kraće

	tekstove napisane štampanim slovima prvog pisma.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
• štampana slova prvog pisma (abeceda) • tekstovi za motivacionu pripremu zasićeni pojedinim slovima: Pjesma slova: L – <i>Lopta među djecom</i>; P – <i>Duga u paunovom repu</i>; D – <i>Šareni most na nebu</i>; G – Golub i golubica; Lj – <i>Najljepša ljuljačka</i> i druge; Jadranka Bralić, <i>Pipi istražuje tajnu slova</i>: A – <i>Leteći auto</i>; B – <i>Pipi i bubamara</i>; C – <i>Crv u jabuci</i>; Č – <i>Okićeni Pipi</i>; Ć – <i>Ćiro i Žučo</i>; D – <i>Kod Pačice Danice</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje grafičke strukture velikih i malih štampanih slova prvog pisma (latinice), te ovladavanje vještinom njihovog povezivanja u strukture riječi i kraćih rečenica. U bosanskom jeziku usvajaju se štampana slova latinice. Metode (analitičko-sintetička, globalna i dr.) i postupci (monografski, grupna obrada slova) usvajanja slova prilagođavaju se mogućnostima i sposobnostima učenika i učenika. Mogu se koristiti kartice sa slovima, slovarica i slogovnica, anagrami (premetaljke), rebusi, kao i simboli za bića, predmete i pojave s ciljem lakšeg usvajanja velikih i malih štampanih slova prvog pisma. Neke od mogućih aktivnosti za proces usvajanja slova su: prepoznavanje i razlikovanje velikih i malih slova; uočavanje broja i vrsta linija (broja poteza) potrebnih za pisanje slova; vježbe s kartonima riječi, rebusi, anagrami, križaljke i sl.; povezivanje slova s početnim glasom u riječi pojma predstavljenog slikom; oblikovanje slova od različitih materijala; izrada razredne slovarice; razvijanje vještine povezivanja slova u cjelinu riječi u pisanju i čitanju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu s procjenom nastavnice/nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se počinje ostvarivati nakon što se ispune svi zahtjevi ishoda A.1.1. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje s ishodima učenja B.1.2 i B.1.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura, Matematika).	
A.1.3. Usavršava tehniku čitanja, koristeći se različitim tekstovima napisanim štampanim slovima prvog pisma.	• Pokazuje razumijevanje organizacije štampanog teksta napisanog pomoću velikih i malih štampanih slova prvog pisma. • Prati riječi slijeva nadesno, od vrha do dna i stranicu po stranicu, lista čitanku, slikovnicu i druge knjige od naslovne stranice do kraja i ispravno je drži. • Uočava da su izgovorene riječi predstavljene pisanim jezikom određenim nizovima velikih i/ili malih štampanih slova prvog pisma. • Uočava da su riječi skupovi slova i da su razdvojene razmacima. • Uočava da promjena redoslijeda slova

	ili slogova u riječima mijenja značenje riječi.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	
tekstovi za vježbe iščitavanja i čitanja: Grigor Vitez, <i>Kobajagi pjesma</i>, <i>Nema za mačke škole</i>; Nasiha Kapidžić-Hadžić, <i>Lutke u školi</i>; Luko Paljetak, <i>Gramatička česma</i>; Šimo Ešić, <i>Šta sve leti</i>, Jovan Jovanović Zmaj, <i>Pačija škola</i>; Boris Nazansky, <i>Kreda i spužva</i>; Jadranka Bralić, <i>Škola zove</i>; Iva Matić, <i>Mi smo djeca vesela</i>; Pjesma slova: L – <i>Lopta među djecom</i>; P – <i>Duga u paunovom repu</i>; D – <i>Šareni most na nebu</i>; G – Golub i golubica; Lj – <i>Najljepša ljuljačka</i> i druge; Jadranka Bralić, <i>Pipi istražuje tajnu slova</i>; A – <i>Leteći auto</i>; B – <i>Pipi i bubamara</i>; C – <i>Crv u jabuci</i>; Č – <i>Okićeni Pipi</i>; Ć – <i>Ćiro i Žučo</i>; D – <i>Kod Pačice Danice</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na izgrađivanje, razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda i njegovih razrada jeste poznavanje slova i glasova. U tom smislu, ovaj ishod sa svojim razradama može se postepeno realizirati sa samim procesom usvajanja slova / glasova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti razumijevanje grafičke strukture teksta (riječi kao skupovi slova razdvojene bjelinama, rečenice kao skupovi riječi). Sami proces usvajanja vještina čitanja i pisanja podrazumijeva sljedeće faze: a) slikovnu (piktografsku) fazu – prepoznavanje i korištenje pisane poruke kao slike, svjesnost o funkciji čitanja i pisanja, pokušaji spontanog pisanja i čitanja, razvijanje predčitalačkih vještina i vještina koje prethode pisanju; b) alfabetsku fazu – sistematsko opismenjavanje (upoznavanje odnosa između glasa i slova, uočavanje redoslijeda, povezivanje glasova / slova u riječi, riječi u rečenicu i rečenice u tekst); c) pravopisnu (ortografsku) fazu – sposobnost prepoznavanja dijelova riječi ili cijele riječi, što omogućava razumijevanje pročitano ili zapisanog. Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i građenje značenja pročitano. Riječ je, dakle, o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita. S obzirom na različitosti u individualnom razvoju, interesovanjima i podsticaju koji dobijaju iz svog okruženja, kod učenica i učenika se navedene faze vremenski različito realizuju. Iz tog razloga ne treba nastojati da sve učenice i svi učenici istovremeno savladaju navedene faze, već treba omogućiti da se svako razvija u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama za osposobljavanje učenica i učenika za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi brzina čitanja nije presudna i odgovara razvojnim mogućnostima učenica i učenika. Također, može se svakodnevno organizovati vrijeme za čitanje, kombinujući učeničko čitanje naglas cijelom razredu ili manjim grupama s čitanjem u sebi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu s procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja	

A.1.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.1.4. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.

- Doživljava i iskazuje doživljaj kratke priče uz pomoć pitanja ili samostalno.
- Doživljava i iskazuje doživljaj kratke pjesme uz pomoć pitanja ili samostalno.
- Doživljava stilski i sadržajno kratke slikovnice.
- Pokazuje razumijevanje pročitano informativnog teksta.
- Iznosi svoj stav o konkretnim tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ih povezujući ih sa ličnim iskustvima iz svakodnevnog života.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.1, JZK-2.1.1.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: Braća Grimm, *Crvenkapica*
- basna: Ezop, *Gavran i lisica*
- priča: Zehra Hubijar, *Zeko i djeca*; *Djed i repa*; *Crvenkapica*
- pjesma: Bosiljka Letić – Fabri: *Jesen*, Vesna Parun: *Uspavanka za ježa*
- informativni tekstovi: *Animirani film*, *Biblioteka*, *Zdrava hrana*, *Zdravi zubi*

LEKTIRA (obavezno obraditi 2 naslova)

- Braća Grim, *Trnoružica* (obavezna lektira)
- Braća Grimm, *Pepeljuga*,
- Braća Grimm, *Vuk i sedam jarića*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: *Zekina kućica*; Ezop, *Pijevac i lisica*, *Lisica i jarac*; Muharem Omerović, *Žute cipele*; Narodna basna, *Lav i miš*; Narodna priča, *Maša u šumi*; V. Suhomljinjskij, *Sramota je pred slavujem*; Nada Zidarić-Bogadi, *Sarine olovke*; Stanislav Femenić, *Ana*; Vlasta Sabljak, *Rođendan*; Franjo Tušek, *Prijateljice*; Narodna priča, *Zrno pšenice* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda
- poezija: Grigor Vitez, *Gitara jesenjeg vjetra*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Lutke u školi*; Vesna Parun, *Uspavanka za ježa*; Gvido Tartalja, *Kratkotrajna škola*; Dušan Radović, *Strašan lav*; Ljubomir Ršumović, *Išli smo u Afriku*; Luko Paljetak, *Ježić ubodežić*; Đuro Maričić, *Pačić Prvašić*; Bosiljka Letić Fabri, *Jesen*; Aleksandar Kalmar, *Četiri male riječi*; N. Hiba, *Pekar*; Aljoša Vuković, *Abeceda*; Lidvina Lukatelo, *Mama*; Ljudevit Varjačić, *Na kiši*; Vesna Parun, *Ide zima*; Petrana Sabolek, *Proljetni zvončić*; Gustav Krklec, *Praznik ljeta*; Grigor Vitez, *Nema za mačke škole*, Desanka Maksimović, *Bliži se, bliži leto*; Stanko Rakita, *Bakina pčelica* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda
- igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, *Razgovor u travi*, *Razgovor s pastirima* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Učenice i učenici slušaju izražajno i interpretativno čitanje iskazuju svoj doživljaju vezi sa pročitanim tekstom,

povezujući to sa svojim iskustvom i osjećajima, te donose logičke zaključke uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, razvoj ekološke svijesti.

Preporuka je da se prva lektira čita i obrađuje zajednički uz mogućnost organiziranja projektne nastave u vezi s tim. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima C.1.1 i C.1.2. U toku školske godine treba obraditi dva lektirna naslova (jedan obavezni i ostale bira nastavnica / nastavnik sa datog popisa).

Čitanje informativnih tekstova podrazumijeva upoznavanje sa odlikama animiranog filma i biblioteke, čime će se ostvariti preduvjeti za praktičnu primjenu stečenih znanja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati sa ishodom A.1.7. Također, čitaju se i informativni tekstovi sa sadržajima drugih nastavnih predmeta, čime se ostvaruje međupredmetna korelacija. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika.

Nastavnica / nastavnik može organizirati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitano g teksta (postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja, uočavanje uzroka i posljedice, drvo problema, kockarenje, zadaci sa dopunjavanjem nepotpunih rečenica, upoređivanje vlastitog mišljenja sa mišljenjima drugih učenica i učenika, ilustracija pročitano g i sl.).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.1.5, A.1.6 i A.1.7.

A.1.5. Uočava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja jednostavna pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao/pokazala razumijevanje pozivajući se na tekst. • Uočava prostorno-vremenske dimenzije u tekstu. • Uz podršku nastavnice / nastavnika ili niza slika prepoznaje redoslijed događaja u proznom tekstu ili pjesničke slike u lirskoj pjesmi. • Uočava likove i njihove dominantne osobine u tekstu. • Razgovara o postupcima likova u datom tekstu. • Objašnjava zašto tekst nosi određeni naslov. • Samostalno ili u saradnji s drugima
---	---

	uočava pouku u basni i piščevu poruku. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • <u>bajka</u>: Braća Grimm, <i>Crvenkapica</i> • <u>basna</u>: Ezop, <i>Gavran i lisica</i> • <u>priča</u>: Zehra Hubijar, <i>Zeko i djeca</i>; <i>Djed i repa</i>; <i>Crvenkapica</i> • <u>pjesma</u>: Bosiljka Letić – Fabri: <i>Jesen</i>, Vesna Parun: <i>Uspavanka za ježa</i> • informativni tekstovi: <i>Animirani film</i>, <i>Biblioteka</i>, <i>Zdrava hrana</i>, <i>Zdravi zubi</i> LEKTIRA (obraditi 2 naslova) • Braća Grim, <i>Trnoružica</i> (obavezna lektira) • Braća Grimm, <i>Pepeljuga</i>, • Braća Grimm, <i>Vuk i sedam jarića</i> DODATNI TEKSTOVI • proza: <i>Zekina kućica</i>; Ezop, <i>Pijevac i lisica</i>, <i>Lisica i jarac</i>; Muharem Omerović, <i>Žute cipele</i>; Narodna basna, <i>Lav i miš</i>; Narodna priča, <i>Maša u šumi</i>; V. Suhomljinjskij, <i>Sramota je pred slavujem</i>; Nada Zidarić-Bogadi, <i>Sarine olovke</i>; Stanislav Femenić, <i>Ana</i>; Vlasta Sabljak, <i>Rođendan</i>; Franjo Tušek, <i>Prijateljice</i>; Narodna priča, <i>Zrno pšenice</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda • poezija: Grigor Vitez, <i>Gitara jesenjeg vjetra</i>; Nasiha Kapidžić-Hadžić, <i>Lutke u školi</i>; Vesna Parun, <i>Uspavanka za ježa</i>; Gvido Tartalja, <i>Kratkotrajna škola</i>; Dušan Radović, <i>Strašan lav</i>; Ljubomir Ršumović, <i>Išli smo u Afriku</i>; Luko Paljetak, <i>Ježić ubodežić</i>; Đuro Maričić, <i>Pačić Prvašić</i>; Bosiljka Letić Fabri, <i>Jesen</i>; Aleksandar Kalmar, <i>Četiri male riječi</i>; N. Hiba, <i>Pekar</i>; Aljoša Vuković, <i>Abeceda</i>; Lidvina Lukatelo, <i>Mama</i>; Ljudevit Varjačić, <i>Na kiši</i>; Vesna Parun, <i>Ide zima</i>; Petrana Sabolek, <i>Proljetni zvončić</i>; Gustav Krklec, <i>Praznik ljeta</i>; Grigor Vitez, <i>Nema za mačke škole</i>, Desanka Maksimović, <i>Bliži se, bliži leto</i>; Stanko Rakita, <i>Bakina pčelica</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda • igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, <i>Razgovor u travi</i>, <i>Razgovor s pastirima</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (prostorno-vremenske dimenzije, likovi, tok događaja, povezanost sadržaja teksta, ilustracija i naslova, pouku/piščevu poruku), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. Važno je naglasiti da se u ovom uzrastu uglavnom zadržava na razini uočavanja očitih elemenata uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz svakodnevno čitanje tekstova uočavaju se ključne ideje i detalji, te se razgovara o njima uz pomoć pitanja ili učenice i učenici sami postavljaju pitanja o pročitanoj. Učenice i učenike treba kontinuirano osposobljavati i poticati da samostalno postavljaju pitanja u vezi sa pročitanim tekstovima, služeći se različitim tehnikama (npr. semafor pitanja, matrica pitanja). Aktivnosti se usmjeravaju na razgovor o sadržaju pročitanoj teksta (postavljanje pitanja i davanje odgovora), na uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija (mjesto radnje, vrijeme radnje), uočavanje i određivanje teme i pouke u proznom tekstu i, kao i ključnih ideja u informativnim tekstovima. Također, određuju se likovi u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihovi postupci. U okviru analize ključnih ideja i detalja u tekstu određuju se najuzbudljiviji i najljepši dio u priči, te objašnjava zašto tekst nosi baš taj naslov, kroz uočavanje ključnih detalja koji	

povezuju sadržaj teksta i njegov naslov. Također, uočavaju se karakteristična mjesta u tekstu (npr. opisi, humor, dinamika, pejzaž, pojave), te vizuelne, auditivne i taktilne pjesničke slike.

U čitanju informativnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa važnim terminima vezanim za različite teme, povezujući to sa ličnim iskustvom i razvijajući vještine snalaženja u informativnim tekstovima. Važno je naglasiti da se u ovom uzrastu ne usvajaju definicije.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće, uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.1.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.1.6 i A.1.7, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.1.6. Analizira strukturu tekstova i razlikuje priču od pjesme.	• Prepoznaje pjesmu i priču. • Razlikuje priču, bajku i basnu. • Prepoznaje/ identifikuje pojmove vezane za dijelove teksta (npr. stih, strofa). • Identifikuje ulogu autora/pisca i ilustratora, te razlikuje vlastito gledište od gledišta pripovjedača.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.2.2, JZK-2.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: Braća Grimm, *Crvenkapica*
- basna: Ezop, *Gavran i lisica*
- priča: Zehra Hubijar, *Zeko i djeca*; *Djed i repa*; *Crvenkapica*
- pjesma: Bosiljka Letić – Fabri: *Jesen*, Vesna Parun: *Uspavanka za ježa*
- informativni tekstovi: *Animirani film*, *Biblioteka*, *Zdrava hrana*, *Zdravi zubi*

LEKTIRA (obraditi 2 naslova)

- Braća Grim, *Trnoružica* (obavezna lektira)
- Braća Grimm, *Pepeljuga*,
- Braća Grimm, *Vuk i sedam jarića*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: *Zekina kućica*; Ezop, *Pijevac i lisica*, *Lisica i jarac*; Muharem Omerović, *Žute cipele*; Narodna basna, *Lav i miš*; Narodna priča, *Maša u šumi*; V. Suhomljinskij, *Sramota je pred slavujem*; Nada Zidarić-Bogadi, *Sarine olovke*; Stanislav Femenić, *Ana*; Vlasta Sabljak, *Rođendan*; Franjo Tušek, *Prijateljice*; Narodna priča, *Zrno pšenice* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda

- poezija: Grigor Vitez, *Gitara jesenjeg vjetra*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Lutke u školi*; Vesna Parun, *Uspavanka za ježa*; Gvido Tartalja, *Kratkotrajna škola*; Dušan Radović, *Strašan lav*; Ljubomir Ršumović, *Išli smo u Afriku*; Luko Paljetak, *Ježić ubodežić*; Đuro Maričić, *Pačić Prvašić*; Bosiljka Letić Fabri, *Jesen*; Aleksandar Kalmar, *Četiri male riječi*; N. Hiba, *Pekar*; Aljoša Vuković, *Abeceda*; Lidvina Lukatelo, *Mama*; Ljudevit Varjačić, *Na kiši*; Vesna Parun, *Ide zima*; Petrana Sabolek, *Proljetni zvončić*; Gustav Krklec, *Praznik ljeta*; Grigor Vitez, *Nema za mačke škole*, Desanka Maksimović, *Bliži se, bliži leto*; Stanko Rakita, *Bakina pčelica* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda
- igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, *Razgovor u travi*, *Razgovor s pastirima* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na upoznavanje strukture pjesme, bajke i basne, te informativnog teksta s ciljem njihovog međusobnog razlikovanja. U tom kontekstu, učenice i učenici prepoznaju stih i strofu kao dijelove pjesme. Također, upoznaju se sa ulogom autora teksta i ilustratora. Upoznaju sa različitim tipovima autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali spoznaju i činjenicu da ne moraju svi tekstovi imati svog autora. Također, razumijevaju svrhu ilustracija uz književne i informativne tekstove, te se upoznaju sa ulogom ilustratora. U tom kontekstu, ovaj ishod učenja može se kombinovati sa aktivnostima usmjerenim na ostvarenje ishoda učenja C.1.2.

Učenice i učenici prepoznaju priču i pjesmu kao forme koje imaju svoje osnovne elemente: motiv, temu, te tok događaja u vremenskom slijedu. Za razliku od bajke u priči najčešće nema natprirodnih bića i čudesnih događanja. Basnu prepoznaju kao formu u kojoj su likovi životinje, biljke, ali i predmeti. Pjesmu razumijevaju kao formu u kojoj se razlikuju motiv, tema, vizuelne, auditivne i taktile pjesničke slike. Za razliku od književnih tekstova, u informativnim tekstovima prepoznaju dijelove i poglavlja i uočavaju njihove međusobne odnose. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.1.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.1.5 i A.1.7, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.1.7. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima.

- Uočava i uspostavlja vezu između dijelova priče i slika koje ilustruju dijelove priče i slikovnice.
- Razlikuje slikovnicu od drugih knjiga zbog povezanosti slike i teksta
- Objašnjava kako određeni aspekti ilustracija teksta doprinose onome što se prenosi riječima u priči ili pjesmi.

	• Uočava i uspostavlja vezu između dijelova priče i filmskih kadrova koji predstavljaju dijelove priče.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. animirani film: <i>Pepeljuga</i>) • pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama • lektira (slikovnice): Braća Grimm, <i>Pepeljuga</i>, <i>Trnoružica</i>, <i>Vuk i sedam jarića</i> i sl.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. slike i ilustracije, ekranizacije, pozorišne adaptacije). U tom kontekstu, učenice i učenici uočavaju koji trenutak u priči prikazuje prateća ilustracija ili na koji način se ilustracijom oslikava atmosfera i mjesto radnje u tekstu, likovi ili pjesničke slike. Također, na isti način povezuju sadržaj o kojem su čitali sa scenama iz animiranih (crtanih ili lutka-filmova). U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, povezuju stečena teoretska znanja sa iskustvenim doživljajima gledanja animiranog filma i posjete biblioteci. Učenice i učenici se potiču da uspostavlja veze između dijelova pročitaneog teksta i filmskih kadrova, scena ili ilustracija koji su u vezi sa tim tekstom. U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske, pozorišne ili neke druge adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi se akumulirala znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će se dodatno obogaćivati znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja s piscima, pjesnicima, glumcima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.1.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.1.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.1.5 i A.1.6, i to u kontinuitetu, na više časova.	
A.1.8. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Analizira različite piktograme i njihovu namjenu u svakodnevnom životu. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza. • Čita i razumije simbole, mjerne jedinice, te saobraćajne znakove u informativnim tekstovima zasićenim sadržajima drugih predmeta.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela. • različiti sadržaji drugih nastavnih predmeta u kojima postoje simboli, znakovi, mjerne jedinice.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim grafičkim organizatorima (umna mapa, grozdovi, dodati: vremenska i brojna crta, Venov dijagram i sl.) i tabelama (T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela, vremenski kalendar) kako bi se učenicama i učenicima olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, nužno je ostvariti i međupredmetnu korelaciju i osposobljavati učenice i učenike da sadržaje ostalih predmeta prikazuju grafički, slikovno i tabelarno (Moja okolina, Matematika, Likovna kultura, Muzička kultura).	

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.1.1. Razvija fonološku svijest.	• Uočava da su izgovorene riječi predstavljene pisanim jezikom određenim nizovima štampanih slova prvog pisma. • Razumije šta je glas (fonem), a šta slovo (grafem). • Razumije šta su slogovi i riječi. • Pokazuje razumijevanje izgovorenih glasova (fonema), slogova i riječi. • Uočava glasove na početku, u sredini i na kraju riječi. • Sastavlja riječi od ponuđenih slova ili slogova (npr. slovarica, slogovnica, anagrami). • Uočava broj riječi u rečenici i rastavlja rečenice na riječi. • Razumije da se zamjenom slova/glasova u riječima mijenja njihovo značenje. • Rastavlja riječi na slogove i glasove kroz analitičko-sintetičke vježbe.

	Samostalno zapisuje riječi i rečenice štampanim slovima prvog pisma, piše po diktatu (kontrolni diktat, stvaralački diktat, diktat s predusretanjem grešaka i sl.).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.2.1.
Ključni sadržaji	
tekstovi za motivacionu pripremu i glasovnu analizu riječi zasićeni pojedinim slovima: Grigor Vitez, <i>Kobajagi pjesma</i>, <i>Nema za mačke škole</i>; Nasiha Kapidžić Hadžić, <i>Lutke u školi</i>; Luko Paljetak, <i>Gramatička česma</i>; Šimo Ešić, <i>Šta sve leti</i>, Jovan Jovanović Zmaj, <i>Pačija škola</i>; Boris Nazansky, <i>Kreda i spužva</i>; Jadranka Bralić, <i>Škola zove</i>; Iva Matić, <i>Mi smo djeca vesela</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu 1. razreda.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje fonološke svijesti kod učenica i učenika, čime se razvijaju sposobnosti razumijevanja izgovorenih riječi, slogova i glasova. Osnovni preduvjet za razvoj fonološke svijesti, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama postepeno realizira sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti glasovnu osjetljivost, što podrazumijeva razumijevanje odnosa glasa i slova, te govora i pisma, kao i sposobnost da čuju i odrede poziciju glasa u riječima, rastavljaju riječi na glasove i slogove, te prepoznaju broj glasova i slogova u riječima. Učenice i učenici usvajaju poredak slova, te horski izgovaraju glasove unutar različitih riječi (npr. predmeti i likovi na pokazanim slikama) kako bi se oslobodili za ove aktivnosti, ali i pomogli jedni drugima u razumijevanju glasovne strukture riječi. Učenice i učenici trebaju pisati riječi i rečenice po diktatu, te dopisivati izostavljene riječi u rečenici. Nastavnica / nastavnik organizira samostalno učeničko zapisivanje riječi i kratkih rečenica štampanim slovima prvog pisma, poštujući pravopisna pravila i formu diktata. Nakon ispravke diktata nastavlja se dalji rad na onim dijelovima sadržaja kojima učenice i učenici nisu ovladali. U samom procesu razvoja fonološke svijesti učenice i učenici prolaze kroz sljedeće faze: glasovna analiza – rastavljanje riječi na glasove / slogove, glasovna sinteza – sastavljanje glasova / slogova u riječi i globalno čitanje riječi. Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim metodama početnog čitanja i pisanja (globalna, analitička, sintetička), kao i različitim tehnikama za razlikovanje glasa i slova, rastavljanje riječi na glasove i slogove, određivanje pozicije glasa u riječima, te vježbe globalnog čitanja, kako bi se kod učenica i učenika razvila glasovna osviještenost i glasovna osjetljivost. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.1.2 i B.1.2. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.	

B.1.2. Prepoznaje foničnost riječi.	• Uočava fonične riječi, tj. riječi koje se slično izgovaraju, a u sebi sadrže slova/glasove koji određuju njihovo značenje. • Memoriše tekst brojalice, uočava fonične riječi, analizira njihovu strukturu i pravilno ih rastavlja na slogove u skladu sa zadatim ritmom brojalice. • Memoriše tekst brzalice i bajalice, uočava fonične riječi, analizira njihovo značenje, te pokazuje razumijevanje nonsensnih izraza. • Stvara rime na dati podsticaj (stih pjesme, tekst brojalice, slika, riječ, slog kao dio riječi i sl.). • Izvodi različite ritmičke vježbe i muzičke kompozicije koje u svojoj osnovi nude mogućnost stvaranja novih rima (vježbe slogovanja, igre "na slovo na slovo" i sl.).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
• brojalice: <i>Eci, peci, pec; Jedna vrana gakala; Trči zeko kroz šumicu; Voli da se mazi dr.</i> • bajalice: <i>Čaralo, baralo; Taši, taši, Aši, baši; Vedri, vedri, vedrilo</i> i dr. • književni tekstovi: Grigor Vitez, <i>Kobajagi pjesma</i> • zagonetke: Ivica Vanja Rorić, <i>Zagonetka – dopunjaljka</i> i dr. • brzalice: <i>Kotlokrp; Na vrh brda vrba mrda; Svaka svraka hoda na dva kraka</i> i dr. • kompozicija: V. Stojanov, <i>Jesenska</i>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi. Osnovni preduvjet za razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama može postepeno realizovati i sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Učenjem pjesmica u rimi, igrama rime, stvaranjem rime na poticajni tekst, memoriranjem brojalice i izvođenjem njihovog ritma, vježbama slogovanja, navođenjem riječi koje imaju slično i različito značenje (npr. džak – đak, kuće – kuće) razvija se kod učenica i učenika glasovna osjetljivost, kao i pravilan izgovor glasova. Mogu se organizirati različite vježbe memorisanja brojalice, njihovog izvođenja u ritmu sa naglašavanjem slogova, izgovaranja foničnih riječi u dječijim bajalicama, rimovanja i stvaranja rime na poticaj tekstom, slikom ili riječima, kao i prepoznavanja foničnih riječi u nonsensnom tekstu i razumijevanja sadržaja teksta muzičke kompozicije. Cilj takvih vježbi jeste podsticanje učenica i učenika na sudjelovanje u uočavanju foničnosti riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.1.2 i B.1.1. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.	

B.1.3. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Piše veliko slovo na početku rečenice. • Piše tačku, uzvičnik ili upitnik na kraju rečenice. • Riječi odvaja zarezima pri nabranju. • Piše veliko početno slovo u imenima ljudi, nadimcima i kućnim ljubimcima. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Čitko piše tekst štampanim slovima prvog pisma, vodeći računa o razmaku među riječima, interpunkcijskim znakovima na kraju rečenice i razmaku između redova u vezanom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
• Veliko slovo na početku rečenice • Veliko slovo u pisanju imena i nadimaka ljudi i kućnih ljubimaca • Tačka, upitnik ili uzvičnik na kraju rečenice • Pisanje velikih i malih štampanih slova latinice • Upotreba afrikata u često korištenim riječima • Zarez u nabranju • Glasovi / slova <i>č, ć, dž, đ</i> u često korištenim riječima	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Ne preporučuju se dugi diktati i vježbe prepisivanja dužih tekstova. Učenice i učenici mogu pisati kraće tekstove sastavljene od kratkih rečenica. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenici uočavaju da rečenice počinju velikim slovom i da se na njihovom kraju mogu nalaziti tačka, upitnik i uzvičnik. Također, uočavaju da se elementi nabranja u rečenicama odvajaju zarezima. Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, afrikata, te osnovnih interpunkcijskih znakova, pazeći na razmak između riječi i redova (npr. određivanje velikog slova i interpunkcijskog znaka na kraju rečenice u tekstu koji je napisan malim slovima i bez interpunkcije; uočavanje razmaka među riječima u tekstu u kojem su sve riječi spojene). Vježbe mogu biti i s predusretanjem pogrešaka ili učenice i učenici mogu samostalno pronalaziti greške u pogrešno napisanom tekstu. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).	

B.1.4. Usvaja i koristi nove riječi.	• Upotrebljava kontekst rečenice pri pojašnjavanju riječi ili izraza iz književnih tekstova. • Razumije značenja novih riječi i izraza nastalih dodavanjem afiksa poznatoj riječi (npr. ugodno-neugodno, prolaz-prolaznik) kroz jezičke igre i vježbe. • Koristi printane ili elektronske rječnike uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka kako bi utvrdio ili pojasnio značenje riječi iz tekstova koje su pročitali. • Koristi korijenski morfem kako bi utvrdio značenje nepoznate ili manje poznate riječi istog korijenskog morfema (npr. druženje-drug, strašilo-strah i sl.) kroz jezičke igre i vježbe. • Razumije suprotno značenje riječi. • Uočava odnose među riječima i nijanse u značenju riječi uz podršku nastavnice / nastavnika. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Uvećanice i umanjenice • Riječi suprotnog značenja • Jezičke igre i vježbe (anagrami, rebusi, premetaljke i sl.) • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Četiri zlatne riječi: molim, hvala, izvini, izvoli • Slikovni rječnik • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 1. razreda osnovne škole.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicima. Mogu se organizovati različite vježbe i igre kao što su: čitanje sa zadatkom – razlikovanje poznatih i nepoznatih riječi; stvaranje novih riječi dodavanjem afiksa; riječi koje imaju više značenja – isto se pišu, a različito izgovaraju; usvajanje riječi koje imaju isti morfološki korijen i sl. Uz podršku nastavnice / nastavnika učenice i učenici se uče koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.1.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja u obliku slike, kreirajući razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog slikovnog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim	

riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.1.4. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura).

B.1.5. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Prati dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način. • Postavlja pitanja da provjeri razumijevanje prezentiranih informacija, drži se teme i povezuje svoje komentare s komentarima ostalih u razredu. • Izražava vlastite ideje, uključuje se u diskusiju o temama prilagođenim njegovom uzrastu. • Postavlja pitanja sagovornicima i odgovara na pitanja svojih sagovornika. • Nudi odgovarajuće objašnjenje i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu osnovne škole
- sadržaji drugih nastavnih predmeta koji se realiziraju u korelaciji sa nastavnim sadržajima nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ovaj ishod se ostvaruje u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti slikom, filmom, pročitanim tekstovima, radom na usvajanju slova, izradom rječnika, usvajanjem pravopisnih pravila, oblicima prepričavanja i pričanja, izradom i tumačenjem grafičkih prikaza. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.

Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i

odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi s traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura).

B.1.6. Priča priču ili detaljno prepričava priču uz odgovarajuće činjenice i relevantne opisne detalje.	• Uočava priču kao niz događaja uz pomoć slika i pitanja, prepoznaje događaje i osobe na slici i priča priču svojim riječima. • Prepričava kraće priče različitog sadržaja na osnovu detaljnih pitanja. • Piše ili govori o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.

Glavni sadržaji

Narativni oblici usmenog i pismenog izražavanja (pričanje i prepričavanje):

- pričanje po nizu slika
- pričanje na osnovu jedne slike
- prepričavanje pomoću pitanja

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine pričanja i prepričavanja, te u tom kontekstu podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. Učenice i učenici pričaju priču na osnovu jedne slike (npr. *Djevojčica i maca*, *Prvi dan u školi*) ili niza slika (npr. *Djed i repa*) i prepričavaju priču uz pomoć pitanja (u vezi sa pročitanim tekstom, npr. *Crvenkapica*). U toku jedne školske godine treba uraditi po jednu usmenu vježbu za svaki oblik izražavanja naveden u sadržajima za ostvarenje ishoda. U prvom razredu se preporučuje samo govorni oblik izražavanja. Koristeći se polaznim slikama i tekstovima navedenim u sadržajima za ostvarenje ishoda (slikopriče i kratki tekstovi), učenice i učenici uz pomoć nastavnice / nastavnika pričaju ili prepričavaju priču. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više uočenih detalja.

Učenice i učenici pričaju priču na osnovu niza slika, na osnovu jedne slike, prepričavaju kraće priče uz pomoć pitanja. Također, organiziraju se aktivnosti kroz koje učenice i učenici prepričavaju književne tekstove. Važno je da se prepričavanje takvih tekstova radi nakon što su na njima ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.1.4, A.1.5 i A.1.6). Organiziraju se vježbe u kojima će učenice i učenici uočavati priču kao niz događaja uz pomoć slika i pitanja, prepoznavati događaje i osobe na slici i pričati priču svojim riječima, te govoriti o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice /

nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.1.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Odgovora na postavljena pitanja prisjećajući se vlastitog iskustva i uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka prikuplja informacije o određenoj temi iz različitih izvora (printani i digitalni mediji). • Provodi kratke istraživačke projekte u skladu s uzrastom s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom. • Učestvuje u zajedničkim istraživačkim projektima (npr. istraži/ predstavi crtežom/ temu knjige, glavnog junaka, broj stranica i dr.). • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• školska biblioteka Mogući izvori za prikupljanje informacija: • dječije enciklopedije • televizijske emisije ili dostupni videoklipovi na temu biblioteke • internet • posjeta školskoj biblioteci • razgovor sa bibliotekarkom / bibliotekarom	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Kako bi se ostvarili zahtjevi ovog ishoda može se organizovati projektna nastava. Ona predstavlja oblik problemske nastave kroz koju se učenice i učenici potiču na samostalno istraživačko djelovanje i realizuje se kroz više časova. Nastavnica / nastavnik predstavlja kompleksan zadatak koji od učenica i učenika zahtijeva oblikovanje problema, osmišljavanje istraživanja, provođenje istraživanja i rješavanje problema, pri čemu se rezultati mogu i javno prezentovati. Učenice i učenici na taj način razvijaju vještine rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, prezentovanja, te izgrađuju osjećaj odgovornosti za sebe i druge i, uporedo, razvijaju komunikacijske i interpretacijske vještine. Učenice i učenici mogu biti podijeljeni u grupe, tako da svaka grupa radi na jednom dijelu zadatka, a kroz proces istraživanja vodi ih i usmjerava nastavnica / nastavnik. Prikupljene informacije bit će iskorištene kako bi se kreirala slikopriča na temu	

U školskoj biblioteci. Kao osnova za istraživanje teme školske biblioteke trebaju se iskoristiti znanja prikupljena iz informativnog teksta o biblioteci. Na taj način, ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima A.1.4, A.1.7 i C.1.2.

Nastavnica / nastavnik može organizovati prateće aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

C.1.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Uz podršku vršnjaka i nastavnice / nastavnika piše sms poruku i kuca kraći tekst u programu Microsoft Office Word. • Uz podršku nastavnice / nastavnika pravi zanimljive i dinamične audiosnimke priča ili pjesama koje ilustruju tačno čitanje razumljivim ritmom. • Dodaje vizuelne efekte u vidu ilustracija uz pismeni rad gdje je to prikladno, kako bi naglasio ili povezoao određene činjenice ili pojedinosti sa naslovom svog rada. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira svoju priču prikazanu slikom.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- slikopriča na temu *U školskoj biblioteci*
- audiozapisi čitanja književnih i informativnih tekstova

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Nakon posjete biblioteci i istraživanja različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, učenice i učenici kreiraju vlastiti sadržaj u formi slikopriče na temu *U školskoj biblioteci*. Slike se mogu crtati ili kreirati u različitim digitalnim alatima.

Nastavnica / nastavnik može organizovati i kreiranje audiozapisa čitanja različitih tekstova. Učenice i učenici mogu snimati nastavnicu / nastavnika, ali i nastavnica / nastavnik može snimati njih, kako bi mogli zajednički analizirati njihove čitalačke vještine. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.1.3.

Učenice i učenici mogu kreirati vizuelne elemente, crtajući ih ili koristeći se digitalnim alatima, s ciljem boljeg razumijevanja pročitanih sadržaja ili s ciljem konkretnijeg prikaza samostalno kreiranih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.1.4 i A.1.7.

Koristeći se dostupnom aktuelnom tehnologijom, učenice i učenici mogu kreirati kratke poruke i međusobno ih razmjenjivati uz nadzor nastavnice / nastavnika. Također, može se organizovati kucanje kratkog teksta u Microsoft Office Word-u uz korištenje velikih i malih slova prvog pisma, te poštivanje naučenih pravopisnih pravila. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom B.1.3.

2. razred osnovne škole /5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.2.1. Realizira zadatke u okviru pripreme za početno čitanje i pisanje.	- Izvodi fine motoričke pokrete neophodne za iscrtavanje i pisanje pojedinačnih elemenata pojedinih slova, uspostavlja koordinaciju između pokreta ruke i očiju. - Ucrtava linije, oblike i strukture u ograničeni prostor (npr. linijski sistem, uski i široki prostor), spaja isprekidane linije koje sugerišu slike slova, predmeta ili grafičkih struktura. - U linijskom sistemu uspješno crta linije, oblike i strukture koje sadrže elemente velikih i malih pisanih slova prvog pisma. - Pravilno se orijentira u ograničenom prostoru za pisanje velikih i malih pisanih slova prvog pisma. - Izvodi grafomotoričke vježbe s ključnim potezima potrebnim za pisanje pisanih slova. - Razlikuje tehniku pisanja povlačenjem i tehniku pisanja pritiskom.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
predvježbe za pisanje pisanih slova: vrste linija po toku, obliku i osjetljivosti; linije u prostoru bez linija; linije u linijskom sistemu; linije u kvadratnoj mreži	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na pripremu učenica i učenika za usvajanje pisanih slova prvog pisma. Akcenat je na daljem razvoju i usavršavanju fine motorike šake kroz različite grafomotoričke predvježbe – šaranje i povlačenje različitih linija, te snalaženje u prostoru za pisanje. Fina motorika šake razvija se kroz tri faze: fazu šaranja, fazu spajanja tačaka i fazu pisanja svih vrsta linija uz ograničenje između zadanih crta u prostoru za pisanje. Učenice i učenici se potiču na pravilno držanje olovke, te adekvatan pritisak olovke na papir. Neke od mogućih aktivnosti za grafomotoričke predvježbe su: pisanje linija u zraku, na pijesku ili na školskoj tabli, pisanje linija u različitim smjerovima, crtanje kružnica, te valovitih i drugih zakrivljenih linija. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim	

razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja B.2.2 i B.2.3. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.2.2 i A.2.3.

S ciljem svrsishodnije organizacije, može se raditi na tematskom planiranju i povezivanju nastavnih sadržaja različitih predmeta, čime se ostvaruje i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Matematika, Muzička kultura).

A.2.2. Usvaja grafičku strukturu pisanih slova prvog pisma.	• Pravilno piše velika i mala pisana slova prvog pisma. • Pravilno povezuje naučena slova u strukture riječi i rečenica usavršavajući estetsku stranu rukopisa. • Učenik uočava zajedničke elemente pojedinih pisanih slova. • Uočava i razlikuje vrste i broj linija potrebnih za grafičko predstavljanje velikih i malih pisanih slova prvog pisma te broj poteza neophodnih za njihovo grafičko predstavljanje. • Razlikuje velika i mala pisana slova prvog pisma i uočava slova (grafeme) koja se slično pišu, a različito izgovaraju. • Zaključuje da jedan glas (fonem) ima dva slova (grafema) veliko i malo, te da se pojedina slova/glasovi pišu od dva grafema (npr. LJ, lj; Nj, nj; Dž, dž u latinici). • Čita sa svrhom i razumijevanjem kraće tekstove napisane pisanim slovima prvog pisma.
---	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
--------------------	----------------------------------

Ključni sadržaji

- **pisana slova prvog pisma** (abeceda)
- **tekstovi za motivacionu pripremu zasićeni pojedinim slovima:** O – Nedžati Zekerija, *Orhanov crtež*; A – Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Dea Volarić, *Kad Anine noge gaze*; M – Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; I – Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*; Ratko Zvrko, *Smijeh nije grijeh*; J – Luko Paljetak, *Ježić Ubodežić*; U – Nevenka Videk, *U*; E – Jadranka Čunčić- Bandov, *E, baš hoću* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na usvajanje grafičke strukture velikih i malih pisanih slova prvog pisma (latinice), te ovladavanje vještinom njihovog povezivanja u strukture riječi i kraćih rečenica. U bosanskom jeziku usvajaju se pisana slova latinice. Realizacija nastavnih

sadržaja vezanih za ovaj ishod odvija se nakon što nastavnica / nastavnik uradi inicijalnu procjenu učeničkih postignuća koja se odnosi na usvojenost nastavnih sadržaja iz prvog razreda i stepen razvijenosti vještina pisanja i čitanja štampanih slova prvog pisma. Metode (analitičko-sintetička, globalna) i postupci (monografski, grupna obrada slova) usvajanja slova prilagođavaju se mogućnostima i sposobnostima učenica i učenika.

Mogu se koristiti kartice sa slovima, slovarica i slogovnica, anagrami (premetaljke), rebusi, kao i simboli za bića, predmete i pojave s ciljem lakšeg usvajanja velikih i malih pisanih slova prvog pisma. Neke od mogućih aktivnosti za proces usvajanja slova su: prepoznavanje i razlikovanje velikih i malih slova; uočavanje broja i vrsta linija (broja poteza) potrebnih za pisanje slova; povezivanje izgleda pisanih slova sa izgledom štampanih slova; vježbe s kartonima riječi, rebusi, anagrami, križaljke i sl.; povezivanje slova s početnim glasom u riječi pojma predstavljenog slikom; oblikovanje slova od različitih materijala; izrada razredne slovarice; razvijanje vještine povezivanja slova u cjelinu riječi u pisanju i čitanju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se počinje ostvarivati nakon što se ispune svi zahtjevi ishoda A.2.1. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja B.2.2 i B.2.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura).

A.2.3. Usavršava tehniku čitanja koristeći različite tekstove napisane pisanim slovima prvog pisma.	• Čita riječi i rečenice brzinom koja odgovara brzini govora. • Čita naglas i u sebi, individualno i kroz vježbe horskog čitanja. • Čita prirodnom jačinom glasa, ima razvijen osjećaj za tempo i dinamiku prilikom čitanja. • Shvata smisao pročitanih riječi i rečenica, ima razvijen osjećaj za nelogične situacije u sadržajima tekstova koje čita. • Razlikuje na koji način se čita proza, a na koji način poezija i ova znanja primjenjuje u vježbama čitanja naglas. • Razumije ulogu interpunkcijskih znakova, te u skladu s tim znanjima usavršava tehniku čitanja naglas i unosi elemente izražajnosti.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-3.4.1.

Ključni sadržaji

- **tekstovi za vježbe iščitavanja i čitanja:** O – Nedžati Zekerija, *Orhanov crtež*; A – Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Dea Volarić, *Kad Anine noge gaze*; M – Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; I – Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*; Ratko Zvrko, *Smijeh nije grijeh*; J – Luko Paljetak, *Ježić Ubodežić*; U – Nevenka Videk, *U*; E –

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na izgrađivanje, razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste poznavanje slova. U tom smislu, ovaj ishod učenja sa svojim razradama može postepeno realizovati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti razumijevanje grafičke strukture teksta (riječi kao skupovi slova razdvojene bjelinama, rečenice kao skupovi riječi).

Budući da su učenice i učenici u prethodnom razredu usvojili štampana slova prvog pisma, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda podrazumijeva čitanje tekstova napisanih i štampanim i pisanim slovima prvog pisma.

Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima.

Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama za osposobljavanje učenica i učenika za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi brzina čitanja nije presudna i odgovara razvojnim mogućnostima učenica i učenika. Također, može se svakodnevno organizovati vrijeme za čitanje, kombinujući učeničko čitanje naglas cijelom razredu ili manjim grupama sa čitanjem u sebi.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.2.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.2.4. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.

- Doživljava i iskazuje doživljaj priče i pjesme uz pomoć pitanja ili samostalno.
- Doživljava i iskazuje doživljaj lutkarskog igrokaza uz pomoć pitanja ili samostalno.
- Pokazuje razumijevanje pročitano informativnog teksta.
- Doživljava stilski i sadržajno kratke slikovnice
- Iznosi svoj stav o konkretnim tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ih povezujući ih sa ličnim iskustvima iz svakodnevnog života.
- Analizira dva ili više teksta koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i

	upoređuje različite pristupe autora.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
- bajka: Braća Grimm, <i>Mačak u čizmama</i> (slikovnica) - basna: Ezop, <i>Kornjača i zec</i>, <i>Vrana i vrč s vodom</i>; narodna basna <i>Golub i pčela</i> - priča I. Astell, <i>Četiri čarobne riječi</i>; Ahmed Hromadžić, <i>Medeni</i> - pjesma: Enisa Osmančević-Čurić, <i>Za sretan put po dukat žut</i> - informativni tekstovi: <i>Dječija štampa</i>; <i>Radio i radijska emisija</i>; <i>Dan planete Zemlje</i>; <i>Rad i zanimanja ljudi</i>	
LEKTIRA (obavezno obraditi 4 naslova)	
- Branko Ćopić, <i>Ježeva kućica</i> (obavezna lektira) - Zehra Hubijar, <i>Medin rođendan</i>; - Sunčana Škrinjarić, <i>Dućan kod svrake</i> - Sunčana Škrinjarić, <i>Plesna haljina žutog maslačka</i> - Sunčana Škrinjarić, <i>Kako sanjaju stvari</i>, - Stanko Rakita, <i>Radoznali dječak</i> - Ezop, <i>Basne</i> - Nevenka Videk, <i>Pismo iz Zelengrada</i> - Zvonimir Balog, <i>Male priče o velikim slovima</i> - Stanislav Femenić, <i>Idi pa vidi</i>	
DODATNI TEKSTOVI	
- proza: narodna basna, <i>Lisica i roda</i>; Bisera Alikadić, <i>Štipaljke</i>; Stanislav Femenić, <i>Suza</i>, <i>Nestašna Ana</i>; Ešref Berbić, <i>Kako je otišlo ljeto</i>; bajke, <i>Ružno pače</i>, <i>Vuk i sedam jarića</i>; Ruska narodna priča <i>Djed i repa</i>; Blanka Dovjak- Matković, <i>Priča o olovci</i>; Vera Zemunić, <i>Trešnja</i>; Lav N. Tolstoj, <i>Dva druga</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda - poezija: Ivica-Vanja Rorić, <i>Bubamara</i>; Velimir Milošević, <i>Nebeska crtanka</i>; Šimo Ešić, <i>Zašto volim svoju baku</i>; Branko Ćopić <i>Lijin oglas</i>; Grigor Vitez, <i>Dohvati mi, tata, mjesec</i>, <i>Zalazak sunca</i>; Kasim Deraković, <i>Teče rijeka</i>; Mirsad Bećirbašić, <i>Naušnice od trešanja</i>; Vera Zemunić, <i>Kruh</i>; Dubravko Horvatić, <i>Pjesma o igrama</i>; Marijana Modrić, <i>Pahulje</i>; Salih Isaac, <i>Zvončić</i>; Ljubivoje Ršumović, <i>Au, što je škola zgodna</i>; Dragan Lukić, <i>Slovarica</i>; Zvonimir Balog, <i>Male priče o velikim slovima</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda - igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, <i>Strašan pas</i>, <i>Jesenja uspomena</i>, <i>Snjegović u kaputu</i>; Jadranka Bralić, <i>Vuki patuljak</i>; Duško Radović, <i>Tužibaba</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenica. Učenice i učenici slušaju izražajno i interpretativno čitanje i iskazuju svoj doživljaj u vezi s pročitanim tekstom, povezujući to sa vlastitim iskustvom i osjećajima, te donose logičke zaključke uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost i ekološka svijest. Učenice i učenici samostalno čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima. Na taj način potiču se na samostalno čitanje i istraživanje različitih književnih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.2.5 i A.2.6, te ishodima C.2.1 i	

C.2.2. U toku školske godine treba obraditi 4 lektirna naslova (jedan obavezni i ostale bira nastavnica / nastavnik sa datog popisa).

Čitanje informativnih tekstova podrazumijeva upoznavanje sa odlikama dječije štampe, te radija i radijske emisije, čime će se ostvariti preduvjeti za praktičnu primjenu stečenih znanja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati sa ishodom A.2.7, ali i ishodom C.2.1 i C.2.2. Također, čitaju se i informativni tekstovi sa sadržajima drugih nastavnih predmeta, čime se ostvaruje međupredmetna korelacija. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika.

Nastavnica/ nastavnik može organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitanoog teksta (postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja, uočavanje uzroka i posljedice, drvo problema, kockarenje, zadaci sa dopunjavanjem nepotpunih rečenica, upoređivanje vlastitog mišljenja s mišljenjima drugih učenica i učenika, ilustracija pročitanoog i sl.).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće, uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.2.5, A.2.6 i A.2.7.

A.2.5. Uočava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja jednostavna pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na tekst. • Uočava prostorno-vremenske dimenzije u tekstu. • Uz podršku nastavnice / nastavnika ili niza slika prepoznaje redoslijed događaja u proznom tekstu ili pjesničke slike u lirskoj pjesmi. • Uočava glavne i sporedne likove u pročitanoom tekstu i uočava njihove dominantne karakterne osobine. • Uočava razlike između likova u priči, bajci i basni. • Određuje rimu u pjesmi. • Uočava pjesničke slike. • Samostalno ili u saradnji s drugima uočava pouku u basni, poentu u pjesmi i piščevu poruku (ključnu ideju). • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• bajka: Braća Grimm, <i>Mačak u čizmama</i> (slikovnica) • basna: Ezop, <i>Kornjača i zec</i>, <i>Vrana i vrč s vodom</i>; narodna basna <i>Golub i pčela</i> • priča I. Astell, <i>Četiri čarobne riječi</i>; Ahmed Hromadžić, <i>Medeni</i> • pjesma: Enisa Osmančević-Ćurić, <i>Za sretan put po dukat žut</i> • informativni tekstovi: <i>Dječija štampa</i>; <i>Radioi radijska emisija</i>; <i>Dan planete Zemlje</i>; <i>Rad i zanimanja ljudi</i>	
LEKTIRA (obavezno obraditi 4 naslova)	
• Branko Ćopić, <i>Ježeva kućica</i> (obavezna lektira) • Zehra Hubijar, <i>Medin rođendan</i>; • Sunčana Škrinjarić, <i>Dućan kod svrake</i> • Sunčana Škrinjarić, <i>Plesna haljina žutog maslačka</i> • Sunčana Škrinjarić, <i>Kako sanjaju stvari</i>, • Stanko Rakita, <i>Radoznali dječak</i> • Ezop, <i>Basne</i> • Nevenka Videk, <i>Pismo iz Zelengrada</i> • Zvonimir Balog, <i>Male priče o velikim slovima</i> • Stanislav Femenić, <i>Idi pa vidi</i>	
DODATNI TEKSTOVI	
• proza: narodna basna, <i>Lisica i roda</i>; Bisera Alikadić, <i>Štipaljke</i>; Stanislav Femenić, <i>Suza</i>, <i>Nestašna Ana</i>; Ešref Berbić, <i>Kako je otišlo ljeto</i>; bajke, <i>Ružno pače</i>, <i>Vuk i sedam jarića</i>; Ruska narodna priča <i>Djed i repa</i>; Blanka Dovjak- Matković, <i>Priča o olovci</i>; Vera Zemunić, <i>Trešnja</i>; Lav N. Tolstoj, <i>Dva druga</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda • poezija: Ivica-Vanja Rorić, <i>Bubamara</i>; Velimir Milošević, <i>Nebeska crtanka</i>; Šimo Ešić, <i>Zašto volim svoju baku</i>; Branko Ćopić <i>Lijin oglas</i>; Grigor Vitez, <i>Dohvati mi, tata, mjesec</i>, <i>Zalazak sunca</i>; Kasim Deraković, <i>Teče rijeka</i>; Mirsad Bećirbašić, <i>Naušnice od trešanja</i>; Vera Zemunić, <i>Kruh</i>; Dubravko Horvatić, <i>Pjesma o igrama</i>; Marijana Modrić, <i>Pahulje</i>; Salih Isaac, <i>Zvončić</i>; Ljubivoje Ršumović, <i>Au, što je škola zgodna</i>; Dragan Lukić, <i>Slovarica</i>; Zvonimir Balog, <i>Male priče o velikim slovima</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda • igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, <i>Strašan pas</i>, <i>Jesenja uspomena</i>, <i>Snjegović u kaputu</i>; Jadranka Bralić, <i>Vuki patuljak</i>; Duško Radović, <i>Tužibaba</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (prostorno-vremenske dimenzije, likovi, tok događaja, povezanost sadržaja sa ilustracijama, rima, pouka), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. U ovom uzrastu uglavnom se zadržava na razini uočavanja očitih elemenata uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz svakodnevno čitanje tekstova uočavaju se ključne ideje i detalji, razgovara se o njima uz pomoć pitanja ili učenice i učenici sami postavljaju pitanja o pročitanoj. Učenice i učenike treba kontinuirano osposobljavati i poticati da samostalno postavljaju pitanja u vezi s pročitanim tekstovima, služeći se različitim tehnikama (npr. semafor pitanja, matrica pitanja). Aktivnosti se usmjeravaju na razgovor o sadržaju pročitanoj teksta, uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija (mjesto radnje, vrijeme radnje), uočavanje i određivanje teme i pouke u proznom tekstu i osnovnog motiva u pjesmi, prepoznavanje	

redosljed a događaja i pjesničkih slika, kao i ključnih ideja u informativnim tekstovima. Također, određuju se likovi u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihovi postupci. Uspostavlja se analogija između književnog lika i lika iz svakodnevnih životnih situacija, te se uočavaju razlike između likova u priči, bajci i basni. Određuju se najuzbudljiviji i najljepši dio u priči, te se objašnjava zašto tekst nosi baš taj naslov, uočavajući ključne detalje koji povezuju sadržaj teksta i njegov naslov. Također, uočavaju se karakteristična mjesta u tekstu (npr. opisi, humor, dinamika, pejzaž, pojave), kao i jezičko-stilska sredstva u pjesmi, te vizuelne, auditivne i taktile pjesničke slike.

U čitanju informativnih tekstova učenice i učenici se upoznaju s važnim terminima vezanim za različite teme, povezujući to s ličnim iskustvom. Važno je naglasiti da se u ovom uzrastu ne usvajaju definicije.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće, uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.2.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.2.6 i A.2.7, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.2.6. Analizira strukturu teksta i utvrđuje razlike između književnih i informativnih tekstova.	• Prepoznaje pjesmu, priču, bajku, basnu, lutkarsku predstavu, informativni tekst. • Prepoznaje/ identifikuje pojmove vezane za dijelove teksta (npr. poglavlje, scena, stih, strofa) • Identifikuje ulogu autora / pisca i ilustratora. • Razlikuje slikovnicu od drugih knjiga zbog povezanosti slike i teksta. • Razlikuje različite izvore koji sadrže informativne tekstove (enciklopedije, časopisi, novine, albumi, udžbenici, uputstva, internet i sl.). • Uočava strukturu informativnog teksta.
--	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.2.2, JZK-2.2.2.
---------------------------	------------------------------

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: Braća Grimm, *Mačak u čizmama* (slikovnica)
- basna: Ezop, *Kornjača i zec*, *Vrana i vrč s vodom*; narodna basna *Golub i pčela*
- priča I. Astell, *Četiri čarobne riječi*; Ahmed Hromadžić, *Medeni*
- pjesma: Enisa Osmančević-Čurić, *Za sretan put po dukat žut*

- informativni tekstovi: *Dječija štampa; Radioi radijska emisija; Dan planete Zemlje; Rad i zanimanja ljudi*

LEKTIRA (obavezno obraditi 4 naslova)

- Branko Ćopić, *Ježeva kućica* (obavezna lektira)
- Zehra Hubijar, *Medin rođendan;*
- Sunčana Škrinjarić, *Dućan kod svrake*
- Sunčana Škrinjarić, *Plesna haljina žutog maslačka*
- Sunčana Škrinjarić, *Kako sanjaju stvari,*
- Stanko Rakita, *Radoznali dječak*
- Ezop, *Basne*
- Nevenka Videk, *Pismo iz Zelengrada*
- Zvonimir Balog, *Male priče o velikim slovima*
- Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: narodna basna, *Lisica i roda;* Bisera Alikadić, *Štipaljke;* Stanislav Femenić, *Suza, Nestašna Ana;* Ešref Berbić, *Kako je otišlo ljeto;* bajke, *Ružno pače, Vuk i sedam jarića;* Ruska narodna priča *Djed i repa;* Blanka Dovjak- Matković, *Priča o olovci;* Vera Zemunić, *Trešnja;* Lav N. Tolstoj, *Dva druga* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda
- poezija: Ivica-Vanja Rorić, *Bubamara;* Velimir Milošević, *Nebeska crtanka;* Šimo Ešić, *Zašto volim svoju baku;* Branko Ćopić *Lijin oglas;* Grigor Vitez, *Dohvati mi, tata, mjesec, Zalazak sunca;* Kasim Deraković, *Teče rijeka;* Mirsad Bećirbašić, *Naušnice od trešanja;* Vera Zemunić, *Kruh;* Dubravko Horvatić, *Pjesma o igrama;* Marijana Modrić, *Pahulje;* Salih Isaac, *Zvončić;* Ljubivoje Ršumović, *Au, što je škola zgodna;* Dragan Lukić, *Slovarica;* Zvonimir Balog, *Male priče o velikim slovima* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda
- igrokaz: Jadranka Čunčić-Bandov, *Strašan pas, Jesenja uspomena, Snjegović u kaputu;* Jadranka Bralić, *Vuki patuljak;* Duško Radović, *Tužibaba* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na upoznavanje i razlikovanje strukture pjesme, priče, bajke, basne i informativnog teksta. U tom kontekstu, učenice i učenici prepoznaju stih i strofu kao dijelove pjesme, te poglavlja u književnom i informativnom tekstu. Također, upoznaju se sa ulogom autora teksta i ilustratora. Upoznaju se i sa različitim tipovima autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali spoznaju i činjenicu da ne moraju svi tekstovi imati svog autora. Osposobljavaju se da razlikuju različite izvore informativnih tekstova i da se njima ispravno koriste. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je s ishodom C.2.1. Također, učenice i učenici razumijevaju svrhu ilustracija uz književne i informativne tekstove, te se upoznaju s ulogom ilustratora. U tom kontekstu, ovaj ishod učenja može se kombinovati sa aktivnostima usmjerenim na ostvarenje ishoda učenja C.2.2.

Učenice i učenici prepoznaju priču, pjesmu, bajku, basnu, igrokaz kao forme koje imaju svoje osnovne elemente: motiv, temu, ideju, sadržaj unutar kojeg se uočava tok događaja u vremenskom slijedu. Za razliku od bajke, u priči najčešće nema natprirodnih bića i čudesnih događanja. Basnu prepoznaju kao formu u kojoj su likovi životinje, biljke, ali i predmeti. Pjesmu razumijevaju kao formu u kojoj se razlikuju motiv, tema, ideja, te lirske slike. Za razliku od književnih tekstova, u informativnim tekstovima prepoznaju dijelove i poglavlja i uočavaju njihove međusobne odnose. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima

učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće, uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.2.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.2.5 i A.2.7, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.2.7. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima.	• Uočava i uspostavlja vezu između dijelova priče i filmskih kadrova koji predstavljaju dijelove priče. • Sluša i analizira radijske emisije za djecu. • Uočava i uspostavlja vezu između dijelova priče i slika koje ilustruju dijelove priče i slikovnice. • Objašnjava kako određeni aspekti ilustracija teksta doprinose onome što se prenosi riječima u priči, slikovnici ili pjesmi.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Mačak u čizmama*)
- pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (prema raspoloživom repertoaru pogledati lutkarsku ili neku drugu dječiju predstavu)
- radijska emisija za djecu po izboru nastavnice / nastavnika
- slikovnice

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. slike i ilustracije, ekranizacije, pozorišne adaptacije). U tom kontekstu, učenice i učenici uočavaju koji trenutak u priči prikazuje prateća ilustracija ili na koji način se ilustracijom oslikava atmosfera i mjesto radnje u tekstu, likovi ili pjesničke slike. Također, na isti način povezuju sadržaj o kojem su čitali sa scenama iz crtanih ili lutka-filmova, te pozorišnih lutkarskih predstava. U vezi s čitanjem informativnih tekstova, povezuju stečena teoretska znanja s iskustvenim doživljajima čitanja dječije štampe i slušanja radijske emisije ili posjete radijskoj stanici. Učenice i učenici se potiču da uspostavljaju veze između dijelova pročitanoog teksta i filmskih kadrova, pozorišnih scena, ilustracija koji su u vezi sa tim tekstom.

U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske, pozorišne ili neke druge adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi se akumulirala znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također,

poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će se dodatno obogaćivati znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.2.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.2.4. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.2.5 i A.2.6, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.2.8. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Analizira različite piktograme i njihovu namjenu u svakodnevnom životu. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza. • Čita i razumije simbole, mjerne jedinice, te saobraćajne znakove u informativnim tekstovima zasićenim sadržajima drugih predmeta.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.4.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela,
- različiti sadržaji drugih nastavnih predmeta u kojima postoje simboli, znakovi, mjerne jedinice

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim grafičkim organizatorima (umna mapa, grozdovi, Venov dijagram i sl.) i tabelama (T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela,) kako bi se učenicama i učenicima olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, nužno je ostvariti i međupredmetnu korelaciju i osposobljavati učenice i učenike da sadržaje ostalih predmeta prikazuju grafički, slikovno i tabelarno (Moja okolina – čitanje natpisa na saobraćajnim znakovima, piramida ishrane, lenta vremena, kalendar prirode; Matematika – brojeva linija, tabela mjesnih vrijednosti).

Oblast: B/ Jezička pismenost**Ishod učenja****B.2.1. Razvija fonološku svijest.****Razrada ishoda**

- Uočava da su izgovorene riječi predstavljene pisanim jezikom određenim nizovima štampanih ili pisanih slova prvog pisma.
- Uočava da su riječi skupovi slova / glasova i da su razdvojene razmacima,
- Razlikuje pojmove slovo, glas, slog, riječ tokom analitičko-sintetičkih vježbi.
- Uočava da promjena redoslijeda slova ili slogova u riječima mijenja značenje riječi što praktično pokazuje u različitim vježbama (dopunjavanje, premetanje, anagrami, rebusi i sl.)
- Samostalno zapisuje riječi i rečenice pisanim slovima prvog pisma, piše po diktatu (kontrolni diktat, stvaralački diktat, diktat s predusretanjem grešaka i sl.).
- Uočava broj riječi u rečenici napisanoj pisanim slovima, rastavlja riječi na slogove i slova/glasove kroz analitičko-sintetičke vježbe.

Poveznice sa ZJNPP**JZK-3.2.1.****Ključni sadržaji**

- rečenica – riječ – slog – slovo / glas
- samoglasnici (vokali) i suglasnici
- **tekstovi za motivacionu pripremu i glasovnu analizu riječi zasićeni pojedinim slovima:** O – Nedžati Zekerija, *Orhanov crtež*; A – Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Dea Volarić, *Kad Anine noge gaze*; M – Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; I – Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*; Ratko Zvrko, *Smijeh nije grijeh*; J – Luko Paljetak, *Ježić Ubodežić*; U – Nevenka Videk, *U*; E – Jadranka Čunčić- Bandov, *E, baš hoću* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje fonološke svijesti kod učenika i učenika, čime se razvijaju sposobnosti razumijevanja izgovorenih riječi, slogova i glasova. Osnovni preduvjet za razvoj fonološke svijesti, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenika i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama postepeno realizira sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenika i učenika osvijestiti glasovnu osjetljivost, što podrazumijeva razumijevanje odnosa glasa i slova, te govora i pisma, kao i sposobnost da čuju i odrede poziciju glasa u riječima, rastavljaju riječi na glasove i slogove, te prepoznaju broj glasova i slogova u riječima. Učenice i učenici usvajaju poredak slova, te horski izgovaraju glasove unutar različitih riječi (npr.

predmeti i likovi na pokazanim slikama) kako bi se oslobodili za ove aktivnosti, ali i pomogli jedni drugima u razumijevanju glasovne strukture riječi. Učenice i učenici trebaju pisati riječi i rečenice po diktatu, te dopisivati izostavljene riječi u rečenici. Nastavnica/ nastavnik organizira samostalno učeničko zapisivanje riječi i kratkih rečenica štampanim i pisanim slovima prvog pisma, poštujući pravopisna pravila i formu diktata. Nakon ispravke diktata nastavlja se dalji rad na onim dijelovima sadržaja kojima učenice i učenici nisu ovladali.

U samom procesu razvoja fonološke svijesti učenice i učenici prolaze kroz sljedeće faze: glasovna analiza – rastavljanje riječi na glasove / slogove, glasovna sinteza – sastavljanje glasova / slogova u riječi i globalno čitanje riječi. Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim metodama početnog čitanja i pisanja (globalna, analitička, sintetička), kao i različitim tehnikama za razlikovanje glasa i slova, rastavljanje riječi na glasove i slogove, određivanje pozicije glasa u riječima, te vježbe globalnog čitanja, kako bi se kod učenica i učenika razvila glasovna osviještenost i glasovna osjetljivost. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realizuju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.2.2 i B.2.2. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.

B.2.2. Prepoznaje i razumije foničnost riječi.	• Uočava fonične riječi, tj. riječi koje se slično izgovaraju, a u sebi sadrže slova/glasove koji određuju njihovo značenje. • Memoriše tekst brojalica, uočava fonične riječi, analizira njihovu strukturu i pravilno ih rastavlja na slogove u skladu sa zadatim ritmom brojalice. • Memoriše tekst brzalice i bajalice, uočava fonične riječi, analizira njihovo značenje, te pokazuje razumijevanje nonsensnih izraza. • Stvara rime na dati podsticaj (stih pjesme, tekst brojalice, slika, riječ, slog kao dio riječi i sl.). • Izvodi različite ritmičke vježbe i muzičke kompozicije koje u svojoj osnovi nude mogućnost stvaranja novih rima (vježbe slogovanja, igre "na slovo na slovo" i sl.).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.3.1
Ključni sadržaji	
• brojalice: <i>Lastavice gdje si bila; En, ten, tini; Iš, iš, iš; Jen, dva, tri</i> • brzalice: <i>Enci, menci; Brže, brže; Kotlokrp; Na vrh brda vrba mrda</i> • bajalice: <i>Čaralo, baralo</i>	

- književni tekstovi: Grigor Vitez, *Krava čita novine*; Gvido Tartalja; *Guske*; Božidar Stančić, *Pjesma o konjiću* i dr.
- kompozicija: I. Stamać, M. Milanković, *Maestral*, Božidar Stančić, *Pjesma o konjiću*

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi. Osnovni preduvjet za razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama može postepeno realizovati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Učenjem pjesmica u rimi, igrama rime, stvaranjem rime na poticajni tekst, memoriranjem brojalica i izvođenjem njihovog ritma, vježbama slogovanja, navođenjem riječi koje imaju slično i različito značenje (npr. džak – đak, kuće – kuče, spavačica – spavaćica) razvija se kod učenica i učenika glasovna osjetljivost, kao i pravilan izgovor glasova. Mogu se organizovati različite vježbe memorisanja brojalica, njihovog izvođenja u ritmu sa naglašavanjem slogova, izgovaranja foničnih riječi u dječijim bajalicama, rimovanja i stvaranja rime na poticaj tekstom, slikom ili riječima, kao i prepoznavanja foničnih riječi u nonsensnom tekstu i razumijevanja sadržaja teksta muzičke kompozicije. Cilj takvih vježbi jeste podsticanje učenica i učenika na sudjelovanje u uočavanju foničnosti riječi.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.2.2 i B.2.1. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.

B.2.3. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Razlikuje izjavnu, upitnu i uzvičnu rečenicu. • Povezuje pojam imenice s bićima i predmetima. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
---	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
---------------------------	-------------------

Ključni sadržaji

- Rečenica: upitna, uzvična, izjavna
- Imenice: bića, predmeti

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente:

- pravilna upotreba interpunkcijskih znakova na kraju rečenice (tačka, upitnik, uzvičnik) i pravilan izgovor rečenica u skladu s upotrijebljenim interpunkcijskim znakovima;

- uočavanje i prepoznavanje riječi kojima se imenuju bića i predmeti, te povezivanje pojma imenice s takvim riječima (u ovim situacijama preporučuje se korištenje riječi bliskih učenicama i učenicima, kao i poticaji u vidu slika, fotografija i konkretnih bića i predmeta iz okruženja).

Nastavnica / nastavnik može organizovati igre imenovanja bića i stvari, kao i aktivnosti u kojima učenice i učenici pronalaze imenice u rečenicama i kraćim tekstovima. Vježbanje i provjera primjene usvojenih gramatičkih znanja može se raditi kroz diktat s komentarom, kontrolni diktati, diktat s predusretanjem grešaka, stvaralački diktat, kao i vježbe dopunjavanja rečenica odgovarajućim riječima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.2.4. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika – tekstualni zadaci).

B.2.4. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Piše veliko slovo na početku rečenice. • Piše tačku, uzvičnik ili upitnik na kraju rečenice. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju imena ljudi i životinja. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju imena gradova i sela. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u često korištenim riječima. • Pravilno piše opće skraćenice bez tačke. • Čitko piše tekst pisanim slovima prvog pisma, vodeći računa o razmaku među riječima, interpunkcijskim znakovima na kraju rečenice i razmaku između redova u vezanom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Veliko slovo u pisanju vlastitih imena ljudi i životinja
- Veliko slovo u pisanju jednočlanih imena gradova i sela
- Skupovi je / ije u učestalim riječima
- Glasovi / slova *č, ć dž, đ, h* u izgovorenim i napisanim riječima
- Skraćenice bez tačke (oznake za mjere)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Ne preporučuju se dugi diktati i vježbe prepisivanja dužih tekstova. Učenice i učenici mogu pisati kraće tekstove

sastavljene od kratkih rečenica. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog početnog slova u jednočlanim nazivima gradova i sela, te imenima ljudi i životinja. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h* u često korištenim riječima, te pravilno pišu opće skraćenice bez tačke (oznake za mjere).

Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova, pazeći na razmak između riječi i redova (npr. određivanje velikog slova i interpunkcijskog znaka na kraju rečenice u tekstu koji je napisan malim slovima i bez interpunkcije; uočavanje razmaka među riječima u tekstu u kojem su sve riječi spojene). Vježbe mogu biti i s predusretanjem pogrešaka ili učenice i učenici mogu samostalno pronalaziti greške u pogrešno napisanom tekstu.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).

B.2.5. Usvaja i koristi nove riječi.	• Upotrebljava kontekst rečenice pri pojašnjavanju riječi ili izraza iz književnih tekstova. • Razumije značenja novih riječi i izraza nastalih dodavanjem afiksa poznatoj riječi (npr. ugodno-neugodno, prolaz-prolaznik) kroz jezičke igre i vježbe. • Koristi printane ili elektronske rječnike uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka kako bi utvrdio ili pojasnio značenje riječi iz tekstova koje su pročitali. • Koristi korijenski morfem kako bi utvrdio značenje nepoznate ili manje poznate riječi istog korijenskog morfema (npr. druženje-drug, strašilo-strah i sl.) kroz jezičke igre i vježbe. • Razumije suprotno značenje riječi. • Uočava odnose među riječima i nijanse u značenju riječi uz podršku nastavnice / nastavnika. • Razlikuje osnovno značenje riječi i izraza, te preneseno značenje riječi i izraza datih u tekstu uz poticaj i podršku nastavnice / nastavnika. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova.

	• Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Pozdravi • Slikovni rječnik • Razredni rječnik • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 2. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju s učenicama i učenicima. Mogu se organizovati različite vježbe i igre kao što su: čitanje sa zadatkom – razlikovanje poznatih i nepoznatih riječi; stvaranje novih riječi dodavanjem afiksa; riječi koje imaju više značenja – isto se pišu, a različito izgovaraju; usvajanje riječi koje imaju isti morfološki korijen i sl. Uz podršku nastavnice / nastavnika učenice i učenici se uče koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je s ishodom C.2.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja u obliku slike, kreirajući razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju odnose između značenja pojedinih riječi (npr. uzrok – posljedica, dio – cjelina, početak – kraj, skup – element i sl.). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.2.4. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika).	
B.2.6. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadograđujući na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Prati dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način. • Postavlja pitanja da provjeri razumijevanje prezentiranih informacija, drži se teme i povezuje svoje komentare s komentarima ostalih u razredu. • Izražava vlastite ideje, uključuje se u diskusiju o temama prilagođenim

	njegovom uzrastu. • Postavlja pitanja sagovornicima i odgovara na pitanja svojih sagovornika. • Nudi odgovarajuće objašnjenje i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu osnovne škole • sadržaji drugih nastavnih predmeta koji se realiziraju u korelaciji sa nastavnim sadržajima nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ovaj ishod se ostvaruje u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i s nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti slikom, filmom, pročitanim tekstovima, radom na usvajanju slova, izradom rječnika, usvajanjem pravopisnih pravila, oblicima prepričavanja i pričanja, izradom i tumačenjem grafičkih prikaza. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura).	
B.2.7. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Prepričava poznate priče na osnovu detaljnih pitanja. • Priča događaj predstavljen nizom slika.

	• Opisuje predmete iz svoje okoline, vodeći računa o detaljima. • Kreira i piše rođendansku čestitku. • Piše razglednicu, vodeći računa o navođenju podataka primaoca. • Kreira različite situacione i telefonske razgovore, međusobno ih razlikujući.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
Ključni sadržaji	
Narativni i deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja i oblici informativno-poslovnog komuniciranja: • prepričavanje teksta na osnovu detaljnih pitanja • pričanje događaja predstavljenog nizom slika • opis predmeta • rođendanska čestitka • razglednica • situacioni i telefonski razgovor	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće: • prepričavanje teksta na osnovu detaljnih pitanja raditi u vezi s pročitanim tekstom, npr. <i>Ezop, Vrana i vrč s vodom</i>; narodna basna, <i>Golub i pčela</i> (fond sati: 2+2+2) • pričanje događaja predstavljenog nizom slika, npr. <i>Igre u snijegu</i> (fond sati: 2+2+2) • opis predmeta, npr. <i>Moja školska torba</i>, (fond sati: 1+1+1) • rođendanska čestitka (fond sati: 1+1) • razglednica (fond sati: 1+1) • situacioni i telefonski razgovor (2 usmene vježbe). Prepričavanje se može raditi nakon što je poticajni tekst prethodno obrađen i nakon što su na njemu ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.2.4, A.2.5 i A.2.6). Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Učenice i učenici mogu samostalno izrađivati čestitku i razglednicu, služeći se nekim od digitalnih alata. U tom kontekstu, ovaj ishod učenja povezuje se s ishodom C.2.2. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).	

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.2.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Odgovora na postavljena pitanja prisjećajući se vlastitog iskustva i uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka prikuplja informacije o određenoj temi iz različitih izvora (printani i digitalni mediji). • Provodi kratke istraživačke projekte u skladu sa uzrastom s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadanom temom. • Učestvuje u zajedničkim istraživačkim projektima (npr. istraži/ predstavi crtežom/ temu knjige, glavnog junaka, broj stranica i dr.). • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• radijska emisija <i>Dan planete Zemlje</i> Mogući izvori za prikupljanje informacija: • dječije enciklopedije • slušanje radijske emisije • televizijske emisije ili dostupni videoklipovi na temu nastanka radijske emisije • internet • posjeta radijskoj stanici • posmatranje prirode s posebnim osvrtom na ekologiju • razgovor sa voditeljicom / voditeljem na radiju i osobom koja se bavi ekologijom	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Kako bi se ostvarili zahtjevi ovog ishoda može se organizovati projektna nastava. Ona predstavlja oblik problemske nastave kroz koju se učenice i učenici potiču na samostalno istraživačko djelovanje i realizuje se kroz više časova. Nastavnica / nastavnik predstavlja kompleksan zadatak koji od učenica i učenika zahtijeva oblikovanje problema, osmišljavanje istraživanja, provođenje istraživanja i rješavanje problema, pri čemu se rezultati mogu i javno prezentirati. Učenice i učenici na taj način razvijaju vještine rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, prezentovanja, te izgrađuju osjećaj odgovornosti za sebe i druge i, uporedo, razvijaju komunikacijske i interpretacijske vještine. Učenice i učenici mogu biti podijeljeni u grupe, tako da svaka grupa radi na jednom dijelu zadatka, a kroz proces istraživanja vodi ih i usmjerava nastavnica / nastavnik. Prikupljene informacije bit će iskorištene kako bi se kreirala radijska emisija na temu <i>Dan planete zemlje</i>. Kao osnova za istraživanje trebaju se iskoristiti znanja	

prikupljena iz informativnih tekstova o radijskoj emisiji i Danu planete Zemlje. Na taj način, ovaj ishod učenja povezan je s ishodima A.2.4, A.2.7 i C.2.2.

Nastavnica / nastavnik može organizovati prateće aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura).

C.2.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Uz podršku vršnjaka i nastavnice / nastavnika piše sms poruku ili kuca kraći tekst u programu Microsoft Office Word). • Uz podršku nastavnice / nastavnika pravi zanimljive i dinamične audiosnimke priča ili pjesama koje ilustruju tačno čitanje razumljivim ritmom. • Dodaje vizuelne efekte u vidu ilustracija uz pismeni rad gdje je to prikladno, kako bi naglasio ili povezoao određene činjenice ili pojedinosti sa naslovom svog rada. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira i snima radijsku emisiju. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira rođendansku čestitku. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira razglednicu svoga rodnog mjesta.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- radijska emisija na temu *Dan planete Zemlje*
- audiozapisi čitanja književnih i informativnih tekstova
- rođendanska čestitka
- razglednica rodnog mjesta

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Nakon posmatranja prirode, posjete radijskoj stanici i istraživanja različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, učenice i učenici kreiraju vlastiti sadržaj za radijsku emisiju na temu *Dan planete Zemlje*. Potom se organizuje prostor u radijski studio i snima se emisija, koja se može emitirati u školi. Učenice i učenici mogu voditi emisiju, gostovati u studiju, javljati se s terena i sl.

Budući da učenice i učenici u 2. razredu uče pisati rođendansku čestitku i razglednicu,

treba se organizovati kreiranje rođendanskih čestitki i razglednica rodnog mjesta, crtajući, fotografirajući i koristeći se različitim digitalnim alatima. Na taj način ovaj ishod se povezuje sa ishodom B.2.7.

Nastavnica / nastavnik može organizovati i kreiranje audiozapisa čitanja različitih tekstova. Učenice i učenici mogu snimati nastavnicu / nastavnika, ali i nastavnica / nastavnik može snimati njih, kako bi mogli zajednički analizirati njihove čitalačke vještine. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.2.3.

Učenice i učenici mogu kreirati vizuelne elemente, crtajući ih ili koristeći se digitalnim alatima, s ciljem boljeg razumijevanja pročitanih sadržaja ili s ciljem konkretnijeg prikaza samostalno kreiranih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se s ishodima A.2.4 i A.2.7.

Koristeći se dostupnom aktuelnom tehnologijom, učenice i učenici mogu kreirati kratke poruke i međusobno ih razmjenjivati uz nadzor nastavnice / nastavnika. Također, može se organizovati kucanje kratkog teksta u Microsoft Office Word-u uz korištenje velikih i malih slova prvog pisma, te poštivanje naučenih pravopisnih i gramatičkih pravila. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima B.2.3 i B.2.4.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

3. razred osnovne škole /5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.3.1. Usvaja grafičku strukturu štampanih slova drugog pisma.	• Pravilno piše velika i mala štampana slova drugog pisma. • Pravilno povezuje naučena slova u strukture riječi i rečenica usavršavajući estetsku stranu rukopisa. • Uočava zajedničke elemente pojedinih štampanih slova. • Uočava zajedničke elemente pojedinih štampanih slova prvog i drugog pisma. • Uočava i razlikuje vrste i broj linija potrebnih za grafičko predstavljanje velikih i malih štampanih slova drugog pisma te broj poteza neophodnih za njihovo grafičko predstavljanje. • Razlikuje velika i mala štampana slova prvog i drugog pisma i uočava slova (grafeme) koja se slično pišu, a različito izgovaraju. • Zaključuje da jedan glas (fonem) ima

	dva slova (grafema) veliko i malo, te da se pojedina slova/glasovi pišu od dva grafema (npr. LJ,lj; Nj, nj; Dž,dž u latinici). Čita sa svrhom i razumijevanjem kraće tekstove napisane štampanim slovima drugog pisma.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
štampana slova drugog pisma (azbuka) tekstovi za motivacionu pripremu zasićeni pojedinim slovima: Stanko Rakita, <i>Poklon</i>; narodna basna <i>Žaba i vol</i>; Ezop, <i>Lisica i gavran</i>; Alija H. Dubočanin, <i>Šumski klavirista</i>; Desanka Maksimović, <i>Slikarka zima</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje grafičke strukture velikih i malih štampanih slova drugog pisma (ćirilice), te ovladavanje vještinom njihovog povezivanja u strukture riječi i kraćih rečenica. Svakodnevno se organizuju aktivnosti u kojima učenice i učenici pravilno pišu štampana slova drugog pisma, povezuju ih u strukturu riječi i pišu kraće rečenice, pazeći na estetsku stranu rukopisa. U bosanskom jeziku usvajaju se štampana slova ćirilice. Realizacija nastavnih sadržaja vezanih za ovaj ishod odvija se nakon što nastavnica / nastavnik uradi inicijalnu procjenu učenčkih postignuća koja se odnosi na usvojenost nastavnih sadržaja iz drugog razreda i stepen razvijenosti vještina pisanja i čitanja štampanih i pisanih slova prvog pisma. Metode (analitičko-sintetička, globalna) i postupci (monografski, grupna obrada slova) usvajanja slova prilagođavaju se mogućnostima i sposobnostima učenica i učenika. Mogu se koristiti kartice sa slovima, slovarica i slogovnica, anagrami (premetaljke), rebusi, kao i simboli za bića, predmete i pojave s ciljem lakšeg usvajanja velikih i malih pisanih slova prvog pisma. Neke od mogućih aktivnosti za proces usvajanja slova su sljedeće: prepoznavanje i razlikovanje velikih i malih slova; uočavanje broja i vrsta linija (broja poteza) potrebnih za pisanje slova; povezivanje izgleda štampanih slova dvaju pisama; vježbe s kartonima riječi, rebusi, anagrami, križaljke i sl.; povezivanje slova s početnim glasom u riječi pojma predstavljenog slikom; oblikovanje slova od različitih materijala; izrada razredne slovarice; razvijanje vještine povezivanja slova u cjelinu riječi u pisanju i čitanju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja B.3.2 i B.3.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura).	
A.3.2. Usavršava tehniku čitanja koristeći različite tekstove napisane štampanim slovima prvog i drugog pisma i pisanim slovima prvog pisma.	- Razlikuje pismo i slova kojima je tekst napisan. - Čita riječi i rečenice brzinom koja odgovara brzini govora. - Čita naglas i u sebi, individualno i kroz vježbe horskog čitanja.

	• Čita prirodnom jačinom glasa, ima razvijen osjećaj za tempo i dinamiku prilikom čitanja. • Shvata smisao pročitanih riječi i rečenica, ima razvijen osjećaj za nelogične situacije u sadržajima tekstova koje čita. • Razlikuje na koji način se čita proza, a na koji način poezija i ova znanja primjenjuje u vježbama čitanja naglas. • Razumije ulogu interpunkcijskih znakova, te u skladu s tim znanjima usavršava tehniku čitanja naglas i unosi elemente izražajnosti.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	
• tekstovi za vježbe čitanja: Stanko Rakita, <i>Poklon</i>; Narodna basna <i>Žaba i vol</i>, Ezop, <i>Lisica i gavran</i>; Alija H. Dubočanin, <i>Šumski klavirista</i>; Desanka Maksimović, <i>Slikarka zima</i>; njemačka narodna bajka, <i>Tri leptira</i>; Andersen, <i>Djevojčica sa šibicama</i>; Oton Župančić, <i>Zlatna kantica</i>; Milivoje Gabelica, <i>Čokolada</i>; Marija Krtalić, <i>Sladoled</i>; Gianni Rodari, <i>Iskrivljena priča</i>; Ana Kraljević, <i>Kad legneš na počinak</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na izgrađivanje, razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste poznavanje slova. U tom smislu, ovaj ishod učenja sa svojim razradama može postepeno realizirati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti prepoznavanje i razlikovanje pisma i slova kojima je tekst napisan, kao i razumijevanje grafičke strukture teksta (riječi kao skupovi slova razdvojene bjelinama, rečenice kao skupovi riječi). Budući da su učenice i učenici u prethodnim razredima usvojili štampana i pisana slova prvog pisma, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda podrazumijeva čitanje tekstova napisanih i štampanim slovima oba pisma i pisanim slovima prvog pisma. Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita., te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama za osposobljavanje učenica i učenika za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi brzina čitanja nije presudna i odgovara razvojnim mogućnostima učenica i učenika. Također, može se svakodnevno organizovati vrijeme za čitanje, kombinujući učeničko čitanje naglas cijelom razredu ili manjim grupama sa čitanjem u sebi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja	

A.3.1. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.3.3. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Doživljava i iskazuje doživljaj priče, bajke, basne, igrokaza i pjesme uz pomoć pitanja ili samostalno. • Diskutuje o raspoloženju i osjećanjima nakon čitanja teksta. • Doživljava i iskazuje doživljaj lutkarske predstave uz pomoć pitanja ili samostalno. • Razumije pročitani informativni tekst i iznosi svoje mišljenje. • Doživljava stilski i sadržajno strip i iznosi svoj stav o pročitanoj. • Iznosi svoj stav o konkretnim tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ih povezujući ih sa ličnim iskustvima iz svakodnevnog života. • Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i upoređuje različite pristupe autora.
---	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.1, JZK-2.1.1.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: H. K. Andersen, *Djevojčica sa šibicama*
- basna: Ezop, *Lav i lisica*
- priča: Ahmet Hromadžić, *Plamena*; Šimo Ešić, *Kako je procvjetala prva visibaba*; Azra Mulalić, *Lastavice*
- pjesma: Branko Ćopić, *Bosna*; Oton Župančić, *Zlatna kantica*
- strip prema izboru nastavnice / nastavnika
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*
- informativni tekstovi: *Film, Strip, Lutkarska predstava*; *Čitamo geografsku kartu*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Ahmet Hromadžić, *Zelena šuma* (obavezna lektira)
- Tode Nikoletić: *Sedam Snježana i patuljak*;
- Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*;
- Šimo Ešić, *Vezena torbica*;
- Ivica-Vanja Rorić, *Doživljaji Miša Šiša*
- Elmira Helać-Mekić, *Horozgrad*
- Nevenka Videk, *Pismo iz Zelengrada*
- Karel Čapek, *Poštarska bajka*
- Andersen, *Carevo novo ruho*; *Ružno pače*
- Ela Peroci, *Maca papučarica*
- Nasiha Kapidžić-Hadžić: *Pjesme (po izboru)*
- Duško Radović, *Razbojnik Kađa i princeza Nađa*
- Dositej Obradović, *Basne*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Ešref Berbić, *Čuvar*; Bisera Alikadić, *Na pijaci*; jermenska priča *Čup sa zlatom*; Rizo Džafić, *Skrovište*; Zoran Jovanović, *Drug*; narodna basna *Vrba i trn*; Ferida Duraković, *Važnost*; Ivica-Vanja Rorić, *Čudesna pjesma*; Jadranka Čolović-Sviličić, *Mračko uči svirati*; Nada Zidar Bogadi, *Psić iz snova*, Marija Krtalić, *Plač*; narodna priča, *Zašto kosa nisu pozvali u berbu*; Jadranka Bralić, *Vila proljeće*; H. C. Andersen, *Snjegović*, Sanja Pilić, *Rastreseni tata*, *Škola smijanja*; Tamara Vrbanović, *Suncokret*; Nada Sabadi, *Tvrđoglava braća jajoglava*, Zoran Pongrašić, *Malac Komalac*; indijska basna, *Lav i zec*; Luko Paljetak, *Bajka o žapcu*; Zoran Jovanović, *Drug*; L. N. Tolstoj, *Vrabac i lasta*; Aleksa Mikić, *Hrabri dječak*; Branko Ćopić, *Mjesečev gost* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- poezija: Alija H. Dubočanin, *Želja*; Luko Paljetak, *Rijeka*; jevrejska narodna pjesma, *Izgubljeno stado*; Nasiha Kapidžić – Hadžić, *Trčimo za suncem*; Šukrija Pandžo, *List na putu*; Fikreta Kenović-Salihović, *Asja*; Stanko Rakita, *Cvjetovi*; Grigor Vitez, *Zima se razboljela*; Milan Taritaš, *Početak škole*; Stanislav Femenić, *Jura i Mrva*; Ana Kraljević, *Kad legneš na počinak*; Vera Zemunić, *Lijepa moja jedina*; narodna iz Ugande, *Kako su zebre dobile pruge*; Zvonimir Golob, *Uspavanka*; Gustav Krklec, *Ludi dan*; Dragan Lukić, *Mamino srce* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*, *Važno zrno*; *Slon i bubamara*; Jadranka Čunčić- Bandov, *Jesenko*; Alma Suljagić, *Proljeće i drugi* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- strip: *Kriva adresa*, *Jabuka* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja različitih tekstova, njihovo razumijevanje, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu. Učenice i učenici slušaju izražajno i interpretativno čitanje i iskazuju doživljaj, povezujući to sa vlastitim iskustvom i osjećajima, te donose logičke zaključke uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, borba protiv siromaštva i iskorištavanja djece.

Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje različitih književnih sadržaja (povezivanje sa ishodima A.3.4, A.3.5, C.3.1 i C.3.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova (jedan obavezni i ostale prema izboru sa datog popisa).

Treba uraditi barem dva teksta koji obrađuju istu temu ili imaju iste glavne likove, kako bi učenice i učenici mogli uporediti različite pristupe s ciljem akumulacije znanja (npr. *Lav i zec* i *Lav i lisica*).

Čitanje informativnih tekstova podrazumijeva upoznavanje s osnovnim odlikama filma (filmske vrste, igrani film za djecu, uloge i glumci u filmu), stripa i lutkarske predstave, čime se ostvaruju preduvjeti za praktičnu primjenu stečenih znanja kroz kombiniranje sa ishodima A.3.6, C.3.1 i C.3.2. Čitaju se i informativni tekstovi sa sadržajima drugih nastavnih predmeta (međupredmetna korelacija). Priprema ovakvih tekstova radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, uz prilagođavanje uzrastu i interesovanjima učenica i učenika.

Nastavnica / nastavnik može organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitanog teksta (postavljanje pitanja, uočavanje uzroka i posljedice, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, upoređivanje vlastitog mišljenja sa mišljenjima drugih, ilustracija pročitanog i sl.).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.3.4, A.3.5 i A.3.6.

A.3.4. Uočava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na tekst/ pjesmu. • Uz podršku nastavnice / nastavnika i niza slika prepoznaje redoslijed događaja u proznom tekstu ili pjesničke slike u lirskoj pjesmi. • Uočava uzročno-posljedičnu i vremensku povezanost događaja u priči i ostvaruje povezanost stilski i sadržajno s jasnim fabulativnim tokom. • Određuje mjesto i vrijeme radnje. • Razlikuje glavne i sporedne likove, te uočava važne pojedinosti o njima. • Uočava razlike između likova u priči, bajci i basni. • Uočava osnovni motiv u pjesmi • Određuje rimu u pjesmi. • Samostalno ili u saradnji s drugima uočava pouku u basni, poentu u pjesmi i piščevu poruku. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
---	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: H. K. Andersen, *Djevojčica sa šibicama*
- basna: Ezop, *Lav i lisica*
- priča: Ahmet Hromadžić, *Plamena*; Šimo Ešić, *Kako je procvjetala prva visibaba*; Azra Mulalić, *Lastavice*
- pjesma: Branko Ćopić, *Bosna*; Oton Župančić, *Zlatna kantica*
- strip prema izboru nastavnice / nastavnika
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*
- informativni tekstovi: *Film, Strip, Lutkarska predstava; Čitamo geografsku kartu*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Ahmet Hromadžić, *Zelena šuma* (obavezna lektira)
- Tode Nikoletić: *Sedam Snježana i patuljak*;
- Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*;
- Šimo Ešić, *Vezena torbica*;
- Ivica-Vanja Rorić, *Doživljaji Miša Šiša*
- Elmira Helać-Mekić, *Horozgrad*
- Nevenka Videk, *Pismo iz Zelengrada*
- Karel Čapek, *Poštarska bajka*
- Andersen, *Carevo novo ruho*; *Ružno pače*
- Ela Peroci, *Maca papučarica*
- Nasiha Kapidžić-Hadžić: *Pjesme (po izboru)*
- Duško Radović, *Razbojnik Kada i princeza Nada*
- Dositej Obradović, *Basne*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Ešref Berbić, *Čuvar*; Bisera Alikadić, *Na pijaci*; jermenska priča *Čup sa zlatom*; Rizo Džafić, *Skrovište*; Zoran Jovanović, *Drug*; narodna basna *Vrba i trn*; Ferida Duraković, *Važnost*; Ivica-Vanja Rorić, *Čudesna pjesma*; Jadranka Čolović-Sviličić, *Mračko uči svirati*; Nada Zidar Bogadi, *Psić iz snova*, Marija Krtalić, *Plač*; narodna priča, *Zašto kosa nisu pozvali u berbu*; Jadranka Bralić, *Vila proljeće*; H. C. Andersen, *Snjegović*, Sanja Pilić, *Rastreseni tata*, Škola smijanja; Tamara Vrbanić, *Suncokret*; Nada Sabadi, *Tvrđoglava braća jajoglava*, Zoran Pongrašić, *Malac Komalac*; indijska basna, *Lav i zec*; Luko Paljetak, *Bajka o žapcu*; Zoran Jovanović, *Drug*; L. N. Tolstoj, *Vrabac i lasta*; Aleksa Mikić, *Hrabri dječak*; Branko Ćopić, *Mjesečev gost* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- poezija: Alija H. Dubočanin, *Želja*; Luko Paljetak, *Rijeka*; jevrejska narodna pjesma, *Izgubljeno stado*; Nasiha Kapidžić – Hadžić, *Trčimo za suncem*; Šukrija Pandžo, *List na putu*; Fikreta Kenović-Salihović, *Asja*; Stanko Rakita, *Cvjetovi*; Grigor Vitez, *Zima se razboljela*; Milan Taritaš, *Početak škole*; Stanislav Femenić, *Jura i Mrva*; Ana Kraljević, *Kad legneš na počinak*; Vera Zemunić, *Lijepa moja jedina*; narodna iz Ugande, *Kako su zebre dobile pruge*; Zvonimir Golob, *Uspavanka*; Gustav Krklec, *Ludi dan*; Dragan Lukić, *Mamino srce* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*, *Važno zrno*; *Slon i bubamara*; Jadranka Čunčić- Bandov, *Jesenko*; Alma Suljagić, *Proljeće i drugi* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- strip: *Kriva adresa*, *Jabuka* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (prostorno-vremenske dimenzije, likovi, tok događaja, osnovni motiv, ritam i rima, pouka), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. Kroz svakodnevno čitanje tekstova uočavaju se ključne ideje i detalji, te se razgovara o njima uz pomoć pitanja ili učenice i učenici sami postavljaju pitanja o pročitanoj. Učenice i učenike treba kontinuirano osposobljavati i poticati da samostalno postavljaju pitanja u vezi sa pročitanim tekstovima, služeći se različitim tehnikama (npr. semafor pitanja, matrica pitanja).

Aktivnosti se usmjeravaju na razgovor o sadržaju pročitanoj teksta, uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija (mjesto radnje, vrijeme radnje), uočavanje i određivanje teme i pouke u proznom tekstu i osnovnog motiva u pjesmi, glavnog događaja i dijelova fabule, kao i ključnih ideja u informativnim tekstovima. Također, određuju se

likovi (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihovi postupci i uočavaju razlike između likova u priči, bajci i basni. Uspostavlja se analogija između književnog lika i lika iz svakodnevnih životnih situacija. Učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima i argumentuju ga koristeći se citatima iz teksta. U okviru analize ključnih ideja i detalja u tekstu određuju se najzujbudljiviji i najljepši dio u priči, te objašnjava zašto tekst nosi baš taj naslov.

Također, uočavaju se karakteristična mjesta u tekstu (npr. opisi, humor, dinamika, pejzaž, pojave), kao i jezičko-stilska sredstva u pjesmi, te vizuelne, auditivne i taktilne pjesničke slike.

U čitanju informativnih tekstova učenice i učenici se upoznaju s važnim terminima vezanim za različite teme, povezujući to s ličnim iskustvom. Važno je naglasiti da se u ovom uzrastu ne usvajaju definicije.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.3.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.3.5 i A.3.6, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.3.5. Analizira strukturu teksta i utvrđuje razlike između književnih i informativnih tekstova.	• Razlikuje i imenuje pjesmu, priču, bajku, basnu, igrokaz, strip, informativni tekst. • Objašnjava osnovne elemente pjesme, bajke, basne, igrokaza, stripa, informativnog teksta. • Prepoznaje/ identifikuje pojmove vezane za dijelove teksta (npr. odlomak, poglavlje, scena, stih, strofa) i uočava ih u različitim tekstovima. • Identifikuje i komentariše ulogu autora/pisca i ilustratora, te ih razlikuje od vlastitoga gledišta. • Razlikuje različite izvore koji sadrže informativne tekstove (enciklopedije, časopisi, novine, albumi, udžbenici, uputstva, internet i sl.). • Uočava strukturu informativnog teksta.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.2.2, JZK-2.2.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• bajka: H. K. Andersen, <i>Djevojčica sa šibicama</i> • basna: Ezop, <i>Lav i lisica</i>	

- priča: Ahmet Hromadžić, *Plamena*; Šimo Ešić, *Kako je procvjetala prva visibaba*; Azra Mulalić, *Lastavice*
- pjesma: Branko Ćopić, *Bosna*; Oton Župančić, *Zlatna kantica*
- strip prema izboru nastavnice / nastavnika
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*
- informativni tekstovi: *Film, Strip, Lutkarska predstava*; *Čitamo geografsku kartu*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Ahmet Hromadžić, *Zelena šuma* (obavezna lektira)
- Tode Nikoletić: *Sedam Snježana i patuljak*;
- Stanislav Femenić, *Idi pa vidi*;
- Šimo Ešić, *Vezena torbica*;
- Ivica-Vanja Rorić, *Doživljaji Miša Šiša*
- Elmira Helać-Mekić, *Horozgrad*
- Nevenka Videk, *Pismo iz Zelengrada*
- Karel Čapek, *Poštarska bajka*
- Andersen, *Carevo novo ruho*; *Ružno pače*
- Ela Peroci, *Maca papučarica*
- Nasiha Kapidžić-Hadžić: *Pjesme (po izboru)*
- Duško Radović, *Razbojnik Kađa i princeza Nađa*
- Dositej Obradović, *Basne*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Ešref Berbić, *Čuvar*; Bisera Alikadić, *Na pijaci*; jermenska priča *Ćup sa zlatom*; Rizo Džafić, *Skrovište*; Zoran Jovanović, *Drug*; narodna basna *Vrba i trn*; Ferida Duraković, *Važnost*; Ivica-Vanja Rorić, *Čudesna pjesma*; Jadranka Čolović-Sviličić, *Mračko uči svirati*; Nada Zidar Bogadi, *Psić iz snova*, Marija Krtalić, *Plač*; narodna priča, *Zašto kosa nisu pozvali u berbu*; Jadranka Bralić, *Vila proljeće*; H. C. Andersen, *Snjegović*, Sanja Pilić, *Rastreseni tata*, Škola smijanja; Tamara Vrbanić, *Suncokret*; Nada Sabadi, *Tvrđoglava braća jajoglava*, Zoran Pongrašić, *Malac Komalac*; indijska basna, *Lav i zec*; Luko Paljetak, *Bajka o žapcu*; Zoran Jovanović, *Drug*; L. N. Tolstoj, *Vrabac i lasta*; Aleksa Mikić, *Hrabri dječak*; Branko Ćopić, *Mjesečev gost* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- poezija: Alija H. Dubočanin, *Želja*; Luko Paljetak, *Rijeka*; jevrejska narodna pjesma, *Izgubljeno stado*; Nasiha Kapidžić – Hadžić, *Trčimo za suncem*; Šukrija Pandžo, *List na putu*; Fikreta Kenović-Salihović, *Asja*; Stanko Rakita, *Cvjetovi*; Grigor Vitez, *Zima se razboljela*; Milan Taritaš, *Početak škole*; Stanislav Femenić, *Jura i Mrva*; Ana Kraljević, *Kad legneš na počinak*; Vera Zemunić, *Lijepa moja jedina*; narodna iz Ugande, *Kako su zebre dobile pruge*; Zvonimir Golob, *Uspavanka*; Gustav Krklec, *Ludi dan*; Dragan Lukić, *Mamino srce* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- igrokaz: Željka Horvat – Vukelja, *Reumatični kišobran*, *Važno zrno*; *Slon i bubamara*; Jadranka Čunčić- Bandov, *Jesenko*; Alma Suljagić, *Proljeće i drugi* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda
- strip: *Kriva adresa*, *Jabuka* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na upoznavanje i razlikovanje strukture pjesme, priče, bajke, basne, igrokaza i lutkarske predstave, stripa i informativnog teksta. U tom kontekstu, učenice i učenici prepoznaju stih i strofu kao dijelove pjesme, te poglavlja u književnom i informativnom tekstu, scene u predstavi i odnos slike i teksta u stripu. Također, uočavaju i komentarišu ulogu pisca / autora teksta i ilustratora, te uočavaju razliku između vlastitog

gledišta i gledišta pisca / autora. Upoznaju se i sa različitim tipovima autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali spoznaju i činjenicu da ne moraju svi tekstovi imati svog autora. Nastavnica / nastavnik osposobljava učenice i učenike da razlikuju različite izvore informativnih tekstova i da se njima ispravno koriste. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.3.1. Također, učenice i učenici razumijevaju svrhu ilustracija uz književne i informativne tekstove, te se upoznaju sa ulogom ilustratora. U tom kontekstu, ovaj ishod učenja može se kombinovati sa aktivnostima usmjerenim na ostvarenje ishoda učenja C.3.2. Učenice i učenici prepoznaju priču, bajku i basnu kao forme koje imaju svoje osnovne elemente: motiv, temu, ideju, sadržaj unutar kojeg se uočavaju logičke cjeline, te tok događaja u vremenskom slijedu. Za razliku od bajke u priči najčešće nema natprirodnih bića i čudesnih događanja. Basnu prepoznaju kao formu u kojoj su likovi životinje, biljke, ali i predmeti. U igrokazu uočavaju likove koji međusobno razgovaraju, te didaskalije kao piščev govor. Razumiju da na sceni likove tumače glumci. Pjesmu razumijevaju kao formu u kojoj se razlikuju motiv, tema, ideja, lirske slike i stilska sredstva. Za razliku od književnih tekstova u informativnim tekstovima prepoznaju dijelove i uočavaju njihove međusobne odnose. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.3.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.3.4 i A.3.6, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.3.6. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima.

- Navodi i objašnjava vezu između dijelova priče i slika koje ilustruju dijelove priče i stripa
- Razlikuje strip od drugih formi zbog povezanosti slike i teksta.
- Objašnjava i uspostavlja vezu između dijelova priče i filmskih kadrova koji predstavljaju dijelove priče.
- Uspostavlja veze između igrokaza i lutkarske predstave i objašnjava ih.
- Razgovara o sadržaju odgledane lutkarske predstave.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Djevojčica sa šibicama ili Carevo novo ruho*)
- pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (*preporučuje se posjeta pozorištu i gledanje lutkarske predstave prema repertoaru*)

- stripovi i igrokazi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. slike i ilustracije, ekranizacije, pozorišne adaptacije, muzičke adaptacije). U tom kontekstu, učenice i učenici uočavaju koji trenutak u priči prikazuje prateća ilustracija ili na koji način se ilustracijom oslikava atmosfera i mjesto radnje u tekstu, likovi ili pjesničke slike. Također, na isti način povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama.

U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, učenice i učenici povezuju stečena teoretska znanja s iskustvenim doživljajima filma, stripa i lutkarske predstave. Budući da se učenice i učenici susreću sa lutkarskom predstavom, preporuka je da se organizuje projektna nastava u vezi s tim (čitanje informativnog teksta, čitanje književnog teksta, gledanje lutkarske predstave, pravljenje lutaka, učenje teksta, izvođenje lutkarske predstave). U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati s ishodima C.3.1 i C.3.2.

U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske, pozorišne ili neke druge adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi s konkretnim književnim tekstovima, kako bi se akumulirala znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će se dodatno obogaćivati znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, lutkarima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.3.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.3.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.3.4 i A.3.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.3.7. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.

- Čita podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
- Analizira različite piktograme i njihovu namjenu u svakodnevnom životu.
- Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza.
- Čita i razumije simbole, mjerne jedinice, kartografske znakove, te saobraćajne znakove u informativnim tekstovima zasićenim sadržajima drugih predmeta.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.4.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela
- različiti sadržaji drugih nastavnih predmeta u kojima postoje simboli, znakovi, mjerne jedinice

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja odnosi se na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim grafičkim organizatorima (umna mapa, grozdovi, Venov dijagram i sl.) i tabelama (T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela) kako bi se učenicama i učenicima olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika.

Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, nužno je ostvariti i međupredmetnu korelaciju i osposobljavati učenice i učenike da sadržaje ostalih predmeta prikazuju grafički, slikovno i tabelarno (Moja okolina – tumačenje legende na geografskoj karti, prepoznavanje kartografskih znakova na karti užeg i šireg zavičaja, Muzička kultura – čitanje i razumijevanje teksta ispod notnog zapisa).

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja

Razrada ishoda

B.3.1. Razvija fonološku svijest.

- Uočava da su izgovorene riječi predstavljene pisanim jezikom određenim nizovima štampanih ili pisanih slova različitih pisama.
- Uočava da su riječi skupovi slova / glasova i da su razdvojene razmacima.
- Razlikuje pojmove slovo, glas, slog, riječ tokom analitičko-sintetičkih vježbi.
- Uočava da promjena redoslijeda slova ili slogova u riječima mijenja značenje riječi što praktično pokazuje u različitim vježbama (dopunjavanje, premetanje, anagrami, rebusi i sl.).
- Samostalno zapisuje riječi i rečenice pisanim slovima prvog pisma, piše po diktatu (kontrolni diktat, stvaralački diktat, diktat s predusretanjem grešaka i sl.).
- Uočava broj riječi u rečenici napisanoj pisanim slovima, rastavlja riječi na slogove i slova / glasove kroz analitičko-sintetičke vježbe.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-3.2.1.

Ključni sadržaji

- brojalice: *Žari, žari, žar*

- brzalice: *Riba, ribi, grize rep*, brzalice: *Miš uz pušku, miš niz pušku; Kamenčićem ću te, kamenčićem ćeš me*
- književni tekstovi: Grigor Vitez, *Kad bi drveće hodalo*; Branko Ćopić, *Izokrenuta priča*
- kompozicija: pjesma iz Engleske, *Na slovo na slovo*; M.Subota, *Telefonijada*; *Dvi se babe vozale* (narodna Travnik)
- vježbe rimovanja na dati poticaj

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi. Osnovni preduvjet za razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama može postepeno realizovati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Učenjem pjesama u rimi, igrama rime, stvaranjem rime na poticajni tekst, memoriranjem brojalica i izvođenjem njihovog ritma, vježbama slogovanja, navođenjem riječi koje imaju slično i različito značenje (npr. džak – đak, kuće – kuče, spavačica – spavaćica) razvija se kod učenica i učenika glasovna osjetljivost, kao i pravilan izgovor glasova. Mogu se organizirati različite vježbe memorisanja brojalica, njihovog izvođenja u ritmu sa naglašavanjem slogova, izgovaranja foničnih riječi u dječijim bajalicama, rimovanja i stvaranja rime na poticaj tekstom, slikom ili riječima, kao i prepoznavanja foničnih riječi u nonsensnom tekstu i razumijevanja sadržaja teksta muzičke kompozicije. Cilj takvih vježbi jeste podsticanje učenica i učenika na sudjelovanje u uočavanju foničnosti riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.3.1 i B.3.1. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.

B.3.2.. Prepoznaje i razumije foničnost riječi.	• Uočava fonične riječi, tj. riječi koje se slično izgovaraju, a u sebi sadrže slova/glasove koji određuju njihovo značenje. • Memoriše tekst brojalica, uočava fonične riječi, analizira njihovu strukturu i pravilno ih rastavlja na slogove u skladu sa zadatim ritmom brojalice. • Memoriše tekst brzalice i bajalice, uočava fonične riječi, analizira njihovo značenje, te pokazuje razumijevanje nonsensnih izraza. • Stvara rime na dati podsticaj (stih pjesme, tekst brojalice, slika, riječ, slog kao dio riječi i sl.). • Izvodi različite ritmičke vježbe i muzičke kompozicije koje u svojoj osnovi nude mogućnost stvaranja novih rima (vježbe slogovanja, igre "na slovo na slovo" i sl.).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.3.1.

Ključni sadržaji	
• brojalice: <i>Žari, žari, žar</i> • brzalice: <i>Riba, ribi, grize rep</i>, brzalice: <i>Miš uz pušku, miš niz pušku; Kamenčićem ću te, kamenčićem ćeš me</i> • književni tekstovi: Grigor Vitez, <i>Kad bi drveće hodalo</i>; Branko Ćopić, <i>Izokrenuta priča</i> • kompozicija: pjesma iz Engleske, <i>Na slovo na slovo</i>; M.Subota, <i>Telefonijada</i>; <i>Dvi se babe vozale</i> (narodna Travnik) • vježbe rimovanja na dati poticaj	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi. Osnovni preduvjet za razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama može postepeno realizirati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Učenjem pjesama u rimi, igrama rime, stvaranjem rime na poticajni tekst, memoriranjem brojalica i izvođenjem njihovog ritma, vježbama slogovanja, navođenjem riječi koje imaju slično i različito značenje (npr. džak – đak, kuće – kuče, spavačica – spavaćica) razvija se kod učenica i učenika glasovna osjetljivost, kao i pravilan izgovor glasova. Mogu se organizovati različite vježbe memorisanja brojalica, njihovog izvođenja u ritmu sa naglašavanjem slogova, izgovaranja foničnih riječi u dječijim bajalicama, rimovanja i stvaranja rime na poticaj tekstom, slikom ili riječima, kao i prepoznavanja foničnih riječi u nonsensnom tekstu i razumijevanja sadržaja teksta muzičke kompozicije. Cilj takvih vježbi jeste podsticanje učenica i učenika na sudjelovanje u uočavanju foničnosti riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati i u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.3.1 i B.3.1. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.	
B.3.3. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom	• Razlikuje suglasnike i samoglasnike. • Prepoznaje da je samoglasnik nosilac sloga. • Prepoznaje i razlikuje imenice, glagole i pridjeve. • Određuje rod i broj imenica. • Razlikuje potvrdne i odrične rečenice. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Samoglasnici i suglasnici • Imenice – zajedničke i vlastite • Imenice – rod i broj • Imenice koje imaju samo jedninu	

- Imenice koje imaju samo množinu
- Glagoli – radnja, stanje i zbivanje
- Glagoli nastali od imenica
- Imenice nastale od glagola
- Pridjevi – opisni i prisvojni
- Potvrдна i одрична rečenica

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente:

- razlikovanje samoglasnike i suglasnike, te pravilno određivanje broja slogova u riječima prema broju samoglasnika;
- razumijevanje i uočavanje imenica kao riječi kojima se imenuje sve što nas okružuje, te njihovo razlikovanje od ostalih vrsta riječi u govornoj i pisanoj komunikaciji;
- razlikovanje zajedničkih i vlastitih imenica;
- uočavanje i razlikovanje gramatičkih odlika roda i broja imenica uz mogućnost prepoznavanja imenica koje imaju samo jedninu ili samo množinu (makaze, naočale, ljestve);
- uočavanje i razlikovanje glagola kao riječi kojima se iskazuju radnja, stanje i zbivanje;
- tvorbu glagola od imenica i imenica od glagola;
- uočavanje i razlikovanje pridjeva od ostalih vrsta riječi;
- razlikovanje opisnih i prisvojnih pridjeva;
- uočavanje i kreiranje potvrđnih i odričnih rečenica.

Nastavnica / nastavnik može organizovati različite igre riječima, kako bi učenice i učenici lakše uočavali i razlikovali naučene vrste riječi, kao i aktivnosti u kojima učenice i učenici pronalaze naučene vrste riječi u rečenicama i kraćim tekstovima. Vježbanje i provjera primjene usvojenih gramatičkih znanja može se raditi kroz diktat s komentarom, kontrolni diktati, diktat s predusretanjem grešaka, stvaralački diktat, kao i vježbe dopunjavanja rečenica odgovarajućim riječima. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.3.4. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika – tekstualni zadaci).

B.3.4. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.

- Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju imena planina, polja i rijeka.
- Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva praznika.
- Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima.
- Pravilno upotrebljava skupove je / ije u često korištenim riječima.

	• Ispravno piše negaciju uz glagole. • Ispravno piše riječcu <i>li</i>. • Pravilno piše skraćenice sa tačkom. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (dvotačka, tačka, zarez, upitnik, uzvičnik). • Pravilno rastavlja riječi na kraju retka.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
• Veliko početno slovo u pisanju imena planina, polja, rijeka • Veliko slovo u pisanju praznika • Glasovi / slova <i>č, ć dž, đ</i> u izgovorenim i napisanim riječima • Izgovor i pisanje glasova <i>č</i> i <i>ć</i> u imenicama za imenovanje zanimanja • Skupovi <i>je / ije</i> u učestalim riječima • Pisanje odrične riječce <i>ne</i> uz glagole • Pisanje upitne riječce <i>li</i> • Skraćenice sa tačkom • Interpunkcijski znakovi (dvotačka u nabranjanju, tačka, upitnik, uzvičnik) • Rastavljanje riječi na kraju retka	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Ne preporučuju se dugi diktati i vježbe prepisivanja dužih tekstova. Učenice i učenici mogu pisati kraće tekstove sastavljene od kratkih rečenica. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog početno slovo u imenima planina, polja, rijeka, praznika. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine <i>je / ije</i> i glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h</i> u često korištenim riječima, pravilno izgovaraju i pišu riječce <i>ne</i> i <i>li</i>, te pravilno pišu skraćenice s tačkom i rastavljaaju riječi na kraju retka. Učenice i učenici razumiju upotrebu upitnika i uzvičnika na kraju rečenice, te dvotačke u nabranjanju. Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova i rastavljanja riječi na kraju retka, pazeći na razmak između riječi i redova (npr. određivanje velikog slova i interpunkcijskog znaka na kraju rečenice u tekstu koji je napisan malim slovima i bez interpunkcije; uočavanje razmaka među riječima u tekstu u kojem su sve riječi spojene). Vježbe mogu biti i s predusretanjem pogrešaka ili učenice i učenici mogu samostalno pronalaziti greške u pogrešno napisanom tekstu. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.3.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).	

B.3.5. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Upotrebljava kontekst rečenice pri pojašnjavanju riječi ili izraza iz književnih tekstova. • Koristi printane ili elektronske rječnike uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka kako bi utvrdio ili pojasnio značenje riječi iz tekstova koje su pročitali. • Uočava odnose među riječima i nijanse u značenju riječi. • Razlikuje osnovno značenje riječi i izraza, te preneseno značenje riječi i izraza datih u tekstu uz poticaj i podršku nastavnice / nastavnika. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika. • Uspostavlja odnos između riječi u svakodnevnom životu i njihove upotrebe u književnom ili informativnom tekstu. • Prepoznaje nova značenja poznatih riječi i ispravno ih koristi u usmenom i pismenom izražavanju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Slikovni rječnik • Razredni rječnik • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 3. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima. Mogu se organizirati različite vježbe i igre kao što su: čitanje sa zadatkom – razlikovanje poznatih i nepoznatih riječi; stvaranje novih riječi dodavanjem afiksa; riječi koje imaju više značenja – isto se pišu, a različito izgovaraju; usvajanje riječi koje imaju isti morfološki korijen i sl. Uz podršku nastavnice / nastavnika učenice i učenici se uče koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.3.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitane, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja koja mogu biti praćena i slikom, kreirajući razredni rječnik. Budući da se u trećem razredu uče štampana slova drugog pisma, rječnik se može kreirati uz korištenje naučenih slova.	

Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju odnose između značenja pojedinih riječi (npr. riječi koje označavaju osjećanja tuga – sreća – radost – ljutnja – strah; riječi koje označavaju osobine marljivost – istrajnost – upornost i sl.).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.3.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika).

B.3.6. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Prati dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način. • Postavlja pitanja da provjeri razumijevanje prezentiranih informacija, drži se teme i povezuje svoje komentare s komentarima ostalih u razredu. • Izražava vlastite ideje, uključuje se u diskusiju o temama prilagođenim njegovom uzrastu. • Postavlja pitanja sagovornicima i odgovara na pitanja svojih sagovornika. • Nudi odgovarajuće objašnjenje i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu osnovne škole
- sadržaji drugih nastavnih predmeta koji se realiziraju u korelaciji sa nastavnim sadržajima nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ovaj ishod se ostvaruje u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti slikom, filmom, lutkarskom predstavom, pročitanim tekstovima, radom na usvajanju slova, izradom rječnika, usvajanjem pravopisnih pravila, oblicima prepričavanja i pričanja, izradom i tumačenjem grafičkih prikaza. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.

Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura).

B.3.7. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Prepričava poznate priče na osnovu uopćenih pitanja. • Prepričava poznate priče na osnovu zajednički sastavljenog plana. • Prepričava poznate priče na osnovu samostalno sastavljenog plana. • Prepričava poznate priče mijenjajući njihov kraj. • Prepričava poznate priče mijenjajući tok događaja. • Prepričava poznate priče unoseći elemente deskripcije. • Priča događaj predstavljen slikom. • Opisuje lik / osobu prema sastavljenom planu. • Kreira i piše praznične čestitke. • Kreira i piše pozivnicu.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.

Ključni sadržaji

Narativni i deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja i informativno-poslovni oblici komuniciranja:

- prepričavanje na osnovu uopćenih pitanja
- prepričavanje na osnovu zajednički sastavljenog plana
- prepričavanje na osnovu samostalno sastavljenog plana
- prepričavanje s promjenom kraja priče
- prepričavanje s promjenom toka događaja
- prepričavanje s unošenjem elemenata deskripcije
- pričanje događaja predstavljenog slikom
- opis lika
- praznična čestitka
- pozivnica

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće:

- prepričavanje na osnovu uopćenih pitanja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Ahmet Hromadžić, *Plamena*, narodna priča, *Zašto kosa nisu pozvali u berbu* (fond sati: 2+2+2)
- prepričavanje na osnovu zajednički sastavljenog plana potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. *Kako su zebre dobile pruge*, narodna priča iz Ugande (fond sati: 2+2+2)
- prepričavanje na osnovu samostalno sastavljenog plana potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. B. Alikadić, *Na pijaci* (fond sati: 1+1+1)
- prepričavanje s promjenom kraja priče potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Azra Mulalić, *Lastavice*; jermenska priča, *Čup sa zlatom* (fond sati: 1+1+1)
- prepričavanje s promjenom toka događaja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Šimo Ešić, *Kako je procvjetala prva visibaba*, (fond sati: 1+1+1)
- prepričavanje s unošenjem elemenata deskripcije npr. Ešref Berbić, *Čuvar* (fond sati: 1+1+1)
- pričanje događaja predstavljenog slikom, npr. *Na pijaci*; *Šetnja kroz godišnja doba* (fond sati: 1+1+1)
- opis lika, npr. *Moja prijateljica* / *Moj prijatelj* (fond sati, 1+1+1)
- praznična čestitka (fond sati, 1+1)
- pozivnica (fond sati, 1+1)

Prepričavanje i pričanje mogu se raditi nakon što je poticajni / uzorni tekst prethodno pročitani i nakon što su na njemu ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.3.3, A.3.4, A.3.5.)

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

B.3.8. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka generira ideje za pisanje. • Uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka mijenja napisani rad dodajući detalje. • Uz pomoć nastavnice / nastavnika rediguje napisani tekst.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.

Ključni sadržaji
• slobodno pisanje u vezi sa prepričavanjem s unošenjem elemenata deskripcije ili s promjenom kraja priče • radionica kreativnog pisanja: pisanje pjesme u akrostihu, vođena mašta – kreiranje priče
Preporuke za ostvarenje ishoda
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno s učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje koje kreira nastavnica / nastavnik. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također, može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti s drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju kao dugoročnoj aktivnosti i radionici kreativnog pisanja kao kratkoročnoj aktivnosti. Slobodno pisanje se radi u vezi sa jednim od oblika prepričavanja (s unošenjem elemenata deskripcije ili s promjenom kraja priče), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja različitih tekstova. U 3. razredu učenice i učenici kreiraju poetski tekst koristeći se akrostihom, te rade na kreiranju stripa Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.3.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Odgovora na postavljena pitanja prisjećajući se vlastitog iskustva i uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka prikuplja informacije o određenoj temi iz različitih izvora (printani i digitalni mediji). • Provodi kratke istraživačke projekte u skladu sa uzrastom s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom. • Učestvuje u zajedničkim istraživačkim projektima (npr. istraži / predstavi crtežom/ temu knjige, glavnog junaka, broj stranica i dr.). • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• lutkarska predstava Mogući izvori za prikupljanje informacija: • dječije enciklopedije • gledanje lutkarske predstave • televizijske emisije ili dostupni videoklipovi na temu lutkarske predstave • internet • posjeta pozorištu • posmatranje izrade lutaka • razgovor sa glumcima, lutkarima i sl.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Kako bi se ostvarili zahtjevi ovog ishoda može se organizovati projektna nastava. Ona predstavlja oblik problemske nastave kroz koju se učenice i učenici potiču na samostalno istraživačko djelovanje i realizuje se kroz više časova. Nastavnica / nastavnik predstavlja kompleksan zadatak koji od učenica i učenika zahtijeva oblikovanje problema, osmišljavanje istraživanja, provođenje istraživanja i rješavanje problema, pri čemu se rezultati mogu i javno prezentirati. Učenice i učenici na taj način razvijaju vještine rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, prezentovanja, te izgrađuju osjećaj odgovornosti za sebe i druge i, uporedo, razvijaju komunikacijske i interpretacijske vještine. Učenice i učenici mogu biti podijeljeni u grupe, tako da svaka grupa radi na jednom dijelu zadatka, a kroz proces istraživanja vodi ih i usmjerava nastavnica / nastavnik. Prikupljene informacije bit će iskorištene kako bi se pripremila i izvela lutkarska predstava. Kao osnova za istraživanje trebaju se iskoristiti znanja prikupljena iz informativnih tekstova o igrokazu i lutkarskoj predstavi. Učenice i učenici mogu dalje istraživati o načinima pravljenja lutaka i scenografije, te materijalima	

od kojih se prave, kao i o samoj pripremi za vođenje lutaka prilikom izvedbe lutkarske predstave. S ciljem prikupljanja potrebnih informacija mogu se služiti nekim od dostupnih izvora navedenih u sadržajima za ostvarenje ovog ishoda učenja. Na taj način, ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.3.3, A.3.6 i C.3.2. Nastavnica / nastavnik može organizovati prateće aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Likovna kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura).

C.3.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Uz podršku vršnjaka i nastavnice / nastavnika piše sms poruku ili kuca kraći tekst u programu Microsoft Office Word). • Uz podršku nastavnice / nastavnika pravi zanimljive i dinamične audiosnimke priča ili pjesama koje ilustruju tečno čitanje razumljivim ritmom. • Dodaje vizuelne efekte u vidu ilustracija uz pismeni rad gdje je to prikladno, kako bi naglasio ili povezao određene činjenice ili pojedinosti sa naslovom svog rada. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira prazničnu čestitku i pozivnicu. • Kreira lutke i scenografiju, te izvodi lutkarsku predstavu i snima je, koristeći se savremenom tehnologijom.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- lutkarska predstava (npr. *Reumatični kišobran* ili *Jesenko*)
- audiozapisi čitanja književnih i informativnih tekstova
- praznična čestitka
- pozivnica

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Učenice i učenici čitaju igrokaz kao književni tekst i informativni tekst o lutkarskoj predstavi, potom gledaju jednu lutkarsku predstavu, po mogućnosti razgovaraju s glumcima i lutkarima, te istražuju o načinima pravljenja lutaka i pripreme za izvođenje lutkarske predstave. Cilj tako osmišljene projektne nastave jeste pripremanje i izvođenje lutkarske predstave. Na osnovu prikupljenih znanja u razredu se bira igrokaz koji će se izvesti kao lutkarska predstava, dijele se uloge, uči tekst, kreiraju lutke i scenografija, te vrši izbor zvučnih efekata. Izvedba

lutkarske predstave može se snimiti, kako bi učenice i učenici mogli analizirati svoj cjelokupni rad. U tom kontekstu ovaj ishod povezuje se s ishodima A.3.3, A.3.6 i C.3.1.

Budući da učenice i učenici u 3. razredu uče pisati prazničnu čestitku i pozivnicu, treba se organizovati kreiranje čestitki i pozivnica, crtanjem ili korištenjem različitih digitalnih alata. Na taj način ovaj ishod se povezuje s ishodom B.3.7.

Nastavnica / nastavnik može organizirati i kreiranje audiozapisa čitanja različitih tekstova. Učenice i učenici mogu snimati nastavnicu / nastavnika, ali i nastavnica / nastavnik može snimati njih, kako bi mogli zajednički analizirati njihove čitalačke vještine. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.3.2.

Učenice i učenici mogu kreirati vizuelne elemente, crtajući ih ili koristeći se digitalnim alatima, s ciljem boljeg razumijevanja pročitanih sadržaja ili s ciljem konkretnijeg prikaza samostalno kreiranih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se s ishodima A.3.3 i A.3.6.

Koristeći se dostupnom aktuelnom tehnologijom, učenice i učenici mogu kreirati kratke poruke i međusobno ih razmjenjivati uz nadzor nastavnice / nastavnika. Također, može se organizirati kucanje kratkog teksta u Microsoft Office Word-u uz korištenje velikih i malih slova prvog pisma, te poštivanje naučenih pravopisnih i gramatičkih pravila. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima B.3.3 i B.3.4.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

4. razred osnovne škole /5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.4.1. Usvaja grafičku strukturu pisanih slova drugog pisma.	• Pravilno piše velika i mala pisana slova drugog pisma. • Pravilno povezuje naučena slova u strukture riječi i rečenica usavršavajući estetsku stranu rukopisa. • Uočava zajedničke elemente pojedinih pisanih slova. • Uočava zajedničke elemente pojedinih pisanih slova prvog i drugog pisma. • Uočava i razlikuje vrste i broj linija potrebnih za grafičko predstavljanje velikih i malih pisanih slova drugog pisma te broj poteza neophodnih za njihovo grafičko predstavljanje. • Razlikuje velika i mala pisana slova prvog i drugog pisma i uočava slova (grafeme) koja se slično pišu, a različito izgovaraju. • Zaključuje da jedan glas (fonem) ima dva slova (grafema) veliko i malo, te da se pojedina slova/glasovi pišu od dva grafema (npr. LJ,lj; Nj, nj; Dž,dž u latinici). • Čita sa svrhom i razumijevanjem kraće tekstove napisane pisanim slovima drugog pisma.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.1.1, JZK-3.2.1, JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
• pisana slova drugog pisma (azbuka) • tekstovi za motivacionu pripremu zasićeni pojedinim slovima: Grigor Vitez, <i>Dohvati mi tata mjesec</i>; Rusomir Arsić, <i>Srećni zeko</i>; Mehmet-beg Kapetanović Ljubušak, <i>Dva horoza</i>, Jovan Jovanović Zmaj, <i>Žaba čita novine</i>; Ivo Kobaš, <i>Čudo</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje grafičke strukture velikih i malih pisanih slova drugog pisma (ćirilica), te ovladavanje vještinom njihovog povezivanja u strukture riječi i kraćih rečenica. Svakodnevno se organizuju aktivnosti u kojima učenice i učenici pravilno pišu pisana slova drugog pisma, povezuju ih u strukturu riječi i pišu kraće rečenice, pazeći na estetsku stranu rukopisa. U bosanskom jeziku usvajaju se pisana slova ćirilice. Realizacija nastavnih sadržaja vezanih za ovaj ishod odvija se nakon što nastavnica / nastavnik uradi inicijalnu procjenu učeničkih postignuća koja se odnosi na usvojenost nastavnih sadržaja iz trećeg razreda i stepen razvijenosti vještina pisanja i čitanja štampanih i pisanih slova prvog pisma, te štampanih slova drugog pisma. Metode (analitičko-sintetička, globalna) i postupci (monografski, grupna obrada slova) usvajanja slova prilagođavaju se	

mogućnostima i sposobnostima učenica i učenika. Mogu se koristiti kartice sa slovima, slovarica i slogovnica, anagrami (premetaljke), rebusi, kao i simboli za bića, predmete i pojave s ciljem lakšeg usvajanja velikih i malih pisanih slova prvog pisma. Neke od mogućih aktivnosti za proces usvajanja snova su sljedeće: prepoznavanje i razlikovanje velikih i malih slova; uočavanje broja i vrsta linija (broja poteza) potrebnih za pisanje slova; povezivanje izgleda pisanih slova s izgledom štampanih slova, te upoređivanje slova dvaju pisama; vježbe s kartonima riječi, rebusi, anagrami, križaljke i sl.; povezivanje slova s početnim glasom u riječi pojma predstavljenog slikom; oblikovanje slova od različitih materijala; izrada razredne slovarice; razvijanje vještine povezivanja slova u cjelinu riječi u pisanju i čitanju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja B.4.2 i B.4.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).

A.4.2. Usavršava tehniku čitanja koristeći različite tekstove napisane štampanim i pisanim slovima prvog i drugog pisma.	• Razlikuje pismo i slova kojima je tekst napisan. • Čita riječi i rečenice brzinom koja odgovara brzini govora. • Čita naglas i u sebi, individualno i kroz vježbe horskog čitanja. • Čita prirodnom jačinom glasa, ima razvijen osjećaj za tempo i dinamiku prilikom čitanja. • Shvata smisao pročitanih riječi i rečenica, ima razvijen osjećaj za nelogične situacije u sadržajima tekstova koje čita. • Razlikuje na koji način se čita proza, a na koji način poezija i ova znanja primjenjuje u vježbama čitanja naglas. • Razumije ulogu interpunkcijskih znakova, te u skladu s tim znanjima usavršava tehniku čitanja naglas i unosi elemente izražajnosti.
--	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
----------------------------------	--------------------------

Ključni sadržaji

- **tekstovi za vježbe čitanja:** Grigor Vitez, *Dohvati mi tata mjesec*; Rusmir Arsić, *Srećni zeko*; Mehmet beg Kapetanović Ljubušak, *Dva horoza*, Jovan Jovanović Zmaj, *Žaba čita novine*; Ivo Kobaš, *Čudo*; japanska narodna bajka, *Zlatna sjekira*; Aleksa Mikić, *Neočekivani susret*, Branko Ćopić, *Nećeš mi vjerovati*; Zoran Pongračić, *Ticalo, strašni vuk*; Sandra Ružić- Čajavec, *Je li ovo smiješna priča?*; Paul Fort, *Sreća* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na izgrađivanje, razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i

njegovih razrada jeste poznavanje slova. U tom smislu, ovaj ishod učenja sa svojim razradama može postepeno realizirati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti prepoznavanje i razlikovanje pisma i slova kojima je tekst napisan, kao i razumijevanje grafičke strukture teksta (riječi kao skupovi slova razdvojene bjelinama, rečenice kao skupovi riječi).

Budući da su učenice i učenici u prethodnim razredima usvojili štampana i pisana slova prvog pisma, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda podrazumijeva čitanje tekstova napisanih i štampanim i pisanim slovima oba pisma.

Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima.

Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama za osposobljavanje učenica i učenika za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi brzina čitanja nije presudna i odgovara razvojnim mogućnostima učenica i učenika. Također, može se svakodnevno organizirati vrijeme za čitanje, kombinujući učeničko čitanje naglas cijelom razredu ili manjim skupinama sa čitanjem u sebi.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.4.1. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.4.3. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Doživljava i iskazuje doživljaj bajke, basne, igrokaza, romana, pripovijetke i pjesme na osnovu pitanja ili samostalno. • Razumije pročitani informativni tekst i iznosi svoje mišljenje. • Citira dijelove teksta u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na osnovu pročitano. teksta. • Iznosi svoj stav o konkretnim tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ih povezujući ih sa ličnim iskustvima iz svakodnevnog života. • Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i upoređuje različite pristupe autora.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• bajka: armenska bajka, <i>Tumačenje snova</i>; japanska narodna bajka, <i>Zlatna sjekira</i>	

- basna: Ezop, *Zakopano blago*
- priča: Branko Ćopić, *Nećeš mi vjerovati*; Jakov Jurišić, *Srne na santi leda*; Zehra Hubijar, *Kestenjar*
- pjesma: Grigor Vitez, *Svirala od vrbe*; Šukrija Pandžo, *Osluškivanje*
- informativni tekstovi: *Televizijska emisija, Dokumentarni film, Kako nastaje enciklopedija; Mozart, čudo od djeteta*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Karlo Kolodi, *Pinokio* (obavezna lektira)
- Ivica Vanja Rorić, *Plavi vjetar*
- Bisera Alikadić, *Kraljica iz dvorišta*
- Astrid Lindgren, *Pipi Duga Čarapa*
- Nedžati Zekerija, *Djeca triju ulica*
- Nasiha Kapidžić-Hadžić: *Šare djetinjstva*
- *Vrelo ljepote*, izbor iz bosanskohercegovačke poezije za djecu
- Elmira Helać-Mekić, *Psi s raskrsnice*
- Ivana Brlić Mažuranić, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*
- Lofting Hugh, *Pripovijest o dr. Dolittleu*
- Sanja Polek, *Dnevnik Pauline P.*
- Slavko Kolar, *Jurnjava na motoru*
- Dragan Kulidžan, *Pjesme za djecu*
- Gianni Rodari, *Putovanje plave strijele*
- Mato Lovrak, *Vlak u snijegu*
- Ivica Vanja Rorić, *Plavi vjetar*
- Branko Ćopić, *Doživljaji mačka Toše*
- Ljubivoje Ršumović, *Izbor iz poezije za djecu*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Nasiha Kapidžić Hadžić, *Divna zemlja i tetka Devla*; Aleksa Mikić, *Neočekivani susret*; Enes Kahvić, *Čamac*; Nedžati Zekerija, *Zar vam nisam rekao*, Jure Kaštelan, *Proljeće je slikar*; Maja Gjerek Lovreković, *Zimska priča*; Desanka Maksimović, *Priča o raku krojaču*; Stevan Raičković, *Bajka o bijelom konju*; Aleksa Mikić, *Neočekivani susret*; Maja Gjerek-Lovreković, *Zimska priča*; japanska narodna bajka, *Dječak breskva*; Arnold Lobel, *Iznenadenje*; Igor Novosel, *U zemlji bajki*; Ivan Slišurić, *Ranjena šuma*; Stjepan Lice, *U bakinom zagrljaju*; Mladen Kopljarić, *Djedova lađa*; Irina Korschunow, *Na izletu*; Dragutin Horkić, *Prvi Dorin žir*; Mladen Kopjar, *Kapljica i pahuljica*; Nada Mihoković-Kumrić, *Bajka i pripovijetka*; Helmut Frosch, *Prodavaonica osmijeha*; Tamara Vrbanović, *Kiflica i kruh*; Irina Korschunow, *Izlet i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda*
- poezija: Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Gustav Krklec, *Prvi snijeg*; Ismet Bekrić, *Domovina nije riječ iz spomenara*; Kasim Deraković, *Ljetna noć*; Muharem Omerović, *Moja baka*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Bršljan*; Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; Jovan J. Zmaj, *Stara baka*; Dragan Lukić, *Učitelju, vrati mi klikere*; Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Grigor Vitez, *Svirala od vrbe*; Božidar Prosenjak, *Prošlo je ljeto*; Katja Braut, *Zimska idila*; Georgy Bydlinski, *Kad su prijatelji važni*; Darko Cindrić, *Ah, proljeće*; Jadranke Gegić, *Volim te*; Ratko Zvrko, *Majka*; Petar Preradović, *Dvije ptice*; Zvonimir Balog, *Mišić* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda
- igrokaz: Jadranka Čunčić Bandov, *Jesenska šumska šala, Zeko i snjegović*; Ana Kraljević, *Dva listića* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja različitih tekstova, njihovo razumijevanje, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu. Učenice i učenici slušaju izražajno i interpretativno čitanje i iskazuju doživljaj, povezujući to sa vlastitim iskustvom i osjećajima, te donose logičke zaključke uz pomoć nastavnice / nastavnika. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, odgovornost, suosjećajnost i upornost. Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje različitih književnih sadržaja (povezivanje sa ishodima A.4.4, A.4.5, C.4.1 i C.4.2.). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova (jedan obavezni i ostale prema izboru sa datog popisa).

Treba uraditi barem dva teksta koji obrađuju istu temu ili imaju iste glavne likove, kako bi učenice i učenici mogli uporediti različite pristupe s ciljem akumulacije znanja (npr. E. Kahvić, *Čamac* i J. Jurišić, *Srne na santi leda*). Čitanje informativnih tekstova podrazumijeva upoznavanje sa televizijom i televizijskim emisijama, te dokumentarnim filmom i dječijim enciklopedijama, čime se ostvaruju preduvjeti za praktičnu primjenu stečenih znanja kroz kombiniranje sa ishodima A.4.6, C.4.1. i C.4.2. Čitaju se i informativni tekstovi sa sadržajima drugih nastavnih predmeta (međupredmetna korelacija). Priprema ovakvih tekstova radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, uz prilagođavanje uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Nastavnica / nastavnik može organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitano g teksta (postavljanje pitanja, uočavanje uzroka i posljedice, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, upoređivanje vlastitog mišljenja sa mišljenjima drugih, ilustracija pročitano g i sl.). U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.4.4, A.4.5 i A.4.6.

A.4.4. Uočava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na pročitani tekst/ pjesmu. • Uočava uzročno-posljedičnu i vremensku povezanost događaja u priči i ostvaruje povezanost stilski i sadržajno s jasnim fabulativnim tokom • Određuje mjesto i vrijeme radnje • Razlikuje glavne i sporedne likove i navodi obilježja lika prema izgledu, ponašanju i govoru • Uočava stilske figure: poređenje i
---	--

	epitet. • Zvučno i vidno uočava rimu i ritam u pjesmi. • Diskutuje o raspoloženju i osjećanjima nakon čitanja teksta. • Uočava i izdvaja temu u proznom i motiv u poetskom tekstu. • Samostalno ili u saradnji s drugima uočava pouku u basni, poentu u pjesmi i piščevu poruku (ključnu ideju). • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • bajka: armenska bajka, <i>Tumačenje snova</i>; japanska narodna bajka, <i>Zlatna sjekira</i> • basna: Ezop, <i>Zakopano blago</i> • priča: Branko Ćopić, <i>Nećeš mi vjerovati</i>; Jakov Jurišić, <i>Srne na santi leda</i>; Zehra Hubijar, <i>Kestenjar</i> • pjesma: Grigor Vitez, <i>Svirala od vrbe</i>; Šukrija Pandžo, <i>Osluškiivanje</i> • informativni tekstovi: <i>Televizijska emisija, Dokumentarni film, Kako nastaje enciklopedija; Mozart, čudo od djeteta</i> LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) • Karlo Kolodi, <i>Pinokio</i> (obavezna lektira) • Ivica Vanja Rorić, <i>Plavi vjetar</i> • Bisera Alikadić, <i>Kraljica iz dvorišta</i> • Astrid Lindgren, <i>Pipi Duga Čarapa</i> • Nedžati Zekerija, <i>Djeca triju ulica</i> • Nasiha Kapidžić-Hadžić: <i>Šare djetinjstva</i> • <i>Vrelo ljepote</i>, izbor iz bosanskohercegovačke poezije za djecu • Elmira Helać-Mekić, <i>Psi s raskrsnice</i> • Ivana Brlić Mažuranić, <i>Čudnovate zgode šegrta Hlapića</i> • Lofting Hugh, <i>Pripovijest o dr. Dolittleu</i> • Sanja Polek, <i>Dnevnik Pauline P.</i> • Slavko Kolar, <i>Jurnjava na motoru</i> • Dragan Kulidžan, <i>Pjesme za djecu</i> • Gianni Rodari, <i>Putovanje plave strijele</i> • Mato Lovrak, <i>Vlak u snijegu</i> • Ivica Vanja Rorić, <i>Plavi vjetar</i> • Branko Ćopić, <i>Doživljaji mačka Toše</i> • Ljubivoje Ršumović, <i>Izbor iz poezije za djecu</i> DODATNI TEKSTOVI • proza: Nasiha Kapidžić Hadžić, <i>Divna zemlja i tetka Devla</i>; Aleksa Mikić, <i>Neočekivani susret</i>; Enes Kahvić, <i>Čamac</i>; Nedžati Zekerija, <i>Zar vam nisam rekao</i>, Jure Kaštelan, <i>Proljeće je slikar</i>; Maja Gjerek Lovreković, <i>Zimska priča</i>; Desanka Maksimović, <i>Priča o raku krojaču</i>; Stevan Raičković, <i>Bajka o bijelom konju</i>; Aleksa Mikić; <i>Neočekivani susret</i>; Maja Gjerek-Lovreković, <i>Zimska priča</i>; japanska narodna bajka, <i>Dječak breskva</i>; Arnold Lobel, <i>Iznenadjenje</i>; Igor Novosel, <i>U zemlji bajki</i>; Ivan Slišurić,	

Ranjena šuma; Stjepan Lice, *U bakinom zagrljaju*; Mladen Kopljar, *Djedova lađa*; Irina Korschunow, *Na izletu*; Dragutin Horkić, *Prvi Dorin žir*; Mladen Kopljar, *Kapljica i pahuljica*; Nada Mihoković- Kumrić, *Bajka i pripovijetka*; Helmut Frosch, *Prodavaonica osmijeha*; Tamara Vrbanović, *Kiflica i kruh*; Irina Korschunow, *Izlet* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda

- poezija: Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Gustav Krklec, *Prvi snijeg*; Ismet Bekrić, *Domovina nije riječ iz spomenara*; Kasim Deraković, *Ljetna noć*; Muharem Omerović, *Moja baka*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Bršljan*; Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; Jovan J. Zmaj, *Stara baka*; Dragan Lukić, *Učitelju, vrati mi klikere*; Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Grigor Vitez, *Svirala od vrbe*; Božidar Prosenjak, *Prošlo je ljeto*; Katja Braut, *Zimska idila*; Georgy Bydlinski, *Kad su prijatelji važni* Darko Cindrić, *Ah, proljeće*; Jadranka Gegić, *Volim te*; Ratko Zvrko, *Majka*; Petar Preradović, *Dvije ptice*; Zvonimir Balog, *Mišić* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda
- igrokaz: Jadranka Čunčić Bandov, *Jesenska šumska šala, Zeko i snjegović*; Ana Kraljević, *Dva listića* i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (prostorno-vremenske dimenzije, likovi i njihova analiza, tok događaja, osnovni motiv, pouka, ritam i rima, stilske figure – epitet i poređenje), kao i ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. Kroz svakodnevno čitanje tekstova uočavaju se ključne ideje i detalji, razgovara se o njima uz pomoć pitanja ili učenice i učenici sami postavljaju pitanja o pročitanom. Učenice i učenike treba kontinuirano osposobljavati i poticati da samostalno postavljaju pitanja u vezi sa pročitanim tekstovima, služeći se različitim tehnikama (npr. semafor pitanja, matrica pitanja).

Aktivnosti se usmjeravaju na razgovor o sadržaju pročitanog teksta, uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija, uočavanje i određivanje teme i pouke u proznom tekstu i osnovnog motiva u pjesmi, glavnog događaja i dijelova fabule, kao i ključnih ideja u informativnim tekstovima. Također, određuju likove u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihove postupke. Uspostavlja se analogija između književnog lika i lika iz svakodnevnih životnih situacija. Učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima i argumentuju ga koristeći se citatima iz teksta. U okviru analize ključnih ideja i detalja u tekstu određuju najzuidbudljiviji i najljepši dio u priči, te objašnjavaju zašto tekst nosi baš taj naslov, uočavajući ključne detalje koji povezuju sadržaj teksta i njegov naslov. Uočavaju i karakteristična mjesta u tekstu (npr. opisi, humor, dinamika, pejzaž, pojave), kao i jezičko-stilska sredstva u pjesmi, te vizuelne, auditivne i taktilne pjesničke slike).

U čitanju informativnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa važnim terminima vezanim za teme televizije i televizijske emisije, dokumentarnog filma i dječije enciklopedije, povezujući to sa ličnim iskustvom.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji

jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.4.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.4.5 i A.4.6, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.4.5. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.	• Razlikuje i imenuje pjesmu, pripovijetku, bajku, basnu, dječiji roman, igrokaz i informativni tekst. • Objašnjava i uspoređuje osnovne elemente pripovijetke, dječijeg romana, bajke, basne, igrokaza, informativnog teksta. • Razlikuje pripovijetku od bajke u stvarnim događajima i likovima u odnosu na nestvarne. • Prepoznaje dječiji roman kao opširniji prozni tekst o dječijim pustolovinama. • Uočava elemente šaljive pjesme i razlikuje šaljive pjesme od drugih pjesama. • Uočava strukturu informativnog teksta.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.2.2, JZK-2.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: armenska bajka, *Tumačenje snova*; japanska narodna bajka, *Zlatna sjekira*
- basna: Ezop, *Zakopano blago*
- priča: Branko Ćopić, *Nećeš mi vjerovati*; Jakov Jurišić, *Srne na santi leda*; Zehra Hubijar, *Kestenjar*
- pjesma: Grigor Vitez, *Svirala od vrbe*; Šukrija Pandžo, *Osluškivanje*
- informativni tekstovi: *Televizijska emisija*, *Dokumentarni film*, *Kako nastaje enciklopedija*; Mozart, *čudo od djeteta*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Karlo Kolodi, *Pinokio* (obavezna lektira)
- Ivica Vanja Rorić, *Plavi vjetar*
- Bisera Alikadić, *Kraljica iz dvorišta*
- Astrid Lindgren, *Pipi Duga Čarapa*
- Nedžati Zekerija, *Djeca triju ulica*
- Nasiha Kapidžić-Hadžić: *Šare djetinjstva*
- *Vrelo ljepote*, izbor iz bosanskohercegovačke poezije za djecu
- Elmira Helać-Mekić, *Psi s raskrsnice*
- Ivana Brlić Mažuranić, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*
- Lofting Hugh, *Pripovijest o dr. Dolittleu*
- Sanja Polek, *Dnevnik Pauline P.*
- Slavko Kolar, *Jurnjava na motoru*
- Dragan Kulidžan, *Pjesme za djecu*
- Gianni Rodari, *Putovanje plave strijele*
- Mato Lovrak, *Vlak u snijegu*
- Ivica Vanja Rorić, *Plavi vjetar*

- Branko Ćopić, *Doživljaji mačka Toše*
- Ljubivoje Ršumović, *Izbor iz poezije za djecu*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Nasiha Kapidžić Hadžić, *Divna zemlja i tetka Devla*; Aleksa Mikić, *Neočekivani susret*; Enes Kahvić, *Čamac*; Nedžati Zekerija, *Zar vam nisam rekao*, Jure Kaštelan, *Proljeće je slikar*; Maja Gjerek Lovreković, *Zimska priča*; Desanka Maksimović, *Priča o raku krojaču*; Stevan Raičković, *Bajka o bijelom konju*; Aleksa Mikić, *Neočekivani susret*; Maja Gjerek-Lovreković, *Zimska priča*; japanska narodna bajka, *Dječak breskva*; Arnold Lobel, *Iznenadjenje*; Igor Novosel, *U zemlji bajki*; Ivan Slišurić, *Ranjena šuma*; Stjepan Lice, *U bakinom zagrljaju*; Mladen Kopljar, *Djedova lađa*; Irina Korschunow, *Na izletu*; Dragutin Horkić, *Prvi Dorin žir*; Mladen Kopjar, *Kapljica i pahuljica*; Nada Mihoković-Kumrić, *Bajka i pripovijetka*; Helmut Frosch, *Prodavaonica osmijeha*; Tamara Vrbanović, *Kiflica i kruh*; Irina Korschunow, *Izlet i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda*
- poezija: Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Gustav Krklec, *Prvi snijeg*; Ismet Bekrić, *Domovina nije riječ iz spomenara*; Kasim Deraković, *Ljetna noć*; Muharem Omerović, *Moja baka*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Bršljan*; Enes Kišević, *Kako se može štedjeti mama*; Jovan J. Zmaj, *Stara baka*; Dragan Lukić, *Učitelju, vrati mi klikere*; Alija H. Dubočanin, *Jesenja pisma*; Grigor Vitez, *Svirala od vrbe*; Božidar Prosenjak, *Prošlo je ljeto*; Katja Braut, *Zimska idila*; Georgy Bydlinski, *Kad su prijatelji važni*; Darko Cindrić, *Ah, proljeće*; Jadranke Gegić, *Volim te*; Ratko Zvrko, *Majka*; Petar Preradović, *Dvije ptice*; Zvonimir Balog, *Mišić i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda*
- igrokaz: Jadranka Čunčić Bandov, *Jesenska šumska šala, Zeko i snjegović*; Ana Kraljević, *Dva listića i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda*

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na upoznavanje i razlikovanje strukture pjesme, priče, bajke, basne, pripovijetke, dječijeg romana, igrokaza i informativnog teksta. Učenice i učenici prepoznaju stih i strofu kao dijelove pjesme, te poglavlja u književnom i informativnom tekstu. Uočavaju i komentarišu ulogu pisca / autora teksta i ilustratora, te uočavaju razliku između vlastitog gledišta i gledišta pisca / autora. Upoznaju se s različitim tipovima autora književnih i informativnih tekstova, te spoznaju činjenicu da ne moraju svi tekstovi imati autora. Nastavnica / nastavnik osposobljava učenice i učenike da razlikuju različite izvore informativnih tekstova i da se njima ispravno koriste. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.4.1. Učenice i učenici razumijevaju svrhu ilustracija uz književne i informativne tekstove, te se upoznaju sa ulogom ilustratora (povezivanje sa ishodom C.4.2.).

Učenice i učenici prepoznaju priču, pripovijetku, dječiji roman, bajku i basnu kao forme koje imaju svoje osnovne elemente: motiv, temu, ideju, sadržaj, fabulu i kompoziciju (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak i kraj) unutar koje se uočavaju logičke cjeline, te tok događaja u vremenskom slijedu. Za razliku od bajke u priči najčešće nema natprirodnih bića i čudesnih događanja. Basnu prepoznaju kao formu u kojoj su likovi životinje, biljke, ali i predmeti. U igrokazu uočavaju likove koji međusobno razgovaraju, te didaskalije kao piščev govor. Razumiju da na sceni likove tumače glumci, te razlikuju pozorišnu izvedbu na osnovu napisanog igrokaza od ostalih muzičko-scenskih djela (opera, balet, mjuzikl, opereta i sl.). Pjesmu razumijevaju kao formu u kojoj se razlikuju motiv, tema, ideja, lirske slike i stilska sredstva. Za razliku od književnih tekstova u informativnim tekstovima prepoznaju dijelove i poglavlja i uočavaju njihove međusobne odnose.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom

procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.4.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.4.4 i A.4.6, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.4.6. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima.	• Pronalazi traženu informaciju u dječjoj enciklopediji, služi se sadržajem i abecednim redom u enciklopediji. • Analizira informativni tekst uočavajući njegova osnovna obilježja, te prosuđuje tačnost informacija. • Uočava osnovna obilježja dokumentarnog filma. • Povezuje sadržaje informativnih tekstova sa sadržajima dječjih televizijskih emisija (obrazovni program). • Razlikuje književno djelo od scenskog i filmskog djela.
---	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

- filmska i / ili pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama
- dokumentarni film za djecu
- televizijska emisija za djecu
- enciklopedija za djecu

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. televizijske emisije, ekranizacije, pozorišne adaptacije, enciklopedije). U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, učenice i učenici povezuju stečena teoretska znanja s iskustvenim doživljajima gledanja dokumentarnog filma i dječije televizijske emisije, te čitanja dječije enciklopedije. Također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.4.1. Budući da se učenice i učenici susreću sa dokumentarnim filmom, preporuka je da se organizuje projektna nastava u vezi s tim (čitanje informativnog teksta, gledanje dokumentarnog filma, istraživanje za pravljenje vlastitog dokumentarnog filma, snimanje dokumentarnog filma, uz mogućnost međupredmetne korelacije – npr. Moja okolina). Također, preporučuje se da se izdvoji zanimljiva tema iz nastavnih sadržaja (međupredmetna korelacija, npr. Muzička kultura – kompozitori) na osnovu koje će učenice i učenici istražiti različite izvore (internet, dječija enciklopedija) s ciljem pripreme razredne enciklopedije (npr. o poznatim kompozitorima). U tom kontekstu, ovaj ishod učenja može se kroz projektnu nastavu i tematsko planiranje povezati sa ishodom C.4.1. i C.4.2, ali svakako i sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske, pozorišne ili neke druge adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi se akumulirala znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će se dodatno obogaćivati znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.4.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika.

Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.4.3. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.4.4 i A.4.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.4.7. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Analizira različite piktograme i njihovu namjenu u svakodnevnom životu. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza. • Čita i razumije simbole, mjerne jedinice, kartografske znakove, te saobraćajne znakove u informativnim tekstovima zasićenim sadržajima drugih predmeta.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji	
• svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela • različiti sadržaji drugih nastavnih predmeta u kojima postoje simboli, znakovi, mjerne jedinice	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim grafičkim organizatorima (umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijeg i sl.) i tabelama (T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela), kako bi se učenicama i učenicima olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, nužno je ostvariti i međupredmetnu korelaciju i osposobljavati učenice i učenike da sadržaje ostalih predmeta prikazuju grafički, slikovno i tabelarno (Matematika – čitanje i razumijevanje jednostavnijih formula, Moja okolina – tumačenje legende na karti, čitanje i razumijevanje kartografskih znakova, Muzička kultura – čitanje i razumijevanje teksta ispod notnog zapisa).	

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.4.1. Razvija fonološku svijest.	• Uočava da su izgovorene riječi predstavljene pisanim jezikom određenim nizovima štampanih ili pisanih slova različitih pisama. • Uočava da su riječi skupovi slova / glasova i da su razdvojene razmacima. • Razlikuje pojmove slovo, glas, slog, riječ tokom analitičko-sintetičkih vježbi. • Uočava da promjena redoslijeda slova ili slogova u riječima mijenja značenje riječi što praktično pokazuje u različitim vježbama (dopunjavanje, premetanje, anagrami, rebusi i sl.). • Samostalno zapisuje riječi i rečenice pisanim slovima prvog pisma, piše po diktatu (kontrolni diktat, stvaralački diktat, diktat s predusretanjem grešaka i

	sl.). Uočava broj riječi u rečenici napisanoj pisanim slovima, rastavlja riječi na slogove i slova/glasove kroz analitičko-sintetičke vježbe.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.2.1.
Ključni sadržaji	
tekstovi za motivacionu pripremu i glasovnu analizu riječi zasićeni pojedinim slovima: Grigor Vitez, <i>Dohvati mi tata mjesec</i>; Rusmir Arsić, <i>Srećni zeko</i>; Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak, <i>Dva horoza</i>, Jovan Jovanović Zmaj, <i>Žaba čita novine</i>; Ivo Kobaš, <i>Čudo</i> i drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje fonološke svijesti kod učenica i učenika, čime se razvijaju sposobnosti razumijevanja izgovorenih riječi, slogova i glasova. Osnovni preduvjet za razvoj fonološke svijesti, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama postepeno realizira sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Važno je kod učenica i učenika osvijestiti glasovnu osjetljivost, što podrazumijeva razumijevanje odnosa glasa i slova, te govora i pisma, kao i sposobnost da čuju i odrede poziciju glasa u riječima, rastavljaju riječi na glasove i slogove, te prepoznaju broj glasova i slogova u riječima. Učenice i učenici usvajaju poredak slova, te horski izgovaraju glasove unutar različitih riječi (npr. predmeti i likovi na pokazanim slikama) kako bi se oslobodili za ove aktivnosti, ali i pomogli jedni drugima u razumijevanju glasovne strukture riječi. Učenice i učenici trebaju pisati riječi i rečenice po diktatu, te dopisivati izostavljene riječi u rečenici. Nastavnica / nastavnik organizira samostalno učeničko zapisivanje riječi i kratkih rečenica štampanim i pisanim slovima oba pisma, poštujući pravopisna pravila i formu diktata. Nakon ispravke diktata nastavlja se dalji rad na onim dijelovima sadržaja kojima učenice i učenici nisu ovladali. U samom procesu razvoja fonološke svijesti učenice i učenici prolaze kroz sljedeće faze: glasovna analiza – rastavljanje riječi na glasove / slogove, glasovna sinteza – sastavljanje glasova / slogova u riječi i globalno čitanje riječi. Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim metodama početnog čitanja i pisanja (globalna, analitička, sintetička), kao i različitim tehnikama za razlikovanje glasa i slova, rastavljanje riječi na glasove i slogove, određivanje pozicije glasa u riječima, te vježbe globalnog čitanja, kako bi se kod učenica i učenika razvila glasovna osviještenost i glasovna osjetljivost. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.4.1 i B.4.2. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.	
B.4.2. Prepoznaje i razumije foničnost riječi.	Uočava fonične riječi, tj. riječi koje se slično izgovaraju, a u sebi sadrže slova/glasove koji određuju njihovo značenje.

	• Memoriše tekst brojalice, uočava fonične riječi, analizira njihovu strukturu i pravilno ih rastavlja na slogove u skladu sa zadatim ritmom brojalice. • Memoriše tekst brzalice i bajalice, uočava fonične riječi, analizira njihovo značenje, te pokazuje razumijevanje nonsensnih izraza. • Stvara rime na dati podsticaj (stih pjesme, tekst brojalice, slika, riječ, slog kao dio riječi i sl.). • Izvodi različite ritmičke vježbe i muzičke kompozicije koje u svojoj osnovi nude mogućnost stvaranja novih rima (vježbe slogovanja, igre "na slovo na slovo" i sl.).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.3.1.
Ključni sadržaji	
• brojalice: <i>Igralica, Mišu, mišu, mišiću</i> • brzalice: <i>Petar Petru plete petlju; Nevesele snene žene plele teške mreže.</i> • književni tekstovi: Šukrija Pandžo, <i>List na putu</i>, Dragan Kulidžan, <i>Potočić</i> • kompozicija: N. Hercigonja, <i>Šaputanje</i>, P. Bergamo, <i>Avanture maloga Juju</i> • vježbe rimovanja na dati poticaj	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi. Osnovni preduvjet za razvoj sposobnosti prepoznavanja foničnosti riječi, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste razvijen govor i glasovna osjetljivost kod učenica i učenika. U tom smislu, ovaj ishod učenja se sa svojim razradama može postepeno realizirati sa samim procesom usvajanja slova, ali i po završetku cijelog tog procesa. Učenjem pjesama u rimi, igrama rime, stvaranjem rime na poticajni tekst, memoriranjem brojalice i izvođenjem njihovog ritma, vježbama slogovanja, navođenjem riječi koje imaju slično i različito značenje (npr. džak – đak, kuće – kuče, spavačica – spavačica) razvija se kod učenica i učenika glasovna osjetljivost, kao i pravilan izgovor glasova. Mogu se organizovati različite vježbe memorisanja brojalice, njihovog izvođenja u ritmu sa naglašavanjem slogova, izgovaranja foničnih riječi u dječijim bajalicama, rimovanja i stvaranja rime na poticaj tekstem, slikom ili riječima, kao i prepoznavanja foničnih riječi u nonsensnom tekstu i razumijevanja sadržaja teksta muzičke kompozicije. Cilj takvih vježbi jeste podsticanje učenica i učenika na sudjelovanje u uočavanju foničnosti riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Budući da se aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju u toku procesa usvajanja slova, neophodno je povezati ovaj ishod sa ishodima A.4.1 i B.4.1. Također, moguće je ostvariti i međupredmetnu korelaciju sa Muzičkom kulturom.	

B.4.3. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Prepoznaje i razlikuje zajedničke, zbirne i gradivne imenice. • Prepoznaje i razlikuje umanjenice i uvećanice. • Prepoznaje i razlikuje opisne, prisvojne i gradivne pridjeve. • Uočava i objašnjava imenice tvorene od pridjeva. • Objašnjava izražavanje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti glagolima. • Prepoznaje i razlikuje zamjenice i brojeve. • Prepoznaje i razlikuje proširene i neproširene proste rečenice. • Prepoznaje i razlikuje subjekat i predikat u rečenici. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Imenice – zajedničke, zbirne i gradivne • Imenice – umanjenice i uvećanice • Glagoli – prošlost, sadašnjost, budućnost • Pridjevi – opisni, prisvojni i gradivni • Tvorba pridjeva od imenica • Lične zamjenice • Brojevi – glavni i redni • Rečenica • Subjekt i predikat u rečenici • Prosta (jednostavna) rečenica • Proširena rečenica	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • ponavljanje prethodno stečenih znanja o imenicama, glagolima i pridjevima • razlikovanje zajedničkih, zbirnih i gradivnih imenica • razlikovanje prošlog, sadašnjeg i budućeg vremena • razlikovanje opisnih, prisvojnih i gradivnih pridjeva • tvorbu pridjeva od imenica • uočavanje i razumijevanje ličnih zamjenica • uočavanje i razlikovanje glavnih i rednih brojeva • uočavanje i razlikovanje subjekta i predikata u rečenicama • razlikovanje i kreiranje prostih i proširenih rečenica.	

Nastavnica / nastavnik može organizovati različite igre riječima, kako bi učenice i učenici lakše uočavali i razlikovali naučene vrste riječi, kao i aktivnosti u kojima učenice i učenici pronalaze naučene vrste riječi u rečenicama i kraćim tekstovima. Vježbanje i provjera primjene usvojenih gramatičkih znanja može se raditi kroz diktat s komentarom, kontrolni diktati, diktat s predusretanjem grešaka, stvaralački diktat, kao i vježbe dopunjavanja rečenica odgovarajućim riječima, kao i tvorbe jednih vrsta riječi od drugih (glagola i pridjeva od imenica).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.4.4. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika – tekstualni zadaci).

B.4.4. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju imena ulica, trgova i buleva. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva ustanova. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva knjiga, listova i časopisa. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Ispravno piše riječcu <i>li</i>. • Prepoznaje i razlikuje skraćenice i njihovu ulogu, te ih pravilno piše. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (dvotačka, tačka, zarez, upitnik, uzvičnik, navodnici). • Pravilno obilježava upravni i neupravni govor.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Veliko slovo u pisanju imena ulica, trgova, buleva
- Veliko slovo u pisanje naziva ustanova
- Veliko slovo u pisanju naziva knjiga, listova, časopisa
- Pisanje interpunkcijskih znakova (tačka, zarez, dvotačka, crtica, navodnici, upitnik, uzvičnik)
- Pravilan izgovor i pisanje glasova *č, ć, dž i đ* u učestalim riječima, umanjenicama i uvećanicama
- Skupovi je / ije u učestalim riječima, umanjenicama i uvećanicama
- Pisanje odrične riječce *ne* uz glagole
- Pisanje upitne riječce *li*
- Skraćenice
- Upravni i neupravni govor

- Prvi oblik upravnog govora

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Ne preporučuju se dugi diktati i vježbe prepisivanja dužih tekstova. Učenice i učenici mogu pisati kraće tekstove sastavljene od kratkih rečenica. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog početno slovo u nazivima i imenima ulica, trgova, bulevara, ustanova, knjiga, listova i časopisa. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h* u često korištenim riječima, u umanjenicama i uvećanicama, pravilno izgovaraju i pišu riječce *ne* i *li*, te pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno obilježavaju prvi oblik upravnoga govora. Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova i rastavljanja riječi na kraju retka, pazeći na razmak između riječi i redova (npr. određivanje velikog slova i interpunkcijskog znaka na kraju rečenice u tekstu koji je napisan malim slovima i bez interpunkcije; uočavanje razmaka među riječima u tekstu u kojem su sve riječi spojene). Vježbe mogu biti i s predusretanjem pogrešaka ili učenice i učenici mogu samostalno pronalaziti greške u pogrešno napisanom tekstu. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.4.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).

B.4.5. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Koristi rječnik značenja nepoznatih, manje poznatih ili višeznačnih riječi i izraza.
- Primjenjuje kontekst dijela književnog ili informativnog teksta u cilju pojašnjenja značenja riječi ili izraza.
- Uočava i koristi uobičajene afikse i korijene riječi pri tumačenju značenja riječi.
- Koristi printane i elektronske referentne materijale u svrhu pronalaženja značenja riječi i njihovog izgovora.
- Provjerava pretpostavljena značenja riječi ili izraza i ispravno ih koristi (npr. provjerom pretpostavljenog značenja riječi u kontekstu ili u rječniku).

	• Razumije preneseno značenje, međusobni odnos riječi i nijanse u značenjima riječi. • Interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Prepoznaje i koristi riječi sličnog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 4. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima. Mogu se organizovati različite vježbe i igre kao što su: čitanje sa zadatkom – razlikovanje poznatih i nepoznatih riječi; stvaranje novih riječi dodavanjem afiksa; riječi koje imaju više značenja – isto se pišu, a različito izgovaraju; usvajanje riječi koje imaju isti morfološki korijen i sl. Uz podršku nastavnice / nastavnika učenice i učenici se uče koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.4.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja koja mogu biti praćena i slikom, kreirajući razredni rječnik. Razredni rječnik može uključivati i stručne pojmove (pojmove iz informativnih tekstova, iz gramatike, kao i iz nastave drugih predmeta). Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.4.3. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika).	

B.4.6. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Prati dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način. • Postavlja pitanja da provjeri razumijevanje prezentiranih informacija, drži se teme i povezuje svoje komentare s komentarima ostalih u razredu. • Izražava vlastite ideje, uključuje se u diskusiju o temama prilagođenim njegovom uzrastu. • Postavlja pitanja sagovornicima i odgovara na pitanja svojih sagovornika. • Nudi odgovarajuće objašnjenje i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 4. razredu osnovne škole • sadržaji drugih nastavnih predmeta koji se realiziraju u korelaciji sa nastavnim sadržajima nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ovaj ishod se ostvaruje u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti slikom, dokumentarnim filmom, televizijskom emisijom, pročitanim tekstovima, radom na usvajanju slova, izradom rječnika, usvajanjem pravopisnih pravila, oblicima prepričavanja i pričanja, izradom i tumačenjem grafičkih prikaza. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa	

nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura).

B.4.7. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Prepričava poznate priče na osnovu samostalno sastavljenog plana. • Piše i razlikuje stvarne i izmišljene događaje. • Priča priču na osnovu datih tematskih riječi. • Opisuje grupu predmeta. • Piše informativni tekst o stvarnim pojavama u prirodi na osnovu utvrđenog plana. • Piše obavijest, poštujući utvrđena pravila. • Piše neformalno pismo, poštujući utvrđena pravila.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.

Ključni sadržaji

Narativni i deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja i oblici informativno-poslovnog komuniciranja:

- prepričavanje na osnovu samostalno sastavljenog plana
- pričanje stvarnog događaja
- pričanje nestvarnog događaja
- pričanje na osnovu datih tematskih riječi
- opis grupe predmeta
- opis pojave u prirodi (informativni tekst)
- obavijest
- pismo prijatelju

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće:

- prepričavanje na osnovu samostalno sastavljenog plana potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Jakob Jurišić, *Srne na santi leda*; japanska bajka, *Zlatna sjekira* (fond sati: 2+2+2)
- pričanje stvarnog događaja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Nedžati Zekerija, *Zar vam nisam rekao*; Irina Korschunow, *Na izletu* (fond sati: 1+1+1)
- pričanje nestvarnog događaja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Branko Ćopić, *Nećeš mi vjerovati*; Igor Novosel, *U zemlji bajki* (fond sati: 1+1+1)
- pričanje na osnovu datih tematskih riječi (1+1+1)
- opis grupe predmeta (1+1+1)

- informativni tekst – stvarni opis pojave u prirodi u obliku informacije, npr. *Pojave i procesi u prirodi* (fond sati: 1+1+1)
- obavijest (fond sati: 1+1)
- pismo prijatelju (fond sati: 1+1)

Prepričavanje i pričanje mogu se raditi nakon što je poticajni / uzorni tekst prethodno pročitan i nakon što su na njemu ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.4.3, A.4.4, A.4.5)

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

B.4.8. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

- Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka generira ideje za pisanje.
- Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka mijenja napisani rad dodajući detalje.
- Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika rediguje napisani tekst.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.2.

Ključni sadržaji

- slobodno pisanje u vezi sa pričanjem stvarnog ili nestvarnog događaja
- radionica kreativnog pisanja: činkvina, pričanje priče uz promjenu perspektive

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno s učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje koje kreira nastavnica / nastavnik.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi

i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju kao dugoročnoj aktivnosti i radionici kreativnog pisanja kao kratkoročnoj aktivnosti. Slobodno pisanje se radi u vezi sa jednim od oblika pričanja (stvarni ili nestvarni događaj), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija.

Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja proznih i poetskih tekstova. U 4. razredu učenice i učenici kreiraju poetski tekst koristeći se činkvinom, te prozni koristeći se promjenom perspektive (npr. Crvenkapica iz ugla vuka).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.4.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Odgovora na postavljena pitanja prisjećajući se vlastitog iskustva i uz podršku nastavnice / nastavnika i vršnjaka prikuplja informacije o određenoj temi iz različitih izvora (printani i digitalni mediji). • Provodi kratke istraživačke projekte u skladu sa uzrastom s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom. • Učestvuje u zajedničkim istraživačkim projektima (npr. istraži / predstavi crtežom/ temu knjige, glavnog junaka, broj stranica i dr.). • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• enciklopedija • dokumentarni film Mogući izvori za prikupljanje informacija:	

- dječije enciklopedije
- dokumentarni filmovi
- televizijske emisije ili dostupni videoklipovi na temu enciklopedije i dokumentarnog filma
- internet
- posjeta biblioteci
- razgovor sa bibliotekarkom / bibliotekarom
- razgovor sa režiserom dokumentarnog filma

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Kako bi se ostvarili zahtjevi ovog ishoda može se organizovati projektna nastava. Ona predstavlja oblik problemske nastave kroz koju se učenice i učenici potiču na samostalno istraživačko djelovanje i realizuje se kroz više časova. Nastavnica / nastavnik predstavlja kompleksan zadatak koji od učenica i učenika zahtijeva oblikovanje problema, osmišljavanje istraživanja, provođenje istraživanja i rješavanje problema, pri čemu se rezultati mogu i javno prezentirati. Učenice i učenici na taj način razvijaju vještine rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, prezentovanja, te izgrađuju osjećaj odgovornosti za sebe i druge i, uporedo, razvijaju komunikacijske i interpretacijske vještine. Učenice i učenici mogu biti podijeljeni u grupe, tako da svaka grupa radi na jednom dijelu zadatka, a kroz proces istraživanja vodi ih i usmjerava nastavnica / nastavnik. Prikupljene informacije bit će iskorištene kako bi se kreirala razredna enciklopedija i snimio kratki dokumentarni film. Sadržaj enciklopedije i dokumentarnog filma treba se povezati sa nastavom drugih predmeta (npr. Moja okolina, Muzička kultura). Kao osnova za istraživanje trebaju se iskoristiti znanja prikupljena iz informativnog teksta o enciklopediji i dokumentarnom filmu. Učenice i učenici mogu dalje istraživati o načinima prikupljanja podataka i njihove organizacije unutar enciklopedije i dokumentarnog filma. S ciljem prikupljanja potrebnih informacija mogu se služiti nekim od dostupnih izvora navedenih u sadržajima za ostvarenje ovog ishoda učenja. Na taj način, ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.4.3, A.4.6 i C.4.2.

Nastavnica / nastavnik može organizirati prateće aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Likovna kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura).

C.4.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Uz podršku vršnjaka i nastavnice / nastavnika piše sms poruku ili kuca kraći tekst u programu Microsoft Office Word. • Uz podršku nastavnice / nastavnika pravi zanimljive i dinamične audiosnimke priča ili pjesama koje ilustruju tačno čitanje razumljivim ritmom.
---	--

	• Dodaje vizuelne efekte u vidu ilustracija uz pismeni rad gdje je to prikladno, kako bi naglasio ili povezoao određene činjenice ili pojedinosti sa naslovom svog rada. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira enciklopediju. • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira obavijest.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• Mala razredna enciklopedija • dokumentarni film • audiozapisi čitanja književnih i informativnih tekstova • obavijest	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Učenice i učenici čitaju informativni tekst o enciklopediji i dokumentarnom filmu, biraju sadržaj na kojem će raditi (npr. poznati kompozitori) i pretražuju različite izvore s ciljem prikupljanja informacija. Prikupljene informacije organiziraju, uz mogućnost služenja različitim digitalnim alatima, kako bi kreirali Malu razrednu enciklopediju i snimili dokumentarni film (nastavnica / nastavnik može podijeliti razred, tako da jedna grupa radi na enciklopediji, a druga na dokumentarnom film, ali s ciljem prikaza istog sadržaja). U tom kontekstu ovaj ishod povezuje se sa ishodima A.4.3, A.4.6 i C.4.1. Budući da učenice i učenici u 4. razredu uče pisati obavijest i izvještaj, može se organizovati da ih pripremaju u nekom od digitalnih alata, kako bi ih objavili na stranici svoje škole ili u školskim novinama (npr. mogu pisati obavijesti o početku izrade Male razredne enciklopedije i dokumentarnog filma i o promociji urađenog, a mogu pisati i izvještaj o radu na enciklopediji i dokumentarnom filmu). Na taj način ovaj ishod se povezuje sa ishodom B.4.7. Nastavnica / nastavnik može organizovati i kreiranje audiozapisa čitanja različitih tekstova. Učenice i učenici mogu snimati nastavnicu / nastavnika, ali i nastavnica / nastavnik može snimati njih, kako bi mogli zajednički analizirati njihove čitalačke vještine. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.4.2. Učenice i učenici mogu kreirati vizuelne elemente, crtajući ih ili koristeći se digitalnim alatima, s ciljem boljeg razumijevanja pročitanih sadržaja ili s ciljem konkretnijeg prikaza samostalno kreiranih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.4.3 i A.4.6. Koristeći se dostupnom aktuelnom tehnologijom, učenice i učenici mogu kreirati kratke poruke i međusobno ih razmjenjivati uz nadzor nastavnice / nastavnika. Također, može se organizovati i kucanje kratkog teksta u Microsoft Office Word-u uz korištenje velikih i malih slova prvog i drugog pisma, te poštivanje naučenih pravopisnih i gramatičkih pravila. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima B.4.3 i B.4.4. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može	

se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

5. razred osnovne škole /5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.5.1. Usavršava tehniku tečnog čitanja koristeći različite informativne i književne tekstove.	• Tečno i izražajno čita tekstove napisane na latinici i ćirilici. • Čita tekstove tečno odgovarajućim tempom i izražajno pri višestrukome čitanju u skladu sa standardima za uzrast. • Pravilno čita naglasne cjeline. • Prilagođava čitanje tipu teksta (informativni, književni).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	
• različiti književni i informativni tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 5. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste poznavanje slova. Proces usvajanja slova prvog i drugog pisma završen je u 4. razredu. Nastavnica / nastavnik za realizaciju vježbi u svrhu usavršavanja tehnike čitanja do nivoa tečnog (izražajnog, interpretativnog čitanja) vrši izbor različitih književnih i informativnih tekstova iz različitih izvora. Potrebno je voditi računa da omjer tekstova na latinici i ćirilici bude podjednak, kako bi se osiguralo da učenice i učenici tečno čitaju tekstove napisane na oba pisma. Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Također, nastavnica / nastavnik može svakodnevno organizirati vrijeme posvećeno čitanju odabranih sadržaja (DEAR – drop everything and read). Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama kako bi učenice i učenike osposobio za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi učenice i učenici prilagođavaju tempo, brzinu i intenzitet čitanja tipu teksta, ali i različitim zadacima koji se pred njih postavljaju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.	

A.5.2. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Doživljava i iskazuje doživljaj pročitano na osnovu pitanja ili samostalno. • Razumije pročitani informativni tekst i razgovara o njemu. • Citira dijelove teksta u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na osnovu pročitano teksta. • Iznosi svoj stav o konkretnim tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ih povezujući ih sa ličnim iskustvima iz svakodnevnog života. • Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i upoređuje različite pristupe autora.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • bajka: A. S. Puškin: <i>Bajka o ribaru i ribici</i> • basna: Ezop, <i>Jelen i lav</i> • priča: Ela Peroci, <i>Majčin dar</i>; Ivan Cankar, <i>Zastidio se majke</i>; Alija H. Dubočanin, <i>Šarko</i> • pjesma: Musa Ćazim Ćatić, <i>Bosna žubori</i>; Nasiha Kapidžić-Hadžić, <i>Lete, lete laste</i> • tradicionalna (narodna) pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika • informativni tekstovi: <i>Književni jezik i zavičajni govor</i>; <i>Kulturno-historijski spomenici zavičaja</i>; <i>Film i filmska izražajna sredstva</i>; <i>Reklama</i> LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) • Johanna Spyri, <i>Hajdi</i> (obavezna lektira) • Ahmet Hromadžić, <i>Patuljak vam priča</i> • Jeff Kinney, <i>Dnevnik jednog smotanka</i> • Slavko Kolar, <i>Jurnjava na motoru</i> • Mato Lovrak, <i>Vlak u snijegu</i> • Ismet Bekrić, <i>Jesen u gradu (izabrane pjesme)</i> • Mato Lovrak, <i>Družba Pere Kvržice</i> • Đani Rodari, <i>Putovanje Plave Strije</i> • Alija Dubočanin, <i>Tiha rijeka djetinjstva</i> • Ivana Brlić-Mažuranić, <i>Priče iz davnine</i> • Luis Kerol, <i>Alisa u zemlji čuda</i> • Wilhelm Hauff, <i>Mali Muk</i> • Elmira Helać-Mekić, <i>Kamen</i> DODATNI TEKSTOVI • proza: Skender Kulenović, <i>Cesta</i>; Branko Ćopić, <i>Izokrenuta priča</i>; Stevan Bulajić: <i>Sarka</i>; Aleksa Mikić; Lipov cvat; Ivana Brlić-Mažuranić, <i>Šuma Striborova</i>; Ivo Andrić, <i>Aska i vuk</i>; Ela Peroci, <i>Majčin dar</i>; Narodna priča, <i>Ko je na svijetu najjači</i>; Ešref Berbić, <i>Kako je otišlo ljeto</i>; I. S. Turgenjev, <i>U lovu</i>; Šukrija Pandžo, <i>Medvjedi</i>; Nepoznati autor, <i>Najskuplja ogrlica</i>; Zvonimir Balog, <i>Prijatelj u invalidskim kolicima</i>; Charles Perrault, <i>Vile</i>; Zoran Maljković, <i>Naporan dan s novim učiteljem</i>, <i>Zašto mrzim</i>	

proljeće; Sanja Pilić, *Nestašna Mimi*; Felix Salten, *Oblaci zastiru nebo* Marica Milčec, *Netko mora biti prvi*; Miloš Kordić, *Ptica snjeguša*; pismo indijanskog poglavice američkom predsjedniku, *Zemlja ne pripada čovjeku- čovjek pripada Zemlji*; Josip Kokotović, *Djedova pošta*; Nada Iveljić, *Kako se igra voda?* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda

- poezija: Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Vezani most*; Enes Kišević, *Kiša*; Grigor Vitez: *Ševina jutarnja pjesma*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Gustav Krklec, *Bijeli grad*; Dragan Kulidžan, *Potočić*; M. Mujezinović, *Da sam ptica*; sevdalinka *Bosa Mara Bosnu pregazila*; Šukrija Pandžo, *Posljednje laste*; Zvonimir Golob, *U zemlji snova*; Ivica Vanja Rorić, *Dječak grli svijet*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Arsen Dedić, *Daješ mi krila*; Marija Jakobović-Mesaroš, *Na Majčin dan*; Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Branko Hribar, *Crn mačak se ženio*; Luko Paljetak, *Jedna je mačka glasovir svirala* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda
- igrokaz: Vesna Krmpotić, *Koliko je teška pahuljica*; Jan Malik, *Loptica hopsica*; Laza Lazić, *Stari skitnica* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod je usmjeren na doživljajne aspekte čitanja različitih tekstova, njihovo razumijevanje i izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom. Učenice i učenici slušaju izražajno i interpretativno čitanje, iskazuju doživljaj, povezujući to sa vlastitim iskustvom i osjećajima i donose logičke zaključke. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, zajedništvo i dr. Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje različitih književnih sadržaja (povezivanje sa ishodima A.5.3, A.5.4, C.5.1 i C.5.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova (jedan obavezni i ostale prema izboru sa datog popisa).

Treba uraditi barem dva teksta koji obrađuju istu temu ili imaju iste glavne likove, kako bi učenice i učenici mogli uporediti različite pristupe s ciljem akumulacije znanja (npr. *Jesen* i *Posljednje laste*).

Čitanje informativnih tekstova podrazumijeva upoznavanje sa odlikama reklama, filmskim izražajnim sredstvima, književnim i zavičajnim govorom i kulturno-historijskim spomenicima zavičaja. Može se organizovati i projektna nastava (npr. čitanje informativnog teksta, gledanje reklama, istraživanje za pravljenje vlastite reklame, osmišljavanje, kreiranje i snimanje reklame).

U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati sa ishodima A.5.5, C.5.1 i C.5.2. Također, mogu se čitati i informativni tekstovi sa sadržajima drugih nastavnih predmeta (međupredmetna korelacija). Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika.

Nastavnica / nastavnik može organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitaneog teksta (uočavanje uzroka i posljedice, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, upoređivanje vlastitog mišljenja sa mišljenjima drugih, diskusija i sl.).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice /

nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.5.3, A.5.4 i A.5.5.

A.5.3. Uočava i objašnjava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na pročitani tekst/ pjesmu. • Uočava i određuje temu i određuje pojedinosti u tematsko- sadržajnom sloju proznog književnog teksta. • Uočava i razlikuje dijelove fabule. • Uočava i određuje motiv i ideju u poetskom djelu. • Uočava i izdvaja vizuelne, auditivne i taktilne pjesničke slike. • Uočava i navodi pojedinosti zvučnog sloja pjesme, dužinu stiha prema broju slogova, te pronalazi rimu. • Donosi sud o likovima prema njihovom govoru i postupcima, te prati odnose među likovima i raspravlja o njima. • Prepoznaje i razlikuje personifikaciju, onomatopeju, poređenje i epitete, te ih stvara na zadani poticaj. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
--	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: A. S. Puškin: *Bajka o ribaru i ribici*
- basna: Ezop, *Jelen i lav*
- priča: Ela Peroci, *Majčin dar*; Ivan Cankar, *Zastidio se majke*; Alija H. Dubočanin, *Šarko*
- pjesma: Musa Ćazim Ćatić, *Bosna žubori*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Lete, lete laste*
- tradicionalna (narodna) pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika
- informativni tekstovi: *Književni jezik i zavičajni govor*; *Kulturno-historijski spomenici zavičaja*; *Film i filmska izražajna sredstva*; *Reklama*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Johanna Spyri, *Hajdi* (obavezna lektira)
- Ahmet Hromadžić, *Patuljak vam priča*
- Jeff Kinney, *Dnevnik jednog smotanka*
- Slavko Kolar, *Jurnjava na motoru*
- Mato Lovrak, *Vlak u snijegu*
- Ismet Bekrić, *Jesen u gradu (izabrane pjesme)*
- Mato Lovrak, *Družba Pere Kvržice*
- Đani Rodari, *Putovanje Plave Strijeje*
- Alija Dubočanin, *Tiha rijeka djetinjstva*
- Ivana Brlić-Mažuranić, *Priče iz davnine*

- Luis Kerol, *Alisa u zemlji čuda*
- Wilhelm Hauff, *Mali Muk*
- Elmira Helać-Mekić, *Kamen*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Skender Kulenović, *Cesta*; Branko Ćopić, *Izokrenuta priča*; Stevan Bulajić: *Sarka*; Aleksa Mikić, *Lipov cvat*; Ivana Brlić-Mažuranić, *Šuma Striborova*; Ivo Andrić, *Aska i vuk*; Ela Peroci, *Majčin dar*; Narodna priča, *Ko je na svijetu najjači*; Ešref Berbić, *Kako je otišlo ljeto*; I. S. Turgenjev, *U lovu*; Šukrija Pandžo, *Medvjedi*; Nepoznati autor, *Najskuplja ogrlica*; Zvonimir Balog, *Prijatelj u invalidskim kolicima*; Charles Perrault, *Vile*; Zoran Maljković, *Naporan dan s novim učiteljem*, *Zašto mrzim proljeće*; Sanja Pilić, *Nestašna Mimi*; Felix Salten, *Oblaci zastiru nebo* Marica Milčec, *Netko mora biti prvi*; Miloš Kordić, *Ptica snjeguša*; pismo indijanskog poglavice američkom predsjedniku, *Zemlja ne pripada čovjeku- čovjek pripada Zemlji*; Josip Kokotović, *Djedova pošta*; Nada Iveljić, *Kako se igra voda?* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda
- poezija: Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Vezeni most*; Enes Kišević, *Kiša*; Grigor Vitez: *Ševina jutarnja pjesma*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Gustav Krklec, *Bijeli grad*; Dragan Kulidžan, *Potočić*; M. Mujezinović, *Da sam ptica*; sevdalinka *Bosa Mara Bosnu pregazila*; Šukrija Pandžo, *Posljednje laste*; Zvonimir Golob, *U zemlji snova*; Ivica Vanja Rorić, *Dječak grli svijet*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Arsen Dedić, *Daješ mi krila*; Marija Jakobović-Mesaroš, *Na Majčin dan*; Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Branko Hribar, *Crn mačak se ženio*; Luko Paljetak, *Jedna je mačka glasovir svirala* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda
- igrokaz: Vesna Krmpotić, *Koliko je teška pahuljica*; Jan Malik, *Loptica hopsica*; Laza Lazić, *Stari skitnica* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (prostorno-vremenske dimenzije, likovi i njihova analiza, tok događaja, osnovni motiv, pouka, ritam i rima, stilske figure – epitet i poređenje), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. Kroz svakodnevno čitanje tekstova uočavaju se ključne ideje i detalji, te se razgovara o njima uz pomoć pitanja ili učenice i učenici sami postavljaju pitanja o pročitanoj. Učenice i učenike treba kontinuirano osposobljavati i poticati da samostalno postavljaju pitanja u vezi sa pročitanim tekstovima, služeći se različitim tehnikama (npr. semafor pitanja, matrica pitanja).

Aktivnosti se usmjeravaju na razgovor o sadržaju pročitanoj teksta, uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija, uočavanje i određivanje teme i pouke u proznom tekstu i osnovnog motiva u pjesmi, glavnog događaja i dijelova fabule, kao i ključnih ideja u informativnim tekstovima. Također, određuju likove u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihove postupke. Uspostavlja se analogija između književnog lika i lika iz svakodnevnih životnih situacija. Izgrađuju stav prema likovima i argumentuju ga koristeći se citatima iz teksta. Određuju najzuidbudljiviji i najljepši dio u priči, te objašnjavaju zašto tekst nosi baš taj naslov, uočavajući ključne detalje koji povezuju sadržaj teksta i njegov naslov. Također, uočavaju karakteristična mjesta u tekstu (npr. opisi, humor, dinamika, pejzaž, pojave), kao i jezičko-stilska sredstva u pjesmi, te vizuelne, auditivne i taktilne pjesničke slike).

U čitanju informativnih tekstova učenici se upoznaju sa važnim terminima vezanim za teme reklame, filma, te standardnog jezika i zavičajnoga govora, kao i značajnim kulturno-historijskim spomenicima zavičaja, povezujući to sa ličnim iskustvom.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom

mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.5.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.5.4 i A.5.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.5.4. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.	• Učenik razlikuje i imenuje pjesmu, bajku, basnu, pripovijetku, dječiji roman, igrokaz i informativni tekst. • Objašnjava i uspoređuje osnovne elemente pripovijetke, dječijeg romana, bajke, basne, igrokaza, informativnog teksta. • Razlikuje pripovijetku od bajke u stvarnim događajima i likovima u odnosu na nestvarne. • Prepoznaje dječiji roman kao opširniji prozni tekst o dječijim pustolovinama • Uočava elemente šaljive pjesme i razlikuje šaljive pjesme od drugih pjesama. • Razlikuje tradicionalnu (narodnu) pjesmu od umjetničke. • Razlikuje dramski tekst od muzičko-scenskih djela (opera, balet, mjuzikl, opereta i sl.). • Uočava strukturu informativnog teksta.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.2.2, JZK-2.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- bajka: A. S. Puškin: *Bajka o ribaru i ribici*
- basna: Ezop, *Jelen i lav*
- priča: Ela Peroci, *Majčin dar*; Ivan Cankar; *Zastidio se majke*; Alija H. Dubočanin, *Šarko*
- pjesma: Musa Ćazim Ćatić, *Bosna žubori*; Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Lete, lete laste*
- tradicionalna (narodna) pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika
- informativni tekstovi: *Književni jezik i zavičajni govor*; *Kulturno-historijski spomenici zavičaja*; *Film i filmska izražajna sredstva*; *Reklama*

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Johanna Spyri, *Hajdi* (obavezna lektira)
- Ahmet Hromadžić, *Patuljak vam priča*
- Jeff Kinney, *Dnevnik jednog smotanka*

- Slavko Kolar, *Jurnjava na motoru*
- Mato Lovrak, *Vlak u snijegu*
- Ismet Bekrić, *Jesen u gradu (izabrane pjesme)*
- Mato Lovrak, *Družba Pere Kvržice*
- Đani Rodari, *Putovanje Plave Strije*
- Alija Dubočanin, *Tiha rijeka djetinjstva*
- Ivana Brlić-Mažuranić, *Priče iz davnine*
- Luis Kerol, *Alisa u zemlji čuda*
- Wilhelm Hauff, *Mali Muk*
- Elmira Helać-Mekić, *Kamen*

DODATNI TEKSTOVI

- proza: Skender Kulenović, *Cesta*; Branko Ćopić, *Izokrenuta priča*; Stevan Bulajić: *Sarka*; Aleksa Mikić; Lipov cvat; Ivana Brlić-Mažuranić, *Šuma Striborova*; Ivo Andrić, *Aska i vuk*; Ela Peroci, *Majčin dar*; Narodna priča, *Ko je na svijetu najjači*; Ešref Berbić, *Kako je otišlo ljeto*; I. S. Turgenjev, *U lovu*; Šukrija Pandžo, *Medvjedi*; Nepoznati autor, *Najskuplja ogrlica*; Zvonimir Balog, *Prijatelj u invalidskim kolicima*; Charles Perrault, *Vile*; Zoran Maljković, *Naporan dan s novim učiteljem*, *Zašto mrzim proljeće*; Sanja Pilić, *Nestašna Mimi*; Felix Salten, *Oblaci zastiru nebo* Marica Milčec, *Netko mora biti prvi*; Miloš Kordić, *Ptica snjeguša*; pismo indijanskog poglavice američkom predsjedniku, *Zemlja ne pripada čovjeku- čovjek pripada Zemlji*; Josip Kokotović, *Djedova pošta*; Nada Iveljić, *Kako se igra voda?* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda
- poezija: Nasiha Kapidžić-Hadžić, *Vezani most*; Enes Kišević, *Kiša*; Grigor Vitez: *Ševina jutarnja pjesma*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Gustav Krklec, *Bijeli grad*; Dragan Kulidžan, *Potočić*; M. Mujezinović, *Da sam ptica*; sevdalinka *Bosa Mara Bosnu pregazila*; Šukrija Pandžo, *Posljednje laste*; Zvonimir Golob, *U zemlji snova*; Ivica Vanja Rorić, *Dječak grli svijet*; Dobriša Cesarić, *Jesen*; Arsen Dedić, *Daješ mi krila*; Marija Jakobović-Mesaroš, *Na Majčin dan*; Grigor Vitez, *Kako živi Antuntun*; Branko Hribar, *Crn mačak se ženio*; Luko Paljetak, *Jedna je mačka glasovir svirala* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda
- igrokaz: Vesna Krmpotić, *Koliko je teška pahuljica*; Jan Malik, *Loptica hopsica*; Laza Lazić, *Stari skitnica* i drugi tekstovi prilagođeni urastu učenika 5. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na upoznavanje i razlikovanje strukture priče, pjesme, bajke, pripovijetke, dječijeg romana, igrokaza i informativnog teksta. U tom kontekstu, učenice i učenici prepoznaju stih i strofu kao dijelove pjesme, te poglavlja u književnom i informativnom tekstu, te kadrove u filmu i reklamama. Također, uočavaju i komentarišu ulogu pisca / autora teksta i ilustratora, te uočavaju razliku između vlastitog gledišta i gledišta pisca / autora. . Upoznaju se i sa različitim tipovima autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali spoznaju i činjenicu da ne moraju svi tekstovi imati svog autora. Nastavnica / nastavnik osposobljava učenice i učenike da razlikuju različite izvore informativnih tekstova i da se njima ispravno koriste. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.5.1.

Učenice i učenici prepoznaju priču, pripovijetku, dječiji roman, igrokaz, bajku i basnu kao forme koje imaju svoje osnovne elemente: motiv, temu, ideju, sadržaj, fabulu i kompoziciju (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak i kraj) unutar koje se uočavaju logičke cjeline, te tok događaja u vremenskom slijedu. Za razliku od bajke u priči najčešće nema natprirodnih bića i čudesnih događanja. Basnu prepoznaju kao formu u kojoj su likovi životinje, biljke, ali i predmeti. U igrokazu uočavaju likove koji međusobno

razgovaraju, te didaskalijske kao piščev govor. Razumiju da na sceni likove tumače glumci, te razlikuju pozorišnu izvedbu na osnovu napisanog igrokaza od ostalih muzičko-scenskih djela (opera, balet, mjuzikl, opereta i sl.). Pjesmu razumijevaju kao formu u kojoj se razlikuju motiv, tema, ideja, lirske slike i stilska sredstva. Za razliku od književnih tekstova u informativnim tekstovima prepoznaju dijelove i uočavaju njihove međusobne odnose.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali i kako bi se, ukoliko je to moguće uradila unutarpredmetna i međupredmetna korelacija.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.5.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.5.3 i A.5.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.5.5. . Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima.	• Uočava sličnosti i razlike između filmske i pozorišne adaptacije i književnog djela prema kojem je su adaptacije urađene. • Analizira reklame, loga, zaštitne znakove i uočava njihovu poruku. • Izrađuje jednostavnije afiše, postere i pozivnice u svrhu razmjene ideja i informacija.
---	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

- filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Hajdi, Alisa u Zemlji čuda, Vlak u snijegu*)
- pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama
- reklame u različitim formatima (televizijske, radijske, novinske, virtuelne, bilbordi i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. ekranizacije, pozorišne adaptacije, muzičke adaptacije). U tom kontekstu, učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Učenici se potiču da uspostavljaju veze između dijelova pročitane teksta i filmskih kadrova, te pozorišnih scena koji su u vezi sa tim tekstom. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, učenice i učenici povezuju stečena teoretska znanja sa iskustvenim doživljajima gledanja igranog filma i reklama. Također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. Na osnovu toga ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.5.1. Nastavnica / nastavnik organizuje gledanje i analizu različitih reklama s ciljem njihove analize i prikupljanja znanja koja će učenicama i uenicima biti potrebna prilikom samostalne izrade reklame.

U tom kontekstu, ovaj ishod učenja može se kroz projektnu nastavu i tematsko planiranje povezati sa ishodima C.5.1. i C.5.2, ali svakako i sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske, pozorišne ili neke druge adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi se akumulirala znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će se dodatno obogaćivati znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja s piscima, pjesnicima, glumcima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.5.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.5.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.5.3 i A.5.4, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.5.6. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Analizira različite piktograme i njihovu namjenu u svakodnevnom životu. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza. • Čita i razumije simbole, mjerne jedinice, kartografske znakove, te saobraćajne znakove u informativnim tekstovima zasićenim sadržajima drugih predmeta.
---	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.4.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela
- različiti sadržaji drugih nastavnih predmeta u kojima postoje simboli, znakovi, mjerne jedinice

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim grafičkim organizatorima (umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijege i sl.) i tabelama (T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela), kako bi se učenicima i učenicima olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, nužno je ostvariti i međupredmetnu korelaciju i osposobljavati učenice i učenike da sadržaje ostalih predmeta prikazuju grafički, slikovno i tabelarno (Matematika – čitanje i razumijevanje jednostavnijih formula, Moja okolina – tumačenje legende na karti, čitanje i razumijevanje kartografskih znakova, Muzička kultura – čitanje i razumijevanje teksta ispod notnog zapisa).

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.5.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Prepoznaje i razlikuje konkretne i apstraktne imenice. • Prepoznaje i razlikuje prisvojne i pokazne zamjenice. • Prepoznaje i razumije pomoćne glagole. • Samostalno prepoznaje i piše proširene i neproširene proste rečenice. • Razlikuje subjekatski i predikatski skup riječi. • Prepoznaje atribut, apoziciju, objekat i priloške odredbe u rečenici. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Imenice – konkretne / stvarne i apstraktne / nestvarne • Pomoćni glagoli <i>biti</i> u sadašnjem vremenu • Pomoćni glagol <i>htjeti</i> u sadašnjem vremenu • Zamjenice – prisvojne i pokazne • Prosta neproširena i prosta proširena rečenica • Subjekatski i predikatski skup • Dodaci subjektu: atribut i apozicija • Dodaci predikatu: objekat i priloške odredbe	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • ponavljanje prethodno stečenih znanja o imenicama, glagolima i pridjevima • razlikovanje konkretnih / stvarnih i apstraktnih / nestvarnih imenica; • uočavanje oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (sam, si, je, smo ste, su; ću, ćeš, će, ćemo, ćete, će)	

- uočavanje i razumijevanje prisvojnih i pokaznih zamjenica;
- uočavanje i razlikovanje subjekatskog i predikatskog skupa u rečenicama;
- uočavanje i razlikovanje dodataka subjektu – atribut i apozicija
- uočavanje i razlikovanje dodataka predikatu – objekat i priloške odredbe (mjesto, vrijeme i način)
- razlikovanje i kreiranje prostih proširenih i prostih neproširenih rečenica.

Nastavnica / nastavnik može organizovati različite igre riječima, kako bi učenice i učenici lakše uočavali i razlikovali naučene vrste riječi, kao i aktivnosti u kojima učenice i učenici pronalaze naučene vrste riječi u rečenicama i kraćim tekstovima, te određuju njihove službe u rečenicama. Vježbanje i provjera primjene usvojenih gramatičkih znanja može se raditi kroz diktat s komentarom, kontrolni diktati, diktat s predusretanjem grešaka, stvaralački diktat, kao i vježbe dopunjavanja rečenica odgovarajućim riječima, kao i tvorbe jednih vrsta riječi od drugih (glagola i pridjeva od imenica).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.5.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika – tekstualni zadaci).

B.5.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih imena zemalja, gradova i sela. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva naroda i stanovnika naseljenih mjesta. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva nebeskih tijela. • Pravilno piše prisvojne pridjeve. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (dvotačka, tačka, zarez, upitnik, uzvičnik, navodnici, crta). • Pravilno obilježava upravni i neupravni govor.
--	---

Poveznice sa ZJNPP **JZK-4.3.2.**

Ključni sadržaji

- Veliko slovo u jednočlanim i višečlanim nazivima zemalja, gradova i sela
- Veliko slovo u jednočlanim i višečlanim imenima naroda i stanovnika naseljenih mjesta
- Pisanje naziva nebeskih tijela
- Pisanje prisvojnih pridjeva na – ski, -ški, -čki, -ćki
- Pisanje prisvojnih pridjeva na -ov, -ev, -in

- Pravilna upotreba afrikata i glasovnih skupova ije / je
- Pisanje negacije uz glagole
- Upotreba interpunkcijskih znakova u rečenici (zarez, crta, tačka, dvotačka, upitnik, uzvičnika, navodnici)
- Upravni i neupravni govor
- Drugi i treći oblik upravnog govora

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Radi se na razini uočavanja i primjene u jednostavnim primjerima. Ne preporučuju se dugi diktati i vježbe prepisivanja dužih tekstova. Učenice i učenici mogu pisati kraće tekstove sastavljene od kratkih rečenica. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova u nazivima i imenima zemalja, gradova, sela, naroda i stanovnika naseljenih mjesta, te nebeskih tijela. Osposobljavaju se i za pravilno pisanje prisvojnih pridjeva izvedenih različitim sufiksima. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j* u često korištenim riječima, pravilno izgovaraju i pišu riječice *ne* i *li*, te pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno obilježavaju i razlikuju drugi i treći oblik upravnoga govora.

Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova i rastavljanja riječi na kraju retka, pazeći na razmak između riječi i redova (npr. određivanje velikog slova i interpunkcijskog znaka na kraju rečenice u tekstu koji je napisan malim slovima i bez interpunkcije; uočavanje razmaka među riječima u tekstu u kojem su sve riječi spojene). Vježbe mogu biti i s predusretanjem pogrešaka ili učenice i učenici mogu samostalno pronalaziti greške u pogrešno napisanom tekstu.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.5.1. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Moja okolina, Matematika).

B.5.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje.
- Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog

	referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad nađe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja u tekstu primjerenom uzrastu učenika. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Rječnik zavičajnih riječi i izraza • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 5. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima. Mogu se organizovati različite vježbe i igre kao što su: čitanje sa zadatkom – razlikovanje poznatih i nepoznatih riječi; stvaranje novih riječi dodavanjem afiksa; riječi koje imaju više značenja – isto se pišu, a različito izgovaraju; usvajanje riječi koje imaju isti morfemski korijen i sl. Uz podršku nastavnice / nastavnika učenice i učenici se uče koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.5.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja koja mogu biti praćena i slikom, kreirajući razredni rječnik. Razredni rječnik može uključivati i stručne pojmove (pojmove iz informativnih tekstova, iz gramatike, kao i iz nastave drugih predmeta). Također, učenice i učenici rade i na rječniku zavičajnih riječi i izraza. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi	

što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.5.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika).

B.5.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

- Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal prilagođen uzrastu i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda.
- Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju.
- Prati pravila kolegijalne diskusije.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.
- Izražava misli i ideje punim rečenicama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 5. razredu osnovne škole
- sadržaji drugih nastavnih predmeta koji se realiziraju u korelaciji sa nastavnim sadržajima nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ovaj ishod se ostvaruje u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti slikom, dokumentarnim filmom, televizijskom emisijom, pročitanim tekstovima, radom na usvajanju slova, izradom rječnika, usvajanjem pravopisnih pravila, oblicima prepričavanja i pričanja, izradom i tumačenjem grafičkih prikaza. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje,

uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura, Muzička kultura, Matematika, Tjelesna i zdravstvena kultura).

B.5.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Prepričava poznate priče bez sastavljanja plana. • Sažima pročitane književne i informativne tekstove. • Priča priču na osnovu datih tematskih riječi. • Piše o događajima i doživljajima međusobno ih razlikujući. • Opisuje lik / osobu vodeći računa o detaljima. • Opisuje pojave u prirodi, razlikujući slikoviti i informativni opis. • Opisuje pejzaž vodeći računa o detaljima. • Piše izvještaj poštujući utvrđena pravila. • Piše e-mail služeći se tehnologijom.
---	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
---------------------------	------------------------------

Ključni sadržaji

Narativni, deksriptivni oblici pismenog i usmenog izražavanja, oblici informativno-poslovnog komuniciranja i elektronsko komunciranje:

- prepričavanje bez obaveznog sastavljanja plana
- prepričavanje s usmjerenjem na sažimanje teksta
- pričanje na osnovu datih tematskih riječi
- pričanje događaja
- pričanje doživljaja
- opis lika
- opis pojave u prirodi
- opis pejzaža
- pisanje izvještaja
- pisanje e-maila

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente:

- prepričavanje bez obaveznog sastavljanja plana potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Ivo Andrić, *Aska i vuk*, (fond sati: 1+1+1)
- prepričavanje s usmjerenjem na sažimanje teksta potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Stevan Bulajić: *Sarka*; Zoran Maljković, *Naporan dan s novim učiteljem* (fond sati: 2+2+2)
- pričanje na osnovu datih tematskih riječi (fond sati: 1+1+1)
- pričanje događaja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Šukrija Pandžo, *Medvjedi* (fond sati: 2+2+2)
- pričanje doživljaja potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. I. S. Turgenjev, *U lovu*; Zoran Maljković, *Zašto mrzim proljeće* (fond sati: 2+2+2)
- opis lika potaknut pročitanim tekstom, npr. I. Cankar, *Zastidio se majke* (fond sati: 1+1+1)
- opis pojave u prirodi potaknuto pročitanim književnim tekstom, npr. Ela Peroci, *Majčin dar*; Felix Salten, *Oblaci zastiru nebo* (fond sati: 1+1+1)
- opis pejzaža (fond sati: 1+1+1)
- pisanje izvještaja (fond sati: 1+1)
- pisanje e-maila (fond sati: 1+1)

Prepričavanje, pričanje i opisivanje mogu se raditi nakon što je poticajni / uzorni tekst prethodno pročitani i nakon što su na njemu ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.5.2, A.5.3 i A.5.4)

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

B.5.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka generira ideje za pisanje. • Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika i vršnjaka mijenja napisani rad dodajući detalje. • Samostalno ili uz pomoć nastavnice / nastavnika rediguje napisani tekst.
---	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.2.

Ključni sadržaji

- slobodno pisanje u vezi sa pričanjem doživljaja ili opisom lika
- radionica kreativnog pisanja: pisanje brojalice na zadati ritam, piramidalna priča

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje koje kreira nastavnica / nastavnik. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također, može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju kao dugoročnoj aktivnosti i radionici kreativnog pisanja kao kratkoročnoj aktivnosti. Slobodno pisanje se radi u vezi sa jednim od oblika pričanja (doživljaj ili opis lika), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja proznih i poetskih tekstova. U 5. razredu učenice i učenici kreiraju brojalicu na zadani ritam, te prozni koristeći strategijom piramidalne priče. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja

C.5.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.

Razrada ishoda

- Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi.
- Provodi kratke istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome.
- Provodi kratke istraživačke projekte s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom usklađenom sa uzrastom.

	• Prikuplja relevantne informacije iz više printanih i digitalnih izvora, procjenjujući kredibilitet svakog izvora. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• reklame u različitim formatima Mogući izvori za prikupljanje informacija: • televizija, radio, novine • televizijske emisije ili dostupni videoklipovi na temu pravljenja reklama • internet • posjeta televizijskoj ili radijskoj kući • posjeta marketinškoj agenciji • razgovor sa dizajnericom / dizajnerom reklama	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Kako bi se ostvarili zahtjevi ovog ishoda može se organizovati projektna nastava. Ona predstavlja oblik problemske nastave kroz koju se učenice i učenici potiču na samostalno istraživačko djelovanje i realizuje se kroz više časova. Nastavnica / nastavnik predstavlja kompleksan zadatak koji od učenica i učenika zahtijeva oblikovanje problema, osmišljavanje istraživanja, provođenje istraživanja i rješavanje problema, pri čemu se rezultati mogu i javno prezentirati. Učenice i učenici na taj način razvijaju vještine rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, prezentovanja, te izgrađuju osjećaj odgovornosti za sebe i druge i, uporedo, razvijaju komunikacijske i interpretacijske vještine. Učenice i učenici mogu biti podijeljeni u grupe, tako da svaka grupa radi na jednom dijelu zadatka, a kroz proces istraživanja vodi ih i usmjerava nastavnica / nastavnik. Prikupljene informacije bit će iskorištene kako bi se kreirala reklama (npr. u svrhu promocije škole ili u neku drugu svrhu – nastavnica / nastavnik može zajednički s učenicama i učenicima odlučiti u koju svrhu se kreira reklama). Kao osnova za istraživanje trebaju se iskoristiti znanja prikupljena iz informativnog teksta o reklamama. S ciljem prikupljanja potrebnih informacija učenice i učenici mogu se služiti nekim od dostupnih izvora navedenih u sadržajima za ostvarenje ovog ishoda učenja. Na taj način, ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.5.2, A.5.5 i C.5.2. Nastavnica / nastavnik može organizovati prateće aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može	

se ostvariti i međupredmetna korelacija (Muzička kultura, Likovna kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura).

C.5.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.

- Uz podršku vršnjaka i nastavnika piše sms poruku ili kuca kraći tekst u programu Microsoft Office Word).
- Uz podršku nastavnice / nastavnika pravi zanimljive i dinamične audiosnimke priča ili pjesama koje ilustruju tečno čitanje razumljivim ritmom.
- Dodaje vizuelne efekte u vidu ilustracija uz pismeni rad gdje je to prikladno, kako bi naglasio ili povezao određene činjenice ili pojedinosti sa naslovom svog rada.
- Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira i snima reklamu.
- Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira i snima kratki film.
- Izrađuje jednostavnije afiše, postere i pozivnice.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- razredna reklama
- audiozapisi čitanja književnih i informativnih tekstova
- kratkometražni igrani film
- afiša, poster / plakat i pozivnica

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Učenice i učenici čitaju informativni tekst o reklami i filmu, te biraju sadržaj na kojem će raditi (npr. reklama u svrhu promocije škole i kratki film iz školskog života) i pretražuju različite izvore s ciljem prikupljanja informacija. Prikupljene informacije organizuju, uz mogućnost služenja različitim digitalnim alatima, kako bi kreirali i snimili reklamu i film (nastavnica / nastavnik može podijeliti razred, tako da jedna grupa radi na reklami, a druga na filmu, ali s ciljem prikaza istog / sličnog sadržaja). U tom kontekstu ovaj ishod povezuje se sa ishodima A.5.2, A.5.5 i C.5.1.

Nakon što su snimljeni film i reklama, učenice i učenici kreiraju kratku afišu sa osnovnim podacima o filmu (kratki sadržaj, glumci, režiser, kostimograf i sl.), poster kao najavu projekcije filma i pozivnice za premijerno gledanje snimljenog filma.

Nastavnica / nastavnik može organizovati i kreiranje audiozapisa čitanja različitih tekstova. Učenice i učenici mogu snimati nastavnicu / nastavnika, ali i nastavnica / nastavnik može snimati njih, kako bi mogli zajednički analizirati njihove čitalačke vještine. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.5.1.

Učenice i učenici mogu kreirati vizuelne elemente, crtajući ih ili koristeći se digitalnim alatima, s ciljem boljeg razumijevanja pročitanih sadržaja ili s ciljem konkretnijeg prikaza samostalno kreiranih sadržaja. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodom A.5.2 i A.5.5.

Koristeći se dostupnom aktuelnom tehnologijom, učenice i učenici mogu kreirati kratke poruke i međusobno ih razmjenjivati uz nadzor nastavnice / nastavnika. Također, može se

organizovati kucanje kratkog teksta u Microsoft Office Word-u uz korištenje velikih i malih slova prvog i drugog pisma, te poštivanje naučenih pravopisnih i gramatičkih pravila. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima B.5.1 i B.5.2. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Moja okolina, Likovna kultura).

6. razred osnovne škole /5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.6.1. Usavršava tehniku tečnog čitanja koristeći se različitim književnim i informativnim tekstovima.	• Tečno i izražajno čita tekstove napisane na latinici i ćirilici. • Čita tekstove tečno odgovarajućim tempom i izražajno pri višestrukom čitanju u skladu sa standardima za uzrast. • Pravilno čita naglasne cjeline. • Prilagođava čitanje tipu teksta (informativni, književni - poezija, proza, drama).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	
• različiti književni i informativni tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 6. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Osnovni preduvjet za čitanje, pa samim tim i za ostvarenje ovog ishoda učenja i njegovih razrada jeste poznavanje slova. Proces usvajanja slova prvog i drugog pisma završen je u 4. razredu. Nastavnica / nastavnik za realizaciju vježbi u svrhu usavršavanja tehnike čitanja do nivoa tečnog (izražajnog, interpretativnog čitanja) vrši izbor različitih književnih i informativnih tekstova iz različitih izvora. Potrebno je voditi računa da omjer tekstova na latinici i ćirilici bude podjednak, kako bi se osiguralo da učenice i učenici tečno čitaju tekstove napisane na oba pisma. Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Također, nastavnica / nastavnik može svakodnevno organizirati vrijeme posvećeno čitanju odabranih sadržaja (DEAR – drop everything and read). Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama kako bi učenice i učenike osposobio za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi učenice i učenici prilagođavaju tempo, brzinu i	

intenzitet čitanja tipu teksta, ali i različitim zadacima koji se pred njih postavljaju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.6.2. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Čita književna djela prilagođena uzrastu i interesovanjima (priča, pjesma, bajka, mit, poslovice, zbirke priča i pjesama, basna, roman, strip) i iskazuje vlastiti doživljaj pročitano. • Citira konkretne tekstove pri pisanju ili govoru u svrhu argumentiranja zaključaka donesenih na temelju teksta. • Iznosi svoj stav o tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ga. • Čita, razumije i analizira informativni tekst.
---	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirska narodna pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika
- basna *Čavka i tuđe perje*
- grčka mitologija *Dedal i Ikar*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Aleksa Šantić, *Ostajte ovdje*; Gustav Krklec, *Val*; Hamza Humo, *U orašju*
- proza: Petar Kočić, *Jablan*; Nedžad Ibrišimović, *Sijelo mudraca*; Božidar Prosenjak, *Otac*

- strip prema izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- podjela književnosti na rodove
- strip

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Branko Ćopić, *Orlovi rano lete*
- Dragutin Tadijanović, *Srebrne svirale*
- Džemaludin Latić, *Srebrna česma*
- Željko Ivanković, *Zvezdangrad*
- Velimir Milošević, *Djeca su vojska najjača*
- Žil Vern, *20 000 milja pod morem*;
- Danijel Defo, *Robinzon Kruso*
- Miroslav Antić, *Plavi čuperak*,
- Zvonimir Balog, *Nevidljiva Iva*,
- Kemal Mahmutefendić, *Roman o novčiću*,
- K. Neslinger, *Konrad, dijete iz limenke*

- Elmira Helać-Mekić, *Kaldrma*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirika: *Dul djevojka pod đulom zaspala, S one strane Plive, Sestre bez brata*
- epika: *Titiz i džomet, Tri putnika; Dijete sa devet čiraka;*
- narodne poslovice: Mehmed-beg Ljubušak, *Narodno blago*
- basna: *Nije vjera tvrda u jačega; Pijetao i lisica*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Nikola Šop, *Krov*; Enisa Osmančević-Ćurić, *List*; Silvije Strahimir Kranjčević, *Lijep si bijeli svijete*; Mirsad Bećirbašić, *Harfa*; Ibrahim Kajan, *Žuta ptica*, A.B. Šimić, *Ah, evo opet*
- proza: Alija Isaković *Niko i ništa*; Svetozar Ćorović, *U noći*; Hans Kristijan Andersen, *Slavuj*; Isaac Bashevis Singer, *Ole i Trufa*; Džonatan Svift, *Guliverova putovanja*; Ranko Pavlović, *Jarac u pozorištu*
- strip: Miralem Brkić, *Zimska basna ili još jedna priča o cvrčku i mravu*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 6. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Doseljavanje Južnih Slavena na Balkanski poluotok
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu učenika i učenika, koji slušaju izražajno i interpretativno čitanje nastavnice / nastavnika, ali i čitaju samostalno date tekstove. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost i druge vrijednosti u vezi s datim tekstovima. Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje. (povezivanje sa ishodima A.6.3, A.6.4, C.6.1 i C.6.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova prema izboru na osnovu datog spiska.

Budući da se učenice i učenici kroz informativni tekst susreću sa stripom, preporuka je da se organizuje projektna nastava u vezi s tim (čitanje informativnog teksta, čitanje stripa, osmišljavanje i kreiranje stripa u vezi sa nekim od pročitanih književnih tekstova). Također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati sa ishodima A.6.5, C.6.1 i C.6.2. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika.

Mogu se organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitanoog teksta, kao što su: postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja, strategije pažljivog čitanja, usmjereno čitanje, umne mape, uočavanje uzroka i posljedice, šest šešira, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje dijelova teksta i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, diskusija, debata i sl. U tom kontekstu ovaj ishod učenja kombinira se sa ishodom B.6.4.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Priča *Dedal i Ikar* može se naći u lektirnom djelu *Najljepše priče klasične*

starine Gustav Švab.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati i u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.6.3, A.6.4 i A.6.5.

A.6.3. Uočava i objašnjava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na tekst. • Određuje temu i ključnu ideju teksta. • Određuje kompoziciju teksta i prostorno-vremenske dimenzije u tekstu. • Uočava dominantne fizičke i karakterne osobine likova, povezujući ih sa njihovim postupcima. • Uočava kako postupci likova doprinose razvoju radnje. • Uočava i razlikuje vrste pjesničkih slika. • Prepoznaje temeljna jezičko-stilska obilježja književnog teksta. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirska narodna pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika
- basna *Čavka i tuđe perje*
- grčka mitologija *Dedal i Ikar*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Aleksa Šantić, *Ostajte ovdje*; Gustav Krklec, *Val*; Hamza Humo, *U orašju*;
- proza: Petar Kočić, *Jablan*; Nedžad Ibrišimović, *Sijelo mudraca*; Božidar Prosenjak, *Otac*

- strip prema izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- podjela književnosti na rodove
- strip

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Branko Ćopić, *Orlovi rano lete*
- Dragutin Tadijanović, *Srebrne svirale*
- Džemaludin Latić, *Srebrna česma*
- Željko Ivanković, *Zvezdangrad*
- Velimir Milošević, *Djeca su vojska najjača*
- Žil Vern, *20 000 milja pod morem*;
- Danijel Defo, *Robinzon Kruso*

- Miroslav Antić, *Plavi čuperak*,
- Zvonimir Balog, *Nevidljiva Iva*,
- Kemal Mahmutefendić, *Roman o novčiću*,
- K. Neslinger, *Konrad, dijete iz limenke*
- Elmira Helać-Mekić, *Kaldrma*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirika: *Đul djevojka pod đulom zaspala, S one strane Plive, Sestre bez brata*
- epika: *Titiz i džomet, Tri putnika; Dijete sa devet čiraka;*
- narodne poslovice: Mehmed-beg Ljubušak, *Narodno blago*
- basna: *Nije vjera tvrda u jačega; Pijetao i lisica*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Nikola Šop, *Krov*; Enisa Osmančević-Ćurić, *List*; Silvije Strahimir Kranjčević, *Lijep si bijeli svijete*; Mirsad Bećirbašić, *Harfa*; Ibrahim Kajan, *Žuta ptica*, A.B. Šimić, *Ah, evo opet*
- proza: Alija Isaković *Niko i ništa*; Svetozar Ćorović, *U noći*; Hans Kristijan Andersen, *Slavuj*; Isaac Bashevis Singer, *Ole i Trufa*; Džonatan Svift, *Guliverova putovanja*; Ranko Pavlović, *Jarac u pozorištu*
- strip: Miralem Brkić, *Zimska basna ili još jedna priča o cvrčku i mravu*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 6. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Doseljavanje Južnih Slavena na Balkanski poluotok
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (motivi, tema, ideja, likovi, lirske slike, tok događaja, fabula, jezičko-stilska sredstva: epitet, personifikacija i onomatopeja), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima. Aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju se kroz razgovor o sadržaju pročitaneog teksta (postavljanje pitanja i davanje odgovora), uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija i elemenata kompozicije, kao i motiva, teme i ideje, te lirskih slika i jezičko-stilskih sredstava. Također, određuju se likovi u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, te upoređuju njihove postupke i razmatraju kako oni doprinose razvoju radnje. Može se uspostaviti i analogija između književnog lika i ličnosti iz svakodnevnih životnih situacija. Kroz ove aktivnosti učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima i njihovim postupcima, te ga argumentuju koristeći se citatima iz teksta.

Učenice i učenike treba motivirati i navikavati da što više samostalno čitaju, koristeći se različitim strategijama (npr. čitanje s razumijevanjem, stvaranje vizuelnih prezentacija, odgovaranje na pitanja, sažimanje, čitanje s predviđanjem, saradničko učenje, Venov dijagram, insert tehnika, T-tabela, luk priče). Također, treba razvijati učeničku sposobnost samostalnog postavljanja i odgovaranja na pitanja.

U čitanju informativnih tekstova učenice i učenici upoznaju se sa važnim terminima vezanim za književne rodove i strip, kako bi se njima mogli koristiti u svakodnevnom radu. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim

razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.6.1. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.6.4 i A.6.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.6.4. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.	• Određuje/ identifikuje pojmove vezane za dijelove teksta (npr. odlomak, poglavlje, scena). • Analizira kako se određena rečenica, poglavlje, scena ili strofa uklapaju u sveukupnu strukturu teksta i doprinosi razvoju teme, mjesta radnje ili zapleta. • Samostalno uočava strukturu lirske pjesme, ritam, motive i lirske/pjesničke slike i utvrđuje koja osjećanja budi sadržaj pjesme i način pjesničkog izražavanja kod čitalaca. • Razlikuje narodnu od umjetničke pjesme. • Prepoznaje deskriptivnu/opisnu i zavičajno-rodoljubivu pjesmu. • Uočava sličnosti/razlike između priče, bajke, basne i romana. • Prepoznaje i rješava pitalice i zagonetke. • Uočava i analizira strukturu informativnog teksta.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.2.2, JZK-2.2.2, JZK-2.2.3.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirska narodna pjesma prema izboru nastavnice / nastavnika
- basna *Čavka i tuđe perje*
- grčka mitologija *Dedal i Ikar*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Aleksa Šantić, *Ostajte ovdje*; Gustav Krklec, *Val*; Hamza Humo, *U orašju*;
- proza: Petar Kočić, *Jablan*; Nedžad Ibrišimović, *Sijelo mudraca*; Božidar Prosenjak, *Otac*

- strip prema izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- podjela književnosti na rodove
- strip

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Branko Ćopić, *Orlovi rano lete*
- Dragutin Tadijanović, *Srebrne svirale*
- Džemaludin Latić, *Srebrna česma*

- Željko Ivanković, *Zvezdangrad*
- Velimir Milošević, *Djeca su vojska najjača*
- Žil Vern, *20 000 milja pod morem;*
- Danijel Defo, *Robinzon Kruso*
- Miroslav Antić, *Plavi čuperak,*
- Zvonimir Balog, *Nevidljiva Iva,*
- Kemal Mahmutefendić, *Roman o novčiću,*
- K. Neslinger, *Konrad, dijete iz limenke*
- Elmira Helać-Mekić, *Kaldrma*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirika: *Đul djevojka pod đulom zaspala, S one strane Plive, Sestre bez brata*
- epika: *Titiz i džomet, Tri putnika; Dijete sa devet čiraka;*
- narodne poslovice: Mehmed-beg Ljubušak, *Narodno blago*
- basna: *Nije vjera tvrda u jačega; Pijetao i lisica*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Nikola Šop, *Krov*; Enisa Osmančević-Ćurić, *List*; Silvije Strahimir Kranjčević, *Lijep si bijeli svijete*; Mirsad Bećirbašić, *Harfa*; Ibrahim Kajan, *Žuta ptica*, A.B. Šimić, *Ah, evo opet*
- proza: Alija Isaković *Niko i ništa*; Svetozar Ćorović, *U noći*; Hans Kristijan Andersen, *Slavuj*; Isaac Bashevis Singer, *Ole i Trufa*; Džonatan Svift, *Guliverova putovanja*; Ranko Pavlović, *Jarac u pozorištu*
- strip: Miralem Brkić, *Zimska basna ili još jedna priča o cvrčku i mravu*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 6. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Doseljavanje Južnih Slavena na Balkanski poluotok
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razlikovanje strukture pojedinih vrsta poetskih i proznih tekstova kroz korištenje književnoteorijskih pojmova u radu na tekstu, kao i strukture informativnog teksta. Književnoteorijski pojmovi usvajaju se obavezno kroz rad na tekstu, a ne kao izdvojeni termini (npr. mit kao književna forma, stilska sredstva koja povećavaju umjetničku vrijednost teksta i sl.). Učenice i učenici razlikuju i tipove autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali prepoznaju i tekstove koji nemaju svog autora. Kroz čitanje književnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa formama pripovijedanja (opisivanje i pričanje), te oblicima kazivanja (samo hronološki slijed događaja raditi detaljno). U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.6.1. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.6.3 i A.6.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.6.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima, između ostalog vizuelno, audiovizuelno, numerički, kao i riječima.	• Uočava sličnosti i razlike između filmske i / ili pozorišne adaptacije i književnog djela ili književne teme prema kojima su adaptacije urađene. • Upoređuje iskustvo čitanja književnog teksta i gledanja filma koji je nastao na osnovu književnog teksta. • Uspostavlja vezu između dijelova priče i kadrova u stripu koji predstavljaju dijelove priče (npr. koji trenutak u priči prikazuje neka scena iz stripa). • Objašnjava kako određeni aspekti stripa doprinose onome što se prenosi riječima u priči ili pjesmi, (npr. stvaranje atmosfere, uočavanje pjesničkih slika, naglašavanje likova ili mjesta radnje, upotreba onomatopejskih riječi).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. filmske adaptacije književnih djela <i>Orlovi rano lete</i>, <i>20 000 milja pod morem</i>, <i>Robinzon Kruso</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama • strip prema izboru nastavnice / nastavnika	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. ekranizacije, pozorišne adaptacije, strip). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, stripovna) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava., kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, povezuju se stečena teoretska znanja sa iskustvenim doživljajima čitanja stripa i tumačenja formi kroz koje se izražavaju sadržaji i značenja u stripu (npr. stvaranje atmosfere, uočavanje pjesničkih slika, naglašavanje likova ili mjesta radnje, upotreba onomatopejskih riječi). Također, preporuka je da se organizuje projektna nastava u vezi s tim (čitanje informativnog teksta, čitanje stripa, osmišljavanje i kreiranje stripa u vezi sa nekim od pročitanih književnih tekstova). U tom kontekstu, ovaj ishod učenja povezan je sa ishodima C.6.1 i C.6.2. U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi s temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja.	

Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati i druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima i sl. Na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.6.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.6.1. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.6.3 i A.6.4, i to u kontinuitetu, na više časova. Moguće je ostvariti korelaciju sa Likovnom kulturom, Muzičkom kulturom i Informatikom.

A.6.6. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.2.2. JZK-5.2.1.

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela.

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica / nastavnik može se koristiti različitim grafičkim organizatorima (npr. umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijeg i sl.) i tabelama (npr. T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela, insert tehnika), kako bi se olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja

Razrada ishoda

B.6.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.

- Razumije podjelu i nastanak glasova, te razlikuje samoglasnike i suglasnike.
- Prepoznaje i razlikuje promjenjive, nepromjenjive i polupromjenjive vrste riječi.
- Prepoznaje deklinaciju kao tip promjenjivosti riječi, razlikuje padeže i

	njihova pitanja. • Deklinira imenice, pridjeve i zamjenice. • Prepoznaje glagole, razlikuje pomoćne glagole i samostalno ih uočava u rečenici. • Prepoznaje i razlikuje rečenične članove (subjekat, predikat, atribut, apozicija, objekat, priloške odredbe) i njihove osnovne odlike. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Glasovi: samoglasnici, suglasnici i glasnici • Vrste riječi (promjenjive, nepromjenjive i polupromjenjive) • Deklinacija – nazivi padeža i padežna pitanja) • Deklinacija imenica • Deklinacija pridjeva • Deklinacija ličnih i prisvojnih zamjenica • Komparacija pridjeva • Pomoćni glagoli biti i htjeti • Rečenični članovi (subjekat, predikat, atribut, apozicija, objekat i priloške odredbe)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • razlikovanje samoglasnika, suglasnika i glasnika • razlikovanje promjenjivih, nepromjenjivih i polupromjenjivih riječi • deklinacija kao oblik promjenjivosti riječi (obraditi nazive padeža i padežna pitanja, te deklinirati imenice, zamjenice (lične i prisvojne) i pridjeve; služba i značenje padeža usvajaju se u starijim razredima) • ponavljanje prethodno stečenih znanja o imenicama (vrste imenica, kategorije roda i broja) • ponavljanje prethodno stečenih znanja o ličnim i prisvojnim zamjenicama • razlikovanje glavnih, rednih i zbirnih brojeva (bez deklinacije) • komparacija kao jedan od oblika promjenjivosti pridjeva • ponavljanje prethodno stečenih znanja o glagolima • ponavljanje prethodno stečenih znanja o konjugaciji pomoćnih glagola u sadašnjem vremenu (duži i kraći oblici) • prepoznavanje i definisanje nepromjenjivih vrsta riječi (veznici, uzvici, riječce i prijedlozi) • prepoznavanje i definisanje priloga • prepoznavanje i razlikovanje rečeničnih članova: subjekat (gramatički, logički, neizrečeni i rečenica sa više subjekata), predikat (imenski i glagolski), objekat (direktni i indirektni), priloške odredbe (za mjesto, vrijeme i način), atribut (kongruentni i nekongruentni) i apozicija	

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.6.2.

B.6.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.

- Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva kontinenata, država, planeta, okeana.
- Pravilno piše prisvojne pridjeve.
- Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima.
- Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima.
- Ispravno piše negaciju uz glagole.
- Ispravno piše i izgovora superlativ.
- Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (dvotačka, trotačka, tačka, crtica, zarez, navodnici).
- Pravilno piše skraćenice.
- Pravilno obilježava upravni i neupravni govor.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva kontinenata, država, planeta i okeana
- Veliko i malo slovo u pridjevima izvedenim od vlastitih imena
- Izgovor i pisanje afrikata u često korištenim riječima (npr. stepenovanje pridjeva, deklinacija imenica)
- Izgovor i pisanje riječi s glasovnim skupovima je/ije (umanjenice i komparativ)
- Pisanje negacije uz glagole
- Pisanje i izgovor superlativa
- Interpunkcijski znakovi: dvotačka, trotačka, tačka, crtica, zarez, navodnici
- Pisanje upravnog i neupravnog govora

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog i malog slova. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j* u često korištenim riječima, pravilno izgovaraju i pišu riječce *ne* i *li*, te pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih

interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno ih obilježavaju.

Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova. U toku jedne školske godine obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.6.1. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Geografija – slijepa karta).

B.6.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje.
- Prepoznaje i koristi onomatopoejske riječi u usmenom i pismenom izražavanju.
- Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi.
- Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi.
- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje.
- Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.
- Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu.
- Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja u tekstu primjerenom uzrastu učenika.
- Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova.
- Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.

Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Preneseno značenje riječi • Onomatopejske riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Rječnik zavičajnih riječi i izraza • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 6. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.6.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Također, na nivou razreda kreira se razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.6.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.6.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal prilagođen uzrastu i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji

	doprinosu ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 6. razredu osnovne škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.6.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Prepričava poznate tekstove unoseći lične stvaralačke elemente. • Piše o stvarnim i izmišljenim događajima, koristeći se hronološkom formom pripovijedanja. • Piše o stvarnim i izmišljenim doživljajima, koristeći se hronološkom formom pripovijedanja. • Razlikuje događaj od doživljaja, prepoznaje

	ih u pročitanim tekstovima i samostalno kreira. • Piše formalna i neformalna pisma.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
Ključni sadržaji	
Narativni oblici usmenog i pismenog izražavanja i oblici informativno-poslovnog komuniciranja: • prepričavanje poznatih tekstova uz unošenje ličnih stvaralačkih elemenata • stvarni i izmišljeni događaj (hronološko pričanje) • stvarni i izmišljeni doživljaj (hronološko pričanje) • samostalno kreiranje tekstova (događaj ili doživljaj) • formalna i neformalna pisma	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente prepričavanje poznatih tekstova uz unošenje ličnih stvaralačkih elemenata i različite narativne oblike usmenog i pismenog izražavanja. Prepričavanje se može raditi nakon što je tekst prethodno pročitao i nakon što su na njemu ostvareni ishodi iz čitalačke pismenosti (A.6.2, A.6.3 i A.6.4). U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicima i učenicama uraditi 4 školske pismene zadaće (po dvije u svakom polugodištu) u skladu sa ključnim sadržajima. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.6.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Samostalno ili uz pomoć nastavnika i vršnjaka generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodnim iskustvom. • Samostalno ili uz pomoć nastavnika i vršnjaka mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Samostalno ili uz pomoć nastavnika i vršnjaka rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim i pravopisnim znanjima.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi sa dva obrađena narativna oblika • radionica kreativnog pisanja: kreiranje stripa, pisanje poezije (npr. akrostih, činkvina, slobodno pisanje i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje koje kreira nastavnica / nastavnik. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa dva obrađena narativna oblika, podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 6. razredu učenice i učenici kreiraju strip i pišu poeziju. Budući da se za kreiranje stripa mogu koristiti i različitim digitalnim alatima, ovaj ishod se može povezati sa ishodom C.6.2. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).	

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.6.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi.

	• Provodi kratke istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Provodi kratke istraživačke projekte s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom usklađenom sa uzrastom. • Prikuplja relevantne informacije iz više printanih i digitalnih izvora, procjenjujući kredibilitet svakog izvora. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 6. razredu osnovne škole. Mogući izvori za prikupljanje informacija: • televizija, radio, novine • internet, društvene mreže, portali • katalozi, prospekti, brošure • posjete različitim institucijama (biblioteka, kino, pozorište, muzej i sl.) • razgovori sa osobama koje obavljaju različite poslove (pisci, glumice / glumci, rediteljice / reditelji, bibliotekarke / bibliotekari i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizovati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
C.6.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje raznolike digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja (mobilni telefon, alati u Microsoft Office Word i Power Point). • Koristeći se različitim digitalnim alatima kreira strip. • Koristeći se različitim digitalnim alatima

	kreira razredne novine. • Piše formalne i neformalne sms poruke. • Piše formalni i neformalni e-mail. • Snima kratki igrani film i pravi promotivni plakat, koristeći se savremenim digitalnim alatima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• SMS, MMS, E-MAIL • Strip • Razredne novine • Kratki film • Promotivni plakat vezan za kratki film	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici rade na kreiranju stripa, razrednih novina, snimanju kratkog filma i osmišljavanju promotivnog plakata za snimljeni film. U tom smislu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.6.2, A.6.3, A.6.4 i B.6.6. Za izradu navedenih sadržaja mogu se iskoristiti aktuelni digitalni alati (npr. PIXTONE EDU za kreiranje stripa, 123 APS ili MOWIE FOR i OS za kreiranje filma, CANVA za kreiranje promotivnog plakata, GENIALLY za kreiranje razrednih novina) Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

7. razred osnovne škole/5 časova sedmično/175 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.7.1. Usavršava tehniku tečnog čitanja koristeći se različitim književnim i informativnim tekstovima.	• Tečno i izražajno čita tekstove napisane na latinici i ćirilici. • Čita tekstove tečno odgovarajućim tempom i izražajno pri višestrukome čitanju u skladu sa standardima za uzrast. • Pravilno čita naglasne cjeline. • Prilagođava čitanje tipu teksta (informativni, književni – poezija, proza, drama).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	

- različiti književni i informativni tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 7. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Nastavnica / nastavnik za realizaciju vježbi u svrhu usavršavanja tehnike čitanja do nivoa tečnog (izražajnog, interpretativnog čitanja) vrši izbor različitih književnih i informativnih tekstova iz različitih izvora. Potrebno je voditi računa da omjer tekstova na latinici i ćirilici bude podjednak, kako bi se osiguralo da učenice i učenici tečno čitaju tekstove napisane na oba pisma.

Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Također, nastavnica / nastavnik može svakodnevno organizirati vrijeme posvećeno čitanju odabranih sadržaja (DEAR – drop everything and read).

Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama kako bi učenice i učenike osposobio za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi učenice i učenici prilagođavaju tempo, brzinu i intenzitet čitanja tipu teksta, ali i različitim zadacima koji se pred njih postavljaju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.7.2. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Čita književna djela prilagođena uzrastu i interesovanjima (priče, pjesme, zbirke priča, zbirke pjesama, odlomak iz drame, roman) povezuje sa stvarnošću i iskazuje vlastiti doživljaj pročitano. • Citira konkretne tekstove pri pisanju ili govoru u svrhu argumentiranja zaključaka donesenih na temelju teksta. • Analizira određeno gledište ili kulturološko iskustvo koje se odražava u književnom djelu iz neke druge države razumijevajući kulturni identitet. • Iznosi svoj stav o tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ga. • Čita, razumije i analizira informativni tekst.
---	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST:

- lirska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Mehmedalija Mak Dizdar, *Ruka*, Aleksa Šantić, *Ugljari*; Hamza Humo, *Akvarel*;
- proza: Vjenceslav Novak, *Iz velegradskog podzemlja*, Svetozar Ćorović, *Ibrahim-begov ćošak*, Anton Pavlović Čehov, *Vanjka*, Ćamil Sijarić, *Hrt*
- drama: po izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- O stećcima
- Povelja Kulina bana

LEKTIRE (obavezno obraditi 5 naslova)

- Alija Hasagić Dubočanin, *izbor pripovjedaka*
- Skender Kulenović, *Gromovo đule*
- Zvonimir Balog, *Nevidljiva Iva*
- Isak Samokovlija, *Nosač Samuel* (i druge priče)
- Mark Tven, *Kraljević i prosjak*
- Petar Kočić, *Vukov gaj*
- Desanka Maksimović, *Strepnja*
- Stevan Raičković, *Na kraju grada*,
- Oskar Vajld, *Sretni princ i druge bajke*
- Dobriša Cesarić, *Lirika* (izbor)
- Šukrija Pandžo, *Ruka na kosi* (izbor)
- Dubravko Jelačić Bužimski, *Sportski život letećeg Martina*
- Nenad Radanović, *Mali Jan* (i druge pripovijetke)

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirska pjesma: *Ima l' jada k'o kad akšam pada*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Vojislav Ilić, *Obučar i njegov sin*; Šimo Ešić, *Šta sve ujak treba znati*; Luko Paljetak, *Gusjenica*; Branko Ćopić, *Bosanski trkači*; Dobriša Cesarić, *Voćka poslije kiše*; Nikola Šop, *Bakine naočari*; Enes Kišević, *Lampa u prozoru*; Nedžad Ibrišimović, *Bosna, to je jedna dobra zemlja*; Sergej Jesenjin, *Pjesma o keruši*
- proza: Zija Dizdarević, *Prosanjane jeseni*, Ranko Pavlović, *Čistač obuće*, Petar Kočić, *Kroz mećavu*, Isidora Sekulić, *Oslo pod snijegom*, Sanja Pilić, *Mrvice iz dnevnog boravka*,
- drama: Radovan Marušić, *Katarina Kosača* (odlomak), Branislav Nušić, *Sumnjivo lice*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 7. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Ljudska prava
- Osnovni dramski pojmovi
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu učenika i učenika, koji slušaju izražajno i interpretativno čitanje nastavnice / nastavnika, ali i čitaju samostalno date tekstove. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: važnost porodice, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, odgovornost, nenasilna komunikacija, samokontrola, razumijevanje i druge vrijednosti u vezi s datim tekstovima.

Učenice i učenici samostalno čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima,

potičući se na samostalno čitanje i istraživanje (povezivanje sa ishodima A.7.3, A.7.4, C.7.1 i C.7.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova prema izboru na osnovu datog spiska.

Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. U kontekstu informativnog teksta o stećcima pažnju treba posvetiti epitafu, a informativni tekst o ljudskim pravima treba povezati sa književnim tekstovima (npr. *Iz velegradskog podzemlja*, *Ibrahim-begov ćošak*, *Vanjka*). Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.7.5, C.7.1 i C.7.2.

Mogu se organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitano­g teksta, kao što su: postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja, strategije pažljivog čitanja, usmjereno čitanje, umne mape, uočavanje uzroka i posljedice, šest šešira, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje dijelova teksta i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, diskusija, debata i sl. U tom kontekstu ovaj ishod učenja kombinira se sa ishodom B.6.4.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.7.3, A.7.4 i A.7.5.

A.7.3. Uočava i objašnjava ključne ideje i detalje u tekstu.	• Postavlja pitanja i odgovara na pitanja kako bi pokazao razumijevanje pozivajući se na tekst. • Određuje temu i ključnu ideju ponuđenog teksta kroz detaljnu analizu teksta. • Određuje kompoziciju i prikazuje luk priče. • Analizira razvoj likova u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu, s posebnim akcentom na sociološkoj karakterizaciji lika. • Uočava i razlikuje vrste pjesničkih slika. • Razlikuje temeljna jezičko-stilska obilježja književnog teksta. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu. •
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST:

- lirska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Mehmedalija Mak Dizdar, *Ruka*, Aleksa Šantić, *Ugljari*; Hamza Humo, *Akvarel*
- proza: Vjenceslav Novak, *Iz velegradskog podzemlja*; Svetozar Ćorović, *Ibrahim-begov ćošak*, Anton Pavlović Čehov, *Vanjka*, Ćamil Sijarić, *Hrt*
- drama: po izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- O stećcima
- Povelja Kulina bana

LEKTIRE (obavezno obraditi 5 naslova)

- Alija Hasagić Dubočanin, *izbor pripovjedaka*
- Skender Kulenović, *Gromovo đule*
- Zvonimir Balog, *Nevidljiva Iva*
- Isak Samokovlija, *Nosač Samuel* (i druge priče)
- Mark Tven, *Kraljević i prosjak*
- Petar Kočić, *Vukov gaj*
- Desanka Maksimović, *Strepnja*
- Stevan Raičković, *Na kraju grada*,
- Oskar Vajld, *Sretni princ i druge bajke*
- Dobriša Cesarić, *Lirika* (izbor)
- Šukrija Pandžo, *Ruka na kosi* (izbor)
- Dubravko Jelačić Bužimski, *Sportski život letećeg Martina*
- Nenad Radanović, *Mali Jan* (i druge pripovijetke)

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- lirska pjesma: *Ima l' jada k'o kad akšam pada*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Vojislav Ilić, *Obučar i njegov sin*; Šimo Ešić, *Šta sve ujak treba znati*; Luko Paljetak, *Gusjenica*; Branko Ćopić, *Bosanski trkači*; Dobriša Cesarić, *Voćka poslije kiše*; Nikola Šop, *Bakine naočari*; Enes Kišević, *Lampa u prozoru*; Nedžad Ibrišimović, *Bosna, to je jedna dobra zemlja*; Sergej Jesenjin, *Pjesma o keruši*
- proza: Zija Dizdarević, *Prosanjane jeseni*, Ranko Pavlović, *Čistač obuće*, Petar Kočić, *Kroz mećavu*, Isidora Sekulić, *Oslo pod snijegom*, Sanja Pilić, *Mrvice iz dnevnog boravka*,
- drama: Radovan Marušić, *Katarina Kosača* (odlomak), Branislav Nušić, *Sumnjivo lice*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 7. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Ljudska prava
- Osnovni dramski pojmovi
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (motivi, tema, ideja, likovi, lirske slike, poenta, tok događaja, fabula, jezičko-stilska sredstva: poređenje, kontrast i inverzija), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima.

Aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realizuju se kroz razgovor o sadržaju pročitano teksta (postavljanje pitanja i davanje odgovora), uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija i elemenata kompozicije, kao i motiva, teme i ideje, te lirskih slika i jezičko-stilskih sredstava. Također, određuju se likovi u priči (glavni lik, sporedni likovi), njihova osjećanja, vanjski izgled i osobine, s posebnim akcentom na sociološku karakterizaciju. Može se uspostaviti i analogija između književnog lika i ličnosti iz svakodnevnih životnih situacija. Kroz ove aktivnosti učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima njihovim postupcima i mjestu u društvu, te ga argumentuju koristeći se citatima iz teksta.

Učenice i učenike treba motivirati i navikavati da što više samostalno čitaju, koristeći se različitim strategijama (npr. čitanje s razumijevanjem, stvaranje vizuelnih prezentacija, odgovaranje na pitanja, sažimanje, čitanje s predviđanjem, saradničko učenje, Venov dijagram, insert tehnika, T-tabela). Također, treba razvijati učeničku sposobnost samostalnog postavljanja i odgovaranja na pitanja

Kroz rad na informativnim tekstovima učenici trebaju usvojiti i razumjeti nove pojmove, te se njima pravilno koristiti. U sklopu informativnog teksta o stećcima akcenat se treba staviti na epitaf, a informativni tekst o ljudskim pravima može se povezati sa tekstovima kao što su *Iz velegradskog podzemlja*, *Ibrahim-begov ćošak*, *Vanjka*.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.6.1.

Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.7.4 i A.7.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.7.4. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.	• Analizira kako autorov izbor struktuiranja teksta i način karakterizacije likova stvaraju efekte napetosti, iznenađenja ili straha. • Razumije pojmove vezane za dramski tekst (dramski sukob, likovi, scena, čin, didaskalije) i primjenjuje ih u radu na dramskom tekstu. • Samostalno uočava strukturu lirske pjesme, ritam, motive i lirske/pjesničke slike i utvrđuje koja osjećanja budi sadržaj pjesme i način pjesničkog izražavanja kod čitalaca. • Uočava obilježja sevdalinke, rodoljubive, šaljive i socijalne pjesme. • Prepoznaje i razlikuje oblike kazivanja u pročitano tekstu i njihov doprinos slikovitom, sadržajnom i
--	--

	vjerodostojnom oblikovanju teksta. • Određuje poziciju pripovjedača u priči (ich-forma i er-forma). • Uočava i analizira strukturu informativnog teksta.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.2.2, JZK-2.2.2, JZK-2.2.3.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST: • lirska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST • <u>poezija</u>: Mehmedalija Mak Dizdar, <i>Ruka</i>, Aleksa Šantić, <i>Ugljari</i>; Hamza Humo, <i>Akvarel</i>; • <u>proza</u>: Vjenceslav Novak, <i>Iz velegradskog podzemlja</i>; Svetozar Ćorović, <i>Ibrahim-begov ćošak</i>, Anton Pavlović Čehov, <i>Vanjka</i>, Ćamil Sijarić, <i>Hrt</i> • <u>drama</u>: po izboru nastavnice / nastavnika INFORMATIVNI TEKSTOVI • O stećcima • Povelja Kulina bana LEKTIRE (obavezno obraditi 5 naslova) Alija Hasagić Dubočanin, <i>izbor pripovjedaka</i> • Skender Kulenović, <i>Gromovo đule</i> • Zvonimir Balog, <i>Nevidljiva Iva</i> • Isak Samokovlija, <i>Nosač Samuel</i> (i druge priče) • Mark Tven, <i>Kraljević i prosjak</i> • Petar Kočić, <i>Vukov gaj</i> • Desanka Maksimović, <i>Strepnja</i> • Stevan Raičković, <i>Na kraju grada</i>, • Oskar Vajld, <i>Sretni princ i druge bajke</i> • Dobriša Cesarić, <i>Lirika</i> (izbor) • Šukrija Pandžo, <i>Ruka na kosi</i> (izbor) • Dubravko Jelačić Bužimski, <i>Sportski život letećeg Martina</i> • Nenad Radanović, <i>Mali Jan</i> (i druge pripovijetke) DODATNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST • <u>lirska pjesma</u>: <i>Ima l' jada k'o kad akšam pada</i> UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST • <u>poezija</u>: Vojislav Ilić, <i>Obučar i njegov sin</i>; Šimo Ešić, <i>Šta sve ujak treba znati</i>; Luko Paljetak, <i>Gusjenica</i>; Branko Ćopić, <i>Bosanski trkači</i>; Dobriša Cesarić, <i>Voćka poslije kiše</i>; Nikola Šop, <i>Bakine naočari</i>; Enes Kišević, <i>Lampa u prozoru</i>; Nedžad Ibrišimović, <i>Bosna, to je jedna dobra zemlja</i>; Sergej Jesenjin, <i>Pjesma o keruši</i> • <u>proza</u>: Zija Dizdarević, <i>Prosanjane jeseni</i>, Ranko Pavlović, <i>Čistač obuće</i>, Petar Kočić, <i>Kroz mećavu</i>, Isidora Sekulić, <i>Oslo pod snijegom</i>, Sanja Pilić, <i>Mrvice iz dnevnog boravka</i>, • <u>drama</u>: Radovan Marušić, <i>Katarina Kosača</i> (odlomak), Branislav Nušić, <i>Sumnjivo lice</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 7. razreda INFORMATIVNI TEKSTOVI • Ljudska prava	

• Osnovni dramski pojmovi • različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razlikovanje strukture pojedinih vrsta proznih i poetskih tekstova kroz korištenje književnoteorijskih pojmova u radu na tekstu, kao i strukture informativnog teksta. Književnoteorijski pojmovi usvajaju se obavezno kroz rad na tekstu, a ne kao izdvojeni termini (npr. stilska sredstva koja povećavaju umjetničku vrijednost teksta i sl.). Učenice i učenici razlikuju i tipove autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali prepoznaju i tekstove koji nemaju svog autora. Kroz čitanje književnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa formama pripovijedanja (opisivanje i pričanje), oblicima kazivanja (samo hronološki slijed događaja raditi detaljno) i pozicijom pripovjedača (ich i er-forma). U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.7.1. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.7.3 i A.7.5, i to u kontinuitetu, na više časova.	
A.7.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima, između ostalog vizuelno, audiovizuelno, numerički, kao i riječima.	• Upoređuje iskustvo čitanja književnog teksta i gledanja filma ili pozorišne predstave / baleta / opere koji je nastao na osnovu književnog teksta. • Objašnjava svrsishodnost upotrebe grafičkih elemenata, vizuelne i zvučne postupke i tehnike, te njihovu upotrebu na vlastitom uratku . • Integriše informacije prikupljene iz različitih izvora o kreiranju videozapisa ili kraćeg filma na određenu temu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. filmska adaptacije književnog djela <i>Kraljević i prosjak</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. ekranizacije, pozorišne adaptacije). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, stripovna) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske,	

pozorišne i književne fabule. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije u vezi sa filmom, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti filmski sadržaji. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.7.1 i C.7.2.

U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.7.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.7.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.7.3 i A.7.4, i to u kontinuitetu, na više časova. Može se ostvariti korelacija sa stranim jezikom, Muzičkom kulturom i Informatikom.

A.7.6. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza.
---	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.2.2. JZK-5.2.1.
---------------------------	------------------------------

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica/ nastavnik može se koristiti različitim grafičkim organizatorima (npr. umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijeg i sl.) i tabelama (npr. T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela, insert tehnika), kako bi se olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa

nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.7.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Prepoznaje i objašnjava gramatičke odlike glagola. • Prepoznaje konjugaciju kao tip promjenjivosti glagola. • Prepoznaje i razlikuje proste glagolske oblike • Prepoznaje i razlikuje rečenične članove (subjekat, predikat, atribut, apozicija, objekat, priloške odredbe) i njihove osnovne odlike. • Prepoznaje i razlikuje proste, proste proširene i složene rečenice. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Gramatičke odlike glagola • Konjugacija • Infinitiv • Prezent • Aorist • Imperfekt • Glagolski pridjev radni • Glagolski pridjev trpni • Glagolski prilog sadašnji • Glagolski prilog prošli • Imperativ • Padeži – ponavljanje prethodno stečenih znanja • Rečenični članovi (subjekat, predikat, atribut, apozicija, objekat i priloške odredbe) • Podjela rečenica (proste i složene)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • razlikovanje gramatičkih (lice, vrijeme, rod, broj, način), leksičkih (radnja, stanje, zbivanje) i gramatičko-leksičkih (vid i prelaznost) osobina glagola	

- konjugacija – promjena oblika glagola prema licima, broju, vremenima i načinima
- upotrebljavanje glagolskih oblika u skladu sa normom
- prepoznavanje i razlikovanje prostih glagolskih oblika (infinitiv, prezent, aorist, imperfekt, glagolski pridjev radni, glagolski pridjev trpni, glagolski prilog sadašnji, glagolski prilog prošli, imperativ)
- deklinacija i padeži – utvrđivanje prethodno usvojenih znanja
- rečenični članovi – utvrđivanje prethodno usvojenih znanja (služba riječi u rečenici)
- podjela rečenica – proste (neproširene i proširene) i složene

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.7.2.

B.7.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih imena pokrajina i krajeva, dijelova naselja, trgova i ulica. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju imena naroda, te stanovnika naseljenih mjesta. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Ispravno piše infinitiv i glagolski pridjev radni. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove u prosto i složenoj rečenici. • Pravilno obilježava upravni i neupravni govor.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva pokrajina i krajeva, dijelova naselja, trgova i ulica
- Veliko slovo u pisanju imena naroda te stanovnika naseljenih mjesta
- Izgovor i pisanje afrikata u često korištenim riječima
- Izgovor i pisanje riječi s glasovima je/ije
- Pisanje negacije uz glagole
- Pisanje infinitiva i glagolskog pridjeva radnog
- Pravopisni znaci u prosto i složenoj rečenici
- Obilježavanje upravnog i neupravnog govora

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog i malog slova. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h* i *j* u često korištenim riječima, pravilno izgovaraju i pišu infinitiv, glagolski pridjev radni, te riječice *ne* i *li*, pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno ih obilježavaju.

Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova. U toku jedne školske godine obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.7.1.

B.7.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje.
- Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi.
- Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi.
- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje.
- Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.
- Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu.
- Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja u tekstu primjerenom uzrastu učenika.

	• Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Stručna leksika • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 7. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.7.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Također, na nivou razreda kreira se razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje s ishodom učenja A.7.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija s drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještina traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.7.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal prilagođen uzrastu i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda.

	• Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 7. razredu osnovne škole. • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.7.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Opisuje dinamična dešavanja u prirodi, unoseći lične stvaralačke elemente. • Opisuje portret, uočavajući važne detalje i unoseći lične stvaralačke elemente. • Opisuje pejzaž, uočavajući važne detalje i unoseći lične stvaralačke elemente.

	• Opisuje enterijer i eksterijer, međusobno ih razlikujući i unoseći lične stvaralačke elemente.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
Ključni sadržaji	
Deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja • Opisivanje dinamičnih dešavanja u prirodi • Opisivanje portreta • Opisivanje pejzaža • Opisivanje enterijera i eksterijera	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na različite deskriptivne oblike usmenog i pismenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju s učenicama i učenicima uraditi 4 školske pismene zadaće (po dvije u svakom polugodištu) u skladu sa ključnim sadržajima. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.7.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Razmjenjujući ideje sa vršnjacima generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Razmjenjujući ideje sa vršnjacima mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Razmjenjujući ideje sa vršnjacima rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim i pravopisnim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi s dva obrađena deskriptivna oblika izražavanja • radionica kreativnog pisanja - u tvojim cipelama – drugačija perspektiva, pisanje poezije (npr. akrostih, činkvina, slobodno pisanje i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje,	

revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno s učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti s drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi s dva obrađena deskriptivna oblika, podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija.

Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 7. razredu učenice i učenici pišu poeziju i prozne tekstove zamišljajući sebe na poziciji neke osobe (poznata osoba, lik iz književnog djela i sl.).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.7.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi. • Provodi kratke istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Provodi kratke istraživačke projekte s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom usklađenom sa uzrastom. • Prikuplja relevantne informacije iz više printanih i digitalnih izvora,

	procjenjujući kredibilitet svakog izvora. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 7. razredu osnovne škole. Mogući izvori za prikupljanje informacija: • televizija, radio, novine • internet, društvene mreže, portali • katalozi, prospekti, brošure • posjete različitim institucijama (biblioteka, kino, pozorište, muzej i sl.) • razgovori sa osobama koje obavljaju različite poslove (pisci, glumice / glumci, rediteljice / reditelji, bibliotekarke / bibliotekari i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizovati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja (npr. ESCAPE ROOM za kratke istraživačke projekte). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
C.7.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje raznolike digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja (mobilni telefon, alati u Microsoft Office Word i Power Point). • Koristeći se različitim alatima snima kratki igrani film, povezujući ga sa sadržajima pročitanih književnih tekstova. • Koristeći se različitim alatima snima kratki dokumentarni film, povezujući ga sa obrađenim informativnim tekstovima ili sa različitim sadržajima drugih nastavnih predmeta. • Kreira Power Point prezentaciju u vezi

	sa obrađenim sadržajima iz jezika i književnosti. • Objašnjava upotrebu grafičkih elemenata, te vizualne i auditivne postupke i tehnike, kao i njihovu upotrebu na vlastitom uratku (snimljeni film, videozapis, prezentacija).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• Igrani film • Dokumentarni film • Power Point prezentacija	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici snimaju kraći igrani i dokumentarni film u vezi s temama obrađenim u književnim i informativnim tekstovima, te kreiraju Power Point prezentaciju u vezi s nekim od sadržaja iz čitalačke i jezičke pismenosti. U tom smislu ovaj ishod učenja povezuje se s ishodima A.7.2, A.7.3, A.7.4 i C.7.1. Za izradu navedenih sadržaja mogu se iskoristiti aktuelni digitalni alati (npr. 123 APS ili MOWIE FOR i OS za kreiranje filma,). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

8. razred osnovne škole/4 časa sedmično/140 časova godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.8.1. Usavršava tehniku tečnog čitanja koristeći se različitim književnim i informativnim tekstovima.	• Tečno i izražajno čita tekstove napisane na latinici i ćirilici. • Čita tekstove tečno odgovarajućim tempom i izražajno pri višestrukom čitanju u skladu sa standardima za uzrast. • Pravilno čita naglasne cjeline. • Prilagođava čitanje tipu teksta (informativni, književni – poezija, proza, drama).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	
• različiti književni i informativni tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 8. razreda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Nastavnica / nastavnik za realizaciju vježbi u svrhu usavršavanja tehnike čitanja do nivoa tečnog (izražajnog, interpretativnog čitanja) vrši izbor različitih književnih i informativnih tekstova iz različitih izvora. Potrebno je voditi računa da omjer tekstova na latinici i ćirilici bude podjednak, kako bi se osiguralo da učenice i učenici tečno čitaju tekstove napisane na oba pisma.

Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Također, nastavnica / nastavnik može svakodnevno organizirati vrijeme posvećeno čitanju odabranih sadržaja (DEAR – drop everything and read).

Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama kako bi učenice i učenike osposobio za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi učenice i učenici prilagođavaju tempo, brzinu i intenzitet čitanja tipu teksta, ali i različitim zadacima koji se pred njih postavljaju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.8.2. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Čita književna djela prilagođena uzrastu i interesovanjima (epska pjesma, priče, šaljive priče, legende, pjesme, zbirke priča, drama, romani), povezuje sa stvarnošću i iskazuje vlastiti doživljaj pročitano. • Citira konkretne tekstove pri pisanju ili govoru u svrhu argumentiranja zaključaka donesenih na temelju teksta. • Objašnjava značenja i važnosti emocija i ponašanja likova u tekstu. • Iskazuje doživljaj fantastične priče i upoređuje vlastita iskustva s iskustvima nastalim tokom čitanja književnog teksta. • Čita, razumije i analizira informativni tekst. • Objašnjava na koji način i u kojoj mjeri pročitani tekst utječe na oblikovanje ličnih stavova i vrijednosti. • Upoređuje dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i upoređuje pristupe autora

	• Analizira odakle autor crpi inspiraciju, iznosi svoj stav o tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ga. • Analizira određeno gledište ili kulturološko iskustvo koje se odražava u književnom djelu iz neke druge države razumijevajući kulturni identitet.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST • Epska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika • Šaljiva narodna priča po izboru nastavnice / nastavnika UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST • poezija: Hadžem Hajdarević, <i>Majka</i>, Rainer Maria Rilke, <i>Jesenji dan</i>, Miroslav Antić, <i>O čemu pričamo dok šetamo</i>, • proza: romska legenda, <i>Legenda o romskoj sreći</i>; Zija Dizdarević, <i>Majka</i>; Josip Kozarac, <i>Moj djed</i>, • drama: Zlatko Topčić, <i>Kulin ban</i> ili neka druga po izboru nastavnice / nastavnika INFORMATIVNI TEKSTOVI • Dramska izražajna sredstva • Žene u BiH po izboru nastavnika (prava žena) LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) • Petar Kočić, <i>Jazavac pred sudom</i> • Ćamil Sijarić, <i>izbor pripovijetke</i> • Nura Bazdulj Hubijar, <i>Ruža I</i> • Pearl Bak, <i>Veliki talas</i> • Antoan de Sent Egziperi, <i>Mali princ</i> • Vesna Krmpotić, <i>Pisma iz Indije</i> • Stjepan Čuić, <i>pripovijetke izbor</i> • Erih Kestner, <i>Leteći razred</i> • Adnadin Jašarević, <i>Društvo tragača</i> • Gustav Švab, <i>Najljepše priče iz klasične starine</i> • Zoran Jovanović, <i>Bulke pored pruge</i> • Joanne. K. Rowling, <i>Hary Poter</i> (1.dio) • <i>Vilenjakovo pero</i>, FEDU, Sarajevo (cijela knjiga ili pojedinačni tekstovi) • Ivo Andrić, <i>Deca</i> • Borisav Stanković, <i>Uvela ruža</i> • Dinko Šimunović, <i>Duga, Alkar, Kukavica</i> DODATNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST • <u>epska pjesma</u>: <i>Kako Peimana izmijeni oca</i>, • šaljiva narodna priča: priče o Nasrudin-hodži (<i>Nasrudin-hodža i kadija</i>, Ljudima niko ne može ugoditi, <i>Od čega dolazi zijevanje</i>) UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST • <u>poezija</u>: Hajnrih Hajne, <i>Azra</i>, Indexi, <i>Da sam ja netko</i>, Bisera Alikadić, <i>Pjesnici</i>, Antun Branko Šimić, <i>Ručak siromaha</i>, Mehmedalija Mak Dizdar, <i>Gorčin/ Kosara</i>, Abdulah Sidran, <i>San o Bašeskiji</i>, D. Cesarić, <i>Oblak</i>,	

- proza: Sead Fetahagić, *Sretan svršetak ljubavi*, Emina Delilović, *Bajka o dječaku Adiju i računararu*, Kemal Mahmutefendić, *Zašutjet ću*, Ljubica Ostojić, *Bajka o ljubavi*, Branko Ćopić, *Bašta sljezove boje*, Isidora Sekulić, *Pisma iz Norveške*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 8. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Poznate žene u historiji (npr. *Marija Kiri*, *Mona Liza* i dr.)
- Geografske odlike Japana (cunami, zemljotresi)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu učenika i učenika, koji slušaju izražajno i interpretativno čitanje nastavnice / nastavnika, ali i čitaju samostalno date tekstove. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: važnost porodice, prijateljstvo, odanost, ljubav, empatija, iskrenost, odgovornost, razumijevanje i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje (povezivanje se sa ishodima A.8.3, A.8.4, C.8.1 i C.8.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova prema izboru na osnovu datog spiska. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Informativni tekst o uspješnim ženama može se povezati sa književnim tekstovima (npr. Z. Dizdarević, *Majka* i H. Hajdarević, *Majka*), dok se tekst o cunamiju povezuje sa stečenim znanjima iz Geografije o klimatskim promjenama i lektirnim djelom P. Bak, *Veliki talas*. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinovati s ishodima A.8.5, C.8.1 i C.8.2.

Mogu se organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitanoog teksta, kao što su: postavljanje pitanja, strategije pažljivog čitanja, usmjereno čitanje, umne mape, uočavanje uzroka i posljedice, šest šešira, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje dijelova teksta i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, diskusija, debata i sl. U tom kontekstu ovaj ishod učenja kombinuje se s ishodom B.8.4.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.8.3, A.8.4 i A.8.5.

A.8.3. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade.

- Rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- Određuje temu i ključnu ideju teksta

	kroz detaljnu analizu. ● Razlikuje sažetu i razvijenu fabulu ● Uočava i razlikuje vrste pjesničkih slika. ● Učenik izdvaja, povezuje i koristi temeljna jezičko-stilska obilježja književnog teksta. ● Analizira razvoj likova u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu radnje. ● Razlikuje i analizira sociološku, psihološku i govornu karakterizaciju lika. ● Prepoznaje monolog kao sredstvo slikanja lika. ● Poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke. ● Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST ● Epska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika ● Šaljiva narodna priča po izboru nastavnice / nastavnika UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST ● poezija: Hadžem Hajdarević, <i>Majka</i>, Rainer Maria Rilke, <i>Jesenji dan</i>, Miroslav Antić, <i>O čemu pričamo dok šetamo</i>, ● proza: romska legenda, <i>Legenda o romskoj sreći</i>; Zija Dizdarević, <i>Majka</i>; Josip Kozarac, <i>Moj djed</i>, ● drama: Zlatko Topčić, <i>Kulin ban</i> ili neka druga po izboru nastavnice / nastavnika INFORMATIVNI TEKSTOVI ● Dramska izražajna sredstva ● Žene u BiH po izboru nastavnika (prava žena) LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) ● Petar Kočić, <i>Jazavac pred sudom</i> ● Ćamil Sijarić, <i>izbor pripovijetke</i> ● Nura Bazdulj Hubijar, <i>Ruža I</i> ● Pearl Bak, <i>Veliki talas</i> ● Antoan de Sent Egziperi, <i>Mali princ</i> ● Vesna Krmpotić, <i>Pisma iz Indije</i> ● Stjepan Čuić, <i>pripovijetke izbor</i> ● Erih Kestner, <i>Leteći razred</i> ● Adnadin Jašarević, <i>Društvo tragača</i> ● Gustav Švab, <i>Najljepše priče iz klasične starine</i> ● Zoran Jovanović, <i>Bulke pored pruge</i> ● Joanne. K. Rowling, <i>Hary Potter</i> (1.dio) ● <i>Vilenjakovo pero</i>, FEDU, Sarajevo (cijela knjiga ili pojedinačni tekstovi)	

- Ivo Andrić, *Deca*
- Borisav Stanković, *Uvela ruža*
- Dinko Šimunović, *Duga, Alkar, Kukavica*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- epska pjesma: *Kako Peimana izmijeni oca*,
- šaljiva narodna priča: priče o Nasrudin-hodži (*Nasrudin-hodža i kadija*, Ljudima niko ne može ugoditi, *Od čega dolazi zijevanje*)

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Hajnrih Hajne, *Azra*, Indexi, *Da sam ja netko*, Bisera Alikadić, *Pjesnici*, Antun Branko Šimić, *Ručak siromaha*, Mehmedalija Mak Dizdar, *Gorčin/ Kosara*, Abdulah Sidran, *San o Bašeskiji*, D. Cesarić, *Oblak*,
- proza: Sead Fetahagić, *Sretan svršetak ljubavi*, Emina Đelilović, *Bajka o dječaku Adiju i računaru*, Kemal Mahmutefendić, *Zašutjet ću*, Ljubica Ostojić, *Bajka o ljubavi*, Branko Ćopić, *Bašta sljezove boje*, Isidora Sekulić, *Pisma iz Norveške*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 8. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Poznate žene u historiji (npr. *Marija Kiri*, *Mona Liza* i dr.)
- Geografske odlike Japana (cunami, zemljotresi)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (motivi, tema, ideja, likovi, lirске slike, poenta, tok događaja, fabula, jezičko-stilska sredstva: stalni epiteti, hiperbola, metafora, alegorija), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima.

Aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realizuju se kroz razgovor o sadržaju pročitanog teksta (postavljanje pitanja i davanje odgovora), uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija i elemenata kompozicije, kao i motiva, teme i ideje, te lirskih slika i jezičko-stilskih sredstava. Također, analizira se razvoj likova i njihov doprinos radnji, te se uočavaju sociološka, psihološka i govorna karakterizacija. Može se uspostaviti i analogija između književnog lika i ličnosti iz svakodnevnih životnih situacija. Kroz ove aktivnosti učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima njihovim postupcima i mjestu u društvu, te ga argumentuju koristeći se citatima iz teksta.

Učenice i učenike treba motivirati i navikavati da što više samostalno čitaju, koristeći se različitim strategijama (npr. čitanje s razumijevanjem, stvaranje vizuelnih prezentacija, odgovaranje na pitanja, sažimanje, čitanje s predviđanjem, saradničko učenje, Venov dijagram, insert tehnika, T-tabela). Također, treba razvijati učeničku sposobnost samostalnog postavljanja i odgovaranja na pitanja

Kroz rad na informativnim tekstovima učenici trebaju usvojiti i razumjeti nove pojmove, te se njima pravilno korespondirati.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika.

Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.8.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.8.4 i A.8.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.8.4. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.	• Prepoznaje strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini. • Analizira kako autorov izbor strukturiranja teksta, redoslijed događaja u tekstu, te način karakterizacije likova stvaraju efekte tajnovitosti, napetosti ili iznenađenja. • Prepoznaje i razlikuje oblike kazivanja u pročitanoj tekstu i njihov doprinos slikovitom, sadržajnom i vjerodostojnom oblikovanju teksta. • Samostalno uočava strukturu književnog teksta (fabula i kompozicija književnog teksta, stih i strofa kao pjesnički oblici, dijalog, monolog i didaskalije). • Razumije pojmove vezane za dramu (historijat, postanak drame, grčka tragedija, protagonist i antagonist) i primjenjuje ih u radu na dramskom tekstu. • Razumije značenje pojmova vezanih za lirsko djelo (stih, strofa, rima, ponavljanja, stilske figure u tekstu). • Uočava i analizira strukturu informativnog teksta.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.2.2, JZK-2.2.2, JZK-2.2.3.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- Epska pjesma po izboru nastavnice / nastavnika
- Šaljiva narodna priča po izboru nastavnice / nastavnika

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Hadžem Hajdarević, *Majka*, Rainer Maria Rilke, *Jesenji dan*, Miroslav Antić, *O čemu pričamo dok šetamo*,
- proza: romska legenda, *Legenda o romskoj sreći*; Zija Dizdarević, *Majka*; Josip Kozarac, *Moj djed*,
- drama: Zlatko Topčić, *Kulin ban* ili neka druga po izboru nastavnice / nastavnika

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Dramska izražajna sredstva
- Žene u BiH po izboru nastavnika (prava žena)

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Petar Kočić, *Jazavac pred sudom*
- Ćamil Sijarić, *izbor pripovijetke*
- Nura Bazdulj Hubijar, *Ruža I*
- Pearl Bak, *Veliki talas*
- Antoan de Sent Egziperi, *Mali princ*
- Vesna Krmpotić, *Pisma iz Indije*
- Stjepan Čuić, *pripovijetke izbor*
- Erih Kestner, *Leteći razred*
- Adnadin Jašarević, *Društvo tragača*
- Gustav Švab, *Najljepše priče iz klasične starine*
- Zoran Jovanović, *Bulke pored pruge*
- Joanne. K. Rowling, *Hary Potter* (1.dio)
- *Vilenjakovo pero*, FEDU, Sarajevo (cijela knjiga ili pojedinačni tekstovi)
- Ivo Andrić, *Deca*
- Borisav Stanković, *Uvela ruža*
- Dinko Šimunović, *Duga, Alkar, Kukavica*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- epska pjesma: *Kako Peimana izmijeni oca*,
- šaljiva narodna priča: priče o Nasrudin-hodži (*Nasrudin-hodža i kadija*, *Ljudima niko ne može ugoditi*, *Od čega dolazi zijevanje*)

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Hajnrih Hajne, *Azra*, Indexi, *Da sam ja netko*, Bisera Alikadić, *Pjesnici*, Antun Branko Šimić, *Ručak siromaha*, Mehmedalija Mak Dizdar, *Gorčin/ Kosara*, Abdulah Sidran, *San o Bašeskiji*, D. Cesarić, *Oblak*,
- proza: Sead Fetahagić, *Sretan svršetak ljubavi*, Emina Đelilović, *Bajka o dječaku Adiju i računaru*, Kemal Mahmutefendić, *Zašutjet ću*, Ljubica Ostojić, *Bajka o ljubavi*, Branko Ćopić, *Bašta sljezove boje*, Isidora Sekulić, *Pisma iz Norveške*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 8. razreda

INFORMATIVNI TEKSTOVI

- Poznate žene u historiji (npr. *Marija Kiri*, *Mona Liza* i dr.)
- Geografske odlike Japana (cunami, zemljotresi)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razlikovanje strukture pojedinih vrsta epskih i lirskih tekstova kroz korištenje književnoteorijskih pojmova u radu na tekstu, kao i strukture informativnog teksta. Književnoteorijski pojmovi usvajaju se obavezno kroz rad na tekstu, a ne kao izdvojeni termini (npr. stilska sredstva koja povećavaju umjetničku vrijednost teksta i sl.). Učenice i učenici razlikuju i tipove autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali prepoznaju i tekstove koji nemaju svog autora.

Kroz čitanje književnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa formama pripovijedanja (opisivanje i pričanje), oblicima kazivanja (hronološko i retrospektivno), pozicijom pripovjedača (ich i er-forma), te vrste rime (parna, ukrštena, obgrljena).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.8.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.8.3 i A.8.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.8.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima, između ostalog vizuelno, audiovizuelno, numerički, kao i riječima.

- Upoređuje iskustvo čitanja književnog teksta i gledanja filma ili pozorišne predstave/baleta/opere koji je nastao na osnovu književnog teksta.
- Upoređuje iskustvo čitanja i slušanja teksta kao muzičke numere u izvođenju poznatih pjevača.
- Procjenjuje i integriše informacije o datoj temi prikupljene iz različitih izvora, povezujući ih sa prethodno stečenim znanjima (npr. dramatizacija teksta).

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama
- aktuelna pozorišna adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. ekranizacije, pozorišne adaptacije). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti s njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, stripovna) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja.

U vezi s čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije (npr. u vezi sa dramom i dramskim izražajnim sredstvima), te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se s ishodima C.8.1 i C.8.2.

U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u

realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.8.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.8.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati i s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.8.3 i A.8.4, i to u kontinuitetu, na više časova. Moguće je ostvariti i korelaciju sa Informatikom, Historijom, Muzičkom kulturom, Likovnom kulturom i Tehničkim odgojem.

A.8.6. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza.
--	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.2.2. JZK-5.2.1.
---------------------------	------------------------------

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica/ nastavnik može se koristiti različitim grafičkim organizatorima (npr. umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijeg i sl.) i tabelama (npr. T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela, insert tehnika), kako bi se olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti.

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.8.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Prepoznaje i razlikuje odnosne i neodređene zamjenice. • Prepoznaje i razlikuje složene glagolske oblike. • Razlikuje priloge i prijedloge. • Razlikuje samostalne i nesamostalne rečenične članove. • Razumije pravila slaganja subjekta i predikata. • Prepoznaje i razlikuje proste, proste proširene i složene rečenice. • Uočava i razumije rečenice bez subjekta i predikata. • Razumije podjelu složenih rečenica na nezavisne i zavisne.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Zamjenice: odnosne i neodređene • Glagoli: složeni glagolski oblici • Perfekt • Pluskvamperfekt • Futur I i II • Potencijal I i II • Padeži – ponavljanje prethodno stečenih znanja • Prijedlozi: jednostavni i složeni prijedlozi • Prilozi i prijedlozi: pisanje (iz daleka i izdaleka) • Rečenica: samostalni/glavni i nesamostalni/sporedni članovi rečenice • Samostalni članovi: predikat, subjekat, objekat i priloške odredbe • Nesamostalni članovi: atribut i apozicija • Slaganje predikata i subjekta • Prosta, proširena i složena rečenica • Besubjektna i neoglagoljena rečenica • Složena rečenica: nezavisna i zavisna • Stvaranje složene rečenice nizanjem, povezivanjem i uvrštavanjem	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • prepoznavanje i razlikovanje odnosnih i neodređenih zamjenica • prepoznavanje i razlikovanje složenih glagolskih oblika (perfekt, pluskvamperfekt, futur I i II, potencijal I i II)	

- proširivanje znanja o priložima i prijedlozima i njihovo međusobno razlikovanje
 - deklinacija i padeži – utvrđivanje prethodno usvojenih znanja
 - rečenični članovi – utvrđivanje prethodno usvojenih znanja (služba riječi u rečenici)
 - proširivanje znanja o rečenicama – razlikovanje prostih, proširenih i složenih rečenica, upoznavanje sa načinima nastanka složenih rečenica i sa podjelom složenih rečenica na zavisne i nezavisne (ne obrađuju se pojedinačne vrste zavisnih i nezavisnih rečenica)
- U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.8.2.

B.8.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju naziva ustanova, društava i organizacija. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove u prostoju i složenoj rečenici. • Pravilno obilježava upravni i neupravni govor.
--	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Veliko početno slovo u nazivima ustanova, društava i organizacija
- Pisanje riječi sa glasovima č, ć, dž i đ u često korištenim riječima
- Pisanje i izgovor glasova *h* i *j*
- Pisanje riječi sa skupovima je / ije
- Pisanje negacije uz glagole
- Zarez u prostoju i složenoj rečenici (nabranje rečeničnih dijelova i rečenica)
- Pisanje apostrofa i tačke sa zarezom
- Upravni i neupravni govor (sve tri varijante)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog i malog slova. Također, uvježbavaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j* u često korištenim riječima, te riječi *ne* i *li*, pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno ih obilježavaju.

Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova. U toku jedne školske godine obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinuje u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.8.1.

B.8.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje.
- Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi.
- Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi.
- Razumije i međusobno razlikuje sinonime, homonime i antonime.
- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje.
- Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.
- Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu.
- Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja u tekstu primjerenom uzrastu učenika.
- Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova.
- Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda.
- Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Sinonimi, homonimi, antonimi • Arhaizmi • Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 8. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju s učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je s ishodom C.8.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Također, na nivou razreda kreira se razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.8.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.8.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal prilagođen uzrastu i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se

	razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 8. razredu osnovne škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati i u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.8.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše o događajima ili doživljajima, koristeći se retrospekcijom. • Piše o događajima ili doživljajima, koristeći se opisom poznatog lika iz književnog djela. • Piše o izmišljenim događajima i doživljajima. • Piše o šaljivim i humorističnim događajima i doživljajima.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
Ključni sadržaji	
Narativni i deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja • Retrospektivno pričanje događaja ili doživljaja • Pričanje doživljaja ili događaja uz opis (lik iz književnog djela ili opis pejzaža) • Pričanje izmišljene/zamišljene priče • Pričanje šaljivog (humorističnog) doživljaja ili događaja	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na različite narativne i deskriptivne oblike usmenog i pismenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 4 školske pismene zadaće (po dvije u svakom polugodištu) u skladu sa ključnim sadržajima. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.8.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Razmjenjujući ideje sa vršnjacima, generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Razmjenjujući ideje sa vršnjacima, mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Razmjenjujući ideje sa vršnjacima rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim i pravopisnim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi sa dva obrađena deskriptivna oblika izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje dramskog teksta, pisanje poezije (npr. akrostih, činkvina, slobodno pisanje i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje,	

revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno s učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa dva obrađena narativna i deskriptivna oblika, podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija.

Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 8. razredu učenice i učenici pišu poeziju i dramski tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.8.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi. • Provodi kratke istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Provodi kratke istraživačke projekte s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom usklađenom sa uzrastom. • Prikuplja relevantne informacije iz više printanih i digitalnih izvora, procjenjujući kredibilitet svakog izvora.

	• Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej). • Organizira odabrane informacije iz različitih izvora (blog, novine, članak, letak, društvene mreže).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 8. razredu osnovne škole. Mogući izvori za prikupljanje informacija: • televizija, radio, novine • internet, društvene mreže, portali • katalozi, prospekti, brošure • posjete različitim institucijama (biblioteka, kino, pozorište, muzej i sl.) • razgovori sa osobama koje obavljaju različite poslove (pisci, glumice / glumci, rediteljice / reditelji, bibliotekarke / bibliotekari i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizovati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja (npr. ESCAPE ROOM za kratke istraživačke projekte). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
C.8.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje raznolike digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja (mobilni telefon, alati u Microsoft Office Word i Power Point). • Samostalno osmišljava pozorišnu predstavu na osnovu pročitanog književnog teksta, koristeći se stečenim teoretskim znanjima o pozorišnoj predstavi. • Piše blog i kreira obavijest o različitim razrednim ili školskim dešavanjima. • Kreira Power Point prezentaciju u vezi

	sa obrađenim sadržajima iz jezika i književnosti. ● Objašnjava upotrebu grafičkih elemenata, te vizualne i auditivne postupke i tehnike, kao i njihovu upotrebu na vlastitom uratku (pozorišna predstava, videozapis, prezentacija).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
● Razredna predstava ● Blog ● PowerPoint prezentacija	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici osmišljavaju razrednu predstavu u vezi sa pročitanim književnim tekstovima, te za nju osmišljavaju i kreiraju scenografiju, kostimografiju i muziku. Također, učenici zajedno s nastavnicom/ nastavnikom pokreću i vode razredni blog, te kreiraju PowerPoint prezentaciju u vezi sa nekim od sadržaja iz čitalačke i jezičke pismenosti. U tom smislu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima A.8.2, A.8.3, A.8.4 i C.8.1. Za izradu navedenih sadržaja mogu se iskoristiti aktuelni digitalni alati (npr. 123 APS ili MOWIE FOR i OS za kreiranje filma, PADLET za kreiranje bloga). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

9. razred osnovne škole/4 časa sedmično/132 časa godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.9.1. Usavršava tehniku tečnog čitanja koristeći se različitim književnim i informativnim tekstovima.	● Tečno i izražajno čita tekstove napisane na latinici i ćirilici. ● Čita tekstove tečno odgovarajućim tempom i izražajno pri višestrukom čitanju u skladu sa standardima za uzrast. ● Pravilno čita naglasne cjeline. ● Prilagođava čitanje tipu teksta (informativni, književni – poezija, proza, drama).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-3.4.1.
Ključni sadržaji	

- različiti književni i informativni tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 9. razreda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje i njegovanje vještine čitanja kod učenica i učenika. Nastavnica / nastavnik za realizaciju vježbi u svrhu usavršavanja tehnike čitanja do nivoa tečnog (izražajnog, interpretativnog čitanja) vrši izbor različitih književnih i informativnih tekstova iz različitih izvora. Potrebno je voditi računa da omjer tekstova na latinici i ćirilici bude podjednak, kako bi se osiguralo da učenice i učenici tečno čitaju tekstove napisane na oba pisma.

Prema savremenim definicijama, čitanje nije samo sposobnost brze i tačne transformacije slova u glasove, već i uporedno građenje značenja pročitano. Riječ je o procesu u kojem se povezuje predznanje čitaoca sa sadržajima koji se čitaju i kontekstom same situacije u kojoj se čita, te treba omogućiti da svaka učenica i svaki učenik postepeno razvijaju vještinu čitanja u skladu sa sopstvenim sposobnostima. Također, nastavnica / nastavnik može svakodnevno organizovati vrijeme posvećeno čitanju odabranih sadržaja (DEAR – drop everything and read).

Nastavnica / nastavnik se može koristiti različitim tehnikama kako bi učenice i učenike osposobio za tačno i tečno čitanje uz pravilnu artikulaciju pojedinih glasova i vođenje računa o rečeničnoj intonaciji. U ovoj fazi učenice i učenici prilagođavaju tempo, brzinu i intenzitet čitanja tipu teksta, ali i različitim zadacima koji se pred njih postavljaju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija, budući da se vještina čitanja može uvježbavati i na sadržajima svih ostalih predmeta.

A.9.2. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.

- Čita književna djela prilagođena uzrastu i interesovanjima (priče, pjesme, zbirke priča, drama, romani, balade), povezuje sa stvarnošću i iskazuje vlastiti doživljaj pročitano.
- Citira konkretne tekstove pri pisanju ili govoru u svrhu argumentiranja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- Objašnjava odnos fiktivnog i stvarnog svijeta u kontekstu prikazivanja događaja, likova i iskustava.
- Čita, razumije i analizira informativni tekst.
- Objašnjava na koji način i u kojoj mjeri pročitani tekst utječe na oblikovanje ličnih stavova i vrijednosti.
- Upoređuje dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja u cilju akumulacije znanja i upoređuje pristupe autora.
- Analizira odakle autor crpi inspiraciju, iznosi svoj stav o tvrdnjama u tekstu i

	obrazlaže ga. - Analizira određeno gledište ili kulturološko iskustvo koje se odražava u književnom djelu iz neke druge države razumijevajući kulturni identitet. - Argumentuje konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze, te iznosi vlastiti stav. - Uočava autorove poruke u tekstu i objašnjava uzročno-posljedične veze.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST - narodna balada po izboru nastavnika UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST <u>poezija</u>: Antun Branko Šimić, <i>Opomena</i>, Mehmedalija Mak Dizdar, <i>Zapis o zemlji</i>, Vojislav Ilić, <i>U poznu jesen</i>, Đorđe Balašević, <i>Samo da rata ne bude</i> <u>proza</u>: Isak Samokovlija, <i>Mirjamina kosa</i>, Alija Nametak, <i>Tuturuza i šeh Meca</i>; Ivo Andrić, <i>Aska i vuk</i> INFORMATIVNI TEKST - Biografije poznatih (Mahatma Gandi, Isak Njutn i dr.) - Radijske i televizijske emisije LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) - William Shakespeare, <i>Romeo i Julija</i> - Richard Bach, <i>Galeb Džonatan Livingston</i> <i>Dnevnik Ane Frank</i> - Slavko Kolar, <i>Breza</i> - Derviš Sušić, <i>Nevakat ili Veliki vezir</i> - Vesna Parun, <i>Pjesme, izbor</i> - Branka Primorac, <i>Maturalac</i> - Ivo Andrić, <i>Pripovijetke, izbor</i> - Nura Bazdulj–Hubijar, <i>Ruža II i III</i> - John Ronald Reuel Tolkein, <i>Gospodar prstenova</i> - Suzanne Collins, <i>Igre gladi</i> - John Green, <i>Padajte snjegovi</i> M. Mak Dizdar, <i>Pjesme</i> DODATNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST - narodna balada, <i>Smrt Omera i Merime</i> UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST <u>poezija</u>: Kemal Monteno, <i>Ljubavna bol</i>, Musa Ćazim Ćatić, <i>U aleji</i>, Semka Torlak, <i>Stope po kaldrmi</i>, Oliver Dragojević, <i>Što to bješe ljubav</i>; Skender Kulenović, <i>Na pravi put sam ti majko iziš'o</i>, Zlatan Fazlić, <i>Pismo prijatelju</i>, A. Sergejevič Puškin, <i>Elegija</i>, <u>proza</u>: Ćamil Sijarić, <i>Koza</i>, Erih Koš, <i>Ujka Filip</i>, Ljubica Ostojić, <i>Ah, šta je to, ko je to mrak</i>, Abid Jarić, <i>Nazif sa Tabije</i>, Eprahaim Kishon, <i>Ko pita</i>; Karl Brukner, <i>Sadako</i>	

hoće živjeti; Svetozar Ćorović, Špijun, Sejida Čehajić, Bez halala, Orhan Pamuk, Istanbul, I. A. Krilov, Magarac i slavu, Adnadin Jašarević, Tri želje; Adnadin Jašarević, Skupljač kostiju (zbirka priča Meduzin pogled)

- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 9. razreda

INFORMATIVNI TEKST

- Drugi svjetski rat
- Granične književne vrste (dnevnik, putopis...)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom prilagođenom uzrastu učenika i učenika, koji slušaju izražajno i interpretativno čitanje nastavnice / nastavnika, ali i čitaju samostalno date tekstove. Kroz ovaj ishod trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: ljubav, važnost porodice, prijateljstvo, patriotizam, upornost, dosljednost, istrajnost, poštenje, dosjetljivost, optimizam, tolerancija, saradnja, samokontrola, prihvatanje različitosti, razvijanje otvorenosti prema novim saznanjima, izgrađivanje pozitivnih, moralnih stavova i optimističnih pogleda na život, te poticanje humanih i plemenitih osjećaja u čovjeku, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Učenice i učenici čitaju i obrađuju lektiru prema unaprijed datim zadacima, potičući se na samostalno čitanje i istraživanje (povezivanje s ishodima A.9.3, A.9.4, C.9.1 i C.9.2). U toku školske godine treba obraditi 5 lektirnih naslova prema izboru na osnovu datog spiska. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod kombinira se s ishodima A.9.5, C.9.1 i C.9.2.

Mogu se organizovati aktivnosti uz primjenu strategija za razumijevanje pročitano g teksta, kao što su: postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja, strategije pažljivog čitanja, usmjereno čitanje, umne mape, uočavanje uzroka i posljedice, šest šešira, drvo problema, mreža za razmatranje, kockarenje, citiranje dijelova teksta i obrazlaganje citata uz iznošenje vlastitog stava, diskusija, debata i sl. U tom kontekstu ovaj ishod kombinira se s ishodom B.9.4.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarenje ovog ishoda učenja u cijelosti preduvjet je za ostvarivanje ishoda A.9.3, A.9.4 i A.9.5.

A.9.3. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade.

- Rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.

	• Određuje temu i ključnu ideju teksta kroz detaljnu analizu. • Učenik tumači temeljna jezičko-stilska obilježja književnog teksta. • Prepoznaje i razlikuje forme pripovijedanja (hronološko i retrospektivno) i poziciju pripovjedača u priči. • Prepoznaje i razlikuje oblike kazivanja u pročitanoj tekstu i njihov doprinos slikovitom, sadržajnom i vjerodostojnom oblikovanju teksta. • Analizira razvoj likova u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu radnje. • Razlikuje i analizira psihološku i etičku karakterizaciju lika. • Upoređuje različite načine portretisanja likova. • Uočava i razumije ključne ideje i detalje u informativnom tekstu.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-2.1.2
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI USMENA KNJIŽEVNOST • narodna balada po izboru nastavnika UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST • <u>poezija</u>: Antun Branko Šimić, <i>Opomena</i>, Mehmedalija Mak Dizdar, <i>Zapis o zemlji</i>, Vojislav Ilić, <i>U poznu jesen</i>, Đorđe Balašević, <i>Samo da rata ne bude</i> • <u>proza</u>: Isak Samokovlija, <i>Mirjamina kosa</i>, Alija Nametak, <i>Tuturuza i šeh Meca</i>; Ivo Andrić, <i>Aska i vuk</i> INFORMATIVNI TEKST • Biografije poznatih (Mahatma Gandi, Isak Njutn i dr.) • Radijske i televizijske emisije LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova) • Wiliam Shakespeare, <i>Romeo i Julija</i> • Richard Bach, <i>Galeb Džonatan Livingston</i> • <i>Dnevnik Ane Frank</i> • Slavko Kolar, <i>Breza</i> • Derviš Sušić, <i>Nevakat ili Veliki vezir</i> • Vesna Parun, <i>Pjesme, izbor</i> • Branka Primorac, <i>Maturalac</i> • Ivo Andrić, <i>Pripovijetke, izbor</i> • Nura Bazdulj– Hubijar, <i>Ruža II i III</i> • John Ronald Reuel Tolkein, <i>Gospodar prstenova</i> • Suzanne Collins, <i>Igre gladi</i> • John Green, <i>Padajte snjegovi</i> • M. Mak Dizdar, <i>Pjesme</i>	

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- narodna balada, *Smrt Omera i Merime*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Kemal Monteno, *Ljubavna bol*, Musa Ćazim Ćatić, *U aleji*, Semka Torlak, *Stope po kaldrimi*, Oliver Dragojević, *Što to bješe ljubav*; Skender Kulenović, *Na pravi put sam ti majko iziš'o*, Zlatan Fazlić, *Pismo prijatelju*, A. Sergejević Puškin, *Elegija*,
- proza: Ćamil Sijarić, *Koza*, Erih Koš, *Ujka Filip*, Ljubica Ostojić, *Ah, šta je to, ko je to mrak*, Abid Jarić, *Nazif sa Tabije*, Eprahaim Kishon, *Ko pita*; Karl Brukner, *Sadako hoće živjeti*; Svetozar Ćorović, *Špijun*, Sejida Čehajić, *Bez halala*, Orhan Pamuk, *Istanbul*, I. A. Krilov, *Magarac i slavuj*, Adnadin Jašarević, *Tri želje*; Adnadin Jašarević, *Skupljač kostiju* (zbirka priča *Meduzin pogled*)
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 9. razreda

INFORMATIVNI TEKST

- Drugi svjetski rat
- Granične književne vrste (dnevnik, putopis...)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na elemente interpretacije književnog teksta (motivi, tema, ideja, likovi, lirске slike, poenta, tok događaja, fabula, jezičko-stilska sredstva: ponavljanje svih prethodno obrađenih i usvajanje gradacije), kao i na ključne ideje i detalje u informativnim tekstovima.

Aktivnosti usmjerene na ostvarenje zahtjeva ovog ishoda realiziraju se kroz razgovor o sadržaju pročitanoг teksta (postavljanje pitanja i davanje odgovora), uočavanje i određivanje prostorno-vremenskih dimenzija i elemenata kompozicije, kao i motiva, teme i ideje, te lirskih slika i jezičko-stilskih sredstava. Također, analizira se razvoj likova i njihov doprinos radnji, s posebnim akcentom na psihološkoj i etičkoj karakterizaciji. Može se uspostaviti i analogija između književnog lika i ličnosti iz svakodnevnih životnih situacija, te analizirati različit pristup u portretiranju likova. Kroz ove aktivnosti učenice i učenici izgrađuju stav prema likovima njihovim postupcima i mjestu u društvu, te ga argumentuju koristeći se citatima iz teksta.

Učenice i učenike treba motivirati i navikavati da što više samostalno čitaju, koristeći se različitim strategijama (npr. čitanje s razumijevanjem, stvaranje vizuelnih prezentacija, odgovaranje na pitanja, sažimanje, čitanje s predviđanjem, saradničko učenje, Venov dijagram, insert tehnika, T-tabela). Također, treba razvijati učeničku sposobnost samostalnog postavljanja i odgovaranja na pitanja.

Kroz rad na informativnim tekstovima učenici trebaju usvojiti i razumjeti nove pojmove, te se njima pravilno koristiti.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su

u cijelosti ostvoreni zahtjevi ishoda A.9.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.9.4 i A.9.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.9.4. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.

- Razlikuje i klasificira književna djela po rodovima i književnim vrstama na osnovu prethodnih saznanja.
- Razlikuje i objašnjava obilježja proznog/epskog, poetskog/lirskog i dramskog teksta i primjenjuje temeljna književnoteorijska znanja.
- Razlikuje vrste lirskih pjesama .
- Prepoznaje i razlikuje forme pripovijedanja (hronološko i retrospektivno) i poziciju pripovjedača u priči.
- Razumije strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.
- Analizira kako autorov izbor strukturiranja teksta, redoslijed događaja u tekstu (npr. retrospekcija) stvaraju efekt kao što su tajnovitost, napetost ili iznenađenje.
- Uočava i analizira strukturu informativnog teksta.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.2.2, JZK-2.2.2, JZK-2.2.3.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- narodna balada po izboru nastavnika

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Antun Branko Šimić, *Opomena*, Mehmedalija Mak Dizdar, *Zapis o zemlji*, Vojislav Ilić, *U poznu jesen*, Đorđe Balašević, *Samo da rata ne bude*
- proza: Isak Samokovlija, *Mirjamina kosa*, Alija Nametak, *Tuturuza i šeh Meca*; Ivo Andrić, *Aska i vuk*

INFORMATIVNI TEKST

- Biografije poznatih (Mahatma Gandi, Isak Njutn i dr.)
- Radijske i televizijske emisije

LEKTIRA (obavezno obraditi 5 naslova)

- Wiliam Shakespeare, *Romeo i Julija*
- Richard Bach, *Galeb Džonatan Livingston*
- *Dnevnik Ane Frank*
- Slavko Kolar, *Breza*
- Derviš Sušić, *Nevakat ili Veliki vezir*
- Vesna Parun, *Pjesme, izbor*
- Branka Primorac, *Maturalac*

- Ivo Andrić, *Pripovijetke, izbor*
- Nura Bazdulj– Hubijar, *Ruža II i III*
- John Ronald Reuel Tolkein, *Gospodar prstenova*
- Suzanne Collins, *Igre gladi*
- John Green, *Padajte snjegovi*
- M. Mak Dizdar, *Pjesme*

DODATNI TEKSTOVI

USMENA KNJIŽEVNOST

- narodna balada, *Smrt Omera i Merime*

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- poezija: Kemal Monteno, *Ljubavna bol*, Musa Ćazim Ćatić, *U aleji*, Semka Torlak, *Stope po kaldrmi*, Oliver Dragojević, *Što to bješe ljubav*; Skender Kulenović, *Na pravi put sam ti majko iziš'o*, Zlatan Fazlić, *Pismo prijatelju*, A. Sergejevič Puškin, *Elegija*,
- proza: Ćamil Sijarić, *Koza*, Erih Koš, *Ujka Filip*, Ljubica Ostojić, *Ah, šta je to, ko je to mrak*, Abid Jarić, *Nazif sa Tabije*, Eprahaim Kishon, *Ko pita*; Karl Brukner, *Sadako hoće živjeti*; Svetozar Ćorović, *Špijun*, Sejida Ćehajić, *Bez halala*, Orhan Pamuk, *Istanbul*, I. A. Krilov, *Magarac i slavuj*, Adnadin Jašarević, *Tri želje*; Adnadin Jašarević, *Skupljač kostiju* (zbirka priča *Meduzin pogled*);
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 9. razreda

INFORMATIVNI TEKST

- Drugi svjetski rat
- Granične književne vrste (dnevnik, putopis...)
- različite teme povezane sa motivima i temama u književnim tekstovima

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razlikovanje strukture pojedinih vrsta poetskih i proznih tekstova kroz korištenje književnoteorijskih pojmova u radu na tekstu, kao i strukture informativnog teksta. Književnoteorijski pojmovi usvajaju se obavezno kroz rad na tekstu, a ne kao izdvojeni termini (npr. prepoznavanje različitih oblika kazivanja, formi pripovijedanja, redoslijeda pričanja i sl.). Učenice i učenici razlikuju i tipove autora kada su u pitanju književni i informativni tekstovi, ali prepoznaju i tekstove koji nemaju svog autora.

Kroz čitanje književnih tekstova učenice i učenici se upoznaju sa formama pripovijedanja (opisivanje i pričanje), oblicima kazivanja (hronološko i retrospektivno), pozicijom pripovjedača (ich i er-forma), te vrste rime (parna, ukrštena, obgrljena), motiva (statički i dinamički) i lirskih slika (vizuelne, akustične, olfaktorne, taktilne). U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.9.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.9.3 i A.9.5, i to u kontinuitetu, na više časova.

A.9.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim formatima, između ostalog vizuelno, audiovizuelno, numerički, kao i riječima.	• Upoređuje književni tekst s njegovom adaptacijom u drugim medijima (filmska i pozorišna adaptacija). • Upoređuje iskustvo čitanja i slušanja teksta kao muzičke numere u izvođenju poznatih pjevača. • Procjenjuje i integriše informacije o datoj temi prikupljene iz različitih izvora, povezujući ih sa prethodno stečenim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmska adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Romeo i Julija</i>, <i>Breza</i>, <i>Igre gladi</i>, <i>Galeb Džonatan Livingston</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama • Đorđe Balašević, <i>Samo da rata ne bude</i> (pjesma)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (npr. ekranizacije, pozorišne adaptacije, muzičke numere). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava., kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.9.1 i C.9.2. U toku školske godine treba se organizovati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizovati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizovati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.9.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može	

ostvarivati nakon što su u cijelosti ostvareni zahtjevi ishoda A.9.2. Također, ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinovati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.9.3 i A.9.4, i to u kontinuitetu, na više časova. Može se ostvariti međupredmetna korelacija sa Muzičkom kulturom, Likovnom kulturom, Informatikom i Historijom.

A.9.6. Razumije i čita grafičke prikaze podataka.	• Čita i objašnjava podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Upoređuje podatke u grafičkim prikazima i tabelama. • Prikazuje podatke uz pomoć grafičkih prikaza.
--	---

Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.2.2. JZK-5.2.1.
---------------------------	------------------------------

Ključni sadržaji

- svi sadržaji predmeta Bosanski jezik i književnost mogu se prikazati nekim od grafičkih prikaza ili tabela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod se odnosi na čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i prikazivanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. Veoma je važno osposobiti učenice i učenike da se znaju ispravno i svrsishodno koristiti podacima predstavljenim na ovaj način. Također, treba ih kontinuirano osposobljavati i da znaju različite sadržaje i podatke predstaviti grafički ili u tabelama, što im može pomoći u samostalnoj organizaciji učenja i usvajanja različitih sadržaja. Kroz usvajanje sadržaja iz književnosti, informativnih tekstova i jezika nastavnica/ nastavnik može se koristiti različitim grafičkim organizatorima (npr. umna mapa, grozdovi, Venov dijagram, oluja ideja, ledeni brijeg i sl.) i tabelama (npr. T-tabela, dvostruko vođeni dnevnik, KWL-tabela, insert tehnika, zabilješke po Kornelovom metodu), kako bi se olakšalo usvajanje i prikazivanje sadržaja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ishod učenja se može ostvarivati u kombinaciji sa svim drugim ishodima iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.9.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Razumije i razlikuje glasovne promjene. • Razlikuje padeže, povezujući ih sa rečeničnim članovima i glasovnim promjenama. • Analizira rečenicu, uočavajući pojedine rečenične članove i povezujući ih sa vrstama riječi.

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
---------------------------	-------------------

Ključni sadržaji

- Jednačenje suglasnika po zvučnosti i po mjestu tvorbe
- Gubljenje suglasnika
- Nepostojano a

• Palatalizacije • Jotovanje • Promjena <i>l</i> u <i>o</i> • Gramatičke i sintaksičke osobine padeža • Morfološka i sintaksička analiza rečenice (vrste riječi, služba u rečenici) • Analiza rečenice: ○ Slaganje riječi u rečenici po rodu, broju padežu i licu ○ Rečenični članovi ○ Vrste riječi	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici usvajaju osnovna gramatička pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • prepoznavanje i razlikovanje glasovnih promjena (mogu se iskoristiti naučeni glagolski i padežni oblici u kojima se dešavaju pojedine glasovne promjene); • gramatičke i sintaksičke osobine padeža (nastavci, glasovne promjene, služba u rečenici); • morfološka i sintaksička analiza rečenice – sistematiziranje vrsta riječi, njihovih gramatičkih i leksičkih osobina i službi u rečenici. U 9. razredu neophodno je na primjerima rečenica ponoviti sve gramatičke sadržaje – vrste riječi, oblike promjenjivosti riječi (deklinacija, konjugacija, komparacija), služba u rečenici, glasovne promjene. U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.9.2.	
B.9.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava afrikate u često korištenim riječima. • Pravilno izgovara i piše glasove H i J. • Pravilno upotrebljava skupove je / ije u riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove u prosto i složenoj rečenici. • Pravilno obilježava upravni i neupravni govor. • Pravilno piše skraćenice.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji	
• Veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva • Izgovor i pisanje afrikata u često korištenim riječima • Izgovor i pisanje glasova H i J • Izgovor i pisanje riječi s glasovima je/ije • Pisanje negacije uz glagole • Pravopisni znaci u prostoj i složenoj rečenici, zarez u složenoj rečenici • Obilježavanje upravnog i neupravnog govora • Pisanje skraćenica	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici usvajaju osnovna pravopisna pravila i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog i malog slova. Također, uvježbaju pisanje i izgovor skupine je / ije i glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i> u često korištenim riječima, te riječce <i>ne</i> i <i>li</i>, pravilno upotrebljavaju skraćenice, pravilno rastavljaju riječi na kraju retka i razumiju upotrebu pojedinih interpunkcijskih znakova. Učenice i učenici razlikuju upravni i neupravni govor i pravilno ih obilježavaju. Nastavnica / nastavnik organizuje različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati pravila pisanja velikog slova, skraćenica, afrikata i drugih specifičnih glasova / slova, kao i glasovnih skupova, te osnovnih interpunkcijskih znakova. U toku jedne školske godine obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.9.1.	
B.9.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje

	i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja u tekstu primjerenom uzrastu učenika. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Riječi suprotnog značenja • Riječi istog značenja • Riječi sličnog značenja • Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih i lijepih riječi • Razredni rječnik • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova koji su prilagođeni uzrastu učenika 9. razreda osnovne škole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju s učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je s ishodom C.9.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Također, na nivou razreda kreira se razredni rječnik. Kroz različite aktivnosti učenice i učenici usvajaju nove riječi, razumiju njihovo značenje i zajednički rade na kreiranju razrednog rječnika, te se služe kreiranim rječnikom, kako bi što bolje ovladali nepoznatim riječima i koristili se njima u svakodnevnom govoru. Učenice i učenici se osposobljavaju da utvrđuju različite odnose između značenja pojedinih riječi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim	

razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja A.9.2. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještina traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.9.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

- Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal prilagođen uzrastu i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda.
- Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju.
- Prati pravila kolegijalne diskusije.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.
- Izražava misli i ideje punim rečenicama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 9. razredu osnovne škole
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i s nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.

Nastavnica / nastavnik organizuje aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim

razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.9.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše o događajima, koristeći se opisom lika. • Piše molbu, prijavu i biografiju. • Piše rad kao pripremu za raspravljanje.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.3, JZK-4.2.1.
Ključni sadržaji	
Narativni i deskriptivni oblici usmenog i pismenog izražavanja, raspravljanje i oblici informativno-poslovnog komuniciranja: • pričanje događaja uz upotrebu opisa lika • raspravljanje kao oblik izražavanja • pisanje molbe, prijave i biografije	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na različite narativne i deskriptivne oblike usmenog i pismenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju s učenicama i učenicima uraditi 4 školske pismene zadaće (po dvije u svakom polugodištu) u skladu sa ključnim sadržajima. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da priča ima uvodni, glavni i završni dio. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.9.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Samostalno generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Samostalno mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Samostalno rediguje napisani tekst,

	koristeći se usvojenim gramatičkim i pravopisnim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi sa obrađenim narativno-deskriptivnim oblikom izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje argumentirajućeg teksta, pisanje poezije (npr. akrostih, činkvina, slobodno pisanje i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočili neke od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno s učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u dječijem časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim narativno-deskriptivnim oblikom izražavanja, podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 9. razredu učenice i učenici pišu poeziju i argumentirajući tekst koji može poslužiti kao svojevrsna priprema za raspravljanje. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i međupredmetna korelacija (Likovna kultura, Muzička kultura).	

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.9.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi. • Provodi kratke istraživačke projekte s ciljem

	proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Provodi kratke istraživačke projekte s namjerom da odgovori na postavljena pitanja u vezi sa zadatom temom usklađenom sa uzrastom. • Prikuplja relevantne informacije iz više printanih i digitalnih izvora, procjenjujući kredibilitet svakog izvora. • Citira ili parafrizira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej). • Organizira odabrane informacije iz različitih izvora (blog, novine, članak, letak, društvene mreže). • Obrazlaže pozitivan i negativan utjecaj različitih medijskih tekstova na razvoj stavova i mišljenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 9. razredu osnovne škole Mogući izvori za prikupljanje informacija: • televizija, radio, novine • internet, društvene mreže, portali • katalozi, prospekti, brošure • posjete različitim institucijama i manifestacijama (biblioteka, kino, pozorište, muzej i sl.) • posjete kulturnim manifestacijama (izložba razgovori sa osobama koje obavljaju različite poslove (pisci, glumice / glumci, rediteljice / reditelji, bibliotekarke / bibliotekari i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizovati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja (npr. ESCAPE ROOM za kratke istraživačke projekte). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

C.9.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje raznolike digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja (mobilni telefon, alati u Microsoft Office Word i Power Point). • Osmišljava i kreira radijsku emisiju. • Osmišljava i kreira televizijsku emisiju. • Koristeći se digitalnim alatima piše prijavu, molbu i biografiju. • Kreira Power Point prezentaciju u vezi sa obrađenim sadržajima iz jezika i književnosti. • Objašnjava upotrebu grafičkih elemenata, te vizualne i auditivne postupke i tehnike, kao i njihovu upotrebu na vlastitom uratku (pozorišna predstava, videozapis, prezentacija).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• Radijska emisija • Televizijska emisija • Prijava, molba i biografija • Power Point prezentacija	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici osmišljavaju radijsku i televizijsku emisiju – biraju temu, tip emisije, izrađuju scenografiju za studio. Također, kreiraju Power Point prezentaciju u vezi s nekim od sadržaja iz čitalačke i jezičke pismenosti, te kreiraju prijavu, molbu i biografiju. U tom smislu ovaj ishod učenja povezuje se s ishodima A.9.2, A.9.3, A.9.4, B.9.5 i C.9.1. Za izradu navedenih sadržaja mogu se iskoristiti aktuelni digitalni alati (npr. 123 APS ili MOWIE FOR i OS za kreiranje radijskih i televizijskih emisija). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinovati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

GIMNAZIJA

1. razred gimnazije /140 časova godišnje – opća gimnazija i filološka gimnazija, 105 časova godišnje – matematičko-informatička i IT gimnazija/

Oblast: A/Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.I.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	- Samostalno čita, doživljava i razumije književno djelo. i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. - Citira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. - Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. - Prepoznaje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. - Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. - Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima. - Prepoznaje u djelu vlastite probleme, razvijajući kritičko promišljanje. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI - svete knjige: <i>Tora, Biblija, Kur'an</i> (odlomci po izboru) - lirika: A. B. Šimić, <i>Pjesnici</i>;, M. Ć. Ćatić <i>Ja sam vjerni rob ljepote</i>; Sapfo, <i>izbor iz poezije</i>; Katul, <i>izbor iz poezije</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubaija</i>; S. Lazarević, <i>Slovo ljubavi, Nad grobom pojut</i>; izbor lirskih narodnih pjesama - epika u stihu: Homer, <i>Odiseja</i>; Banović <i>Strahinja</i>; Majka Margarita; <i>Hasanaginica</i> - epika u prozi: Ć. Sijarić, <i>Hasan, sin Huseinov</i>; D. Džamonja, <i>Ratna priča</i>; M. Jergović, <i>Asag; Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; Baš-čelik; <i>Zlatna jabuka i devet paunica</i> (*) - drama: Sofokle, <i>Antigona</i>; Plaut, <i>Aulularija</i> - stari bosanski tekstovi: <i>Povelja Kulina bana, epitafi sa stećaka</i> (izbor) - informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Pojam	

funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni), Uvođenje novih stilova (sakralni)

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: Anakreont, *izbor iz poezije*; Horacije, *izbor iz poezije*; Hafiz, *izbor iz gazela*
- epika u stihu: Homer, *Ilijada*; Vergilije, *Eneida*; *Ep o Gilgamešu*; Dž. Rumi, *Mesnevija*; *Budalina Tale dolazi u Liku*; *Zamrznuti svatovi*
- epika u prozi: E. Hemingway, *Za kim zvono zvoni*; J. L. Borges, *Alef*; T. Ali, *Sjene narova drveta*; A. Lazarevska, *Smrt u muzeju moderne umjetnosti (izbor)*; Carević i divova kći; *anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i dr.*
- drama: Eshil, *Okovani Prometej*; Euripid, *Medeja*
- diskurzivni rod – ljetopis: *Vladimir i Kosara*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Homer, *Odiseja*; Sofoklo, *Antigona*; Banović *Strahinja* i *Hasanaginica*. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5 i C.I.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.2 i A.I.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom i Vjeronaukom.

A.I.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.

- Opisuje strukturu književnog teksta i osobenosti književnih rodova i vrsta.
- Objašnjava pojam književnosti kao umjetnosti, ukazujući na posebnost književnosti u odnosu na druge

	umjetnosti. • Uočava strukturu književnog teksta, opisuje i razlikuje književne rodove i vrste. • Objašnjava književnoteorijske pojmove vezane uz prozne, poetske i dramske vrste. • Analizira književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Objašnjava osobenosti usmenih književnosti naroda BiH. • Razlikuje i objašnjava informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • svete knjige: <i>Tora, Biblija, Kur'an</i> (odlomci po izboru) • lirika: A. B. Šimić, <i>Pjesnici</i>;, M. Ć. Ćatić <i>Ja sam vjerni rob ljepote</i>; Sapfo, <i>izbor iz poezije</i>; Katul, <i>izbor iz poezije</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubaija</i>; S. Lazarević, <i>Slovo ljubavi, Nad grobom pojut</i>; izbor lirskih narodnih pjesama • epika u stihu: Homer, <i>Odiseja</i>; Banović <i>Strahinja</i>; Majka Margarita; Hasanaginica • epika u prozi: Ć. Sijarić, <i>Hasan, sin Huseinov</i>; D. Džamonja, <i>Ratna priča</i>; M. Jergović, <i>Asag</i>; <i>Hiljadu i jedna noć</i> (izbor); Baš-čelik; <i>Zlatna jabuka i devet paunica</i> (*) • drama: Sofokle, <i>Antigona</i>; Plaut, <i>Aulularija</i> • stari bosanski tekstovi: <i>Povelja Kulina bana, epitafi sa stećaka</i> (izbor) • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Pojam funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni), Uvođenje novih stilova (sakralni) DODATNI TEKSTOVI • lirika: Anakreont, <i>izbor iz poezije</i>; Horacije, <i>izbor iz poezije</i>; Hafiz, <i>izbor iz gazela</i> • epika u stihu: Homer, <i>Ilijada</i>; Vergilije, <i>Eneida</i>; <i>Ep o Gilgamešu</i>; Dž. Rumi, <i>Mesnevija</i>; <i>Budalina Tale dolazi u Liku</i>; <i>Zamrznuti svatovi</i> • epika u prozi: E. Hemingway, <i>Za kim zvono zvoni</i>; J. L. Borges, <i>Alef</i>; T. Ali, <i>Sjene narova drveta</i>; A. Lazarevska, <i>Smrt u muzeju moderne umjetnosti</i> (izbor); Carević <i>i divova kći</i>; <i>anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i dr.</i>	

- drama: Eshil, *Okovani Prometej*; Euripid, *Medeja*
- diskurzivni rod – ljetopis: *Vladimir i Kosara*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima, i to:

- epika: ep, usmena pripovijetka, pripovijetka (pisana književnost), roman, novela, narodna epska pjesma, anegdota, zagonetke, pitalice, bajalice; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. U cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, dramu, ep, narodnu epsku pjesmu, narodnu lirsku pjesmu, narodnu epsko-lirsku pjesmu i narodnu pripovijetku.

Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.3 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.I.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.

- Prepoznaje književnoumjetnički i kanonski karakter svetih knjiga.
- Prepoznaje i opisuje književno razdoblje.
- Prepoznaje i opisuje obilježja

	književnog razdoblja u književnom djelu. • Prepoznaje i opisuje dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je tekst nastao. • Prepoznaje i opisuje književna djela nastala u istom književno-historijskom kontekstu. • Uočava razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima. • Prepoznaje i opisuje glavne oblike usmene književnosti • Prepoznaje i opisuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• svete knjige: <i>Tora, Biblija, Kur'an</i> (odlomci po izboru) • antička književnost: Homer, <i>Odiseja</i>; Sofoklo, <i>Antigona</i>; Plaut, <i>Aulularija</i>; Sapfo, <i>izbor iz poezije</i>; Katul, <i>izbor iz poezije</i> • stara književnost istočnih naroda: <i>Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubaija</i> • književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: S. Lazarević, <i>Slovo ljubavi, Nad grobom pojut</i> • usmena književnost: <i>izbor iz narodnih lirskih pjesama</i>; Banović <i>Strahinja</i>; Majka <i>Margarita</i>; Hasanaginica; Baš-čelik; Zlatna jabuka i devet paunica (*) • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost	
DODATNI TEKSTOVI	
• antička književnost: Homer, <i>Ilijada</i>; Vergilije, <i>Eneida</i>; Eshil, <i>Okovani Prometej</i>; Euripid, <i>Medeja</i>; Anakreont, <i>izbor iz poezije</i>; Horacije, <i>izbor iz poezije</i> • stara književnost istočnih naroda: <i>Gilgameš</i>; Rumi, <i>Mesnevija</i>; Hafiz, <i>izbor iz gazela</i>	

- književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: *Vladimir i Kosara*
- usmena književnost: *Budalina tale dolazi u Liku*; *Zamrznuti svatovi*; *Carević i divova kći*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobenosti književnog djela.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.2 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

A.I.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog jezika.	• Opisuje osobenosti bosanskog jezika do kraja XV stoljeća. • Objašnjava sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika. • Opisuje pojam organskog i neorganskog idioma. • Objašnjava korijene bosanskog jezika. • Navodi i opisuje pisane spomenike do XV stoljeća. • Navodi i objašnjava pisma koja su bila u upotrebi do XV stoljeća.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.

Ključni sadržaji

- Korijeni bosanskog jezika (ćirilsko-metodska tradicija)
- Glavne osobenosti bosanskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća
- Pisani spomenici do XV stoljeća
- Tekstovi na glagoljici, ćirilici i bosančici
- Epigrafika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika, pojam i razvoj organskih idioma, te glavne osobenosti bosanskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća.

Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5, C.I.1 i C.I.2.

Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učenčku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova.

Mogu se organizirati radionice za izradu plakata na kojima će biti predstavljena pisma koja su se koristila na prostoru Bosne i Hercegovine u prošlosti kao i prvi pisani spomenici. Plakati se mogu koristiti za postavljanje školske izložbe ili kao sadržaj za školski portal povodom obilježavanja značajnih datuma (Dan državnosti BiH, Dan nezavisnosti BiH ili Međunarodni dan maternjeg jezika). Kroz navedene aktivnosti se kod učenica i učenika razvija svijest o važnosti maternjeg jezika te se razvijaju vještine analiziranja vjerodostojnosti i relevantnosti informacija u informativnom tekstu i uočava uloga relevantnosti autora takvih tekstova.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

A.I.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.	• Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji
• filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Ilijada</i>, <i>Odiseja</i>, <i>Hiljadu i jedna noć</i>, <i>Banović Strahinja</i>) • aktualna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Antigona</i>, <i>Aulularija</i>, <i>Hasanaginica</i>, <i>Banović Strahinja</i>) • animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije • štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi
Preporuke za ostvarenje ishoda
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.I.1 i C.I.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.I.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.I.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Ispravno upotrebljava opće jezičke pojmove. • Razlikuje pisma standardnog jezika. • Objašnjava funkcioniranje jezika i njegove strukture. • Razlikuje fonetsko-fonološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Razlikuje i objašnjava glasovne promjene. • Ispravno upotrebljava pojmove vezane za prozodijski / akcenatski sistem i razlikuje akcente. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Opći pojmovi o jeziku • Jezik kao sredstvo sporazumijevanja • Struktura jezika kao sistema (izraz i sadržaj, forma i supstanca) • Latinica i ćirilica kao grafijski sistemi standardnog jezika • Fonetsko-fonološki jezički nivo: glas i fonem, • Fonetika i fonologija, fonem i alofon • Vokalski i konsonantski sistem: podjela po akustičkim i artikulacijskim obilježjima • Jednačenje suglasnika po zvučnosti • Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe • Gubljenje suglasnika • Palatalizacija • Sibilizacija • Jotovanje • Promjena l u o • Nepostojano a • Akcenat: intenzitet, kvalitet, ton • Vrste akcenata u savremenom bosanskom jeziku • Toničke i atoničke riječi • Distribucija akcenata i postakcenatske dužine • Ekspresivne osobine akcenata i intonacije	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente: • usvajanje općih jezičkih pojmova, • razlikovanje pisama standardnog jezika;	

• objašnjavanje strukture jezika; • razumijevanje funkcioniranja fonetsko-fonološkog nivoa standardnog jezika (glasovi, fonemi, glasovne promjene, akcenat). U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.2.	
B.I.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekse jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
• Pisanje velikog slova svih članova različitih naziva i imena • Pravopisne odredbe: pisanje i izgovor h, j, č, ć, dž i đ • Pravila ijekavskog izgovora • Pisanje odrične riječice uz glagole	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova u svim članovima jednočlanih i višečlanih naziva. Također, uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, te pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječice <i>ne</i> uz glagole. Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.1.	

B.I.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova • Razredni rječnik	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.I.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.I.1, A.I.3, A.I.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.I.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom /	

nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.I.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše radove koristeći se opisivanjem kao tipom vezanog teksta. • Priprema i izlaže informativni govor na zadanu temu. • Priprema govor o poznatoj ličnosti (pisca), koristeći se biografskim podacima. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
--	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

- Opisivanje kao tip vezanog teksta
- Kreiranje i izlaganje informativnog govora na zadatu temu
- Biografije pisaca
- Funkcionalni stilovi: književnoumjetnički, razgovorni i sakralni

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 4 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:

- dva teksta vezana za opisivanje kao tip vezanog teksta
- jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom
- jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu (slobodna tema).

Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru Također, organiziraju se i usmene vježbe, i to:

- jedan govor (monološki tekst) informativnog karaktera na zadanu temu
- jedan govor o poznatoj ličnosti.

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba

koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

B.I.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
---	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.2.

Ključni sadržaji

- slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja
- radionica kreativnog pisanja, pisanje poezije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizirati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.I.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenika i učenika za korištenje različitih strategija.

Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 1. razredu učenice i učenici pišu poeziju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrizira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole

Mogući izvori za prikupljanje informacija:

- Književni tekstovi
- Informativni tekstovi
- Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
- Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
- Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
- Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.	
C.I.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima kreira uratke na kojima kazuje odlomke iz književnih dijela.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Elektronski razredni rječnik • Prezentacije • Vizualizacije pročitanih književnih djela	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

**2. razred gimnazije /140 časova godišnje – opća gimnazija i filološka gimnazija,
105 časova godišnje – matematičko-informatička i IT gimnazija/**

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.II.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Samostalno čita, doživljava i tumači književno djelo i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Citira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih učenika i učenika. • Razvija književni ukus i stvara trajne čitalačke navike. • Opisuje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima. • Razvija kritički stav prema pojedinim društvenim pojavama. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • lirika: F. Petrarka, <i>izbor iz soneta</i>; D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; S.Vraz, <i>izbor iz poezije</i>; S. Bašagić <i>izbor iz poezije</i> • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i> • epika u prozi: Đ. Bokačo, <i>Dekameron (izbor)</i>; M. Servantes, <i>Don Kihot</i>; F. Rable: <i>Gargantua i Pantagruel (*)</i>; Volter, <i>Kandid</i>; D. Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>; M. Divković, <i>Besjede (izbor)</i> • drama: V. Šekspir, <i>Hamlet</i>; M. Držić, <i>Dundo Maroje</i>; I.Gundulić: <i>Dubravka (*)</i>; Ž. Rasin, <i>Fedra</i> • esej: M. Montenj, <i>izbor iz eseja</i> • informativni tekstovi: Humanizam i renesansa, Barok, Klasicizam, Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil)	

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: Š. Menčetić, *izbor iz soneta*; P. Hektorović, *izbor iz poezije*; L. Gongora, *izbor iz soneta*; M. H. Uskufi, *Višnjem Bogu*; A. Ilhamija, *Čudan zeman nastade*; E. A. Poe, *Gavran*; M. Lermontov, *izbor iz poezije*; Branko Radičević, *izbor iz poezije*
- epika u stihu: D. Alighieri, *Pakao*; M. Marulić, *Davidijada*; I. Gundulić, *Osman*; A. K. Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskog*; G. G. Byron, *Childe Harold*; P. P. Njegoš, *Luča mikrokosma*
- epika u prozi: J. Swift, *Guliverova putovanja*; A. S. Puškin, *Evgenije Onjegin*; V. Hugo, *Bogorodičina crkva u Parizu*; W. Scott, *Ajvanho*; A. Šenoa, *Zlatarevo zlato*; Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, *Narodno blago*
- drama: P. Calderón, *Život je san*; J. B. Moliere, *Tvrđica*; Jovan Sterija Popović, *Kir Janja*
- diskurzivni rod: Nikola Lašvanin, *Ljetopis*; Mula Mustafa Bašeskija, *Ljetopis*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenica. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Petrarka, *izbor iz soneta* (deset soneta po izboru); Đ. Bokačo, *Dekameron* (pet novela po izboru); M. Servantes, *Don Kihot*; Volter, *Kandid*, *Gete*, *Jadi mladog Vertera*; Šekspir, *Hamlet*. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenica. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5 i C.II.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenica, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.2 i A.II.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

A.II.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.	• Opisuje strukturu književnog teksta i osobenosti književnih rodova i vrsta. • Upoređuje književna djela prema književnim rodovima i vrstama kojim pripadaju. • Analizira i upoređuje književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Opisuje i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• lirika: F. Petrarka, <i>izbor iz soneta</i>; D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; S.Vraz, <i>izbor iz poezije</i>; S. Bašagić <i>izbor iz poezije</i> • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i> • epika u prozi: Đ. Bokačo, <i>Dekameron (izbor)</i>; M. Servantes, <i>Don Kihot</i>; F. Rable: Gargantua i Pantagruel (*); Volter, <i>Kandid</i>; D. Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>; M. Divković, <i>Besjede (izbor)</i> • drama: V. Šekspir, <i>Hamlet</i>; M. Držić, <i>Dundo Maroje</i>; I.Gundulić: <i>Dubravka (*)</i>; Ž. Rasin, <i>Fedra</i> • esej: M. Montenj, <i>izbor iz eseja</i> • informativni tekstovi: Humanizam i renesansa, Barok, Klasicizam, Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil)	
DODATNI TEKSTOVI	
• lirika: Š. Menčetić, <i>izbor iz soneta</i>; P. Hektorović, <i>izbor iz poezije</i>; L. Gongora, <i>izbor iz soneta</i>; M. H. Uskufi, <i>Višnjem Bogu</i>; A. Ilhamija, <i>Čudan zeman nastade</i>; E. A. Poe, <i>Gavran</i>; M. Lermontov, <i>izbor iz poezije</i>; Branko Radičević, <i>izbor iz poezije</i> • epika u stihu: D. Alighieri, <i>Pakao</i>; M. Marulić, <i>Davidijada</i>; I. Gundulić, <i>Osman</i>; A. K. Miošić, <i>Razgovor ugodni naroda slovinskog</i>; G. G. Byron, <i>Childe Harold</i>; P. P. Njegoš, <i>Luča mikrokosma</i> • epika u prozi: J. Swift, <i>Guliverova putovanja</i>; A. S. Puškin, <i>Evgenije Onjegin</i>; V. Hugo, <i>Bogorodičina crkva u Parizu</i>; W. Scott, <i>Ajvanho</i>; A. Šenoa, <i>Zlatarevo zlato</i>; Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i> • drama: P. Calderón, <i>Život je san</i>; J. B. Moliere, <i>Tvrđica</i>; Jovan Sterija Popović, <i>Kir Janja</i> • diskurzivni rod: Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su: • epika: roman, novela, ep, narodna epska pjesma, usmena pripovijetka, pripovijetka; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i	

tipologija likova, ideja, motivi,

- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilski izražajna sredstva,
- drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru.

Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.3 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.II.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.

- Opisuje i objašnjava književno razdoblje.
- Opisuje i objašnjava obilježja književnog razdoblja u književnom djelu.
- Opisuje i objašnjava dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju.
- Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo.
- Opisuje i upoređuje književna djela nastala u istom književno- historijskom kontekstu.
- Opisuje razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima.
- Opisuje i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske

	književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• humanizam i renesansa: F. Petrarka, <i>izbor iz soneta</i>; Đ. Bokačo, <i>Dekameron (izbor)</i>; M. Montenj, <i>izbor iz eseja</i>; M. Servantes, <i>Don Kihot</i>; F. Rable: <i>Gargantua i Pantagruel</i> (*); V. Šekspir, <i>Hamlet</i>; M. Držić, <i>Dundo Maroje</i>; • barok i manirizam: I. Gundulić: <i>Dubravka</i> (*) • klasicizam: Ž. Rasin, <i>Fedra</i> • racionalizam i prosvjetiteljstvo: Volter, <i>Kandid</i>; D. Obradović, <i>izbor iz basni</i> • književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću: D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; M. Divković, <i>Besjede</i> (izbor); U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i> • romantizam: H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>; Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; S. Vraz, <i>izbor iz poezije</i>; S. Bašagić, <i>izbor iz poezije</i> • informativni tekstovi: Humanizam i renesansa, Barok, Klasicizam, Racionalizam i prosvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam	
DODATNI TEKSTOVI	
• humanizam i renesansa: D. Alighieri, Pakao; M. Marulić, <i>Davidijada</i>; Š. Š. Menčetić, <i>izbor iz soneta</i>; P. Hektorović, <i>izbor iz poezije</i> • barok: L. Gongora, <i>izbor iz soneta</i>, P. Calderón, <i>Život je san</i>; I. Gundulić, <i>Osman</i> • klasicizam: J. Moliere, <i>Tvrđica</i> • racionalizam i prosvjetiteljstvo: J. Swift, <i>Guliverova putovanja</i>; J. S. Popović, <i>Kir Janja</i>; A. K. Miošić, <i>Razgovor ugodni naroda slovinskog</i> • književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću: Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; M. H. Uskufi, <i>Višnjem Bogu</i>; A. Ilhamija, <i>Čudan zeman nastade</i>; Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i> • romantizam: E. A. Poe, <i>Gavran</i>; M. Lermontov, <i>izbor iz poezije</i>; Branko Radičević, <i>izbor iz poezije</i>; G. G. Byron, <i>Childe Harold</i>; P. P. Njegoš, <i>Luča mikrokosma</i>; A. S. Puškin, <i>Evgenije Onjegin</i>; V. Hugo, <i>Bogorodičina crkva u Parizu</i>; W. Scott, <i>Ajvanho</i>; A. Šenoa, <i>Zlatarevo zlato</i>; M. Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil,	

recepciju i druge osobenosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.2 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.	
A.II.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog jezika.	• Prepoznaje društvene, historijske i kulturološke promjene u XVI stojeć u BiH. • Opisuje osobenosti bosanskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XVIII stoljeća.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
• Glavne osobenosti bosanskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća • Gramatike i rječnici objavljeni do kraja XVIII stoljeća	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti epistolarnu književnost, stvaralaštvo na orijentalnim jezicima i alhamijado književnost. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5, C.II.1 i C.II.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija	

sa Historijom i Informatikom.	
A.II.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.	• Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Don Kihot, Hamleta, Kandid, Jadi mladog Vertera, Fedra</i>) • aktualna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Hamlet, Dundo Maroje, Kandid, Jadi mladog Vertera, Fedra</i>) • animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije • štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.II.1 i C.II.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda	

C.II.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.II.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Razlikuje morfološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava morfeme i razlikuje ih prema značenju i položaju. • Razlikuje promjenjive, nepromjenjive i polupromjenjive vrste riječi. • Razlikuje specifične leksičke i gramatičke odlike svih vrsta riječi. • Razlikuje tipove promjenjivosti riječi. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.

Ključni sadržaji

- Morfološki jezički nivo: morfem, leksema
- Morfemi po značenju i po položaju
- Derivacijski i relacijski morfemi
- Morfem, alomorf i supletivni oblici morfema
- Morfem, riječ i stilističke mogućnosti morfema
- Pojam i tipovi gramatičkih kategorija
- Podjela riječi na vrste
- Deklinacija, konjugacija, komparacija
- Leksičke i gramatičke osobine imenica
- Leksičke i gramatičke osobine glagola
- Leksičke i gramatičke osobine pridjeva
- Leksičke i gramatičke osobine zamjenica
- Leksičke i gramatičke osobine priloga
- Leksičke i gramatičke osobine brojeva
- Leksičke i gramatičke osobine prijedloga, veznika, uzvika i riječca
- Tvorba riječi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja morfološkog nivoa standardnog jezika (morfemi, vrste riječi, tipovi promjenjivosti riječi).

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.II.2.

B.II.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava pravila sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi, te razlikuje složenice i polusloženice. • Pravilno rastavlja riječi na kraju reda. • Pravilno piše skraćenice. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekse jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Pisanje velikog slova prvog člana različitih naziva i imena
- Pisanje složenica i polusloženica
- Pisanje odrične riječice uz glagole, imenice, pridjeve i zamjenice
- Pisanje običnih i složenih skraćenica
- Rastavljanje riječi na kraju reda

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova prvog člana različitih naziva i imena. Također, razlikuju složenice i polusloženice, uočavaju i pravilno pišu skraćenice, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j*, kao i pisanje odrične riječice *ne* uz glagole.

Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja

B.II.1.	
B.II.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova • Razredni rječnik	
Preporuke za ostvarenje ishoda	

Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.II.1.

Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.II.1, A.II.3, A.II.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.II.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici

čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.

Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.II.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše radove koristeći se pripovijedanjem kao tipom vezanog teksta. • Piše komentar na aktuelnu vijest. • Piše radove koristeći se monologom i dijalogom. • Priprema usmeni izvještaj, anketu i intervju. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
--	---

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.

Ključni sadržaji

- Pripovijedanje kao tip vezanog teksta
- Dijalog i monolog
- Komentar na aktuelnu vijest
- Izvještaj, diskusija, anketa i intervju na zadatu temu
- Funkcionalni stilovi: esejistički i stripovni

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 4 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:

- dva teksta vezana za pripovijedanje kao tip vezanog teksta
- jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom
- jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu (slobodna tema).

Pored obaveznih pismenih zadataka učenice i učenici pišu komentar na aktuelnu vijest, te različite tekstove koristeći se monologom i dijalogom, kao i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuju se i usmene vježbe, i to:

- jedan govor (monološki tekst) na zadanu temu
- jedan dijaloški tekst s obilježjima pripovjednog diskursa: izvještaj, anketa i intervju.

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

B.II.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.

Ključni sadržaji

- slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja
- radionica kreativnog pisanja - pisanje pripovijetke

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i

redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.II.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 2. razredu učenice i učenici pišu pripovijetku.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.II.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole
- Mogući izvori za prikupljanje informacija:
- Književni tekstovi
 - Informativni tekstovi
 - Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
 - Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
 - Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
 - Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.	
C.II.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima osmišljava i snima intervju i anketu, birajući sagovornike i aktuelnu temu. • Piše komentar na aktuelnu vijest u formi bloga.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
Ključni sadržaji	
• Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Elektronski razredni rječnik • Prezentacije • Vizualizacije pročitanih književnih djela	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznajanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

**3. razred gimnazije /140 časova godišnje – opća gimnazija i filološka gimnazija,
105 časova godišnje – matematičko-informatička i IT gimnazija/**

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.III.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Samostalno čita, doživljava, tumači i upoređuje književna djela i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Pronalazi čvrste i korisne dokaze iz književnog djela kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih čitalaca. • Povezuje tekst sa aktuelnim situacijama na temelju iskustva. • Objašnjava različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima. • Prepoznaje u djelu vlastite probleme, razvijajući kritičko promišljanje. (*) • Razvija i iskazuje kritički stav prema pojedinim društvenim pojavama. (*) NAPOMENA: * Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • lirika: S. S. Kranjčević, <i>izbor iz poezije</i>; Š. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>; A. G. Matoš, <i>izbor iz poezije</i>; A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>; M. Ć. Ćatić, <i>izbor iz poezije</i>; T. Ujević, <i>izbor iz poezije</i> • epika u stihu: T.S. Eliot: <i>Pusta zemlja</i> (*) • epika u prozi: G. Flober, <i>Gospođa Bovari</i>; F. M. Dostojevski, <i>Zločini kazna</i>; R. Domanović, <i>Voda</i>; E. Mulabdić, <i>Zeleno busenje</i>; A. P. Čehov, <i>izbor iz novela</i>; F. Kafka, <i>Proces</i>; M. Krleža, <i>Na rubu pameti</i>; H. Humo, <i>Grozdanin kikot</i>; I. Samokovlija, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; E. Zola: <i>Žerminal</i> (*); L. N. Tolstoj, <i>Ana Karenjina</i> (*); M.	

Prust, *U potrazi za izgubljenim vremenom* (*)

- lirska proza: H. Džubran, *izbor iz lirske proze* (*)
- drama: H. Ibzen, *Nora*; B. Nušić, *Gospođa ministarka*; M. Krleža, *Gospoda Glembajevi* (*)
- informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova (reklamni i scenaristički stil)

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: R. M. Rilke, *izbor iz poezije*; W. Whitman, *Vlati trave*; J. Dučić, *izbor iz poezije*; O. Đikić, *izbor iz poezije*; A. B. Šimić, *izbor iz poezije*; Miloš Crnjanski, *izbor iz poezije*
- epika u prozi: N. Gogolj, *Šinjel*; H. Balzac, *Čiča Gorio*; C. Dickens, *Velika očekivanja*; L. N. Tolstoj, *Rat i mir*; A. Kovačić, *U registraturi*; S. Matavulj, *Bakonja fra Brne*; B. Stanković, *Nečista krv*; P. Kočić, *izbor iz pripovjedaka*; T. Husein, *Dani*; A. Muradbegović, *Mizantrop*; H. Kikić, *Provincija u pozadini*
- drama: I. Vojnović, *Dubrovačka trilogija*
- eseji: V. Woolf, *izbor iz eseja*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.III.5 i C.III.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenika i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici samostalno predstavljaju književne i informativne tekstove usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. U filološkoj gimnaziji učenice i učenici predstavljaju dva književna djela i dva informativna teksta, a u ostalim gimnazijama jedno književno djelo i jedan informativni tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.2 i A.III.3.

Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

A.III.2. Analizira i uspoređuje književne tekstove iste teme, strukture ili žanra na sadržajnom i izražajnom nivou i primjenjuje književnoteorijske pojmove.

- Razlikuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta.
- Analizira povezanost književnih djela s drugim književnim djelima prema strukturi, temi ili žanru.
- Analizira i uspoređuje bosanskohercegovačka i svjetska književna djela, primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste.
- Analizira različite interpretacije književnih djela koristeći stručnu literaturu i druge izvore saznanja.
- Objašnjava i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst.
- Analizira vlastitu kulturu, uspoređujući je sa drugim savremenim i klasičnim kulturama, fokusirajući se na književnu tradiciju i univerzalne vrijednosti humanističke baštine.
- Objašnjava književnoteorijske pojmove i stilsko-jezičke aspekte književnosti kako bi pokazao razumijevanje vrijednost književnog djela. (*)

NAPOMENA:

Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- lirika: S. S. Kranjčević, *izbor iz poezije*; Š. Bodler, *Cvijeće zla*; A. G. Matoš, *izbor iz poezije*; A. Šantić, *izbor iz poezije*; M. Ć. Ćatić, *izbor iz poezije*; T. Ujević, *izbor iz poezije*
- epika u stihu: T.S. Eliot: *Pusta zemlja* (*)
- epika u prozi: G. Flober, *Gospođa Bovari*; F. M. Dostojevski, *Zločini kazna*; R. Domanović, *Voda*; E. Mulabdić, *Zeleno busenje*; A. P. Čehov, *izbor iz novela*; F. Kafka, *Proces*; M. Krleža, *Na rubu pameti*; H. Humo, *Grozdanin kikot*; I. Samokovlija, *izbor iz pripovjedaka*; E. Zola: *Žerminal* (*); L. N. Tolstoj, *Ana Karenjina* (*); M. Prust, *U potrazi za izgubljenim vremenom* (*)
- lirska proza: H. Džubran, *izbor iz lirske proze* (*)
- drama: H. Ibzen, *Nora*; B. Nušić, *Gospođa ministarka*; M. Krleža, *Gospoda Glembajevi* (*)
- informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova

(reklamni i scenarijski stil)

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: R. M. Rilke, *izbor iz poezije*; W. Whitman, *Vlati trave*; J. Dučić, *izbor iz poezije*; O. Đikić, *izbor iz poezije*; A. B. Šimić, *izbor iz poezije*; Miloš Crnjanski, *izbor iz poezije*
- epika u prozi: N. Gogolj, *Šinjel*; H. Balzac, *Čiča Gorio*; C. Dickens, *Velika očekivanja*; L. N. Tolstoj, *Rat i mir*; A. Kovačić, *U registraturi*; S. Matavulj, *Bakonja fra Brne*; B. Stanković, *Nečista krv*; P. Kočić, *izbor iz pripovjedaka*; T. Husein, *Dani*; A. Muradbegović, *Mizantrop*; H. Kikić, *Provincija u pozadini*
- drama: I. Vojnović, *Dubrovačka trilogija*
- eseji: V. Woolf, *izbor iz eseja*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:

- epika: roman i novela; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilsko izražajna sredstva;
- drama: drama i drama u užem smislu, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.3 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.III.3. Interpretira književne tekstove s obzirom na kontekst književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.	• Opisuje i obrazlaže književno razdoblje. • Opisuje i obrazlaže obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Opisuje i obrazlaže dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Interpretira i upoređuje književna djela s obzirom na književno-historijski kontekst u kojem nastaju. • Obrazlaže razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima i pravcima. • Obrazlaže i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Objašnjava kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima. • Objašnjava širi književnoumjetnički kontekst u okviru bosanskohercegovačkih, južnoslavenskih i svjetskih tokova. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI • realizam: G. Flober, <i>Gospođa Bovari</i>, F. M. Dostojevski, <i>Zločini kazna</i>, S. S. Kranjčević, <i>izbor iz poezije</i>, R. Domanović, <i>Vođa</i>, E. Mulabdić, <i>Zeleno busenje</i>; E. Zola: <i>Žerminal</i> (*); L. Tolstoj, <i>Ana Karenjina</i> (*) • moderna: Š. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>, A. P. Čehov, <i>izbor iz novela</i>, H. Ibzen, <i>Nora</i>, A. G. Matoš, <i>izbor iz poezije</i>, A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>, M. Ć. Ćatić, <i>izbor iz poezije</i>; H. Džubran: <i>izbor iz lirske proze</i> (*) • književnost između dva rata: F. Kafka, <i>Proces</i>, M. Krleža, <i>Na rubu pameti</i>, T. Ujević, <i>izbor iz poezije</i>, B. Nušić, <i>Gospođa ministarka</i>, H. Humo, <i>Grozdanić kikut</i>, I. Samokovlija, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; T. S. Eliot: <i>Pusta zemlja</i> (*); M. Prust, <i>U potrazi za izgubljenim vremenom</i> (*); M. Krleža: <i>Gospođa Glembajevi</i> (*) • informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam,	

nadrealizam).

DODATNI TEKSTOVI

- realizam: N. Gogolj, *Šinjel*; H. Balzac, *Čiča Gorio*; C. Dickens, *Velika očekivanja*; L. N. Tolstoj, *Rat i mir*; A. Kovačić, *U registraturi*; S. Matavulj, *Bakonja fra Brne*
- moderna: R. M. Rilke, *izbor iz poezije*; W. Whitman, *Vlati trave*; J. Dučić, *izbor iz poezije*; O. Đikić, *izbor iz poezije*; B. Stanković, *Nečista krv*; P. Kočić, *izbor iz pripovijedaka*; Ivo Vojnović, *Dubrovačka trilogija* (izbor)
- književnost između dva rata: T. Husein, *Dani*; A. B. Šimić, *izbor iz poezije*; M. Crnjanski, *izbor iz poezije*; A. Muradbegović, *Mizantrop*; H. Kikić, *Provincija u pozadini*; V. Woolf, *izbor iz eseja*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobenosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.2 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.

A.III.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog jezika.	• Opisuje osobenosti bosanskog jezika u XIX stoljeću. • Prepoznaje i objašnjava proces standardizacije u bosanskom jeziku. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XIX stoljeća. • Opisuje odnos prema jeziku u periodu romantizma. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
• Bosanski jezik u XIX stoljeću • Proces standardizacije u bosanskom jeziku • Gramatike i rječnici objavljeni do kraja XIX stoljeća	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se različiti informativni, književni i medijski tekstovi, te tekstovi o Bečkom književnom dogovoru, austrougarskom dobu i kulturno-jezičkom preporodu. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.III.5, C.III.1 i C.III.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.	
A.III.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.	• Analizira filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst • Procjenjuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira • Koristi, analizira i vrednuje multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Zločin i kazna</i>, <i>Proces</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Nora</i>, <i>Gospođa ministarka</i>) • animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije • štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom	

kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.III.1 i C.III.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.III.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.III.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	• Razlikuje sintaksički jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava razlike između sintakse, sintagme i rečenice. • Razlikuje strukturno-semantičke tipove prostih rečenica. • Prepoznaje i razlikuje rečenične članove. • Pravilno upotrebljava padežne i glagolske oblike vodeći računa o deklinaciji i kongruenciji (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose

	na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Sintaksički jezički nivo: sintaksema, sintagma, rečenica, vezani tekst • Vrste sintaksema i preobrazba sintaksema u sintagmama • Tipovi veze među članovima sintagme • Vrste sintagmi • Sintagma i rečenica • Kriterij za razlikovanje prostih rečenica • Strukturno-semantički tipovi prostih rečenica • Klasifikacija rečenice po ustrojstvu i po ciljnoj usmjerenost • Gramatičko ustrojstvo rečenica: predikat, subjekat, objekat, adverbijalne odredbe, atribut i apozicija • Klasifikacija rečenice po realizaciji rečeničnog sadržaja i po sastavu (*) • Modalnost rečenice (*) • Gramatičko ustrojstvo rečenice: samostalni i nesamostalni članovi (*) • Dekompozicija i usložnjavanje predikata (*) • Ispuštanje subjekta i rečenica bez subjekta (*)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja sintaksičkog nivoa standardnog jezika (sintaksema, sintagma, rečenica, rečenični članovi). U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.2.	
B.III.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekske jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (zarez, dvotačka, tačka-zarez,

	crta). • Prepoznaje utjecaj značenja riječi na upotrebu velikog i malog slova. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
• Malo početno slovo u različitim nazivima • Riječi iz poštovanja • Pravila upotrebe interpunkcijskih znakova (zarez, dvotačka, tačka-zarez, crta) • Značenje riječi i upotreba velikog i malog slova u pisanju (*)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja malog slova u različitim nazivima i imenima, ako i pravila pisanja riječi iz poštovanja. Također, razlikuju interpunkcijske znakove i pravilno ih upotrebljavaju, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječi <i>ne</i> uz glagole. Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.1.	
B.III.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u

	značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.
Ključni sadržaji	
• Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova • Razredni rječnik	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.III.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.III.1, A.III.3, A.III.4). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.III.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovara na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
---	--

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole.
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.

Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice /

nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.III.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše radove koristeći se raspravljanjem kao tipom vezanog teksta. • Učestvuje u debati o određenoj temi. • Piše scenarij za film na osnovu pročitanog književnog teksta. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
--	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

- Raspravljanje kao tip vezanog teksta
- Debata na zadatu temu
- Funkcionalni stilovi: reklamni, scenarijski i publicistički

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.

U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicima i učenicama uraditi školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:

- u općoj i filološkoj gimnaziji – 4 obavezne školske pismene zadaće (jedan tekst vezan za raspravljanje kao tip vezanog teksta, dva eseja potaknuta književnoumjetničkim djelima i jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu na slobodnu temu);
- u matematičko-informatičkoj i IT gimnaziji – 3 obavezne školske pismene zadaće (jedan tekst vezan za raspravljanje kao tip vezanog teksta, jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom i jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu na slobodnu temu).

Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuje se i usmena vježba koja podrazumijeva učešće u najmanje jednoj debati na zadatu temu.

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji

jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.III.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje diskurzivnog književnog oblika	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.III.5), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 3. razredu učenice i učenici pišu diskurzivni književni oblik prema izboru. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.III.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	• Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole Mogući izvori za prikupljanje informacija: • Književni tekstovi • Informativni tekstovi • Nastava jezika (gramatike i pravopisa) • Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori • Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl. • Školske i izvanškolske kulturne manifestacije	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učenčku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim	

razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.III.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima, učestvuje u pravljenju scenarija u vezi sa pročitanim književnim tekstom. • Koristeći se različitim alatima učestvuje u snimanju filma po urađenom scenariju. • Razumije osnovnu filmsku terminologiju. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
---	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

- Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela
- Film – filmska izražajna sredstva (*)
- Sinopsis, scenario i knjiga snimanja (*)
- Elementi glume i režije (*)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

U općoj i filološkoj gimnaziji učenice i učenici se upoznaju sa osnovnom filmskom terminologijom, te snimaju film u vezi sa pročitanim književnim djelom prema izboru. Budući da se u 3. razredu upoznaju i sa scenarijskim stilom, te pišu scenarij, ovaj ishod se povezuje sa ishodima A.III.1 i B.III.5.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

4. razred gimnazije /120 časova godišnje – opća gimnazija, 180 časova godišnje - filološka gimnazija, 90 časova godišnje – matematičko-informatička i IT gimnazija/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.IV.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	• Samostalno čita, doživljava, tumači i upoređuje književna djela i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Pronalazi čvrste i korisne dokaze iz književnog djela kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenja i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta te donosi zaključke. • Povezuje tekst sa aktuelnim situacijama na temelju iskustva. • Razvija književni ukus i stvara trajne čitalačke navike. • Analizira različita gledišta ili kulturološko iskustvo koje se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima. • Prepoznaje u djelu vlastite probleme i komplekse, razvijajući kritičko promišljanje. (**)(OIP) • Razvija kritički stav prema pojedinim društvenim pojavama. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju. Indikator i sadržaj označen (**) se odnose

	na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-1.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• lirika: B. Pasternak, <i>izbor iz poezije</i>; M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i>; F. Duraković, <i>izbor iz poezije</i> (**)(OIP); J. Dautbegović, <i>izbor iz poezije</i> (**)(OIP) • epika u stihu: I. G. Kovačić, <i>Jama</i> • epika u prozi: A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i izbor iz pripovjedaka</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i>; D. Kiš, <i>Grobnica za Borisa Davidovića</i>; Dž. Karahasan, <i>Istočni diwan</i>; H. Murakami, <i>Kafka na žalu</i>; D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i>; I. Lovrenović, <i>Liber memorabilium</i> (**)(OIP); M. Jergović, <i>Freelander</i> (**)(OIP); M. Selimović, <i>Tvrđava</i> (**)(OIP) • drama: I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrduša Donja</i> • M. Vešović: <i>izbor iz eseja</i> (*) • informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam); Postmodernizam; Književnost XXI stoljeća; Tradicionalni funkcionalni stilovi (naučni i administrativni); Uvođenje novih stilova (retorički stil)	
DODATNI TEKSTOVI	
• lirika: V. Parun, <i>izbor iz poezije</i>; N. Šop, <i>izbor iz poezije</i>; V. Koroman, <i>izbor iz poezije</i>; V. Popa, <i>izbor iz poezije</i>; M. Vešović, <i>izbor iz poezije</i>; Amir Brka, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: H. Hesse, <i>Stepski vuk</i>, E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; G. G. Marques, <i>Sto godina samoće</i>; U. Eco, <i>Ime ruže</i>; N. Mahfuz, <i>Razgovori na Nilu</i>; M. Youcenar, <i>Hadrijanovi memoari</i>; Č. Sijarić, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; D. Sušić, <i>Pobune</i>; I. Horozović, <i>Talhe ili Šedrvanski vrt</i>; V. Desnica, <i>Proljeća Ivana Galeba</i>; B. Čopić, <i>Bašta sljezove boje</i>; S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i>; Lana Bastašić, <i>Uhvati zeca</i>; B. Bajramović, <i>Itake</i> • drama: S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i>; A. Imširević, <i>Kad bi ovo bila predstava</i> • diskurzivni rod – putopisi: A. Isaković, <i>izbor iz putopisa</i>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.IV.5 i C.IV.1.	

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici samostalno predstavljaju književne i informativne tekstove usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. U filološkoj gimnaziji učenice i učenici predstavljaju dva književna djela i dva informativna teksta, a u ostalim gimnazijama jedno književno djelo i jedan informativni tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.2 i A.IV.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

A.IV.2. Analizira i upoređuje književne tekstove iste teme, strukture ili žanra na sadržajnom i izražajnom nivou i različite interpretacije književnih djela.	• Analizira povezanost književnih djela s drugim književnim djelima prema strukturi, temi ili žanru. • Analizira i uspoređuje bosanskohercegovačka i svjetska književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Analizira različite interpretacije književnih djela koristeći stručnu literaturu i druge izvore saznanja. • Upoređuje svoje interpretacije sa interpretacijama književnih kritičara i esejista. • Uočava i opisuje intertekstualne veze među tekstovima. • Analizira i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti. • Proučava književnoteorijske pojmove i stilsko-jezičke aspekte književnosti kako bi razumio vrijednost književnog djela. (*) (OIP) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose

	na informatičko-matematičku i IT gimnaziju. Indikator i sadržaj označen (**) se odnose na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• lirika: B. Pasternak, <i>izbor iz poezije</i>; M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i>; F. Duraković, <i>izbor iz poezije</i> (**)(OIP); J. Dautbegović, <i>izbor iz poezije</i> (**)(OIP) • epika u stihu: I. G. Kovačić, <i>Jama</i> • epika u prozi: A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i izbor iz pripovjedaka</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i>; D. Kiš, <i>Grobница za Borisa Davidovića</i>; Dž. Karahasan, <i>Istočni diwan</i>; H. Murakami, <i>Kafka na žalju</i>; D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i>; I. Lovrenović, <i>Liber memorabilium</i> (**)(OIP); M. Jergović, <i>Freelander</i> (**)(OIP); M. Selimović: <i>Tvrđava</i> (**)(OIP) • drama: I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrduša Donja</i> • M. Vešović: <i>izbor iz eseja</i> (*) • informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam); Postmodernizam; Književnost XXI stoljeća; Tradicionalni funkcionalni stilovi (naučni i administrativni); Uvođenje novih stilova (retorički stil)	
DODATNI TEKSTOVI	
• lirika: V. Parun, <i>izbor iz poezije</i>; N. Šop, <i>izbor iz poezije</i>; V. Koroman, <i>izbor iz poezije</i>; V. Popa, <i>izbor iz poezije</i>; M. Vešović, <i>izbor iz poezije</i>; Amir Brka, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: H. Hesse, <i>Stepski vuk</i>, E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; G. G. Marques, <i>Sto godina samoće</i>; U. Eco, <i>Ime ruže</i>; N. Mahfuz, <i>Razgovori na Nilu</i>; M. Youcenar, <i>Hadrijanovi memoari</i>; Ć. Sijarić, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; D. Sušić, <i>Pobune</i>; I. Horozović, <i>Talhe ili Šedrvanski vrt</i>; V. Desnica, <i>Proljeća Ivana Galeba</i>; B. Ćopić, <i>Bašta sljezove boje</i>; S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i>; Lana Bastašić, <i>Uhvati zeca</i>; B. Bajramović, <i>Itake</i> • drama: S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i>; A. Imširević, <i>Kad bi ovo bila predstava</i> • diskurzivni rod – putopisi: A. Isaković, <i>izbor iz putopisa</i>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su: • epika: roman i pripovijetka; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi; • lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme: tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva; • drama: drama, komedija i obilježja komedije i drama u užem smislu, struktura	

- dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog;
- esej i obilježja eseja;
- putopis i obilježja putopisa.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima.

Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, pripovijetku, dramu, lirske pjesme po izboru, te diskurzivni rod po izboru.

Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.1, A.IV.3 i A.IV.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.IV.3. Analizira i obrazlaže slijed književnih poetika i razdoblja i kritički prosuđuje utjecaj različitih konteksta na književni tekst.	• Analizira književno razdoblje . • Analizira obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Analizira dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Analizira i upoređuje književna djela s obzirom na književno-historijski kontekst u kojem nastaju. • Obrazlaže slijed književnih poetika i razdoblja na književnim djelima. • Analizira razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima i pravcima. • Analizira i upoređuje obilježja
---	--

	književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima. • Spoznaje širi književnoumjetnički kontekst u okviru bosanskohercegovačkih, južnoslavenskih i svjetskih tokova. (**) (OIP) • Spoznaje osnovne osobine historije književnosti i književne kritike. (**) (OIP) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju. Indikator i sadržaj označen (**) se odnose na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
• književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam): B. Pasternak, <i>izbor iz poezije</i>; M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i>; I. G. Kovačić, <i>Jama</i>; A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i pripovijetke po izboru</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i>; D. Kiš, <i>Grobница za Borisa Davidovića</i>; Dž. Karahasan, <i>Istočni diwan</i>; I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrduša Donja</i>; J. Dautbegović, <i>izbor iz poezije</i> (**) (OIP); I. Lovrenović, <i>Liber memorabilium</i> (**) (OIP); M. Selimović: <i>Tvrđava</i> (**) (OIP), M. Vešović, <i>izbor iz eseja</i> (*) • književnost XXI stoljeća: H. Murakami, <i>Kafka na žalu</i>, D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i>; F. Duraković, <i>izbor iz poezije</i> (**) (OIP); M. Jergović, <i>Freelander</i> (**) (OIP) • informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam), Postmodernizam, Književnost XXI stoljeća	
DODATNI TEKSTOVI	
• književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam): H. Hesse, <i>Stepski vuk</i>; S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i>; E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; G. G. Marques, <i>Sto godina samoće</i>; U. Eco, <i>Ime ruže</i>; N. Mahfuz, <i>Razgovori na Nilu</i>; M. Youcenar, <i>Hadrijanovi memoari</i>; S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; Ć. Sijarić, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; D. Sušić, <i>Pobune</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i>; A. Isaković, <i>izbor iz putopisa</i>; I. Horozović,	

<i>Talhe ili Šedrvanski vrt; V. Desnica, Proljeća Ivana Galeba; V. Parun, izbor iz poezije; N. Šop, izbor iz poezije; V. Koroman, izbor iz poezije; B. Čopić, Bašta sljezove boje; V. Popa, izbor iz poezije; J. Gaarden, Sofijin svijet</i> • književnost XXI stoljeća: M. Vešović, <i>Poljska konjica</i>; A. Brka, <i>izbor iz poezije</i>; A. Imširović, <i>Kad bi ovo bila predstava</i>; Lana Bastašić, <i>Uhvati zeca</i>; B. Bajramović, <i>Itake</i>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobenosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.1, A.IV.2 i A.IV.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.	
A.IV.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog jezika.	• Opisuje osobenosti bosanskog jezika u XX stoljeću. • Opisuje razvoj i raslojavanje standardne novoštokavštine u XX stoljeću. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XX stoljeća i u XXI stoljeću. • Opisuje razvoj i raslojavanje standardne novoštokavštine u XX stoljeću. • Analizira funkcioniranje bliskih jezika u višenacionalnoj zajednici – bosanski jezik u BiH. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
• Razvoj i raslojavanje standardne novoštokavštine • Osobenosti bosanskog jezika u XX stoljeću	

- Gramatike i rječnici do kraja XX stoljeća i u XXI stoljeću

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se različiti informativni, književni i medijski tekstovi, te tekstovi o Novosadskom književnom dogovoru i Simpoziju o jezičkoj toleranciji u Sarajevu i Mostaru.

Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.IV.5, C.IV.1 i C.IV.2.

Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

A.IV.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.

- Analizira i prosuđuje filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst
- Procjenjuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira
- Koristi, analizira, upoređuje i vrednuje multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta.
- Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Stranac*, *Derviš i smrt*, *Ugursuz*, *Prokleta avlija*)
- aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Derviš i smrt*, *Prokleta avlija*)
- stripovna adaptacija: Žak Ferandez, *Stranac*
- animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije

- štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama.

U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.IV.1 i C.IV.2.

U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.IV.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja

B.IV.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.

Razrada ishoda

- Razlikuje složenu rečenicu od proste rečenice.
- Prepoznaje i razlikuje vrste nezavisnosloženih rečenica.
- Prepoznaje i razlikuje vrste zavisnosloženih rečenica.
- Prepoznaje i razlikuje zavisnosložene od nezavisnosloženih rečenica.
- Razlikuje leksičko-semantički jezički

	nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Prepoznaje i razlikuje različite značenjske odnose među riječima i rečenicama. • Analizira složene rečenice objašnjavajući njihov šematski prikaz. • Prepoznaje i razlikuje vrste raslojavanja jezika. (**)(OIP) • Prepoznaje i razlikuje leksiku po sferi upotrebe i porijeklu. (*) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (*) se ne odnose na informatičko-matematičku i IT gimnaziju. Indikator i sadržaj označen (**) se odnose na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
• Pojam složene rečenice i načini njenog nastajanja • Klasifikacija složenih rečenica: nezavisnosložene i zavisnosložene • Nezavisnosložene rečenice: naporednost, koordinacija i glavni tipovi nezavisnosloženih rečenica • Zavisnosložene rečenice: subordinacija, podređenost, glavni tipovi zavisnosloženih rečenica • Sintaksa vezanog teksta • Semantika i njen odnos prema sintaksi • Značenjski odnosi među riječima: sinonimija, antonimija, homonimija i hiponimija • Značenjski odnosi među rečenicama: fraza, kontradikcija, tautologija, dvosmislenost • Analiza složenih rečenica: osnovni postupci i šematski prikaz • Raslojavanje jezika: teritorijalno, socijalno, funkcionalno • Stilistička vrijednost složene rečenice i intonacije složene rečenice (**)(OIP) • Rečenična kondenzacija (**)(OIP) • Stilističko diferenciranje leksike po sferama upotrebe: književna leksika, termini, razgovorna leksika, žargonizmi (*) • Aktivna i pasivna leksika: arhaizmi i neologizmi (*) • Riječi po porijeklu: domaće ili autohtone, tuđice i posuđenice (*) • Funkcioniranje bliskih jezika u višenacionalnoj zajednici (bosanski, hrvatski, srpski jezik u BiH) (**)(OIP)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička	

pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja sintaksičkog, semantičkog i stilističkog nivoa standardnog jezika.

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.IV.2.

B.IV.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	• Pravilno piše riječi stranog porijekla. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava pravila sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi, te razlikuje složenice i polusloženice. • Pravilno rastavlja riječi na kraju reda. • Pravilno piše skraćenice. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekse jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Čita i analizira pravopisna pravila i rječnik iz pravopisa. (**)(OIP) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (**) se odnose na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Pravila pisanja riječi stranog porijekla
- Pravila upotrebe interpunkcijskih znakova (navodnici, upitnik, uzvičnik, tri tačke, kosa crta, crtica i zagrada)
- Pravopisi bosanskog jezika (**)(OIP)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici

nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja riječi stranog porijekla. Također, razlikuju interpunkcijske znakove i pravilno ih upotrebljavaju, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j*, kao i pisanje odrične riječi *ne* uz glagole. U jezičkom izbornom području učenice i učenici razvijaju vještine čitanja i analiziranja pravopisa i pravopisnih priručnika.

Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.IV.1.

B.IV.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.	• Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i

	izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	
Ključni sadržaji	
• Preneseno značenje riječi • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Sadržaji književnih i informativnih tekstova • Razredni rječnik	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.IV.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.IV.1, A.IV.3, A.IV.4). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.IV.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadograđujući na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.	• Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se

	razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 4. razredu srednje škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)(OIP)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na učešće u razgovorima i saradnji s različitim sagovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.	
B.IV.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	• Piše interpretativni esej. • Piše kraći naučni članak, poštujući pravila citiranja. • Piše različite administrativne forme (molba, prijava, zahtjev, biografija). • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima. • Piše komentar, polemiku, recenziju, redakciju, intervju ili reportažu. (**)
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.
Ključni sadržaji	

• Esej • Naučni rad na zadatu temu • Molba, prijava, zahtjev, biografija • Funkcionalni stilovi: naučni, administrativni, retorički • Retoričke vrste: komentar, polemika, recenzija i redakcija, intervju, reportaža (**)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to: • u općoj i filološkoj gimnaziji – 4 obavezne školske pismene zadaće (dva eseja potaknuta književnoumjetničkim djelom, jedan tekst administrativne forme po izboru nastavnice / nastavnika i jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu na slobodnu temu); • U matematičko-informatičkoj i IT gimnaziji – 3 obavezne školske pismene zadaće (dva interpretativna eseja potaknuta književnoumjetničkim djelima i jedan tekst administrativne forme po izboru nastavnice / nastavnika). Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan naučni članak, kao i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuje se i usmena vježba koja podrazumijeva govorenje minimalno jednog teksta retoričkog karaktera. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.	
B.IV.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	• Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
• slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja	

- radionica kreativnog pisanja - pisanje dramskog teksta

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.

Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.IV.5), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 4. razredu učenice i učenici pišu dramski tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja

C.IV.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.

Razrada ishoda

- Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora.
- Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome.
- Citira ili parafrizira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje.

	• Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej). • Upoznaje medije i kanale kojim su se tokom historije prenosile i naraštajima predavale jezičke i književne činjenice. (**) (OIP) NAPOMENA: Indikator i sadržaj označen (**) se odnose na filološku gimnaziju. Indikator i sadržaj označen skraćenicom (OIP) se odnose na obavezno izborno područje ukoliko se ovaj nastavni predmet izučava u okviru obaveznog izbornog područja u IV razredu opće gimnazije.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
• svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost koji se izučavaju u 4. razredu srednje škole Mogući izvori za prikupljanje informacija: • Književni tekstovi • Informativni tekstovi • Nastava jezika (gramatike i pravopisa) • Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori • Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl. • Školske i izvanškolske kulturne manifestacije	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Važno je kod učenika razviti svijest o tome kako su mediji vrlo moćni i koliko utječu na razvoj kulturnog identiteta svakog pojedinca. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od	

planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.IV.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	• Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja. • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima kreira različite administrativne forme (molba, prijava, zahtjev, biografija). • Koristeći se različitim alatima kreira strip.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela
- Kreiranje stripovne adaptacije književnog djela po izboru

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima. U 4. razredu učenice i učenici se poznaju sa stripom i stripovnim funkcionalnim stilom, te čitaju strip. Na osnovu stečenih teoretskih znanja, te čitanja stripa, učenice i učenici kreiraju vlastiti strip na osnovu pročitano književnog djela prema izboru. U tom kontekstu ovaj ishod se povezuje sa ishodima A.IV.1 i B.IV .5. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

E/ UČENJE I PODUČAVANJE

Učenje i podučavanje u nastavi Bosanskog jezika i književnosti usmjereni su na učenice i učenike s ciljem prenošenja znanja i razvijanja vještina potrebnih za funkcioniranje u savremenom okruženju. Priprema, organizacija, provođenje, kao i evaluacija učenja i

podučavanja temelje se na osnovnim didaktičkim načelima (sistematičnosti, postupnosti, diferencijacije, integracije, primjerenosti, informativnosti, individualizacije, socijalizacije, historičnosti i savremenosti). Kroz rad na različitim tekstovima kod učenica i učenika se nastoje razviti raznolike vrijednosti kao odlike jedne cjelovite ličnosti – prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, važnost porodice, upornost, dosljednost, istrajnost, poštenje, dosjetljivost, optimizam, pravičnost, tolerancija, saradnja, samokontrola, hrabrost, prihvatanje različitosti, razvijanje otvorenosti prema novim saznanjima, izgrađivanje pozitivnih, moralnih stavova i optimističnih pogleda na život, te poticanje humanih i plemenitih osjećaja u čovjeku.

Nastava Bosanskog jezika i književnosti treba biti usmjerena na razvijanje i njegovanje ključnih životnih kompetencija. Iako je nastava ovog predmeta primarno usmjerena na razvijanje komunikacijske kompetencije i kulturne svijesti, nisu zanemarene ni sve ostale kompetencije. Kroz medijsku pismenost kod učenica i učenika se razvija informatička pismenost usmjerena na razvijanje vještina korištenja različitih alata u svrhu prikupljanja, selektiranja, organiziranja i prikazivanja informacija, ali i na razvijanje svijesti o odgovornom ponašanju u virtualnom prostoru. Društvena i građanska kompetencija, kao i samoinicijativna i poduzetnička kompetencija razvijaju se kroz timske aktivnosti koje zahtijevaju poštivanje određenih normi ponašanja, ali i razvijene sposobnosti organizacije i upravljanja radnim aktivnostima na datim zadacima. Razvijanje kreativno-produktivne kompetencije vrši se, također kroz medijsku pismenost u svim uzrastima, gdje se stečena znanja iz jezičke i čitalačke pismenosti iskorištavaju u svrhu kreiranja novih sadržaja. U konačnici, strategije podučavanja mogu postati učeničke strategije učenja, čime se razvija kompetencija učenja kako se uči s fokusom na razvijanje vještina i sposobnosti organizacije vlastitog učenja. Znanja, vještine i stavovi, odnosno kompetencije, koje se stječu u okviru nastavnog predmeta Bosanski jezik i književnost neophodne su za formiranje i razvoj kompetencija iz drugih odgojno-obrazovnih područja, tj. iz drugih nastavnih predmeta, te zato imaju poseban značaj u cjelokupnom odgojno-obrazovnom procesu.

Kroz nastavu ovog predmeta ostvaruje se poduzetničko učenje fokusirano na književno-jezičku produkciju i stvaralaštvo, čime se objedinjuju stečena znanja i razvijene vještine iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, kroz cijeli predmetni kurikulum prožima se i karijerna orijentacija usmjerena na posjete različitim institucijama (biblioteka, muzej, pozorište, kino), te susretanje sa različitim zanimanjima (pisci, glumice i glumci, pjesnikinje i pjesnici, bibliotekari i bibliotekarke i sl.). Rad na književnim tekstovima omogućava i razgovor o temama etike, antikorupcije, te trgovine ljudima s ciljem osvještavanja učenica i učenika u području ovih osjetljivih, ali važnih životnih tema.

Nastava se organizira kroz različite aktivnosti koje podrazumijevaju aktivno učenje, razvijanje kritičkog promišljanja i rješavanja problema, s ciljem razvijanja interesa za jezik i književnost. Temeljne vještine čitalačke i jezičke pismenosti usmjerene na usvajanje štampanih i pisanih slova dva pisma (latinice i ćirilice) usvajaju se i razvijaju u prva četiri razreda. Aktivnosti rada u oblasti čitalačke pismenosti podrazumijevaju upotrebu različitih strategija čitanja književnih i informativnih tekstova, s ciljem njihovog dubljeg razumijevanja i korištenja, te razvijanja književnog ukusa i stvaranja trajnih čitalačkih navika. U skladu sa uzrastom, učenice i učenici čitaju i analiziraju književne i informativne tekstove različite složenosti i sadržaja. Rad na književnim tekstovima podrazumijeva upoznavanje i razlikovanje strukture različitih vrsta tekstova, uočavanje i analizu ključnih ideja i detalja, te poređenje sa različitim vizuelnim, auditivnim i drugim adaptacijama. S druge strane, rad na informativnim tekstovima usmjeren je na prikupljanje informacija, njihovo procesuiranje i dalje korištenje u interakciji sa informacijama dobijenim iz pročitanih književnih tekstova. Jezička pismenost podrazumijeva pravopisno i gramatičko opismenjavanje učenica i učenika, te razvijanje vještina upotrebe jezika u govoru i pisanju kroz povezivanje sa pročitanim

književnim i informativnim tekstovima. Kroz nastavu medijske pismenosti učenice i učenici razvijaju sposobnosti korištenja različitih izvora informacija, kako bi obogatili svoje znanje i učestvovali u rješavanju datih zadataka. Također, učenice i učenici kroz različite kreativne postupke i korištenje digitalnih alata učestvuju u književno-jezičkoj produkciji, čime se objedinjuju znanja stečena u čitalačkoj i jezičkoj pismenosti.

Nastavne aktivnosti trebaju biti osmišljene tako da podrazumijevaju razvijanje i njegovanje vještina čitanja, pisanja, te usmenog izražavanja i slušanja kroz rad u oblasti čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Nastavnica / nastavnik može organizirati kratkoročne i dugoročne aktivnosti, kako bi učenice i učenici imali priliku za usvajanje znanja i njihovu primjenu ne samo na jednom času nego u kontinuitetu uz postepeno nadograđivanje kroz povezivanje različitih sadržaja iz sve tri oblasti ovog predmeta. Može se raditi tematsko i integrirano planiranje, kao i projektna i terenska nastava, te međupredmetna korelacija.

Organizacija učenja i podučavanja treba biti usmjerena na osmišljavanje aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje zahtjeva pojedinih ishoda učenja i njihovih razrada. U toku jedne školske godine trebaju se ostvariti svi ishodi učenja i njihove razrade u čitalačkoj, jezičkoj i medijskoj pismenosti. Ishodi učenja se ostvaruju na sadržajima koji su dati za svaki razred. U preporukama za ostvarivanje ishoda u pojedinim razredima date su preporuke za povezivanje pojedinih ishoda učenja s ciljem svrsishodnijeg i efikasnijeg ostvarivanja njihovih zahtjeva.

Nastavi predmeta Bosanski jezik i književnost u osnovnoj školi namijenjeno je ukupno 1458 nastavnih časova, dok je u srednjoj školi – općoj gimnaziji ukupni broj časova 540, filološkoj gimnaziji 600, a u matematičko-informatičkoj i IT gimnaziji 405.

BROJ ČASOVA U OSNOVNOJ ŠKOLI									
	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
sedmični fond časova	4	5	5	5	5	5	5	4	4
godišnji fond časova	136	175	175	175	175	175	175	140	132
UKUPNO	1458								

BROJ ČASOVA U SREDNJOJ ŠKOLI – GIMNAZIJA									
	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred		UKUPNO
	sedmični fond časova	godišnji fond časova	sedmični fond časova	godišnji fond časova	sedmični fond časova	godišnji fond časova	sedmični fond časova	godišnji fond časova	
opća	4	140	4	140	4	140	4	120	540

gimnazija									
filološka gimnazija	4	140	4	140	4	140	6	180	600
matematičko-informatička i IT gimnazija	3	105	3	105	3	105	3	90	405

U prvom obrazovnom ciklusu ovaj nastavni predmet u pogledu sadržaja i aktivnosti učenica i učenika povezuje se s drugim nastavnim predmetima (međupredmetna korelacija, integrisano planiranje, tematsko planiranje i sl.). Paralelno sa ulaskom u svijet čitanja i pisanja, učenice i učenici obavljaju i druge aktivnosti: učestvuju u razgovorima, razvijaju sposobnosti logičkog mišljenja, kao i narativne sposobnosti (pričanje, prepričavanje, opisivanje), ovladavaju znanjima iz jezika, te slušaju, čitaju, doživljavaju i pišu jednostavne tekstove. U drugom obrazovnom ciklusu učenice i učenici u skladu sa uzrastom, sposobnostima sporazumijevanja i saznavnim sposobnostima, te ličnim iskustvima i interesovanjima percipiraju, stvaraju i analiziraju odgovarajuće informativne i književne tekstove. Na taj način aktivno razvijaju sposobnosti sporazumijevanja, te saznavne i stvaralačke sposobnosti, te postaju svjesni osnovnih razlika u stvaranju i strukturi informativnih i književnih tekstova. U trećem obrazovnom ciklusu nastavnice / nastavnici organiziraju aktivnosti koje dalje unapređuju znanja, vještine i sposobnosti, te izgrađuju stavove učenica i učenika kroz rad na informativnim i književnim tekstovima, ali i kroz nastavu jezika i medijske pismenosti.

Kroz srednjoškolsko gimnazijsko obrazovanje učenice i učenici produbljuju znanja o književnohistorijskim razdobljima kroz čitanje djela svjetskih i južnoslavenskih autora, te zapažaju jezičke činjenice i njihova obilježja, razvijaju logičko zaključivanje i apstraktno lingvističko mišljenje nužno za spoznaju jezičkih zakona i pravila i razlikovanje nelingvističkih od lingvističkih pojava u upotrebi jezika.

Za rad u oblasti čitalačke pismenosti može se planirati 50% časova, u oblasti jezičke pismenosti 40% časova, a u oblasti medijske pismenosti 10% časova. Međutim, ovaj procenat ne treba dovesti do oštre polarizacije između navedenih oblasti u okviru nastavnog predmeta. Preporuka je da se planiraju blok časovi za izvođenje nastave Bosanskog jezika u svim razredima osnovne i srednje škole, ukoliko postoji mogućnost.

Ostvarivanje svih ishoda učenja u pojedinim razredima, kao i u osnovnoj i srednjoj školi u cijelosti omogućit će ispunjavanje postavljenih ciljeva predmeta Bosanski jezik i književnost i doprinijeti razvoju samosvjesnih obrazovanih ličnosti sa razvijenim kompetencijama za život u savremenom dobu.

F/VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU

Vrednovanje postignuća učenica i učenika predstavlja postupak određivanja ostvarenosti definiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Nastavnica / nastavnik na temelju podataka dobijenih vrednovanjem procjenjuje razine učeničkih postignuća. Ta procjena izražava se kroz elemente vrednovanja, pridruživanjem broječnih ili opisnih vrijednosti. Svrha vrednovanja je višestruka – učenice i učenike motivira za rad i učenje, roditeljima pomaže u razumijevanju

postignuća njihove djece, a nastavnice / nastavnike usmjerava u daljem planiranju podučavanja. Vrednovanjem se treba postići sljedeće:

- saznati kada je učenik ostvario zahtjeve određenog odgojno-obrazovnog ishoda, odati mu priznanje za postignuti uspjeh i na osnovu toga planirati dalje aktivnosti;
- otkriti moguće nedostatke i ustanoviti teškoće koje postoje prilikom sticanja znanja i na osnovu toga pripremiti odgovarajuću pomoć;
- dobiti pregled cjeline znanja postignutog u okviru određenog perioda, što može biti značajna informacija učenicima i učeniku, roditeljima i nastavnici / nastavniku.

Elementi vrednovanja mogu se odnositi na:

1. činjenična znanja (poznavanje i razumijevanje osnovnih pojmova, ideja i principa);
2. konceptualna znanja (poznavanje i razumijevanje koncepata tumačenja književnih, jezičkih i drugih pojava);
3. proceduralna znanja (poznavanje i primjena odgovarajućih metoda i postupaka u analizi teksta;
4. metakognitivna znanja (objektivno poznavanje vlastitih mogućnosti, potencijala i znanja).

Vrednovanje može biti pismeno, usmeno i putem praktičnih radova (projekti, prezentacije i sl.). Ocjena je javna. Učenice i učenici moraju biti upoznati s načinima vrednovanja i kriterijima predviđenim za određenu ocjenu. Prilikom vrednovanja nastavnica / nastavnik ustanovljava obim i nivo usvojenih znanja i razvijenih vještina i sposobnosti u skladu sa postavljenim ishodima učenja i njihovim razradama. Znanja, vještine i sposobnosti se obavezno provjeravaju prije prelaska na nove sadržaje i odgojno-obrazovne ishode, ali i tokom samog rada. Na taj način se utvrđuje nivo predznanja, kao i razumijevanje novih pojmova i sadržaja, te, u konačnici, ostvarenost zahtjeva odgojno-obrazovnih ishoda, kao i upotrebljivost stečenih znanja i razvijenih vještina. Dostignuta upotrebljivost znanja i vještina može se ocjenjivati pomoću ljestvice za ocjenjivanje. Vrednovanje znanja, vještina i sposobnosti učenica i učenika, te stepena ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda iz sve tri oblasti u okviru predmeta Bosanski jezik i književnost tokom godine je interno (unutrašnje), dok se na pojedinim ciklusima, kao i na kraju osnovne i srednje škole preporučuje i interno-eksterna ili eksterna provjera znanja iz oblasti ovog predmeta. Interno provjeravanje realizira se u okviru redovnih aktivnosti i sadržaja i može biti djelimično i cjelovito, odnosno formativno i sumativno. Djelimično provjeravanje znači kontinuirano provjeravanje pojedinačnih sposobnosti sporazumijevanja, kritičko i misaono prihvatanje slušanih i pročitanih tekstova, prepoznavanje osnovnih jezičkih pojmova i izraza za njih, kao i praćenje sposobnosti primjene pravopisnih znanja. Cjelovito provjeravanje aktivnosti primjenjuje se kod obimnijih sadržaja i može obuhvatiti sljedeće: provjeravanje samostalnog čitanja i pisanja, govorni nastup, razumijevanje onoga što je pročitano, kreiranje samostalnih sastava, provjeravanje pravopisnih i gramatičkih znanja, sposobnost samostalne primjene usvojenih znanja.

Koji su preporučeni pristupi u vrednovanju?

Prilikom vrednovanja usvojenih znanja i razvijenih vještina potrebno je koristiti se različitim metodama vrednovanja, kako bi se učenicima pružila prilika za pokazivanjem usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda na način koji je za njih najpogodniji te kako bi se osiguralo dovoljno informacija za kvalitetnu i vjerodostojnu procjenu učeničkih postignuća.

Prilikom odabira metoda vrednovanja treba voditi računa o primjerenosti i praktičnosti za ispitivanje ostvarenosti ishoda učenja, te primjerenosti dobi i mogućnostima učenica i učenika. Zadaci koji se daju učenicima i učenicima trebaju biti jasni, nedvosmisleni, primjereni razvojnim karakteristikama učenica i učenika, ali i različite težine i kognitivnih razina usklađenih sa zahtjevima ishoda učenja. Kognitivna složenost zadataka i aktivnosti koje se vrednuju trebaju se podudarati s kognitivnom složenosti zahtjeva ishoda učenja i njihovih razrada.

Vrednovanje u predmetnom kurikulumu treba biti formativno i sumativno. Formativna procjena predstavlja procjenu za učenje, dajući povratnu informaciju koju i sami učenici mogu iskoristiti kako bi poboljšali i unaprijedili svoje učenje. Sumativnom ocjenom se brojčano vrednuju stečena znanja i razvijene vještine učenica i učenika nakon određenog perioda učenja i podučavanja (npr. pismene vježbe, školske pismene zadaće, pravopisni testovi, NZOT)

Vrednovanje za učenje podrazumijeva važan element davanja povratne informacije učenicama i učenicima prije sumativnog ocjenjivanja. Povratna informacija može se oblikovati na nekoliko načina:

- ukazivanjem na ono što je dobro napravljeno,
- ukazivanjem na ono što se treba popraviti
- prikazivanjem negativne informacije pozitivnim i jednostavnim jezikom,
- u obliku reflektivnih pitanja učenicima,
- služeći se listama za procjenu.

Ovakav pristup vrednovanju temelji se na ideji da učenice i učenici vrednovanjem uče. Na početku takvog procesa potrebna je snažna potpora nastavnice / nastavnika u vidu modeliranja i objašnjavanja pristupa i metoda vrednovanja, te pružanja kvalitetne povratne informacije o učenju i postignućima. Učenice i učenike u tom procesu treba poticati na korištenje kriterija uspjeha u svrhu vlastitog napretka. U toku samoprocjene i vršnjačkoga vrednovanja učenice i učenici su uključeni u proces donošenja odluka o sljedećim koracima u vlastitom učenju, čime preuzimaju odgovornost za svoje učenje i razvijaju kompetencije važne za cjeloživotno učenje.

G/PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

1. OSNOVNA ŠKOLA

a) Razredna nastava

- Nastavu bosanskog jezika i književnosti od 1. do 5. razreda mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući fakultet i stekla zvanje:
 - nastavnik/profesor razredne nastave.
 - bachelor/magistar razredne nastave
 - dvopredmetni studij, ako je u diplomi ravnopravno naznačena i razredna nastava

Nastavu bosanskog jezika i književnosti od 1. do 5. razreda mogu izvoditi i lica koja imaju završen najmanje I (prvi) ciklus Bolonjskog sistema studiranja u trajanju od četiri (4) godine (240 ECTS bodova) i koja su stekla akademsku titulu i zvanje bachelor razredne nastave.

b) Predmetna nastava

- Nastavu bosanskog jezika i književnosti od 6. do 9. razreda mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući fakultet i stekla zvanje:
 - nastavnik/profesor bosanskog jezika i književnosti
 - bachelor/magistar bosanskog jezika i književnosti, nastavnički smjer
 - profesor južnoslavenskih jezika i književnosti koji je diplomirao do 1991. godine
 - nastavnik/profesor/magistar grupe predmeta u kojoj je bosanski jezik i književnost jedan od predmeta, ako je to naznačeno u diplomi ili obrazovnoj ispravi.
- Nastavu bosanskog jezika i književnosti od 6. do 9. razreda mogu izvoditi i lica koja imaju završen najmanje I (prvi) ciklus Bolonjskog sistema studiranja u trajanju od četiri (4) godine (240 ECTS bodova) i koja su stekla akademsku titulu i zvanje bachelor bosanskog jezika i književnosti

2. GIMNAZIJA

- Nastavu bosanskog jezika i književnosti mogu izvoditi lica koja su završila Filozofski fakultet, odsjek za južnoslovenske jezike ili odsjek za južnoslovenske književnosti (NPP 1999.).
- Nastavu iz ovog nastavnog predmeta mogu izvoditi i lica sa završenim II (Drugim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja (diplomski studij), sa akademskom titulom i stručnim zvanjem Magistra za određenu oblast, kojim stiče 300 ECTS bodova.
- Ukoliko lice iz prethodnog stava u toku studija nije polagalo ispit iz pedagoško-psihološko-metodičke grupe predmeta, dužan je ove ispite položiti u toku od godine dana od dana stupanja na posao. (Dopune Nastavnih planova i programa za srednje škole, broj: 01-38-953/09, Travnik, 29.12.2009.g., potpisano: ministrica Greta Kuna, prof.)
- Nastavu bosanskog jezika i književnosti mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući četverogodišnji studij i stekla zvanje:
 - profesor bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti,
 - profesor književnosti naroda Bosne i Hercegovine i bosanskog jezika,
 - profesor hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika i književnosti,
 - profesor književnosti i hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika,
 - profesor srpskohrvatskog/hrvatskosrpskog jezika i historije književnosti južnoslavenskih naroda,
 - grupa bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost ili odsjek za južnoslavneske jezike i južnoslavenske književnosti ili fakultet gdje je bosanski/hrvatski/srpski

jezik i književnost glavni ili ravnopravan predmet u dvopredmetnoj grupi, ako je to naznačeno u diplomi ili drugoj javnoj ispravi.

- Nastavu bosanskog jezika i književnosti mogu izvoditi i lica koja imaju završen najmanje II (drugi) ciklus Bolonjskog sistema studiranja u trajanju od jedne godine (60 ECTS bodova) ili dvije godine (120 ECTS bodova) – ukupno 300 ECTS bodova sa bodovima prvog ciklusa, koja su stekla akademsku titulu i zvanje magistra ili ekvivalenta za određenu oblast. (Kurikulum ZDK)

